

לקראת שבת מלכתא

פנינים פרשת בהעלותך | גליון מס' 381 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

אני מוכרח לציין, כי הגאון רבי בצלאל ראקוב זצ"ל, רבה של גייטסעד, העיד כי שמע מתלמיד ישיבת ראדין, כי תמונת ציור זו היתה מצויה בארוננו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, ופעם בחודש היה מוציא אותה ומביט בה, תוך כדי שהוא מציין לעומדים סביבו: "ראו את שפלות הרוח והיראת שמים שניכרים על פניו"

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

דרכיו ולתקן את מעשיו. ההתפעלות הזאת נובעת מגאווה פנימית ששוכנת בו ונותנת לו תחושת שלימות! ככל שהאדם אוחז במדרגה גבוהה יותר, בעיני רוחו הוא רואה עד כמה באמת הוא רחוק מן השלימות, ועד כמה הדרך רחוקה מבחינתו כדי להשלים את חובתו, ולכן הוא באמת לא מוצא במה להתגאות.

שמעתי מדודי הגאון הישיש רבי אליקים שלינגר כדורות הראשונים כן דורות האחרונים. בגלל אותה סיבה אשר בעטיה נותר משה רבינו עניו למרות הכרת מעלותיו וסגולותיו, כך

הגאון רבי אפרים בורדיאנסקי זצ"ל, אחד מגדולי ראשי הישיבות ומרביצי התורה בדור האחרון, נועד פעם בפונדק אחד עם מורי ורבי, מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', והתפתחה לה שיחת רעים ביניהם, ידידותית ולבבית.

בין הדברים הזכיר רבי שמואל באוזני רבי אפרים שאלה עצומה: כיצד יתכן שמושה רבינו כתב את התורה מפי הגבורה, ובכללה את הפסוק: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנֹן מְאֹד מִפֶּלֶא הָאֲדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה", ונותר ענו כפי שהיה קודם לכן? הרי כבר מכיר במעלתו שהוא ענו מכל אדם?

אם כן, כתיבת פסוק זה המעיד על גודל ענוותנותו, וכמו כן פסוקים נוספים המעידים בשבחו: "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו השם פנים אל פנים", מהווים לכאורה את הסתירה הגדולה ביותר לענוה?

הוא מוטיב לה והוא מפרק לה. כדרכו בקודש הסביר רבי שמואל את הדברים בהגדרה למדנית וקולעת, שמהווה פתח והבנה למהות מידת הענוה: "ענוה אין פירושה שהאדם אינו מכיר במעלתו, ענוה פירושה שאדם אינו מתפעל ממעלתו!".

אין חסרון בכך שאדם מכיר את מעלותיו וסגולותיו. אדרבה, מוכרח האדם לדעת את יכולותיו, כי ככל שיכיר יותר בערכו, כך גם יתבע מעצמו יותר. לעומת זאת מי שמתפעל מעצמו וממעלותיו, אזי טוב לו עם עצמו. תחושת סיפוק ממלאת את חלל ליבו, ואינו חש דחיפה להתקדם הלאה, להוסיף חיל בעבודת השם, לשפר את

הרב הנקין היה בטוח מנוסח תשובתו, כי בטח יש לו איזה סכסוך ממוני עם מישהו, או דין תורה כלשהו, ובשל כך התייצב כעת בבית הרב, כדי שיפטר בינו לבין איש ריבו. אולם אחר כך נודע לו כי אברך מופלג זה חיבר חיבור גאוני בשם 'חזון איש' שהרעיש את גאוני הזמן, ואינו רוצה להתפרנס מן הציבור וליהנות מכותרת וכבודה של תורה. גם נודע לו כי מטרת בואו לבית הרב הינה בשל הזמנת הרב עצמו, שביקשו לבוא למלא את מקומו ברבנות בימים הקרובים, בהם ישהה בעיירת מרפא לצורך בריאותו.

אגב, הרב הנקין מציין, כי באותה תקופה ששהה עם החזון איש באותה עיר, שוחח עמו רבות בדברי תורה, חכמה והלכה למעשה. גם עסק עמו בסוגיות מורכבות כמו: עירובין, מקוואות ועוד, ובכל נושא השתומם מבהירות ידיעותיו, ומשליטתו בכל נושא וענין בלי מצרים ממש, בצורה נהירה.

עוד ציין, כי כבר אז ניכרה בחזון איש התכונה שאפיינה אותו עד אחרית ימיו, והיא החתירה לחקר האמת עד הנקודה הפנימית ביותר. כך גם היה ניכר כי בכל תפילת שמונה עשרה הוא מוזיל דמענות לרוב. הרב הנקין הבחין בזה למרות שהיה רגיל להתפלל בצניעות וניסה להסתיר את אופן תפילתו מתוך השתכחות הנפש. אך בעיקר התפעל הרב הנקין מענוותנותו המופלגת; מבחינתו תג הזיהוי שלו היה: "בנו של הרב מקוסובה המתפרנס מעמל כפיו כחוננו". לא היה זה מהשפה ולבחון, אלא כך חש באמת. בבחינת "ונפשי לעפר לכל תהיה".

סיפור הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל

סיפור הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, כי בצעירותו שוחח פעם עם רבו המשגיח הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בעל ה'לב אליהו', כיצד לעבוד על מידת הענוה?

רבי אליהו השיבו בנימת תוכחה: "כמה מסכתות אתה כבר יודע בעל פה?", "כמה ברכות בשמונה עשרה אתה מצליח לכוון כראוי?". רבי משה אהרן התקשה לענות, אז אמר לו רבי אליהו: "נו, אז במה אתה חש מעצמך? במה יש לך להתגאות?"

רבי אליהו המשיך לומר לו אמרה נפלאה:

חז"ל אומרים (פסחים ק"ג, ב) כי ארבעה אנשים אין הדעת סובלתן, והראשון שבהם הוא דל גאה. לכאורה יש להבין, מדוע עשיר גאה הדעת סובלת, ואילו דל גאה אין הדעת סובלת? הרי אם מה שאין

גם על גדולי עולם בדורות האחרונים שמענו ביטויים דומים, כאשר הם חשו שפלים בעצמם וביטלו את כל ישותם דוקא בגלל הכרת מעלתם.

שמעתי מדודי הגאון הישיש רבי אליקים שלינגר שליט"א, ראש ישיבת 'הרמ"ה' בלונדון, כי בצעירותו עת זכה להיות מבאי ביתו של מרן החזון איש זצ"ל, בהזדמנות מסוימת העיז פניו ושאל את החזון איש בפה מלא: "רַבֵּעַ! המכירים אתם את מעלתכם?".

השיבו החזון איש ברורות: "ודאי שאני יודע!..."

הוסיף רבי אליקים ושאל: "נו, אם כן, ילמדנו רבנו! כיצד מסוגלים אתם להיות ברום המעלה, ועדיין להעניק לכולם תחושה של שווה בין שווים?"

השיבו החזון איש: "מינייה וביה, דוקא בגלל שאני מכיר את הכלים הטובים שנתן לי השם יתברך, אני יודע עד כמה יכולתי להגיע גבוה. אני מחשב כל העת עם עצמי: אילו אדם אחר היה זוכה בכישורים שלי בודאי היה מגיע להרבה מעבר למה שהגעתי, ואם כן איזו סיבה יש לי להחזיק מעצמי או להתפאר במה שהשגתי?! אדרבה זו תהיה תביעה עלי, מדוע הגעתי רק עד כאן ולא מעבר לזה..."

בתשובתו גילה החזון איש טפח מרחשי ליבו, כיצד ממוסס הוא את יכולת הגאווה לשכון בתוכו, והן הן הדברים שהסביר בשיחו רבי שמואל רוזובסקי לרבי אפרים בורדיאנסקי - כיצד היה יכול משה רבינו לשמוע את שבחו ומעלתו מפי הגבורה ולהישאר עניו מכל אדם.

ושם פגש לראשונה אברך צעיר, צנום ונמוך קומה

על ענוותנותו הגדולה של החזון איש, סיפר הגאון רבי יוסף אליהו הַנְקִין זצ"ל, יושב ראש אגודת 'עזרת תורה' בארצות הברית:

בשנת תרע"ד כאשר הגיע הרב הנקין לשמש כר"מ בישיבה הגדולה בעיר סטופיץ, נכנס להקביל את פני המרא דאתרא של העיר, הגאון רבי יואל סורוצקין זצ"ל, ושם פגש לראשונה אברך צעיר, צנום ונמוך קומה, שפוסע בבית הרב בפשטות ואצילות, מבלי לעטות על גופו איצטלא דרבנן.

כששאלו מיהו ומה מעשיו? השיב אותו אברך בהצטנעות: "בנו של הרב מקוסובה אנכי, ומתפרנס מעמל כפיי כחוננו".

"אתה קובע עיתים לתורה?" - הוסיף הרב הנקין לשאול, והלה השיב: "כן, אני משתדל בשעות הפנאי".

המשך בעמוד 26

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"אז תישאר פה עוד כמה דקות", אמרתי לו, "יש מעט פנאי עד לתפילת ערבית, ואני רוצה לשאת דרשה קצרה אודותיך!". נבהל האיש: "אודותיך?" - "אודותיך ואודותי, אודות כולנו. שמעו נא רבותי!"

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על המצוות, העושר והיצה"ר

"וְנִשְׂאוּ אֶתְךָ בְּמִשְׁאֵי הָעָם" (במדבר י"א, י"ז)

סיפור מעשה. בדידי הווה עובדא. נקלעתי לתל אביב, השעה התאחרה. סרתי לבית כנסת להתפלל מנחה. הגיעו עוד, אנו כבר שבעה ושמונה ותשעה. חסר עשירי למנין, וביתנים השמש עושה את שלה, ועומדת לשקוע. יצאתי לחפש עשירי למנין, לא הרחק משם מצאתי חנות פיצוחים, והמוכר חובש כיפה.

שאלתי: "התפללת מנחה?", והשיב בשלילה.

"למה אתה מחכה, בוא ותשלים מנין".

אינו יכול, החנות פתוחה.

אז מה, לא תתפלל?

אה, אנוס הוא, הלא אני רואה. יתפלל תפילת תשלומין בערב... ועוד מעט שקיעת החמה.

"תשמע, התפילה אורכת עשרים דקות. כמה עלול אתה להפסיד בזמן זה?"

כל אותה עת לא בא קונה. "אני יודע? אולי חמישים לירות".

"אשלם לך חמישים לירות, בוא!"

סגר את החנות ובא, הצטרף למנין.

התפילה הסתיימה וניגשתי אליו: "חכה רגע, אני נותן לך את הכסף". קולו עצר את היד שהיתה בדרך לכיס: "אין צורך, אני לא לוקח כסף!"

"עיסקה זו עיסקה", טענתי, "התחייבתי ועלי לשלם! זה לא על חשבונך", הרגעתני אותו, "מזונותיו של אדם קצובים לו, חוץ מלצרכי מצוה!"

"זה בדיוק הענין", ענה, "אני לא מוכן למכור את המצווה!"

"מדוע? קח כבר מאה לירות, ותישאר לתפילת ערבית!"

"לא אקח פרוטה!" הצהיר.

"אם כך", אמרתי, "אז תישאר פה עוד כמה דקות. יש מעט פנאי עד לתפילת ערבית, ואני רוצה לשאת דרשה קצרה אודותיך!"

נבהל: "אודותיך?"

"אודותיך ואודותי, אודות כולנו. שמעו נא רבותי!"

וכבר עמדתי לדרוש בפני המנין-

"דוד המלך אמר: 'ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו' (תהלים סב, יג). לא מובן. כשלא משלמים לאיש כמעשהו, זה עושק

וגזל. לשלם לו כמעשהו זו שורת הדין, ולא חסד! "אלא מאי, תמורת כל מצוה, מגיע חלק בעולם הבא. ומה שויון? משנה מפורשת היא: 'פה שעה אחת של קורת רוח - זו ההנאה הקלושה ביותר - בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה!' (אבות פ"ד מי"ז) כמה עושר יש לגדול עשירי תבל? עדיין אין זה "כל חיי העולם הזה". אלא אם תקבצו את כל עושר עשירי כל העולם, וכל כספי העשירים והאמידים ועד לפרוטותיהם של העניים, ואת כל אוצרות הממשלות, וכל הזהב והיהלומים שבכל הכספות ובבטן האדמה - "כל אלו לא יספיקו לשלם ולו שכר 'אמן' אחת!" "ומי מדבר על 'אמן' יהא שמיה רבה', וקדושה! איזה עושר צברנו בשעה האחרונה! "נפלא.

"עולה יהודי למרום, עם מטען עשיר כל כך. אמנם, אין חלקו עם לומדי התורה. אבל תפילות ואמנים, שקים שקים! "עומד המקטרג ואומר: 'לא ולא! אמנם התפלל תפילות רבות וענה אמנים אין סופר, אבל הוא עצמו קצב את המחיר: אינו מצטרף למנין הסמוך לחנותו, כי סבור הוא להרוויח חמישים לירות. בשביל חמישים לירות ויתר על תפילה במנין, על עניית קדושה, וכשלושים אמנים. אם כן, אין שווי אמן מגיע ללירה אחת - "ואתם רוצים לתת לו על כל אמן שכר עצום ורב של קורת רוח בעולם הבא?!"

"ואני מסתכל, והאיש מחוויר! ודאי שב בתשובה שלימה על כל התפילות שהפסיד עד עתה!..."

הבחורים לא האמינו למשמע אזניהם. ידעו באיזו פשטות הגובלת בדלות חי מרן ה'חפץ חיים', ועד כמה אין העושר תופס אצלו מקום. כך הוא חי, וכך הוא מחנכם. מה ראה אפוא להתפעל מהבל עשרו המופלג של המיליונר מקייב

מסע בעגלה מבני ברק עד נתניה, ובדרך עפר משובשת...
חשב: מה ראה רבם של ישראל לקבוע מגוריו בעיירה זו? הבין
שלבטח זו עיירת נופש באזור מיוער ואויר מבריא, ויש לו שם דירת
נופש מרחיבת דעת. נסע והיטלטל והגיע, וחשכו עיניו. עיירה זנוחה
שבתיה מטים לנפול, והכל הצביעו על בקתתו של ה"חפץ חיים",
בקתת עץ נמוכה ודלה. נכנס, אפילו ריצוף לא היה. שולחן עץ פשוט
ושני ספסלים לצידי, אף לא כסא.

נדהם: "רבי, איפה הרהיטים שלכם?!"

שאלו ה"חפץ חיים": "ואיפה הרהיטים שלך?"

"אני לא מקומי", השיב.

"גם אני לא מקומי", ענהו ה"חפץ חיים". עוסק הוא בריהוט לחלקו
בעולם הבא.

ובענין זה.

כידוע, לא היה ה"חפץ חיים" זצ"ל מוסר שיחות מוסר סדירות
בישיבתו. כשהיה מבקש להשמיע רעיון דופק היה על הבימה,
ומשמיע דבריו.

פעם חזר ממסע לטובת הישיבה. עלה לתפילה, ודפק על הבימה.
נהרו כולם לשמוע. פתח ואמר: "לפני שנים הייתי בקייב, ועליתי
אל הגביר ברודצקי. מי שלא היה, אין לו מושג! הוא מתגורר בבית
רחב ידיים. חוצים את החצר ועולים במדרגות. מצלצלים בפעמון,
והמשרת פותח. מוודא שאתה אורח רצוי. מחדר המבוא נכנסים
לחדר ענק, ריק. חדר ההמתנה. מחכים עד שהגביר יסיים את עיסוקיו
ואז מוזמנים לטרקלין. אח, איזה שטיח. הנעליים טובעות בו, כאילו
חצית משטח דשא. והריהוט הכבד והתמונות הממוסגרות, נברשות
הקריסטל והוילונות הכבדים. דירה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו
של אדם!" התפעל ה"חפץ חיים".

הבחורים לא האמינו למשמע אזניהם. ידעו באיזו פשטות הגובלת
בדלות חיי רבם, עד כמה אין העושר תופס אצלו מקום, כל מעיניו
ברוחניות. כך הוא חי, וכך הוא מחנכם. מה ראה אפוא להתפעל
מהבל עשרו של ברודצקי?!

וה"חפץ חיים" המשיך בדבריו: "מובן שסדרי עולם השתנו עם
פרוץ המהפכה. בביקורי הנוכחי בקייב עליתי לבקר, מתגורר הוא
באותו בית. המשרת פתח, והבחנתי בשינוי. חדר המבוא היה גדוש
ברהיטים. הוא הכניס אותי לחדר ההמתנה, ועצרת מופתע. השטיח
עבר לכאן מן הטרקלין, יחד עם השולחן הענק והכסאות ההדורים.
ובפינה, מיטות שינה. בעל הבית ראה את תמיהתי, ונד בראשו:
"זמנים חדשים הגיעו", הסביר. "הקומיסר הפקיע את הבית והתנחל
בו, וגירש אותי לכאן, עם משפחתי. זה כל מה שנותר לי מדירתך:
חדר המבוא, וחדר ההמתנה..."

"והבנתני", סיים ה"חפץ חיים", שאם הפרוזודור ריק, סימן שהטרקלין
נאה וגדוש, כמו ששינינו: עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק
וצדיק ש"י עולמות (עקצין פ"ג מ"ב), שהעולם הזה דומה לפרוזודור
בפני העולם הבא (אבות פ"ד מט"ז). אבל אם הפרוזודור מלא וגדוש,
אות הוא שגרשון מן הטרקלין..."

(מתוך הגדה של פסח 'הגדת')

"אלא מאי", המשכתי ואמרת, "הבורא יתברך אב הרחמן מתערב
ואומר: לא אקצוב דינו לפי הסכום שבגללו העדיף להפסיד את
התפילה בציבור. ומדוע, משום שפעם אחת הסכים לנעול את
החנות ולהצטרף לתפילה, ולאחריה לא היה מוכן למכור את
המצווה, את אשכול המצוות, בעד שום הון שבעולם!
וזהו: "ולך ה' החסד, כי אתה תשלם לאיש, כמעשהו". כפי שמעשה
המצווה יקר לו לאחר עשיתו"-

ופני אותו אדם נהרו...

טוב, זה היה המעשה. אבל עכשיו, נחקור לשורשיו: מדוע, באמת,
עלול האדם להימנע מתפילה בציבור או מהליכה לשיעור תורה
בשביל טורח קל או רווח פעוט, ולאחר מעשה כה שמח בו, ולא
ימכרנו במזון רב?

והתשובה פשוטה: לפני המצווה, שוקד היצר הרע בכל כחו למנעה.
יש לו כוח. אנו עדים לכך, כמה כוח עלינו לגייס כדי לעמוד נגדו.
אבל כשרואה שנכשל, הוא עוזב אותנו וממהר להחטיא מישהו
אחר. וכשהיצר אינו כאן, מי מוכן למכור מצווה?!

"רבי, איפה הרהיטים שלכם?!"

עשיר מופלג מארצות הברית הפליג באניה לפולין, לבקר את קרוביו
המתגוררים בוורשה. אמר: אם אני כאן, אכנס אל ה"חפץ חיים"
לקבל ברכה. בכל העולם נודע שמו כגדול הדור וצדיק הדור. חקר:
היכן הוא מתגורר? אמרו לו: בראדין. מעולם לא שמע על עיר זו.
אמרו לו: זו אכן אינה עיר, ראדין היא עיירה, בקושי מסומנת במפה.
איך מגיעים אליה? נוסעים ברכבת עד לידא, ומשם מתנהלים
בעגלה רתומה לסוס כעשרים וארבעה קילומטרים. תאמדו לכם

החסידים מיהרו אליו: "מה נכנסת לחדר של הרבי?", והוא אמר להם, "אני לא יודע מה אתם רוצים... אני הסתובבתי ב'מערה' ולא היה לי מקום לישון כי תפסו את המקום שלי, הייתי מאוד עצבני. בא אלי איזה איש אחד, וראה שאני עצבני, הוא שאל אם הכל בסדר ואמרתי לו 'שום דבר לא בסדר'..."

זיכרונות מלאי געגוע לחוויה מיוחדת במינה, 'שבת בהעלותך' במירון, לפני כשישים שנה, בצילו של כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' מלעלוב זצוק"ל

יעקב א. לוסטיגמן

כשהתבקש כותב השורות להעלות על הכתב מאמר לגיליון 'לקראת שבת' של פרשת בהעלותך, החל להתנגן במוחו הזמר המפורסם 'בר יוחאי', ולא בכדי... כחסיד לעלוב מערש לידתו, ההקשר של 'שבת בהעלותך', עם ציון הרשב"י במירון, חזק ואיתן לא פחות מההקשר של הציון המצוינת עם ל"ג בעומר למשל. שכן חסידי לעלוב עולים למירון מדי שנה בשבת זו, מזה כ-80 שנה ברצף, אם כי היו מספר פעמים שהעלייה למירון נדחתה לשבת פרשת 'שלח', אם חג השבועות חל ימים אחדים לפנייה.

את העלייה ייסד כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א, אחריו המשיך אותה בנו כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל, וכיום בן בנו הרבי שליט"א. תחילה השתתפו בה קהל חסידים מצומצם מאוד, ועם השנים הלכה והתפתחה העלייה המסורתית, עד שמתחם הציון הפך צר מהכיל את הקהל הגדול, וכיום מתקיימות התפילות על גג הציון בליל שבת, ובמתחם בני עקיבא הסמוך ביום השבת.

כילד וגם כמבוגר, זכיתי פעמים רבות לשמוע תיאורים עסיסיים מהנסיעה המסורתית, לפני למעלה מ-60 שנה. אבי מורי, הרה"ח רבי ישעיה לוסטיגמן שליט"א, שלמד בישיבת לעלוב באותן שנים, היה נוסע מדי שנה בשנה, ואף נמנה על קבוצת בחורים שהיו מקדימים את נסיעתם, כדי לסייע בהכנות ובבישולים לכבוד השבת.

"אני לא זוכר אם היה זה בשנת תשי"ט או בשנת תש"כ", אומר אבי, כשהוא מנסה לשחזר את הפעם הראשונה בה נסע לשבת 'בהעלותך' למירון, "אם אני טועה היה זה בשנת תשי"ט. למדנו אז בישיבת לעלוב שהיתה בירושלים, ובהמשך עברה הישיבה לתל אביב, שם התגורר הרבי ה'ברכת משה' זיע"א באותן שנים.

"בפעמים הראשונות נסעתי עם כל הציבור. ביום שישי היינו יוצאים מוקדם בבוקר, לתחנת הרכבת, ונוסעים ברכבת עד חיפה, משם היינו מגיעים לתחנה המרכזית ועולים לאוטובוס לצפת, ובצפת היינו עולים לאוטובוס נוסף שהיה עושה מסלול קבוע בין כל המושבים באזור ומחבר אותם לצפת, וכך היינו מגיעים ביום שישי אחר הצהריים, אחרי שעות של נסיעה, למתחם הציון במירון. 'באותן שנים, עוד לא התחילה אפילו תעשיית ה'צימרים' במירון."

כשבאנו לשבת במירון, היינו נכנסים בשערי המתחם, ולא יוצאים משם עד צאת השבת, אלא אם כן מישהו רצה לטייל בחוץ ולשאוף אוויר.

"את כל השבת היינו עושים בתוך המתחם, מי שהצליח היה תופס מיטה באחד מהחדרים שבקומה העליונה, ומי שלא הסתדר עם מה שיש, היינו ישנים על הספסלים בתוך ה'מערה', ומי שלא היה לו גם ספסל לישון עליו, היה נשאר ער ואומר תהילים..."

"אחרי כמה שעות כבר היתה מתחילה 'החלפת משמרות', אלו שישנו על הספסלים כבר התעוררו ואלו שאמרו תהילים קיבלו ספסל לכמה שעות..."

"האנשים שהיו מגיעים אז, כולם יחד היו להערכת פחות מ-50 איש, כולל אברכים, בחורים וילדים... כולל הרבי עצמו והגבאים."

אדמו"ר לא מוכר

מתוך הסיפור על חילופי המשמרות של הישנים על גבי הספסלים, נזכר אבי מורי במעשה שאירע שנים רבות לאחר מכן:

היה זה אחרי שה'ברכת משה' כבר נפטר, ובנו הרבי מלעלוב זצ"ל הנהיג את העדה. דרכו של הרבי היתה שאחרי התפילה הוא היה

לישון... אז הנה, ישנתי עד עכשיו, ועכשיו אני הולך לחפש אותך, להגיד לך שאם הוא רוצה הוא יכול לשכב לנח, כי המיטה שלו כבר פנויה".

או אז הבינו הגבאים מדוע החליט הרבי לומר תהילים, במקום ללכת ולסעוד את סעודת השבת...

מהנדס טוב לב

למעשה, תופעת ה'צימרים' אולי לא היתה קיימת, אבל יסודותיה נקבעו כבר אז, כשמספר מצומצם של בעלי יכולת היו שוכרים דירות במושב, תמורת תשלום נאה.

"אני חושב שהראשון שעשה את זה היה ר' הרשל בן ברוך", מספר אבא, "הוא היה יהודי אמיד, מהנדס העיר בני ברק, והיה לו לב זהב. אני יכול לספר סיפורים רבים על טוב לבו של ר' הרשל, שתמיד כשהוא היה מגיע לרבי ועורך ביקור קצר בישיבה, היינו מרוויחים, הוא תמיד היה נותן למישהו כסף שיקנה אוכל טוב יותר לבחורים, מאוד אהבנו אותו, ותמיד ידענו שהלב שלו פתוח כאולם כדי לעזור ולסייע.

"בכל אופן ר' הרשל בן ברוך היה מגיע למירון ושוכר שם דירה נורמלית, מה שאחרים לא כל כך יכלו להרשות לעצמם. אני זוכר שפעם אחת יצאנו בשבת לסיבוב במושב כחום היום, והזענו כהוגן, ר' הרשל בן ברוך ראה אותנו, ומיהר לקרוא לנו שניכנס לדירה שלו, הוא הוציא לנו מהמקרר בירה קרה, זה ממש החייה את נפשנו.

"שתיה קרה לא היתה אז עניין של מה בכך... באותן שנים, לא היה מקרר בכל מתחם הציון. היה שם מטבח קטן של הגב' פרומא אנשין, שהיתה נמצאת המון במירון ואת הבישולים לציבור חסידי לעלוב היו עושים במטבח הזה, אבל לא היה מקרר והיו צריכים הרבה רחמי שמים כדי שהאוכל יחזיק מעמד בצורה סבירה לסעודת היום, ומי מדבר בכלל על סעודה שלישית..."

"היו אומרים אז שבביל שבת אוכלים דגים, כלומר 'פיש' באידיש, בשבת בבוקר היו אוכלים 'געפילטע פיש' - משחק מילים של 'דג ממולא' וגם 'דג מורגש' - שכבר מרגישים שטעמו החל להשתנות בגלל שהוא לא נשמר כראוי, ובסעודה שלישית היינו אוכלים 'זויערע פיש', כלומר דג חמוץ..."

"ואכן, הרבנית מלעלוב, מרת עטיל ע"ה, החליטה לתרום מקרר למטבח של מתחם הציון, ובאמת היה זה המקרר הראשון שהגיע למירון..."

"אבל שלא תחשבו שזה היה מקרר שמזכיר בכלל את המקררים שיש כיום בכל מטבח ביתי... היה זה מקרר קרח, זה בעצם היה כמו ארון עץ עם שכבת בידוד עבה למדי, ובמקרר היתה מגירה שבה היו מניחים בלוקים של קרח.

"כשהייתי מהמארגנים של השבת, הייתי נוסע עם עוד בחור או שניים במונית לצפת, שם היינו קונים בלוקים של קרח בבית החרושת לקרח, ואת הבלוקים האלו לקחנו בתא המטען של המונית עד מירון..."

"בפעם הראשונה עשינו טעות נוראה... הנחנו את הבלוקים זה על

באותה שנה, אחרי שהסתיים הקידוש, נשאר הרבי במתחם הציון ופנה לומר תהילים. הגבאים ניסו להזכיר לו שהוא שכח לאכול את סעודת השבת, אבל הוא התעלם ופשוט המשיך באמירת התהילים זמן מושך. רק אחרי זמן מה התבררה התעלומה

עורך 'קידושא רבא'. היו מביאים לו קצת קוגל, ולאחר מכן שרו 'אסדר לסעודתא' ו'חי ה' וברוך צורי', בירכו 'על המחיה', והרבי נכנס לחדר שהוקצה עבורו בכניסה למערה, חדר ששימש גם כמשרד של המתחם, שם היה הרבי סועד את סעודת השבת.

באותה שנה, אחרי שהסתיים הקידוש, נשאר הרבי במתחם הציון ופנה לומר תהילים. הגבאים ניסו להזכיר לו שהוא שכח לאכול את סעודת השבת, אבל הוא התעלם ופשוט המשיך באמירת התהילים זמן מושך.

רק אחרי זמן מה התבררה התעלומה, כשדלת חדרו של הרבי נפתחה ומשם יצא אחד התמהונים של מירון, כשהוא מתמתח אחרי שינה עריבה בת מספר שעות.

החסידים שהבחינו בכך מיהרו להתנפל עליו: "מה זה, מה נכנסת לחדר של הרבי?", והוא אמר להם, "אני לא יודע מה אתם רוצים... אני הסתובבתי ב'מערה' ולא היה לי מקום לישון כי תפסו את המקום שלי, הייתי מאוד עצבני. בא אלי איזה איש אחד, וראה שאני עצבני, הוא שאל אם הכל בסדר ואמרתי לו 'שום דבר לא בסדר'..."

"האיש הזה שאל מה קרה ואני אמרתי לו את האמת. סיפרתי לו שאני פה כבר כמה חודשים, ועכשיו הגיע פה איזה אדמו"ר אחד, לא יודע מי זה, ובאו איתו חסידים רבים, והם תפסו לי את המקום הקבוע שלי, ועכשיו אני לא יכול ללכת לישון בגלל זה.

"אז האיש הזה אמר, שבדיקת התפנתה מיטה אחת, כי הוא הצליח להשיג מקום לישון במשרד של המתחם, ואם אני רוצה אני יכול לישון במיטה שלו, כי הוא כבר ממילא כבר התעורר ולא יחזור

חנה די קרלינערקע

"את הבישולים עצמם היו עושות כמה נשים צדקניות, יהודיות מבוגרות, הגב' אנשין היתה מנצחת על המלאכה, הגב' חנה שיפמן היתה גם היא שותפה לכל הפעילות והיתה לה עוד עזרה. אנחנו רק היינו מקלפים וחותכים את הדגים, מקלפים את העור, מחלקים עופות וכדו'.

"היתה שם אשה אחת מבוגרת מאוד, קראו לה 'חנה די קרלינערקע' (חנה הקרלניאית), היא היתה דמות מאוד מפורסמת בצדקותה, והיא היתה מתפללת בהתלהבות גדולה.

"עם השנים הנושא הלך והתמסד, גם הקהל החל לגדול מעט, היו יהודים ירושלמיים או אחרים שרצו לעשות שבת במירון, והצטרפו לחסידי לעלוב, כי כך הם ידעו שאין צורך לדאוג לאוכל, מי שבא ברוך הבא, כל אחד יכול היה לבוא ולהצטרף לסעודות.

"אחד מבני גילי, הרב משה אורי ז"ל, המציא אז חידוש עצום שלא היה לפני כן - לשכור אוטובוס ולארגן נסיעה מסודרת מירושלים למירון, בלי רכבת, בלי תחנה בחיפה ובצפת. הוא התארגן והצליח לארגן את האוטובוס הראשון למירון. אחר כך החליף אותו המוהל המיתולוגי הרה"ח ר' אברהם שווארץ, שלקח על עצמו את הנושא הזה של ארגון הנסיעות והחזיק בזה במשך מספר שנים.

"למעשה, כשאני הגעתי זה כבר היה ממוסד באופן חלקי, כבר אז היתה זו נסיעה ותיקה מאוד שהתחילה כמדומני יותר מעשרים שנה קודם לכן, כך שכבר היה מעט ידע וניסיון.

"כמובן שהשיא היה ב'טישים' של הרבי שהיו מתנהלים בחצר של מתחם הציון, שם היינו אוכלים את הסעודות, ולאחר מכן היינו מסדרים 'טיש' והרבי היה עורך את השולחן הטהור, היתה זו הרגשה עילאית, שבת שכולה קודש לתפילות, שמירת שבת בצוותא חדא, התעלות מאוד מיוחדת, ואווירה שאי אפשר לתאר במילים. הייתי מוכן לשלם כסף רב כדי לחזור לעוד שבת אחת שם במירון, עם אותם תנאים ועם אותם אנשים..."

זה, וכשהגענו למירון גילינו שהם הפכו לדבוקה אחת גדולה, אי אפשר היה אפילו להוציא אותם מתא המטען של המונית, היינו צריכים להביא פטישים ולהתחיל לשבור את הקרח ולנסות להפריד בין הבלוקים. ולאחר מכן להניח אותם על גבי נייר עיתון שהפריד ביניהם כדי שלא ידבקו.

"עבדנו על כך קשה מאוד, ובדיוק עבר שם הרבי ה'ברכת משה' זצ"ל שראה אותנו מזיעים כהוגן, הוא חיך ושאל אותנו בחביבות מה יותר קל, לשבור קרח או ללמוד בישיבה..."

"אציין בהקשר זה, שהרבי ה'ברכת משה' התייחס לנושא הזה של הסיוע בהכנות בכבוד גדול מאוד. זכורני שבאחת הפעמים עבדתי במטבח להכין את המנות, וכמה שניסיתי להזדרז במלאכה כדי שישאר לי גם זמן להיכנס לציון ולומר תהילים, לא הספקתי.

"כשראיתי שהשעה דוחקת, קראתי בקול לאחד הבחורים שעברו בסמוך ואמרתי לו: 'אתה יכול בבקשה להחליף אותי כאן בעבודה, אני גם רוצה להיכנס לומר תהילים בציון...'! בדיוק עבר שם הרבי ושמעתי אותי, הוא פנה אלי במאור הפנים המפורסם שלו ואמר לי: 'זה חשוב לא פחות! גם על ידי העבודה והטרחה שיהיה ליהודים מה לאכול, אפשר לפעול ישועות גדולות!'.

"אגב, היתה שנה אחת, שבנו, כ"ק מרן הרבי זצ"ל, שהיה אז מגיד שיעור בישיבת לעלוב, לא הרשה לנו לנסוע מוקדם יותר כדי לעזור בהכנות, ואמר שעדיף שנישאר בישיבה. כמוכן שאנחנו ציינונו אבל הנשים שעבדו שם במטבח לא הצליחו לעמוד בקצב לקלף ולחתוך ולסחוב ולהכין את כל מה שצריך, אז הן השיגו טלפון איכשהו, והתקשרו לרבנית בזעקה לעזרה... הרבנית באה לישיבה, דיברה עם בנה המגיד שיעור, ולאחר שהוא נתן את הסכמתו היא שלחה אותנו בטיסה מ'שדה דב' לראש פינה ומשם במונית למירון... אמרנו אז שזה המגיד שיעור הכי טוב בעולם, אפילו כשהוא לא הרשה לנו לנסוע למירון, זה היה לטובתנו, וכתוצאה מכך הרווחנו טיסה בשמי הארץ..."

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

באחד הימים תמה רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, בפני שליח ציבור, שהתחיל את חזרת הש"ץ, מיד כאשר פנה לאחוריו באמירת 'עושה שלום', מדוע אינו ממתין עוד מעט, עד שיסיים את תפילת יהי רצון שיבנה בית המקדש. "זה הרי חלק מהתפילה, ואני רוצה להקשיב לחזרת הש"ץ"...

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א על העבודה שבלב

"ויצעק משה אל ד'" (במדבר י"ב, י"ג)

וביאר הסבא מקלם שהזלזול הגדול ביותר, שלא מעריכים אל נכון את יקר התפלה וערכה הרם ולא מבינים שהתפילה יכולה להביא את האדם הישר אל רום העולם ולקרב איש קטן קומה לשיחה ישירה עמו יתברך, העומד ברומו של עולם. לצערנו, אנשים לא חושבים כך. האמת שלא כל-כך חושבים בכלל מהי תפילה. ואם כן חושבים קודם התפילה, מקווים אולי ולהצליח לכוון קצת, או לפחות להתפלל בזמן, אך לא מעלים על הדעת, שנוכל להתעלות כל כך על ידי התפילה, וזהו הזלזול הגדול. והן אמת היא, שאין הקב"ה צריך לנו ולתפילותינו. וכל מהותה של התפילה היא - כפי שהגדיר בעל חובת הלבבות - לגרום ל"גבהות הנפש", כלומר הגבהת ורוממות הנפש, עד רומו של עולם. עם הכניסה להתבוננות בתפילה, עולה לנגד עיני דמותו של מורי ורבי מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א אשר רבים באו לזכות ולהתפלל במחיצתו, ולהתבונן בכל פרט מדרכי הנהגתו, אשר היו מנוהלים כדקדוקי ההלכה ומארחותיו הסיקו מסקנות הלכתיות רבות. אכן תפילתו הותירה רושם וחיזוק רב על כל רואיה. חובה נעימה לציין, כי למרות שרבינו שמר על זמנו מכל משמר, עד כי לאחר כל הוראה שיצאה מפיו, הן בהתייעצות והן בתשובה הלכתית, היינו התלמידים מתייגעים להבין למה היתה כוונתו, ומה הונח בתוך דבריו, שנאמרו בקיצור רב, והשיב כך, לא רק משום שאמרו חז"ל (פסחים ג, ב) "לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך

לפני כמה שנים נכנסתי להתברך ממרן הגרא"ל שטיינמן עם ידיד מארה"ב שבא עם בנו יחידו וכיון שחפץ שיברכו מרן ביתר שימת לב, פנה ואמר: אני רוצה ברכה לבן יחיד שלי. נענה אליו מרן במאור פנים ואמר: אתה יודע שגם מבן יחיד יכולים לרוות הרבה-הרבה נחת.

והוסיף כי בפרשת במדבר רואים במנין בני ישראל שמתוך כל י"ב השבטים, השבט הכי גדול היה יהודה ואחיו שבט דן עם למעלה מששים ושניים אלף יוצאי צבא, לבד מנשים וטף, כאשר כל שאר השבטים היו פחותים מהם בהרבה.

ועורר מרן החפץ חיים כי אם נתבונן נבחין כי לכן היה בתחילה רק בן יחיד, וגם הוא היה חרש, ושמנו חושים, בשונה משאר אחיו, שהתברכו בבנים רבים.

מסתמא בשוק ריכלו אחר גבו של דן ואמרו: מסכן, כל מה שיש לו זה רק בן אחד, וגם הוא כבר חרש. מי ידוע מי תסכים להינשא לו, וכמה נחת הוא יראה מהם, מה שאין כן אחיו בנימין, יש לו עשרה בנים, וכן שאר האחרים, שהתברכו בבנים רבים, בוודאי הם יראו דורות ישרים מבורכים.

אך הטוב והמטיב, חשב לעשות אחרת. ודווקא מאותו בן, הוא הקים שבט הכי מפואר. דווקא דן הוא זה שראה בנים ובני בנים רבים, יותר משאר אחיו.

ויתכן שדווקא מחמת שהיה לו רק בן יחיד, פנה בנפש מרה בתפילה ובתחנונים שיחוס עליו הקב"ה ויברכו בזרע רב ומבורך, בשונה משאר אחיו, שאולי פחות חששו מכך, אחר שראו בנים רבים הגדלים על ברכיהם.

ולכן מתוך שהתפלל בהשתפכות הנפש, זכה לקרבת אלוקים אמיתית ונשמעו תפילותיו לרצון לפני אדון כל.

עולה לנגד עיני דמותו של מורי ורבי מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

על הפסוק "כרום זולות לבני אדם" (תהילים י"ב, ט) דורשת הגמרא (ברכות ו, ב) "אלו דברים העומדים ברומו של עולם, ובני אדם מזלזלים בהם. ומהו תפילה". והיינו כי לשון 'כרום' היא מלשון דברים העומדים ברומו של עולם. 'זולות' מלשון שבני אדם מזלזלים.

עם כל זאת, בבואו לתפילה, היה נראה שמרוץ הזמן בו חי תמיד, הונח בצד קמעה והשקיע זמן רב לעבודת התפילה. בשנים עברו בהן התפלל בבית הכנסת ובמנה לא רק בין ה"עשרה ראשונים" אלא מהיותר ראשונים, אם לא ראשון ממש. היתה לי קביעות להעלות בפניו שאלות בהלכה בדרכו מביתו לבית המדרש. אירע לא אחת, שהיינו השניים הראשונים בבית הכנסת. אף לאחר סיום התפילה לא הזדרזו לצאת, אלא עוד זמן רב נשאר כשהוא ישוב על מקומו. ובמהלך התפילה עצמה היה נראה לכל, כי ראשו וליבו מונחים עמוק עמוק בתוך מילות התפילה. כל קטע וקטע בתפילה אמר במתינות ובשימת לב יתירה. ואמנם את התפילות היומיומיות היה אומר בזריזות מעט, אך בימי הסליחות, וכן כשהתפלל תפילת יום כיפור קטן, היה ידוע לכל, כי המנין האיטי ביותר, הוא המנין של מרן הרב אלישיב בו המתינו לו הקהל בכל חלק מהתפילה. מתוך ששם ליבו על כל בקשה בתפילה, באחד הימים תמה רבינו בפני שליח ציבור, שהתחיל את חזרת הש"ץ, מיד כאשר פנה לאחוריו באמירת 'עושה שלום', מדוע אינו ממתין עוד מעט, עד שיסיים את תפילת יהי רצון שיבנה בית המקדש. "זה הרי חלק מהתפילה, ואני רוצה להקשיב לחזרת הש"ץ"...

קצרה", אלא משום שזמנו היה מתומצת ומחושב עד מאוד. כמו כן כמה פעמים שביקשתיו לשמש כסנדק בברית, התנה את הסכמתו "בתנאי שתאמר להם, שאני לא רוצה לחכות. ומיד כשאכנס, יכריזו כולם 'ברוך הבא' - ההכרזה שאומרים הקהל עם כניסת התינוק לברית.

עם כל זאת, בבואו לתפילה, היה נראה שמרוץ הזמן בו חי תמיד, הונח בצד קמעה והשקיע זמן רב לעבודת התפילה. בשנים עברו בהן התפלל בבית הכנסת תפארת בחורים שמעל שטיבלאך 'מאה שערים', הקדים להגיע לבית הכנסת ונמנה לא רק בין ה"עשרה ראשונים" אלא מהיותר ראשונים, אם לא ראשון ממש. היתה לי קביעות להעלות בפניו שאלות בהלכה בדרכו מביתו לבית המדרש. אירע לא אחת, שהיינו השניים הראשונים בבית הכנסת.

אף לאחר סיום התפילה לא הזדרזו לצאת, אלא עוד זמן רב נשאר כשהוא ישוב על מקומו.

ובמהלך התפילה עצמה היה נראה לכל, כי ראשו וליבו מונחים עמוק עמוק בתוך מילות התפילה. כל קטע וקטע בתפילה אמר במתינות ובשימת לב יתירה. ואמנם את התפילות היומיומיות היה אומר בזריזות מעט, אך בימי הסליחות, וכן כשהתפלל תפילת יום כיפור קטן, היה ידוע לכל, כי המנין האיטי ביותר, הוא המנין של מרן הרב אלישיב בו המתינו לו הקהל בכל חלק מהתפילה.

מתוך ששם ליבו על כל בקשה בתפילה, באחד הימים תמה רבינו בפני שליח ציבור, שהתחיל את חזרת הש"ץ, מיד כאשר פנה לאחוריו באמירת 'עושה שלום', מדוע אינו ממתין עוד מעט, עד שיסיים את תפילת יהי רצון שיבנה בית המקדש. "זה הרי חלק מהתפילה, ואני רוצה להקשיב לחזרת הש"ץ"...

גדול השקדנים היה משקיע זמן רב בתפילה, ואמנם הוא לא התפלל באריכות, אך ייחס לזה חשיבות וזמן רב.

תפילה משנה את הרצון העליון

בספר 'ארי נוהם' לרבי יהודה אריה ממוזנה, מחכמי איטליה הקדומה, הביא את קושיית הרמ"ק מגורי האר"י, היאך ניתן לפעול לשינוי דברים בתפילה ורצונו של מקום. הרי הקב"ה גזר שפלוגי יהיה חולה, ואלמוני ימתין עוד זמן רב עד שימצא את זיווגו. כלום בתפילתי מסוגל אני לשנות גזרת עליון?

ומיישב במשל נפלא, לאב שיצא עם בנו לטיול על שפת הים הגדול, והנה הבחינו באוניה גדולה. עם התקרבותה למזח, משליך רב החובל חבל עבה אל החוף, אותו מקבל אחד הספנים וקושרו ליתד הקבועה בקרקע, בקשר עמוק ומפותל. לאחר מכן מושך רב החובל בחבל, וכך אט אט מתקרבת האוניה אל החוף, עד שנעצרת בחולות הקרקע.

הילד העומד מן הצד חושב, שעם המשיכה בחבל, בזרועותיו האינתנות של רב החובל, מתקרב החוף אל האוניה, אך כל בר דעת מבין, שהוא מושך את עצמו ובכך מתקרב אל קו החוף.

היא-היא תכלית התפילה! שאני אשתנה, שאני אתקרב אליו. לאדם הקטן נראה כי תפילה משנה את הרצון העליון, וכביכול מושכים חשבונות שמים אלינו ופועלים לשנותם, אך המשכיל מבין כי תפילה טובה משנה את האדם.

התפילה בונה את האדם, כל תפילה מקרבת אותנו יותר להקב"ה, מקצרת את המרחק בינינו לבין הבורא עולם. ואחר התקרבותנו - עם קרבה שכו, לא נגזר הקושי, ומתבטלת הגזירה.

עם התפילה, מתחזקת בקרבנו האמונה, כי רק הוא הפועל ועושה. אין רופא ואין תרופות, יש רק בורא עולם, שהוא רופא כל בשר. הוא מייצר התרופות, והוא הממציא אותם, לכל הצריכים אותם. ובשל כך אנו מפילים תחינתנו לפני היחיד שיכול להועיל, שיתמלא רחמים על החולה, וירפאו ברפואה שלמה, כראוי למלך גדול ורחמן כמוהו. ההכנה סביב התפילה וההתבוננות בזמן הרב שאנו משקיעים בה, יש בה אפשרות להקנות לנו את ההערכה הרוממה לעמידה לפני ה', ולזכות להיות מאלה אשר עולה שוועתם אל האלוקים ומתקבלת ברצון.

(מתוך עלון 'שואלין ודורשין' במדבר)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? **שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il**

"אני זוכר פעם אחת שכנראה הפרעתי קצת יותר מהרגיל, ואז קרא לי החזון איש, הוא הוציא מהכיס שלו אולר ונתן לי לשחק בו, כדי שיהיה לי במה להעסיק את עצמי בזמן שהוא מפלפל עם אבי בנושאים הלכתיים"

הגאון רבי אברהם גולדשמידט שליט"א, נין הסבא מסלבודקא זצ"ל, עם סיפורים מיוחדים מאביו ומרן בעל החזו"א

באחרונה הבאנו כאן בעלון 'לקראת שבת' מספר פעמים מדברותיו של הגאון רבי אברהם גולדשמידט שליט"א, בנו של הגאון רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל ונין הסבא מסלבודקא זצ"ל. בתוך השיחה שמענו מפיו של הרב גולדשמידט שליט"א כל כך הרבה עובדות מרתקות וסיפורים מפעמים על גדולי הדורות, ורק מפאת קוצר היריעה לא יכולנו לפרסם את כולם. על כן אנו מביאים הפעם בס"ד צרור נוסף של סיפורים ועובדות שהרב גולדשמידט עצמו היה עד להם, או שמע אותם מפי בעלי המעשה עצמם.

זכה הרב גולדשמידט לגדול בצלו של מרן החזון איש זצ"ל, ובאמתחתו כמה וכמה סיפורים הזכורים לו מאותן שנים. "אבי מורי, הגאון רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל, היה מרבה לדבר עם החזון איש בלימוד. הרי אבא בכלל תכנן לעזוב את בני ברק ולעבור לפתח תקווה, והחזון איש היה זה שעייב אותו מהצעד הזה, ואף דאג לסדר לו דירה בקרבת מקום.

בכל אופן, פעמים רבות אבא היה לוקח אותי יחד איתו כשהיה הולך אל החזון איש, ולפעמים גם היה מבקש ממנו שיברך אותי.

כמובן שכשהם היו מתחילים לדבר, מיד היו צוללים לעומקן של הסוגיות השונות, ואני כילד בן שש או שבע, הייתי צריך לשבת בשקט ולהיזהר שלא להפריע להם. נו... לפעמים הצלחתי ולפעמים קצת פחות... אני זוכר פעם אחת שכנראה הפרעתי קצת יותר מהרגיל, ואז קרא לי החזון איש, הוא הוציא מהכיס שלו אולר ונתן לי לשחק בו, כדי שיהיה לי במה להעסיק את עצמי בזמן שהוא מפלפל עם אבי בנושאים הלכתיים.

בערב יום הכיפורים האחרון לחייו של מרן החזון איש, באתי עם אבא שביקש מהחזון איש שיברך אותי. הוא תפס אותי ככה, הסתכל עלי ואמר לי: "אברהם, זאלסט איבער קערן די וועלט" - תהפוך את העולם... אבא שלי קצת נבהל ואמר לחזון איש, "זאת לא כזאת ברכה גדולה...". בכל אופן, אבא תמיד היה מסתפק מה היתה הלשון המדויקת של החזון איש, האם הוא אמר "זאלסט איבער קערן די וועלט", כלומר בלשון ציווי, תראה להפוך את העולם... או שהוא אמר "וועסט איבער קערן די וועלט", כלומר, בלשון של קביעת עובדה, כמי שחווה מה יקרה בעתיד ומבשר לי שאני אהפוך את העולם...

מצד אחד יש סברה לומר שהחזון איש בירך אותי, כי אבא הרי ביקש ממנו ברכה. מצד שני, הוא הרי הכיר אותי וידע שאני שובב לא קטן,

אז אולי הוא פשוט ציין עובדה.

בכל אופן, בין אם היתה זו ברכה ובין אם היה זה ציווי, אני חושב שבמידת מה כך אכן היה, ובצעירותי הייתי 'הופך את העולם', בעיקר כיד ימינו של אבי מורי שהיה מבכירי הדיינים, שם הוא היה לוחם את מלחמות היהדות החרדית בעוז ותעצומות, ואני הייתי זה שבחש מתחת לפני השטח. לא פעם הייתי מתרוצץ בין גדולי הדור, כדי לשאול בשם אבי מה דעתו המדויקת של כל אחד ואחד מהם בענייני השעה הנוגעים, ובהתאם לכך היה אבא פועל, ועומד על משמר חומות הדת.

אגב, מרן החזון איש היה זה שדחף את אבי מורי, תחילה הוא שלח אותו להיות ר"מ בישיבת 'היישוב החדש', שם קירב אבא כמה וכמה בחורים והביא אותם לחזון איש ולעולמה של תורה, בהם כאלו שנהיו בהמשך ראשי ישיבות ומרביצי תורה ידועים.

כך למשל, זיהוה אבי מורי שאחד הדיינים, מרן הגרי"ש אלישיב הוא אדם משכמו ומעלה, ולמרות שהרב אלישיב היה אדם שקט ולא התערב מיזמתו במקומות שלא דרשו ממנו להתערב, אבא היה זה שהקפיד שלא יעשו שום צעד בלי להיוועץ בו, ותמיד היה אומר שלפני שמקבלים החלטה צריכים לגשת לרב אלישיב ולשמוע מה הוא חושב על כך.

וכבר סיפרתי שמרן החזון איש שהכיר את הקשר החם שהיה לאבי עם מרן הגרי"ש אלישיב, השתמש בו גם כדי לקדם את השידוך של

מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שכן אבא היה בן בית אצל החזון איש והיה בידידות מאוד גדולה עם הרב אלישיב.

שמעתי מאבא דבר מעניין מאוד. הוא בא פעם אל מרן החזון איש, ונתן לו לקרוא 'שטיקל תורה' שהוא כתב. אבא אמר לחזון איש שהיה לו מהלך מאוד יפה בדברי הגמרא בסוגיא מסוימת, והוא ניסח אותו תחילה בצורה פשוטה ולאחר מכן שיפר את הניסוח ונתן לי סגנון שמקובל יותר בעולם הישיבות, אבל החזון איש מיד העיר לו על כך: "הראשונים לא דיברו ככה!", והוסיף שצריכים ללמוד מהראשונים איך לכתוב חידושי תורה ומהלכים בסוגיות.

בהקשר זה אספר מעשה ששמעתי מדודי הגאון רבי אליעזר פלצינסקי זצ"ל, שכשהחזון איש הדפיס את ספרו על 'קדשים', הוא ביקש מהדוד שלי שייקח עותק אחד של הספר ויעניק אותו לרב מבריסק שהיה ידוע באופן מיוחד במינו בידיעות המסכתות שבסדר קדשים. מספר הדוד, איך שהוא נתן את הספר לרב מבריסק, שקע הרב זצ"ל בעיון מעמיק בספר והחל לדפדף מכריכה לכריכה במשך זמן רב. כשסיים לעבור על כל הספר, הוא אמר לדודי שהמתין שם לשמוע את התגובה: "ער האט דאך גארניטש איבער געלאזט" - הוא הרי לא השאיר שום דבר מבלי לעסוק בו!

בכל אופן, אבא היה אוהב ללכת להתפלל בלילות שבת אצל מרן החזון איש במניין שהיו עושים בביתו, אבל אני הייתי משתעמם שם נורא, לא היו לי שם חברים בגילי, ולכן תמיד הייתי מנסה לבקש מאבא שיבוא איתי להתפלל בפוניבז', שם היו לי חברים רבים.

באחת הפעמים שוחח אבי עם הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל, שביקש ממנו שבפעם הבאה שהוא מגיע אל החזון איש, ישאל אותו איזו שאלה חמורה שהרב קרייזווירט התחבט בה מאוד, ואבי מורי הסכים לשמש כשליח שלו לעניין זה. התוכנית שלו הייתה שבאותו ערב שבת הוא יצעד לבית החזון איש, יתפלל אצלו קבלת שבת ותפילת ערבית, וכך הוא ימצא הזדמנות לגשת אליו עם השאלה של הגר"ח קרייזווירט, אבל כשיצאנו מהבית בערב שבת, כדי ללכת לבית הכנסת, אני ממש התחננתי לאבא שיבוא איתי לפוניבז' כי נורא ישעמם לי אצל החזון איש... אבא נעתר לתחנונים שלי, ותכנן לשאול את החזון איש את השאלה למחרת, או באחד הימים הקרובים כי ממילא הוא היה מרבה לבקר אצלו ולשוחח עמו.

התפללנו בפוניבז', אני גם מצאתי זמן לשחק ולהשתולל עם החברים, והכל התנהל כשורה. גם למחרת, בבוקר יום השבת, הלכנו להתפלל בפוניבז', ופתאום באמצע התפילה הגיע מישהו וסיפר שהחזון איש נפטר...

אני זוכר שהייתי המום, מה? החזון איש? מה פתאום! הוא בכלל לא היה חולה, זה לא יכול להיות. בלי לחשוב הרבה יצאתי בריצה מהירה, דילגתי ביעף על המדרגות היורדות מהישיבה, טסתי לבית החזון איש ששכן איפה שהיו מתנוסס לתפארה תלמוד התורה תשב"ר, ברח' חזון איש, וכשהגעתי לשם כבר הבחנתי שבחוץ מתחילים להתגודד אנשים. הייתי ילד כבן שמונה, נדחקתי בין האנשים ושאלתי בחשש: זה נכון? והאנשים שם ענו לי בצער רב שאכן, זה נכון...

הייתי מסוחרר, הרגשתי שאני חייב לחזור לישיבה ולספר את זה לאבא שלי. הסתובבתי לאחור ויצאתי בריצה בכיוון ההפוך, עליתי את כל העלייה ולאחריה את המדרגות הרבות, הגעתי לישיבה, וכשראיתי כמה בחורים בחוץ, ניגשתי ואמרתי להם: "שמעתם? החזון איש נפטר..."

באותו רגע חטפתי תפס אותי בחזקה אחד הבחורים: "היי ילד, תשמור על הפה שלך", הוא אמר לי, "איך אתה מדבר? אתה יודע מי זה החזון איש? לא אומרים דברים כאלו!!!"

אני בכיתי, ואמרתי להם, "בטח שאני יודע מי זה החזון איש, הייתי אצלו המון פעמים. אבל זה אמת! עכשיו הייתי בבית שלו וראיתי שם את כל האנשים שמתאספים מסביב..."

הסיבה שבגללה היה הכעס, לא היתה סתם רוח קנאות שלבשה את הבחור הזה. הבחורים בישיבת פוניבז' היו באמת קשורים עם החזון איש, הם אהבו אותו אהבת נפש, כי הוא היה משקיע בהם, הוא היה מגיע לישיבה בשמחת תורה כדי לרקוד עם הבחורים ולשמוח איתם בשמחת התורה, הם היו באים אליו והוא היה מדבר איתם בלימוד, מדרבן אותם לעמול ולהתייגע.

כמו שהחזון איש זיהה את הכוחות שהיו באבא שלי, הוא זיהה כך את כל מי שרק עבר לידו. היתה לו טביעת עין מאוד מאוד חדה על אנשים, והוא יכול היה לזהות מראש מה יצא מכל אחד. זה מדהים.

אבא סיפר לי שהחזון איש השקיע הרבה בשידוך של מרן ראש ישיבת סלבודקא הגאון רבי דב לנדא שליט"א. הוא זיהה עליו כבר בצעירותו שהוא עתיד להיות אחד מגדולי הדור, והוא טרח רבות בשידוך כדי לוודא שהגר"ד לנדא ייכנס למשפחה שתרום אותו ותאפשר לו להיות גדול הדור. ואכן, רבי דב התחתן עם ע. שר, נכדתו של ראש ישיבת סלבודקא הגאון רבי אייזיק שר, ובתוך זמן קצר כבר התמנה לר"מ בישיבה. החזון איש אמר לאבי מורי על רבי דב לנדא בזו הלשון: "ער איז דך א שאגת אריה'דיגער", כלומר הוא הרי 'שאגת אריה'ניק', הוא חושב ולומד כמו ה'שאגת אריה', שגאוונתו היתה לשם דבר עוד לפני 250 שנה!

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אמרתי למרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך?"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על החובה לרומם את נשמות ישראל

דָּבַר אֶל אֶהְרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהֶעֱלִיתָ אֶת הַנֵּרֹת (במדבר ח', ב')

הפסוק לכאורה כופל את עצמו - "דָּבַר אֶל אֶהְרֹן, וְאָמַרְתָּ אֵלָיו". ועוד, ידוע ש"וידבר" הוא לשון קשה (מכות יא ע"א), "דברים הקשים כגידים" (רש"י שמות יט, ג), ואילו "ויאמר" הוא לשון רכה (מכילתא פרשת יתרו), לשון רוממות ואמרי נועם. ואם כן לא מובן, בתחילה הקב"ה פותח עם הציווי לדבר עם אהרון בלשון קשה - "דבר אל אהרון", ואילו אחר כך משמע שיש לפנות אליו בלשון רכה - "ואמרת אליו", מה הסברם של דברים? הביאור נראה כך: אף על פי שמצוה זו של הדלקת הנרות היתה בדרגת רוממות וצריכה להיאמר רק בלשון "ואמרת", מכל מקום על אהרון הכהן היה מוטל גם להדליק את נשמות ישראל, וזהו תפקיד קשה הדורש עמל וטורח רב. לכן קיבל אהרון גם ציווי בלשון "וידבר" לשון קשה, לפי שעבודה לא קלה להרים ולרומם את נשמות ישראל, לא קל להפסיק באמצע הלימוד וההתעלות האישית ולדרוש בפני אנשים ולקרבתם.

האישית שלך ושהם יישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חציץ?" [הלימוד נמשל למאכל ומשקה, כפי שדרשו רבותינו (חגיגה יד ע"א) על הפסוק "לֹכּוּ לֶחֶמוֹ בְּלֶחֶמִי וְשִׁתּוּ בַיַּיִן מִסֵּכֶתִי" (משלי ט, ה)].

ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה ככל כפליים".

שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מניין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מניין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, ארבעים איש היו מגיעים לשיעור ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל], ומחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קודש.

בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין בדברי התורה הקדושה והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית וקובעים עתים לתורה, ובניהם תלמידי חכמים מופלגים וכל נכדיהם זרע קודש ברך ה'.

ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמובן שאנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים', אך גם בזה צריך זהירות

"אתה תאכל בשר והם יאכלו חציץ!...!"

לפני קרוב לחמישים שנה, אחד משומעי לקחו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, הציע לי למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים, שבכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלוך וחזור] כדי למסור דרשה של חצי שעה.

בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב ועסק בתורה ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה, תורה מה תהא עליה?

יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".

"רבינו, תורה מה תהא עליה?" עניתי לו.

"והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?" השיב לי מרן זצוק"ל.

"הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!...!"

אמרתי לו שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות

וסבלנות, וכפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל שבחינת איזהו עשיר השמח בחלקו, שייכת גם בתורה הקדושה!

לא תוכל להתעלם

זה לא קל לדבר אל העם, לרומם אותם ולהוציאם מההסתכלות כלפי הארץ, הארציות, ולהובילם למצב של "שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וְרֵאוּ מִי בָרָא אֱלֹהִים" (ישעיה מ, כו). לא פשוט לגרום ליהודים לעזוב את הבלי העולם ולהשקיע בדבר האמיתי שזהו לימוד התורה הקדושה, להרבות בקביעות עתים לתורה, לקום להתפלל מוקדם בבוקר ולהספיק ללמוד קודם העבודה, אבל התלמיד חכם מחויב בזה, "מִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם" (ישעיה נח, ז), "לא תוכל להתעלם" (דברים כב, ג).

לא כולם מתאימים לכך, במדבר זה היה תפקידו של אהרן הכהן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות א, יב), אך הרבה אברכים יקרים שחשבו שאינם מתאימים התחילו, ונוכחו לגלות שיש להם לשון לימודים והם מצליחים לקרב ולחזק את העם, ולכן צריך כל אחד לנסות, וה' יהיה בעזרו.

מעלת זיכוי הרבים בתורה

האדם צריך למסור את עצמו למען ה' ותורתו. אם יש ציבור צמא לתורה, ובאפשרותך לנפות אותו בדרשה, בשיעור, בדבר תורה - אסור לך לעמוד מנגד ולפסול את עצמך בכל מיני תירוצים: "אני לא בנוי לזה, אין לי כוחות, אין לי זמן, יש לי את סדרי הלימוד שלי, יש לי צרכים משפחתיים..."

הכל תירוצים! אם אתה צריך לעשות - אתה יכול לעשות! ואם תעשה - הקב"ה יהיה בעזרך, תראה הרבה סיעתא דשמיא בכל התחומים.

יש לך את סדרי הלימוד שלך? אין לך מה לחשוש. כבר אמרו חז"ל (אבות ד, ה): "הלומד על מנת ללמד - מספיקין בידו ללמוד וללמד". מי שמקדיש מזמנו ומתורתו לאחרים - לא רק שתורתו לא תיפגע מכך, אדרבה, תורתו תתגדל, תתרומם ותתעלה.

אין לנו מושג איזו זכות גדולה יש למי שמזכה את הרבים. התועלת איננה רק לאחרים, גם הוא עצמו יוצא נשכר, הוא נבנה ומתגדל מכל הבחינות.

כאשר אדם מקהיל קהילות ומזכה את הרבים בתורה וביראת שמים, הקב"ה מתקלס על ידו. ומי ששם שמים מתקלס על ידו, אין ערוך לשכרו מן השמים.

אומר המדרש (מדרש משלי י): "בא לפניו מי שיש בידו חמשה חומשי תורה, אומר לו הקב"ה: בני, למה לא למדת הגדה ולא שנית?" - יכולת להקהיל קהילות וללמד ברבים את תורת ה', יכולת ליזכות אותם בדבר תורה - למה לא עשית זאת?!

ממשיך המדרש: "שבשעה שחכם יושב ודורש, אני מוחל ומכפר עוונותיהם של ישראל".

עזבת את הבית, הנחת בצד את כל העיסוקים שלך ונסעת למסור שיעור - דע לך שבזכותך הקב"ה מוחל ומכפר על עוונותיהם של

ראיתי שמביאים מרבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, שהיה אומר לתלמידיו: 'אל תסתפקו להיות חיילים, תמיד תשאפו להיות מפקדים, גנרלים. בכל דבר - במחשבה, בלימוד, בהנהגה - תלכו על גדול. תחשבו בגדול ותפעלו בגדול!'

ישראל! אין לך השגה באיזה מקום מרומם אתה נמצא! יש תוהים: מה כל כך חשוב בשיעור, הרי כל אחד יכול ללמוד לעצמו! נכון, אבל אין תחליף ללימוד תורה ברבים. כשיש דרשה או שיעור, באים ציבור ושומעים את דבר ה'. "ברוב עם הדרת מלך" - הקב"ה מתהדר ומתקלס, הקב"ה אומר: בניי אוהביי מניחים את כל עיסוקיהם וטורחים ובאים לבית המדרש לשמוע את דבר ה'. איזה קידוש ה'!

לא תמיד זה קל. יש קשיים, יש התמודדויות. לפעמים הדבר כרוך בטרח, בחוסר נוחות. נתאר לעצמנו: אדם יושב בחיק משפחתו בשבת, משוחח בדברי תורה עם ילדיו. איזו שעה של קורת רוח, מעין עולם הבא! ואז, בבת אחת, עליו לקטוע הכל ולצאת מהבית לשיעור הקבוע שלו. קשה לו לעזוב, הוא מרגיש שעדיין לא מיצה את ה'עונג שבת' שלו עם הילדים. אבל אין ברירה - הציבור מחכה. אין ספק, זו הקרבה גדולה, מסירות נפש. ומי שמוסר נפשו לזיכוי הרבים, הקב"ה ישלם לו כגמולו בשפע רב.

מזכה הרבים זוכה לסיעתא דשמיא

פעם הוריתי לאברך מהישיבה שילך לבית הכנסת פלוני בשבת וידרוש שם בפני הציבור.

האברך ניסה להתחמק, אמר לי: "כבוד הרב, אין שם ציבור. למי אדרוש?"

אמרת לו: "איך יהיו אנשים אם אין דרשה?... תתחיל לדרוש, וכך יהיו אנשים".

לאחר ששב משם, שאלתי אותו: "נו, איך היה שם? כמה היו?" אמר: "היו שניים..."

אמרת לו: "מצוין. איזו זכות גדולה יש לך! הנה, כבר יש לכם זימון... תמשיך, אל תרפה, וה' יהיה בעזרך! בעזרת ה', מהשניים יהיו שלושה, מהשלושה יהיו ששה, כן ירבה וכן יפרוץ..."

לאחר כמה שבועות הוא בא אלי ומספר לי שיש לו בשיעור למעלה

פנה אבי ז"ל לשכן ואמר: "אני חי על זמן שאול, כל חוסר קטן של חמצן מהווה אצלי הרגשת מוות מתקרב... אם רוצה אני חיים ארוכים - אין לי דבר גדול יותר מתלמוד תורה מתחת לאפי. אדרבא! - אם יחסרו חדרים לכיתות, כדאי שיבנו אותם בתוך החצר שלנו ממש"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על המאורעות הקשים שחווה אדם במהלך חייו

משל לבן מלך שביקש מאביו שייתן לו את כל מזונותיו פעם אחת בשנה, והמלך אכן שמע לעצתו. בנו של המלך קיבל את כל צרכיו לשנה שלמה, ולכן לא טרח לבוא ולבקר את אביו ולהתראות לפניו, שבוע, שבועיים, חודשיים ושלושה חודשים, עד שעברה חלפה שנה תמימה, או אז הוא בא אל המלך, הוא נזכר שיש לו אבא והגיע לבקש ממנו את מזונותיו לשנה הבאה...

אמר המלך לבנו, לא ולא! אני לא אתן לך מזונות לשנה, וגם לא לחודש או לשבוע. אני אתן לך ליום אחד, ואתה תבוא כל יום ותבקש ממני, כי אני רוצה לראות אותך כל יום.

כך עשה הקב"ה לבני ישראל, הוא החזיק אותם במצב תמידי שבו הם צריכים לבקש, כל יום מחדש, מה שביקשת וקיבלת אתמול הספיק לאתמול, היום אתה תישאר רעב אם לא תבקש עוד פעם...

וזה הפשט, לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן. מי שמרגיש שהוא תלוי בקב"ה, מי שיודע שבלי הקב"ה אין לו כלום, לאחד כזה ניתנה התורה. וכאן הבן שואל: ומה יהא עלינו? הרי אנחנו לא מקבלים את המזונות שלנו יום יום, אנחנו מקבלים משכורת פעם בחודש בדרך כלל, לכל אחד מאתנו יש בבית מקרר ומזווה, עם מזון שמספיק לפחות לכמה ימים קדימה, ויש שמספיק להם המזון אפילו לשבועות וחודשים קדימה. האם זה אומר שאנחנו לא יכולים לתלמוד תורה? אין לנו סיכוי להצליח בלימוד התורה? האם התורה לא ניתנה לנו חלילה וחס, כי אנחנו לא בגדר של 'אוכלי המן'?

בפרשתנו אנחנו רואים דבר פלא... עוד בפרשת בשלח כבר למדנו שעם ישראל היה מקבל לחם מן השמים, קוראים לו 'מן', והוא זרע גד לבן וטעמו כצפחית בדבש... אבל בפרשתנו, פרשת בהעלותך, אנחנו למדים שלא כולם התלהבו מהלחם המיוחד הזה.

"והאספסוף אשר בקרבנו התאוה תאוה" ... הם באו ובכו ושאלו מי יאכילנו בשר, למה אין לנו דגים וקישואים וחצילים ובצלים ושומים, במצרים היתה לנו דגה, היו לנו אבטיחים, פה אין לנו כלום. אוכל יבש וחסר טעם... נפשינו יבשה, אין כל!

לכאורה מדובר בפלא עצום. מה זאת אומרת אין כל? הרי במן היו כל הטעמים שבעולם חוץ מכמה טעמים ספציפיים, שחז"ל הקדושים אומרים, ורש"י גם מביא את זה, שהסיבה שהטעמים הללו לא היו במן משום שמאכלים אלו יכולים להיות מאכלים המזיקים לבריאות במצבים שונים.

בכל מקרה, חוץ מאותם מאכלים ספציפיים שהוזכרו שלא היו במן, כל המאכלים שבעולם היו בו, מחילבה ועד גפילטע פיש, מקובנה ועד קפוסטו, מחריימה ועד גאלער... גלידה חלבית או חטיף של צ'יפס בטעם מקסיקני... שום דבר לא חסר במן, והם מתלוננים שהוא לחם קלוקל, לחם יבש, אין כל...

אני רוצה להתקדם עם השאלה הזאת שלב אחד נוסף: הרי לא מדובר פה רק בסיפור דברים בעלמא חלילה וחלילה. הרי הזוהר הקדוש אומר בפרשתנו, פרשת בהעלותך, שהתורה היא נצחית, וגם כשהיא כתובה בלשון עבר ומתארת מצבים ומעשים שהיו לפני אלפי שנים, המשמעות של הכתוב היא הרבה יותר עמוקה, והיא כוללת עבור כל האנשים, היא נכונה לכל זמן ולכל רגע, והיא מתחוללת בזמנו ובכל זמן, לנצח נצחים.

אם כן, גם בזמנינו אנו, אתמול, היום וגם מחר, יש אנשים שמתלוננים על המן שהוא לחם יבש, ואין להם כח לאכול אותו, ושהם רוצים אבטיחים ושומים ובצלים וכו'...

ועוד נקודה: חז"ל הקדושים אומרים שלא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן... ועוד אומרים חז"ל, רבי שמעון בר יוחאי אומר, למה לא ירד מן פעם אחת בשנה? למה היו צריכים לצאת וללקט דבר יום ביומו?

הגמרא במסכת 'ומא דף עה, מדברת על המן שירד לבני ישראל במדבר, ומספרת לנו שהוא היה כמו נביא, והיה מגלה מה שבחורים ובסדקים. נאמרו על זה כמה וכמה פירושים, מה הפשט בזה שהוא היה כמו נביא, ואיך גילה המן מה בחורים ובסדקים?

ראיתי פשוט נפלא בספר 'שער בת רבים' שמביא בשם הספר 'חיבת ירושלים', ונמחיש זאת בצבעים חיים.

במדבר התגוררו שני שכנים, הם גרו ממש בסמיכות זה לזה, ונשותיהם היו חברות טובות, לוו והשאלו חפצים זו מזו, וניהלו יחסי שכנות טובים.

ראובן היה יהודי מאוד רוחני, מלא אמונה, דבק במשה רבינו ומאמין בכל לבו בכל מילה היוצאת מפיו, ואילו שמעון היה... קצת פחות. כל דבר שמושה רבינו היה אומר, שמעון שאל "מי אמר?", ועל כל פעולה שעשה משה רבינו, היה לו גם הסבר למה הוא עשה ככה ומה הוא רצה להרוויח מזה, וממי הוא ניסה להתחמק וכו' וכו'...

כשמושה רבינו הודיע להם שהקב"ה עומד להוריד להם לחם מהשמים, שניהם שמעו את דבריו. ראובן חזר הביתה נרגש ומאושר... "מחר אנחנו הולכים לאכול אוכל מאוד מיוחד", הוא אמר לרעייתו.

"שמעתי שאומרים שזה האוכל של המלאכים, הקב"ה יוריד לנו מהשמים שכבה של טל, ואני רק אצטרך לקחת כלים ריקים ולמלא עומר לכל אחד מבני הבית... עומר לגולגולת. נבוא הביתה, נאכל את המן, אוי! איך אני מתרגש, אוכל של מלאכים, היית מאמינה??? בטח יהיה לזה טעם של גן עדן, אני כבר לא יכול לחכות".

שמעון לעומת זאת הגיע הביתה עם פנים קצת חמוצות: "תראי, אני לא מזלזל במשה רבינו", הוא אומר לרעייתו, "אחרי הכל ראינו איך הוא קורע את הים ומכה את מצרים... זה ברור שהוא לא איש פשוט, אבל אני לא יודע... אוכל מהשמים, אוכל של מלאכים? זה קצת לא מסתדר לי.

"ונניח שירד אוכל של מלאכים, מה זה אומר? את חושבת שזה יהיה לנו טעים? אני לא יודע... אני לא יכול לאכול אוכל של סינים ויפנים כי אני לא רגיל להם, אז אוכל של מלאכים? זה בטח יבש לגמרי, כי ממילא למלאכים אין חוש טעם בכלל והם לא זקוקים לשום דבר. ואם זה כזה אוכל רוחני, מסתבר שבכלל לא נרגיש שאנחנו אוכלים משהו, זה כמו לקבל אינפוזיה, הגוף מקבל את מה שהוא צריך כדי להתקיים, אבל איפה החוויה הקולינרית? איפה המרקם, הטעם, הפריכות, המליחות... אחחח. נראה לי שאנחנו הולכים להתגעגע חזק חזק לאוכל של אנשים נורמלים..."

ראובן הצדיק נכנס למיטה שלו, ולא מצליח להירדם כל הלילה מרוב התרגשות, ושמעון השכן שלו נכנס למיטה ולא מצליח להירדם כל הלילה, כי הוא לא מצליח לעכל את הרעיון שב-40 השנים הקרובות הוא לא הולך לאכול פיצה, וגם לא פיתה פלאפל...

בבוקר השכם הם יוצאים לחפש מן... ראובן רץ בהתלהבות כי הוא כל כך רוצה להתעלות, הוא רוצה להיות איש רוחני יותר, אחרי שהוא יאכל אוכל של מלאכים, סביר להניח שכשהוא ילמד גמרא, זה יהיה שונה לגמרי, הוא יבין הרבה יותר טוב, הוא ירגיש הרבה יותר גישמאק בגמרא.

ושמעון... ובכן, הוא רץ מהר לאסוף מן, כדי לתפוס את החתיכות הכי טובות. הוא לא רוצה לבוא בסוף ולקבל רק את הרקובים ואת המצ'וקמקים...

וראה זה פלא... ראובן יוצא מהבית וחוזר אחרי שתי דקות בידיים עמוסות... הוא מביא צנצנות מלאות מן, הילדים טועמים ומרגישים טעמים נפלאים. מי שרוצה לחמניה ריחנית מרוחה בחמאה עם פרוסות עגבניה, מקבל! מי שרוצה טוסט עם גבינה ופרוסות מלפפון, מקבל! מי שרוצה פיצה עם הרבה הרבה גבינה צהובה, גם הוא מקבל... מדהים!

הם אוכלים בהתלהבות, בשמחה, אוכל של מלאכים, איזה ריח נפלא, ריח גן עדן מתפשט בכל הבית, הטעמים יוצאי דופן, אין מאושר מהם.

אבל שמעון, שמעון יוצא לחפש מן ולא מוצא... הוא מרחיק נדוד, הולך מחוץ למחנה, מוצא כמה גרגירים, אוסף אותם, ואחר כך עוד כמה גרגירים, הוא עובד קשה במשך מספר שעות עד שהוא ממלא את הצנצנות שלו במן, עומר לגולגולת.

כשהוא חוזר הביתה, הוא כבר עצבני, חם לו, הוא מזיע, המן עומד להינמס, הוא רץ הביתה כל עוד נשמתו בו, הם מסתכלים על המן ולא מבינים מה הם אמורים לעשות איתו.

"אוכלים את זה?", הוא שואל בחשש ומסתכל על רעייתו בניסיון לבחון את תגובתה... "טוב, אני אנסה ראשון... הוא נותן נגיסה והשיניים שלו כמעט נשברות. זה קשה כמו אבן... "צריכים לטחון את זה... תביאי לי מדוכה!!!"

אבל אין לה מדוכה, היא הולכת לאוהל של ראובן השכן ומבקשת מאשתו שתשאל לה מדוכה, והשכנה אומרת לה, "שכנתי היקרה, למה את צריכה מדוכה? יש לך מן, תאכלי ותהני!", אבל היא מסבירה לה שמשום מה בעלה ליקט גרגירים קשים שאי אפשר לאכול אותם...

אומר ה'חיבת ירושלים': המן היה כמו נביא שמגלה מה שבחורים ובסדקים, עכשיו כולם יודעים שבחורים ובסדקים בלב של שמעון יש קצת פחות אמונה, הוא לא כזה מאמין גדול כמו שחשבנו, הוא מטיל ספקות, נו... בגלל זה הוא צריך להרחיק נדוד בחיפוש אחר מן, בגלל זה הוא מחפש מדוכה כדי לפורר אותו, וכך הוא ורעייתו עובדים במשך שעות, ללקט את המן, לטחון אותו ללוש, להוסיף תבלינים, לאפות ולבשל... בזמן שבבית של ראובן מגיע כל יום משלוח של כל מיני המזון בעולם, כשהם טריים ומוכנים לאכילה מיידית.

כמו שאמרנו, זה לא היה רק במדבר, זה קורה גם היום, בעולם שבו אנחנו חיים, בהווה. התורה היא נצחית, וגם היום יש כאלו 'ראובנים' ויש כאלו 'שמעונים'.

אנחנו עוברים דברים בעולם הזה, יש כישלונות, אי הצלחות, לפעמים מאבדים דברים חשובים ויקרים, אבל מי נותן לנו את כל הדברים האלו? הקב"ה.

מי שהוא 'ראובן', הוא מתייחס להכל בהסתכלות גבוהה, רוחנית. כל

הרב נתן צוקר ז"ל: לא מפחד מתלמוד תורה...

רבי חיים מוואלוז'ין.

הגר"ח הורה שכשתתקרב המגפה יותר יאמרו לו, וכך הוזה. הגיע היום והמגפה קרבה מאוד. הלכו ואמרו זאת לגר"ח שהוציא את תלמידי הישיבה לרחוב עם סטנדרים וגמרות, ובכל כמה עשרות מטרים העמיד שני חברותות שישבו ולמדו, וכך הקיף את כל וואלוז'ין.

וראה זה פלא...

"המגיפה הלכה והתקרבה, ונעצרה בוואלוז'ין!!!"

פנה אבי ז"ל לשכן ואמר: "אני חי על זמן שאול, כל אחד זקוק לחמצן מהקב"ה אבל אני חי זאת בכל רגע, כל חוסר קטן של חמצן מהווה אצלי הרגשת מוות מתקרב..."

"אם רוצה אני חיים ארוכים - אין לי דבר גדול יותר מתלמוד תורה מתחת לאפי, זו השמירה הטובה ביותר! אדרבא! - אם יחסרו חדרים לכיתות, כדאי שיבנו אותם בתוך החצר שלנו ממש, וכך תהיה השמירה טובה יותר! אני גם הולך להודיע להם, שאם יחסרו להם כיתות - סלון ביתי מספיק גדול ניתן לפתוח בו כיתה! ואם על ירידת מחירי הדירות אתה מדבר, הלא חז"ל הבטיחו - 'תיכף לתלמידי חכמים ברכה'!..." - מתורה יש רק ברכה, אף אחד לא הפסיד בגלל תורה."

והיות והלה היה בעל השפעה גדולה, והיה חשש שיצליח לשכנע שכנים אחרים לחתום ולעצור את בניית תלמוד התורה, הקים אבי ועד מיוחד של תושבי האזור, שפעלו שלא יאונה לתלמוד התורה כל רע, ושהתוכנית לבנייתו תצא לפועל בתמיכת השכנים.

ומעידני בזאת, שמאז הוקם תלמוד התורה, סבל אבי הרבה פחות ממחלת האסטמה, ובמשך שלושים ושתיים שנה האחרונות לחיו לא הוזקק להתאשפז, ואפילו לא פעם אחת בגלל מחלת האסטמה!!! ולא זו בלבד, באותה תקופה רכש לשני ילדיו דירות, ורצו עליו עדיין חובות מחתונות קודמות, ועל אף שעזב באותה תקופה את העבודה, כי נפשו חשקה לשבת וללמוד כל היום, חיסל תוך מספר שנים את כל חובותיו!!!

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

מה דעביד רחמנא לטב עביד, זה מה שהקב"ה החליט והוא הרי רוצה רק את טובתי, אז גם זו לטובה...

אבל יש גם את השכן הפחות רוחני, ואצלו כל צרה היא צרה, כל אובדן הוא כאב נורא ואיום, כל אי הצלחה גורם לתסכול נוראי וחוסר יכולת להתקדם הלאה.

מה ההבדל ביניהם? שניהם מלקטים את אותו המון, שניהם עוברים את העולם הזה עם כל מה שעוברים כאן, לטוב ולמוטב, אבל אחד מגיע הביתה עם גרגירים קשים כמו אבן, והשני מגיע עם כל מיני המגדנות שבעולם.

ברצוני להמחיש מה פירוש לחיות עם אמונה תמימה בדברי חז"ל, איך אפשר להיות מאוכלי המון בדורנו, לא צריך להיות בשביל זה אדמו"ר או ראש ישיבה, כל אחד, כל בעל בית, נאר אביסלע אמונה, רק קצת אמונה ברורה ויש לנו את טעמי המלאכים.

אבי מורי, רבי נתן צוקר הריני כפרת משכבו, סבל רוב שנות חיו מאסטמה קשה. כילד הייתי חווה לא פעם את ההתקפות הקשות הללו של אבי, כשהייתי רואה אותו משתעל עד כדי חנק, ונאלצתי להזמין לו אמבולנס כדי להציל את חיו.

כידוע, האויב הגדול ביותר לאסטמה הוא האבק. בהתאם לכך אמי שתבלחט"א היתה עוברת בכל יום בסמרטוט על הריהוט הישן שבבית כדי שלא יהיה שם אבק חלילה וחס. בנוסף, הצורך החשוב ביותר הוא אוויר נקי. בסמיכות לבית הורי היה מצרך נדיר מאוד בבני ברק - שטח פתוח. היה זה שטח שלא ניתן לבנות בו בניין מגורים כיוון שהוא מהווה "מובלעת" בין הבניינים, כך נותר השטח ריק ונקי. אבל ביום מן הימים הקצתה עיריית בני ברק את המגרש עבור בניית תלמוד התורה 'באר יהושע'...

התושבים ידעו, שכשייבנה הבניין ייחסם כל האוויר שהיה להם עד כה, ורעש של מאות ילדים בלע"ה יישמע בכל שעות היום. בד בבד, התברר שהשביל המוביל לתלמוד התורה ייסלל כשני מטר מתחת לחלון בית הורי, והאבק שיעלה ממאות הילדים שיעדו בו, אמור לכסות את הבית בכל יום...

אחד השכנים, שלמרבה הצער לא זכה לאהבת תורה יתרה, החל להחתים את תושבי השכונה נגד הקמת תלמוד התורה. ברור היה לו, שאבי יהיה המתנגד הגדול ביותר, כי בשבילו זה יותר מספק פיקוח נפש!...

משבא אל אבי, דיבר גדולות איך תלמוד התורה הולך להמיט עליו אסון בריאותי רח"ל מחד, וירידת ערך הדירה שלו מאידך, "גם אם תרצה לעבור מכאן, לא יהיה בידך כסף לרכוש דירה אחרת", הזהיר... נכנס אבי ז"ל לחדר, שם מתחת למזרן היה אוסף קטעי עיתונות שעשו עליו רושם, הוא הביא עמו קטע מתוך "מוסף שבת קודש" של יתד נאמן, שמספר שבועות קודם לכן התפרסם בו סיפור ש"תפס" את אבי מאוד והוא החליט לשומרו.

סופר שם, שברחבי אירופה התפשטה מגפה קשה שהפילה חללים רבים. המגפה עמדה להגיע לוואלוז'ין, ובאו וספרו זאת למרן הגאון

פעם השבת

פעם כשהייתי צעיר חשבתי שבימי שני וחמישי תמיד יעלו לתורה רק 3 אנשים.
וכשהתחלתי ללמוד קצת פתאום התברר לי שיתכן מקרים שיעלו יותר מ 3 קרואים בשני וחמישי.
אמנם לא נוהגים כך, אבל יש אפשרות כזאת...

פעם גם השבת

שאין אפשרות לעלות לתורה כהן ברביעי או חמישי או שישי, וכשהתחלתי ללמוד ב'דף היומי בהלכה', התברר לי שיש שיטות שאפשר להעלות את הכהן גם בעליות אחרות, אמנם לא נוהגים כך, אבל יש שיטה כזאת...

ועוד משהו

שהשבת פעם

שלעולם כהן יעלה לתורה לפני ישראל, וכשהצטרפתי ללימוד ה'דף היומי בהלכה', הופתעתי לגלות, שיש מקרה נדיר שישראל עולה לתורה לפני הכהן...

היום אני חושב...

שהגיע הזמן להצטרף לעשרות אלפי הלומדים בכל רחבי תבל במסגרת 'הדף היומי בהלכה' של 'דרשו'. עתה כשהתחילו ללמוד בחלק ב' ב'משנה ברורה' בהלכות קריאת התורה.

זה הזמן להצטרף...

בימי נערותי זכיתי להכיר את הגה"צ רבי אליהו לופיאן. הוא היה מתגורר למחצה, לשליש ולרביע בשכונת בית וגן. פעם, כאשר שהינו חבורת נערים בבית המדרש, נכנס רבי אליהו. להפתעתנו, פנה אלינו, אמר שאינו חש בטוב וביקש שנברך אותו. חשבנו שהוא חומד לנו לצון. מי אנחנו, חבורת ילדים סך הכל. אך המשגיח לא ויתר

הגאון רבי צבי מרגלית שליט"א רב העיר כרמיאל על התורה ולומדיה

"וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינַיִם" (במדבר י', ל"א)

בימי נערותי זכיתי להכיר את הגה"צ רבי אליהו לופיאן. הוא היה מתגורר למחצה, לשליש ולרביע בשכונת בית וגן בה התגוררתי. פעם, כאשר שהינו חבורת נערים בבית המדרש, נכנס רבי אליהו. להפתעתנו הרבה, פנה אלינו, אמר שאינו חש בטוב וביקש שנברך אותו. חשבנו שהוא חומד לנו לצון. מי אנחנו, חבורת ילדים סך הכל. אך המשגיח לא ויתר. ודאי סבר שברכתם של תינוקות של בית רבן, ילדים שלא טעמו עדיין טעם חטא, עושה רושם גדול בשמים.

החפץ חיים הזדרז בסעודת שבת כדי לא להשאיר אורחיו רעבים

ובכן, סיפר ר' אליהו לופיאן שפעם, בהיותו בחור, זכה להתארח בביתו של החפץ חיים לסעודת ליל שבת. אגב, גם הגה"צ לייב חסמון, משגיח דשיבת חברון, סיפר שהתארח אצל החפץ חיים, ושניהם מציינים שכשחזרו מבית הכנסת לא שרו שלום עליכם ולא אשת חיל. ראשית עשו קידוש, אכלו את הדגים, ורק לאחר מכן שרו. לפליאתם הסביר החפץ חיים את הנהגתו. המלאכים ודאי אינם רעבים. לעומת זאת, האורחים עלולים להיות רעבים. המלאכים יכולים להמתין מעט. איזה שילוב נפלא בין הנהגות שבין אדם לחבירו ובין הנהגות שבין אדם למקום!

ישנו סיפור דומה. פעם הזמין גביר אחד את החפץ חיים ואדם גדול נוסף להתארח אצלו בסעודת שבת. התענין החפץ חיים כיצד מתנהלת הסעודה. השיב הלה בגאווה: "אנחנו מזמרים את כל הזמירות שבסידור, בין מנה למנה עוסקים בדברי תורה, הכל על אדני הקדושה והטהרה. הסעודה אפופה כולה רוחניות ונמשכת שעות רבות".

אמר החפץ חיים, "אקבל את ההזמנה, רק אם הפעם תשנה ממנהגך ותמהר את הסעודה. המנות יוגשו אחת אחרי השניה, את הזמירות נזמר בזריזות, ונקצר בדברי תורה". התפלא מאוד בעל הבית על הבקשה ה'משונה', אך בכל זאת, היות ועז חפצו לארח את החפץ חיים, הסכים. ואמנם כך היה. הסעודה התנהלה בזריזות, ולא עברה שעה עד שברכו ברכת המזון. או אז הרהיב בעל הבית עוז ושאל את

החפץ חיים לפשר הענין. אמר לו, "הנני ואראך".

ניגש עמו אל המשרתת ששהתה במטבח ואמר בנימת התנצלות: "סליחה על שזרזנו אותך כל כך בסעודה". הגיבה האשה בדמעות, "רבי, ינחו ברכות על ראשך! כל ליל שבת אני מתעכבת כאן שעות רבות, פעמים כשאני חוזרת הביתה אני מוצאת את כולם ישנים. המתינו רעבים וצמאים, וכשראו שאני בוששת לבוא, סעדו לבדם. עכשיו אוכל לחזור הביתה מוקדם ולהתענג על השבת עם משפחתי". פנה החפץ חיים אל בעל הבית ואמר, "כוונתיך רצויות, אבל יכול אתה לקיימן אך ורק כאשר אינן על חשבון הזולת".

יש היודעים את הגמרא מתוך ה'קצות' וה'נתיבות'

ובכן, סיפר הגה"צ רבי אליהו לופיאן, בעת שזימרו את 'אשת חיל', כשהגיעו לפסוק "נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ" [משלי לא כג] - עצר החפץ חיים.

אגב, במאמר המוסגר, התבוננתי מה משמעות הביטוי 'עם הארץ'. בפשוטות זהו בור שאינו יודע ללמוד תורה. הגמרא עוסקת מה הגדרתו. אך כיצד הדבר משתמע במילים 'עם הארץ'? בתחילה חשבתי שזו משמעות המילה 'הארץ', אדם בדרגה נמוכה, ארצית וגשמית. אך כאן, בפסוקנו, אנשים נכבדים מכונים 'זקני ארץ'. ככל הנראה 'עם

**משגיח דישיבת חברון, סיפר
שהתארה אצל החפץ חיים,
ושניהם מציינים שכשחזרו
מבית הכנסת לא שרו שלום
עליכם ולא אשת חיל. ראשית
עשו קידוש, אכלו את הדגים,
ורק לאחר מכן שרו. לפליאתם
הסביר החפץ חיים את הנהגתו**

בתורה - פשוט, שב ולמד אותה. הפוך בה והפוך בה. חזור ושוב חזור. כך קונים תורה. זו הדרך ואין בלתי, אין מספר לחזרות. כל פעם שאדם לומד סוגיא, מתחדשים לו דברים, וזאת מעבר לכך שהוא מוסיף נדבך בבנין זכרון החומר הנלמד.

אך הגר"א לופיאן מפרש, בתלמוד - על ידי לימוד התלמוד. לימוד הגמרא. התורה נקנית כאשר האדם לומד אותה כסדר. שולט במסכת אחר מסכת. לא דרך ה'קצות'. ראשית חייבים לשלוט בבסיס, לאחר מכן ניתן לעבור לקומות גבוהות יותר. כאשר אדם בונה בנין בן מאה ועשרים קומות, חובה שהיסודות יהיו איתנים וחזקים. רק על יסודות כאלו ניתן להקים בנין גבוה שכזה. כך גם בלימוד התורה. אם אדם רוצה שהלימוד של מאה ועשרים שנותיו יהיו כראוי, שומה עליו שהיסוד, הלימוד בשנים שהינן היסוד, שנות הישיבה, יהיה איתן. גמרא, גמרא רש"י, גמרא רש"י ותוספות. ולאחר מכן, חזרות. דף ועוד דף. זהו הקנין הראשון והיסודי - תלמוד! להשקיע את הזמן בתלמוד. בגמרא.

החפץ חיים התבטא: 'מה עושים קוצ' כל הזמן'. איך יתכן שבחור יצא מהישיבה בלי לשלוט בשני סדרים לפחות?! אולי הוא דיבר על ישיבה גדולה. אבל גם אם כן, משיבה קטנה צריך לצאת לפחות עם חצי, עם סדר אחד!

(מתוך הספר מפיק מרגליות - שבועות)

הארץ' הינו 'עמך', האנשים הפשוטים, שלא קראו ולא שנו. נחזור לעניננו. אמר החפץ חיים, 'אשת חיל' הינו התורה. "נודע בשערים בעלה". מיהו בעלה של התורה - אלו תלמידי חכמים, לומדי התורה. כאן המשיך החפץ חיים ואמר דברים מבהילים: ישנם תלמידי חכמים שיודעים את דברי הגמרא בסדר נזיקין, לא משום שלמדו גמרא, אלא מתוך דברי ה'קצות' וה'נתיבות'. מעיון בספרים אלו ואחרים יודעים הם שישנה גמרא כזו וכזו, ישנם דברי תוספות כאלה וכאלה. הם לא למדו את הגמרות מכריכה לכריכה, ידיעותיהם הגיעו אליהם בדרך עקיפה.

בבדיחותא אומרים: פעם שאלו אחד שהתיימר להיות למדן, מה היה הקשר המשפחתי בין משה לאהרון. התהרהר הלה מעט, ואז אמר בהתעוררות, "כן, ראיתי פעם ב'קצות' שמושה ואהרן פסולים להעיד יחד משום שהם אחים...". המשיך החפץ חיים ואמר, ומנין יודעים אותם תלמידי חכמים סדר נשים? מתוך דברי ה'פני יהושע' ו'אבני מלואים'. לא זו הדרך ולא זו העיר. הדרך היא ללמוד את המסכת עצמה, לחזור ולחזור עד ששולטים בה על בוריה.

חובה על כל יהודי ללמוד את הש"ס כסדר

כשאדם יגיע לאחר מאה ועשרים שנותיו לבית דין של מעלה, ראשית ישאלוהו, "למדת גמרא?" כשישיב בחיוב יפתחו לפניו מסכת 'בבא קמא' ויאמרו, "הבה נראה מה אתה יודע". יתחילו לבחון אותו על הסדר, מדף ב' עמוד א' עד סוף המסכת. סיים החפץ חיים ואמר, ושוב, אנו אומרים זאת בלשונונו כמובן. "נודע בשערים בעלה", כאן, בעולם הזה, האדם יכול להרשים. 'לעשות רוח'. לספר שהוא בקי ובעל ידע. לעשות תנועות מרשימות. אנשים עלולים באמת לטעות בו ולחשוב שהוא תלמיד חכם וגאון עולם. אבל בעולם האמת, שכשמו כן הוא, לא מתרשמים מחיצוניות. שם יבחנו את האדם על העיקר. האם הוא בקי ביסודות, תורה, משנה וגמרא. לימוד כסדר, דף אחרי דף. קובץ על יד ירבה. אם יתברר חלילה שהידיעות הינן חלקיות בלבד, ורק מתוך לימוד הספרים הלמדנים הישיבתיים, התביעה תהיה גדולה ועצומה.

קנין התורה 'בתלמוד' - ללמוד את התלמוד

ממשיך רבי אליהו לופיאן ואומר, וכמדומה שכך אומר גם הגה"צ רבי ירוחם ממיר. הקנין הראשון במ"ח קניני התורה הוא בתלמוד. תמיד סברתי שהכוונה היא - בלימוד. כפשוטו. אם אתה רוצה לקנות קנין

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

"סלח לי! עד כאן!", אמר לו הסוכן. "אני יהודי, ואני לא מוכר כרטיס ליהודי לטוס בליל שבת". "מה זה עסקך מתי אני נוסע?", התעקש הנוסע. "אתה תעשה את העבודה שלך, ותמכור כרטיס!". "לא מוכר! יש עוד סוכני נסיעות במלזיה"

הגאון הרב מאיר צימרוט שליט"א: "יהי כבוד חברך כמורא רבך"

"אל נא תישת עלינו חטאת" (במדבר י"ב, י"א)

שנינו במשנה באבות (ד, יב): "יהי כבוד חברך כמורא רבך". מורא הוא דבר המסור לשמים, הוא מצוי בלבו של אדם. יש אפוא, צורך לכבד את הזולת בלב! איך מכבדים את הזולת בלב? על ידי שמחפשים בו מעלה! כשאתה מוצא מעלות שיש לזולת, הרי אתה מכבד אותו גם בלב.

לפני כמה שנים היה סיפור עם מטוס מלזי, שהמריא ממלזיה לסין ועקבותיו נעלמו ממסכי המכ"ם. חיפושים רבים לא העלו תוצאות. המטוס, עם מאתים וארבעים הנוסעים, נעלם כאילו בלעה אותו האדמה. ביומיים הראשונים עלה חשש שאחד מנוסעי המטוס היה ישראלי. "אין מקום בעולם שאין ישראלי", אמרו.

לבסוף התברר שאותו ישראלי, אכן היה אמור לטוס בטיסה הזאת, ומעשה שהיה כך היה: הוא הלך לקנות כרטיס טיסה אצל סוכן נסיעות במלזיה. לפי השם זיהה הסוכן שהוא יהודי, וסיפר לו שגם הוא יהודי. שני היהודים התחבקו, התנשקו והחלו לספר סיפורים זה לזה.

בתוך הדברים שאל הסוכן: "למתי אתה רוצה את הכרטיס?" "לטיסה שתצא בלילה", השיב.

"היום יום שישי. הלילה הוא ליל שבת. אתה מעוניין לטוס בשבת?", התפלא הסוכן.

"כן, אין לי בעיה עם זה. אני לא דתי".

"סלח לי! עד כאן!", אמר לו הסוכן. "אני יהודי, ואני לא מוכר כרטיס ליהודי לטוס בליל שבת".

"מה זה עסקך מתי אני נוסע?", התעקש הנוסע. "אתה תעשה את העבודה שלך, ותמכור כרטיס!".

"לא מוכר! יש עוד סוכני נסיעות במלזיה".

משנוכח לראות שהוא לא ימוכר לו בשום פנים ואופן, פנה לסוכן אחר, גוי, ורכש כרטיס. הגיע הביתה והחל לארוז את המזוודות. הטיסה נועדה לשעה שתים בלילה.

דא עקא, במשך כל הזמן הזה לא הפסיקו מחשבות לנקר במוחו, על הסוכן היהודי שהסכים להפסיד כסף בשביל השבת. 'הוא הרי מרוויח פרמיה על כל כרטיס שמוכר, ולא זו בלבד, אלא אם יודע למעסיק שלו על כך שסירב למכור כרטיס, הוא עלול לפטרו מהעבודה. הוא מוכן להסתכן ולאבד את פרנסתו בשביל דבר כזה

שנקרא שבת, ואילו אני משלם כסף כדי לחלל שבת? המחשבות לא הרפו ממנו, עד שהחליט: אני לא ארמוס את הערכים של סוכן הנסיעות! אם אסע בשבת הריני דורך על הערכים שלו! עלי להתחשב ברגשות שלו!

הנוסע הישראלי החליט לכבד את רגשותיו של הסוכן ולא לרמוס אותם, גם אם הסוכן לא רואה ולא יודע. ברגע של התעלות החליט: אני לא נוסע! ומשום שפחד שיתחרט - קרע לגזרים את כרטיס הטיסה.

למחרת בבוקר התפרסמו החדשות בכל העולם: המטוס נעלם! חייו ניצלו! ביומיים הראשונים חששו במדינה שהוא היה בין הנוסעים בטיסה זו, וחששו לחייו.

ביום ראשון היו משרדי סוכני הנסיעות סגורים. ביום שני הוא הגיע לסוכן הנסיעות ואמר לו בהתרגשות: "הצלת את חי! בסופו של דבר לא טסתי בטיסה הזאת! ולמה? את האמת אומר: לא משום שכיבדתי את השבת, אלא משום שכיבדתי את הרגשות שלך. לא רציתי לרמוס את הערך העליון שלך!..."

"אבל", הוסיף ואמר, "את השבת הבאה אני רוצה לשמור, כי רוצה אני לכבד את השבת! השבת הצילה אותי ואני מעוניין לכבד אותה! עכשיו אני מבקש ממך שתסביר לי מה זו שבת, ולמה צריך לכבדה".

כמה חשוב לא לפגוע ברגשות של הזולת! ולא רק שלא לפגוע בו

ישנם דברים שאי אפשר להעביר ולתאר, בפרט כשמדובר בהרגשה פנימית יהודית. אך בוודאי, ההרגשה שאתה מסיים את כל המשנה ברורה היא משהו שלא ניתן לתאר. זה סיפוק רוחני עצום שמטעין אותך בהמון דלק להמשיך הלאה למחזור הבא...

שיחות עם נבחני דרשו בדרכם לידיעת התורה והפעם עם הרב אברהם עזריאל שיחי

הרה"ח אהרן כהן

השבוע, לאור ההצטרפות ההולכת וגוברת ללימוד ההלכה עם ההתחדשות בהתחלת הכרך השני במשנה ברורה, פנינו לשיחה עם הרב אברהם עזריאל מחשובי אברכי הכולל 'מאור ישראל' בנתניה הזוכה כעת להשתתף בפעם השלישית במסגרת ה'דף היומי בהלכה'.

איך הכל התחיל?

היה זה לפני כחמש עשרה שנה, למדתי אז בישיבה קטנה ובליה הייתי חוזר לישון בבית. באותם הימים, אבי שליט"א הצטרף למסגרת ה'דף היומי' בהלכה' בכלל ערב בו למד, כשבצורה ספונטנית הצטרפתי אליו. ברוך השם מההנאה שהיה לי מלימוד ההלכה ובהרגשה המיוחדת כשקלטתי שבעצם על-הדרך למדתי כבר חלק ניכר במשנה ברורה לצד רכישת מושגים וידיעות הכרחיות לחיות כמו יהודי, המשכתי עם זה בישיבה גדולה ובהמשך עד עכשיו, יעזור השי"ת עוד רבות בשנים.

הצלחת לשמור על העקביות בהלכה בכל שנותיך בישיבה?

אכן כמובן, בישיבה משקיעים בעיקר העיקרים בלימודי הישיבה, אך כאמור ההנאה גרמה לי להמשיך להקפיד על הלימוד לצד תוספת השינון והחזרות וההשתתפות במבחנים החודשיים.

אני נזכר כעת, משתף הוא בסיפור קטן, כלשונו, שנתנה לו חיזוק להמשיך. היה זה בתחילת לימודי בישיבה גדולה בשכונת רמת שלמה בירושלים כשבתחילת לימודי עוד לא היה שם מוקד מבחנים בימי שישי. כך שסידרתי לעצמי שאני משתתף במבחן במוקד בשכונת בית וגן וכן מבקר את סבי וסבתי שגרים שם. הנסיעה מרמת שלמה עד בית וגן לא הייתה דבר של מה בכך, זה היה כרוך בשלשה אוטובוסים כשכל צד לקח בסך הכל כשעה וחצי. וזה חוץ מהמבחן והביקור, ואחר כך הנסיעה חזרה לשישיבה.

שבוע אחד זה קרה. עליתי על האוטובוס השני במסלולי, והנה הנהג התבלבל ונכנס לכביש בגין ומצא עצמו קרוב לשכונת בית וגן ממש, ואז בסיעתא דשמיא הוא הסכים לעצור לי, וכך מצאתי עצמי אחרי חצי-שעה עומד כבר במוקד המבחן ברוב הנאה בהרגשה שמהשמים סייעו והקילו עלי את המאמץ להיבחן לידיעת ההלכה.

מהו סדר לימודיך במשך החודש, לפני המבחן החודשי?

בהתחלה אני משקיע בלימוד היומי, ללמוד כמו שצריך בכדי להבין ההלכות ולהבחין בנקודות השונות המוזכרים במשנה ברורה וכדומה. לאחר מכן, אני חוזר על הלימוד שלמדנו אתמול. בהמשך, לקראת סוף החודש אני מוסיף חזרה מסכמת על כל הלימוד החודשי, כשכמובן המבחן עצמו הוא חזרה מסכמת נוספת בעל פה המסייע לתמצת ולאסוף את כל הדינים להלכה ולמעשה לדעת את המעשה אשר יעשון.

כנבחן וותיק, מה הרגשת ברגע הגדול כשקלטת, שכן, זכיתי לסיים ולדעת כל המשנה ברורה?

ישנם דברים שאי אפשר להעביר ולתאר, בפרט כשמדובר בהרגשה פנימית יהודית. אך בוודאי, מתלהב רבי אברהם כשקולו שנשק. ההרגשה שאתה מסיים את כל המשנה ברורה היא משהו שלא ניתן לתאר. זה סיפוק רוחני עצום שמטעין אותך בהמון דלק להמשיך הלאה למחזור הבא...

זכור לך איזה סיפור מיוחד של השקעה בלימוד/השתתפות במבחן וכדומה?

כמו בכל דבר מצווה ובפרט בלימוד התורה, משתף הרב אברהם, קורה ומגיע אתגרים שצריך להתמודד ולהתחזק מולם. למשל

המשך בעמוד 28

"ואז הוא אמר לי דבר מדהים: 'יש עניין גדול לתת צדקה לפני התפילה, אבל בשבת אי אפשר לתת צדקה... לכן חשבתי ומצאתי פיתרון. הרי כתוב בגמרא, גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, ולכן, בכל שבת בבוקר, לפני התפילה, אני משתדל לגמול חסד לפחות עם שני יהודים. איזה חסד הכי קל לעשות בשבת?"

הג"ר בצלאל טרוביץ, יו"ר 'אגודת נוצרי לשון' על הפרוייקט הגדול של לימוד בספר 'אהבת חסד', והסגולות המיוחדות ללומדים

יוחנן וסרמן

גם הן חשובות מאוד, וכל יהודי צריך ללמוד אותן". נציין שכל המסלולים הללו, גם בספר 'ה'חפץ חיים' וגם ב'אהבת חסד', מתחילים שלוש פעמים בשנה. בראש חודש תשרי, הלא הוא ראש השנה, בראש חודש שבט ובראש חודש סיוון, כך זה בשנים פשוטות, ובשנים מעוברות זה קצת שונה. אומנם ראש חודש סיוון כבר עבר, אבל עדיין לא מאוחר ואפשר להצטרף ולהדביק את הקצב.

הגיע הזמן להתקדם לשלב הבא

בפתח השיחה שאלנו את הרב טרוביץ מה בעצם הוביל אותו לרעיון הזה של עידוד לימוד 'אהבת חסד', לאחר שבמשך עשרות שנים השקיע את כל כוחותיו בלימוד 'ה'חפץ חיים'. "היא הנותנת", הוא משיב, "אחרי שכבר עשינו חריש עמוק ב"ה, וארגונים נוספים הצטרפו לעניין הזה של לימוד 'ה'חפץ חיים', חשבנו שהגיע הזמן להתקדם לשלב הבא.

"הרי היום ב"ה יש ספרי חפץ חיים בכל בית. יש ספרות ענפה בתחום שמירת הלשון, כולל החוברת לגיל הרך 'אלוקי, נצור לשוני מרע', לילדים בכיתות א-ג הספר 'גם אני נוצר לשוני', לילדים בכיתות ד-ז

בימים הקרובים יתחילו עשרות אלפי לומדי 'הדף היומי בהלכה', לעסוק בס"ד בספר 'אהבת חסד' של מרנא החפץ חיים, במסגרת לימוד המוסר המתלווה ללימודי ההלכה שבמסגרתו לומדים גם קטע מתוך ספרי המוסר של מרנא החפץ חיים, בכל יום קטע קצר, ואחת לשבע שנים מסיימים הלומדים את כל ספרי מרנא החפץ חיים, לצד המשנה ברורה עצמו.

לכבוד תחילת הלימוד בספר חשוב זה, פנינו לשוחח עם הג"ר בצלאל טרוביץ, יו"ר 'אגודת נוצרי לשון', שפועל בשנים האחרונות להחדיר בכל תפוצות ישראל את הלימוד הקבוע והמתמיד בספר 'אהבת חסד'.

במסגרת הפעילות, חולק הספר אהבת חסד ללימוד יומי, כפי שעשה הרב סגל זצ"ל עם ספר 'ה'חפץ חיים', כך שהלומדים יכולים ללמוד כל יום קטע קצר יחסית, בלימוד שאינו עולה על חמש דקות ליום, וכעבור ארבעה חודשים לסיים את הספר כולו.

"האמת שיש לנו שני מסלולי לימוד", מסביר הרב טרוביץ, "יש את מסלול 1, שבמסגרתו לומדים המשתתפים את הספר מתחילתו ועד סופו, כולל החלק הראשון שעוסק בהלכות הלוואה, ענייני העבט ועוד, שאלו הלכות קצת יותר מורכבות, שאינן נוגעות למעשה לרוב האנשים.

"במסלול 2, מדלגים בעצם על כל החלק הזה. מתחילים מההקדמה ולאחריה מדלגים על החלק הראשון הישר אל החלק השני, שעוסק בענייני גמילות חסדים, צדקה וגמילות חסדים שבגופו, מדרשי חז"ל, רעיונות ומשלים בדבר חשיבות מעשי החסד ועוד.

"אנחנו ממליצים בדרך כלל, לפחות בפעמים הראשונות, ללמוד את המסלול השני, להתחיל מהחלקים היותר קלים, כי התועלת של הלימוד הזה היא עצומה והוא הרבה יותר מעשי גם לילדים ובחורים וכן לנשים.

"המציאות מראה שמי שהתחילו מההתחלה לא תמיד מחזיקים מעמד, ולכן מלכתחילה עדיף ללמוד קודם את החלקים היותר קלים, ואחרי שמסיימים פעמיים ושלוש את החלקים הללו, אפשר להעלות רמה ולהתחיל את הספר מתחילתו, כי כמובן הלכות אלו

כמה זה שינה אותי", הוא אמר, "אני באמת מרגיש כמו קטן שנולד מחדש. פתאום התחלתי לאסוף זכויות, מעשי חסד, אני כל היום גומל חסדים. לא הקמתי גמ"ח, אני לא התחלתי להלוות כספים על ימין ועל שמאל, אבל אני מוצא הזדמנויות רבות מספור לגמול חסד כל הזמן, בעיקר כשאני בבית, אני חושב יותר איך אפשר לעזור לאשתי, אני מרים טלפון לאחי המבוגר ולילדי הנשואים בתדירות גבוהה יותר כדי לדרוש בשלומם, זה לא יאומן איזה שינוי התחולל בי בתוך זמן קצר. פתאום נדהמתי לראות כמה אלפי הזדמנויות יש לי בכל יום לעשות חסד עם אנשים. הלוואי שהייתי לומד בספר הזה כמה עשרות שנים קודם לכן, כל החיים שלי היו נראים אחרת!".

הרב טרוביץ ניגש למרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, ופשוט שאל אותו שאלה פשוטה...

לעידוד הלימוד היומי בספר החפץ חיים היתה דחיפה גדולה... ההבטחה של הרב סגל זצוק"ל ממנטשסר: "שאינן משפחה בעולם שלומדים שתי הלכות יומיות בחפץ חיים, ולא ראו איזו ישועה בענייניהם, מי בשידוכים, מי בפרנסה, מי בזש"ק, זה תמיד עוזר". הוא לא ראה משפחה אחת שהתחילה ללמוד לימוד יומי קבוע בחפץ חיים ולא ראתה ישועה, עודדה רבים להצטרף ללימוד, ואילו על לימוד ה'אהבת חסד' אין את ההבטחה הזאת של הרב סגל. הרב טרוביץ ניגש למרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, ופשוט שאל אותו שאלה פשוטה... האם הדברים הללו שאמר הרב סגל על לימוד החפץ חיים נכונים גם ללימוד ה'אהבת חסד', ומרן שר התורה השיב בצורה נחרצת שאכן כך הוא הדבר. אמור מעתה: "לא ראיתי משפחה אחת שהחלה ללמוד שתי הלכות יומיות בספר 'אהבת חסד' ולא ראתה איזו ישועה בענייניהם, מי בשידוכים, מי בפרנסה, מי בזש"ק, זה תמיד עוזר!". "היה איזה 'אויבער חכם' אחד", מספר הרב טרוביץ, "שכשדיברתי איתו בנושא הוא אמר שהוא לא מבין מה אני רוצה... כתוב בפסוק מי האיש החפץ חיים... נצור לשונך מרע, ושפתיך מדבר מרמה", לא כתוב שם אהוב חסד, אז למה לי ללמוד 'אהבת חסד'. אמרתי לו, חכם שכמוך, דילגת על המילים "אוהב ימים - לראות טוב". כתוב כאן שתחילת והעיקר של הכל זה לראות טוב. אתה יודע מה זה "לראות טוב"??? זה לאהוב את השני, איך אוהבים את השני, כשלומדים אהבת חסד, לומדים לאהוב את השני, לכבד את השני ולפרדן לשני. איך עושים את זה, על ידי לימוד יומי קבוע האדם משתנה, כמו שכתוב במסכת אבות "הלומד על מנת לעשות מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות".

סיפור מדהים שיש בו הרבה מוסר השכל

באמתחתו של הרב טרוביץ, סיפור מדהים שיש בו הרבה מוסר השכל: "הגעתי פעם לבית הכנסת בבוקרו של יום השבת,

הקומיקס 'אני ולשוני' וילדים בכיתות ח' ספר 'נצור לשונך' של הרב פליסקין. אבל אני רוצה לשאול אתכם שאלה. האם זה הוא רצונו של הקב"ה? שאנשים ישנאו חלילה זה את זה, שיחשבו דברים רעים חס ושלום האחד על חברו, ורק יבלמו את הפה שלהם מלומר לשון הרע, כי הדבר אסור? או שהקב"ה מעוניין שבין כל הילדים שלו תשרור אהבה ואחוה, שלום ורעות, ושנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם, וממילא לא נרצה בכלל לדבר זה על זה דברים אסורים? "כמובן שיש חשיבות רבה למי שבולם פיו בשעת מריבה, אבל יש חשיבות גדולה עוד יותר למי שבכלל לא מגיע למצב הזה של שעת מריבה.

אנחנו רוצים לשכפל את ההצלחה של הטמעת לימוד ה'חפץ חיים'

"ברוך ה' רבבות רבבות לומדים 'אהבת חסד', מכל העדות והחוגים. גברים וגם נשים, זקנים עם נערים, בחורי ישיבות קטנות וגדולות לצד תלמידי חכמים המופלגים המחדשים בספר זה מערכות תורניות מורכבות. קבוצת אברכים מ'אגודת נוצרי לשון' מכתתים רגליהם בין הישיבות, עולים לדרוש ומזרזים את הבחורים לקבל על עצמם ללמוד בספר הקדוש הזה, כמו כן דואגת 'אגודת נוצרי לשון' להדפיס רבבות עותקים ולמכור אותם במחיר מסובסד של חמישה שקלים לספר... כמו כן גם במאות בתי כנסת קובעים שיעור בספר 'אהבת חסד' בשבת אחרי התפילה, בעשרות תלמודי תורה החלו ללמוד את הספר הזה באופן סדיר בכיתות ז' וח'." "אנחנו רוצים לשכפל את ההצלחה של הטמעת לימוד ה'חפץ חיים' בעם ישראל, ולהגיע למצב שבו הלימוד של 'אהבת חסד' יהיה נפוץ עוד יותר. הילדים של הדור הבא עוד יסתכלו עלינו בתימהון... "אבא? אמא? באמת למדו פעם יותר 'חפץ חיים' מ'אהבת חסד'?", הם לא יצליחו להבין את זה שפעם לימוד 'אהבת חסד' היה פחות מלימוד ה'חפץ חיים'." "והאמת שהלימוד הזה מניב תועלת מיידית. לא מזמן דיברתי עם יהודי כבן שבעים והצעתי לו להתחיל ללמוד 'אהבת חסד'. הוא צחק עלי ואמר לי שבגיל שלו כבר לא מתחילים דברים חדשים, משתדלים לחזור על הישן... "אני נתתי לו 'שפכטל', ואמרתי לו שהוא בסך הכל צעיר... ילד בן שבעים, מה הוא עושה מעצמו כזה זקן, תתחיל דברים חדשים ותרגיש צעיר, אמרתי לו. "אבל הוא השמייע באוזני טענה שלא כל כך ידעתי מה לומר לו: "הרי אני כבן שבעים שנה", הוא אמר לי, "הרי הטבע שלי כבר חזק, אני לא אצליח עכשיו להשתנות, מה זה משנה אם אני אלמד אהבת חסד גם עשר פעמים, זה יהפוך אותי פתאום לאיש חסד? בגיל שלי אני אקים פתאום גמ"ח, או שאתחיל לעזור לאנשים לסחוב שקיות מהמכולת???" "אבל הוא לא ויתר לעצמו ועשה 'לי' טובה כשהתחיל ללמוד. אחרי ארבעה חודשים, אתה לא תאמין מה קרה לו: "אתה לא יודע

"אגב, שמעתי פעם שהרב פרידלנדר זצ"ל, מרמת שלמה, היה נוהג בכל פעם שהיה אומר 'ואתה מושל בכל', לתת כסף לצדקה. ומה הוא היה עושה בשבת? ובכן, בשבת הוא היה מוציא מהכיס שלו קופת טבק, וכשהגיע לתיבות 'ואתה מושל בכל' היה מסתובב בבית הכנסת ונותן ליהודים להריח טבק, כדי לגמול איתם חסד, במקום לתת מטבע לצדקה".

אני הסתכלתי עליו בחוסר הבנה...

"ואם בנושא של גמילות חסדים על ידי מחמאות עסקינות", מוסיף הרב טרוביץ, "אני רוצה לספר לכם סיפור נפלא שבדידי הווה עובדא. "התארחתי שבת אחת במקום מסוים, ואחרי התפילה ניגשתי ל'בעל קורא' ואמרתי לו שהיה שווה לבוא מירושלים רק כדי לשמוע את קריאת התורה שלו, איך שהוא קורא בחן ובנועם, עם דקדוק בטעמים ובנקודות, הפלא ופלא. כמוכן שהוא מאוד מאוד נהנה, כמו כל בנאדם שנהנה כשמחמיאים לו.

"מאוחר יותר התארחתי באותו מקום בשבת, ואחרי התפילה הגיע אלי הבעל קורא ושאל אותי: "נו... היה שווה לבוא במיוחד מירושלים?". אני הסתכלתי עליו בחוסר הבנה... "לבוא במיוחד למה?". והוא קצת התאכזב... "בפעם שעברה אמרת שהיה שווה לבוא במיוחד כדי לשמוע את קריאת התורה שלי".

"כמוכן שתפסתי את עצמי מיד ואמרתי לו שהיה מאוד יפה, ובאמת היה מאוד מאוד יפה. אבל הסיפור הזה נתן לי קצת מושג מה כוחה של מחמאה. שנתיים כבר עברו, אבל את המחמאה הוא לא שכח. אני בטוח שבשנתיים האלו הוא קיבל עוד הרבה מחמאות, כי הוא באמת קורא מאוד טוב, ובכל זאת, לא שוכחים מחמאות. כולנו ככה, את המחמאות שנותנים לנו אנחנו זכורים מצוין, ואם המחמאות כל כך חשובות לנו ולכל הסובבים אותנו, למה שלא נחלק אותן ביד רחבה יותר???"

לסיום מציין הרב טרוביץ שלא רק ב'דרשו' עושים מבחנים על 'אהבת חסד' כשלומודי 'דף היומי בהלכה' מגיעים ללימוד של הספר הזה: "גם אנחנו ב'אגודת נוצרי לשון' עושים מבחנים הן על חפץ חיים ואהבת חסד כמוכן, והן על המשנה ברורה, לפי סדר הלימוד של 'הדף היומי בהלכה' - מבחנים שבועיים עם הגרלות ענק, דרך הטלפון שמספרו - 073728966, או במייל 7692282@gmail.com, או בכל עמדות 'נדרים פלוס' בבתי הכנסת, ואנשים רבים נוטלים חלק ב"ה. ובחודש זה בגלל תחילת המחזור הנוסף, מתקיימת הגרלת ענק, כשהפרס הראשון הוא אירוח בשבת במושב יסודות חיים למשפחה בת שמונה נפשות, ועוד פרסים רבים נוספים, חוץ מהגרלות השבועיות.

כמו כן ניתן לשמוע שיעורים בחפץ חיים ובאהבת חסד, לצד שיעורים נוספים בלשון הקודש ובאידיש, בטלפון שמספרו - 03-617-1132.

ספרי 'אהבת חסד' במחיר מסובסד וכן ספרי 'חפץ חיים' וכן ספרי אגודת נוצרי לשון לילדים, ניתן להשיג בטלפון שמספרו 02-582-1180.

והנה אני רואה יהודי מנכבדי הקהילה, ניגש למישהו אחר מהמתפללים, ואומר לו כמה מילים, והלה פשוט מחייך חיוך רחב ונראה מרוצה מאוד ממה שהוא שמע. אולי הוא אמר לו בדיחה? אני לא יודע...

"זה היה נראה לי מאוד מוזר, כי הכרתי את היהודי הזה כאחד שלא מדבר בכלל לפני התפילה, אדם מאוד רציני, כל בוקר הוא רץ למקווה ומתכוונן לתפילה בחיל וברעדה, ופתאום הוא משוחח כך לפני התפילה..."

"עוד בטרם הספקתי להירגע מהתמיהה שלי אני רואה שהוא ניגש לעוד מישהו, ואומר לו משהו, וגם ההוא מחייך בהנאה... אמרתי לעצמי, בטוח יש כאן משהו. הוא לא מדבר אף פעם לפני התפילה, זה לא סתם עניין של מה בכך.

"שמרתי את התמיהה בלבי, ואחרי שהסתיימה תפילת המוסף, כשבית הכנסת התרוקן מעט, ניגשתי אליו ודרשתי הסברים. הבנת שיש לי פה סיפור מעניין..."

"האיש ניסה להתחמק, אבל אני 'לחצתי אותו לפינה' ואמרתי לו שאני כבר שלוש שעות מסתקרן ולכן הוא לא יכול להשיב את פני ריקם..."

"ואז הוא אמר לי דבר מדהים: "יש עניין גדול לתת צדקה לפני התפילה, כמו שנאמר 'אני בצדק אחזה פניך'. על ידי צדקה אפשר לבוא לפני הקב"ה ולבקש ממנו בקשות. אני הרי יודע שחטאתי עויתי ופשעתי, אני לא שווה כלום. אני יכול לבוא לפני הקב"ה ויבקש ממנו בקשות? המלאכים הממונים על התפילה יזרקו אותו ואת התפילה שלי. אבל כשאדם נותן צדקה, הוא מעורר מידה כנגד מידה, שכמו שהוא נותן צדקה כך הקב"ה יעשה אתו צדקה וישמע את תפילתו.

"אבל בשבת אי אפשר לתת צדקה... לכן חשבת וחשבת ולבסוף מצאתי פיתרון. הרי כתוב בגמרא במסכת סוכה, גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, ולכן, בכל שבת בבוקר, לפני התפילה, אני משתדל לגמול חסד לפחות עם שני יהודים. איזה חסד הכי קל לעשות בשבת? לשמח אותם. וזה לא סתם חסד, כתוב בגמרא במסכת תענית שמי שמשמח יהודים יש לו זכות גדולה והוא זוכה להיות בן עולם הבא.

"ניגשתי ליהודי הראשון שראיתי, וסיפרתי לו שאתמול, לפני כניסת שבת, ראיתי את הבן שלו יושב בבית הכנסת ולומד בקול ובהתלהבות. כמוכן שזה מאוד שימח אותו ולכן ראית שהוא חייך חיוך רחב, ואגב, עוד לא ראיתי אדם אחד שלא נמס מהנאה ונחת כשמחמיאים לו על הבן שלו!!!

"לאחר מכן ניגשתי לאיש השני, ואמרתי לו שאני מתנצל... שבוע שעבר הוא ניגש לעמוד בתפילת המוסף, ומאוד מאוד נהנית מהתפילה שלו, אבל לא הספקתי להודות לו על כך. עכשיו, כעבור שבוע אני רואה אותו שוב, ומודה לו, וגם מספר לו שמאוד מאוד נהנית לשמוע אותו מתפלל בחן ובנועם... נו... כמוכן שגם הוא חייך בהנאה. כך גמלתי חסד עם שני יהודים, ויכולתי לגשת לתפילה בלי שהמלאכים הממונים עליה יזרקו את התפילה שלי..."

געגזענים לשטייגען הישיבת...

הנה הגיע הרגע...

גיטין, קידושין,
בבא קמא, בבא
מציעא, בבא בתרא

5 המסכתות הישיבתיות שהיו איתך בימי עמלך
בשנותיך בישיבה, עכשיו בלימוד ה'דף היומי' בבלי.

הצטרף גם אתה עכשיו לחזרות וללימוד
מחדש את המסכתות הישיבתיות

המסגרת הטובה ביותר ל'מחייב' תוכנית הלימוד
והמבחנים של 'דרשו' הצטרף כבר עכשיו ונחזור יחד
לשטייגען הגדול של עולם הישיבות...

להצטרפות 02-5609000 ובכל עמודת נדרים פלוס

פנים מזיו פניהם של גדולי הדורות שלפנינו. רבי נחום מטעם הכמוס עימו, מעולם לא הסכים שיציירו את פניו, ותמיד כשבאו לציירו היה בורח מהמקום, או מודיע לצייר כי אין לו רשות לעשות זאת. אולם מקרה אחד בודד גרם לרבי נחום להסכים שיציירו את זיו פניו.

וכך היתה השתלשלות הדברים:

בדורו של רבי נחום היה יהודי אשר ניחון משמים באומנות הציור. צייר נפלא היה, ציוריו היו מלאי חיות, מדויקים להפליא, עד כי המביטים בציורים היו מתקשים לזהות לפעמים אם ציור לפנייהם או שמא בכלל מציאות קיימת. אך למרות כשרונותיו הברוכים, לא שפר עליו מזלו, ופרנסתו היתה דלה מאוד, ובקושי הצליח לכלכל את בני ביתו.

ראש מורי ההוראה בעיר הורדנא, היה הגאון רבי יהודה ליב לוינזון זצ"ל, אשר כל מורי ההוראה בעיר וסביבותיה קנו ממנו את דרכי ההוראה. ביום מן הימים פנה אליו אותו צייר והשיח בפניו את מר לבו, כי משמים זיכוהו במשפחה גדולה כן ירבו, עוללים רכים שנפשם תלויה בו, ופרנסה אין. לכן בקשתו איפוא, אם יואיל כבוד הרב בטובו לעלות אל ביתו של הצדיק רבי נחומקה, ויחלה פניו אם יאות להסכים אך הפעם הזאת שיציירו את קלסתר פניו.

"בטוח אני", הפטיר הצייר, "כי אילו אצליח לצייר את הצדיק, אוכל למכור ציור זה לרבים שיחפצו להאיר את ביתם בזיו דיוקנו, וכך אוכל להתפרנס ברווח".

בתחילה ניסה רבי יהודה ליב להתחמק, ביודעו עד כמה בנפשו של רבי נחום שלא יציירו אותו, אך הגיע שלב שלא יכול היה לעמוד יותר מול תחנוניו של הצייר, ושלה שליח לקרוא לרבי נחום לביתו. בעוד הצייר נותר במקום לבחון אם וכיצד יצאו תוכניותיו לידי פועל.

כשהגיע רבי נחום לביתו של רבי יהודה ליב, תינה בפניו את מצבו המר של אותו צייר יהודי; ילדיו רעבים ללחם וזעקתם גדולה עד לב השמים, וכולו תקוה כי אילו רק יסכים שיצייר את קלסתר פניו, יוכל למכור את תמונתו למאות ואלפים ולהתפרנס מזה בדרך כבוד.

רבי נחום היסס בתחילה, אך כשהבין שפרנסתו של יהודי תלויה כאן על כף המאזנים כל שאר השיקולים התבטלו.

הצייר שנותר כאמור בבית הרב, והיה עד לשיחת גדולי הורדנא, כששמע את הסכמתו של רבי נחום לציירו, מיד נפנה למלאכתו, ובעוד היו הם בעיצומה של השיחה, הוציא את מכחולו וצייר בזריזות עצומה את קלסתר פניו בדיוק רב.

לא ניתן היה לתאר את שמחתו של הצייר. בעיני רוחו הוא כבר ראה איך הציור אוזל מהמדפים תמורת כסף רב, ומעתה לא יצטרכו הוא ובני ביתו להצטמצם בפרנסה דחוקה, הוא יהיה הבעלים הבלעדי של הציור ופרנסתו תרווח לו.

כשראה רבי נחום את אושרו של הצייר, לא עצר בעצמו וניסה

הדעת סובלתו הוא מחמת הגאווה, לא אמור להיות הבדל בין דל לעשיר. שניהם כאשר הם מתגאים אי אפשר לסובלם? אלא הפשט הוא, אמר רבי אליהו, עשיר אם הוא מתגאה עדיין יש בכך עוד מעט היגיון, כי הוא מתגאה בעושרו ובהישגיו. אולם דל גאה, שאין לו באמת במה להתגאות ומתגאה, זה הכי גרוע. הדעת לא יכולה לסבול זאת, זה מרגיז ומרתית.

"יהודי צריך תמיד לחוש דל", סיים רבי אליהו, "הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית; מבחינה רוחנית צריך האדם תמיד לחוש כי הדרך לשלימות היא ממנו והלאה. כמה שהשיג ועשה עדיין לא יצא ידי חובתו. כך גם מבחינה גשמית, כל אשר יש לו וכל אשר השיג עליו להרגיש כי הוא מתנת שמים שניתנה לו בחסד וברחמים, וברגע אחד יכול להילקח ממנו, וממילא אין לו במה להתגאות. "כשאדם מתבונן בכך ומגיע לידי תחושת דל", הפטיר רבי אליהו, "הוא ממילא בא לידי שפלות וענוה".

ואכן, פעם נשאל הגאון רבי אברהם יהודה פרבשטיין זצ"ל, ראש ישיבת חברון, כיצד יכול אדם לחנך את עצמו לענווה, השיב: "אני עצמי שאלתי את מרן ה'חזון איש' זצ"ל שאלה זו, והוא השיב לי - כי לא שייך לעבוד על זה אלא על ידי ריבוי תורה ויראת שמים". והן הן הדברים. על ידי שמרבה האדם ללמוד תורה ולרכוש יראת שמים, הוא נפרד מן החומריות, וממילא זוכה להידבק בנשמתו ובחלק אלוה ממעל שבו, וכך זוכה למידת הענוה.

ובאמת רואים בחוש אצל גדולי ישראל, שכל כך רחוקים מהעולם החומרי, וכל יישותם רוחנית וקרבת אלוקים, המידות הטובות טבועות בנפשם, ובעיקר מידת הענוה בולטת אצלם ללא גבול. בעוד כל העולם כולו מקצה לקצה חל וחרד מפניהם, הם נוהגים בפשטות עצומה, שוי נפש כמו אנשי העם, ולא רואים כל סיבה להתפעל מעצמם, או שמא הם מיוחדים יותר מסביבתם.

בעקבות מעשה מפעים שהיה עמו

מי מאתנו לא שמע על איש האלוקים הגאון הצדיק הקדוש רבי נחומקה מהורדנא זצ"ל, רבו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל.

הסופר רבי אברהם דוד מילר זצ"ל, אשר שרטט קווים לדמותו של רבי נחום כותב: "המתבונן על יפעת מראהו וקלסתר פניו מיד הכיר בו כי הוא הוא האיש המקדש בקדושתו של מקום. יראת השם מרחפת על פניו כל היום, וכבוד השכינה הקדושה עליו שורה. מוראו וחיתתו היו על כל העם, עד כי חרדו לגשת אליו".

אולם בידינו לא נותר לאחר פטירתו של רבי נחום תמונה מקלסתר פניו הקדושות, מלבד ציור אחד ידוע, שגם אותו יש לנו רק בעקבות מעשה מפעים שהיה עמו, סיפור שמגלם את אופיו הפשטני וענוותנותו העצומה.

באותם ימים הדרך להנציח את זיו פניהם של גדולי ישראל, היתה על ידי ציור. אמני הציור היו באים אל ביתם או אל בית מדרשם, מביטים בהם, תופסים אותם בזוית מסויימת, ומנציחים במכחולם את הצורה שנתפסה בעיניהם. בזכות זה נותר לנו ציור קלסתר

הציור הועתק באלפי עותקים ונחטף מיידית, ולצייר באה הרוחה וגדלה פרנסתו מאה שערים.

אני מוכרח לציין, כי הגאון רבי בצלאל ראקוב זצ"ל, רבה של גייטסעד, העיד, כי שמע מתלמיד ישיבת ראדין, כי תמונת ציור זו היתה מצויה בארוננו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, ופעם בחודש היה מוציא אותה ומביט בה, תוך כדי שהוא מציין לעומדים סביבו: "ראו את שפלות הרוח והיראת שמים שניכרים על פניו".

כעין זה שח הגאון רבי אברהם הורביץ זצ"ל, בספרו 'ארחות רבינו', כי מרן ה'סטייפלער' זצ"ל סיפר לו, כי ל'חפץ חיים' היו שתי תמונות של צדיקים, האחת היתה של רבי נחומקה מהורדנא, והשניה כמדומה לו של הגאון הצדיק רבי בן-ציון בילסקר זצ"ל, בעל מחבר הספר 'שערי ציון', וה'חפץ חיים' היה מביט בהם מידי יום ביזמו וכן מראה אותן לאחרים, ואומר: "תראו כמה יראת שמים רואים על פניהם".

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

להנמיך מעט את רף ציפיותיו. הוא אמר לו בהשתוממות: "חבל שאתה מטריח את גדולי הרבנים להפציר בי, וחבל שאתה עצמך טורח ויגע כדי לצייר את פרצופי, הרי מי יתן לך ולו אגורה שחוקה בעד דמות תוארו של נבזה וחדל אנשים כמוני?!..."

מבהיל הרעיון. הן רבי נחום נודע בימים ההם בכל תפוצות ישראל כצדיק הדור. מכל רחבי מדינות פולין וליטא, מדינות אשר הורדנא מוצבת בין גבולותיהן, התדפקו כל העת רבים על דלתותיו, כדי להיושע בענייניהם ולהתברך מפי קודשו, וחרדו מעצם הזכרת שמו. כפי שציטטנו קודם: "מוראו וחיתתו של רבי נחום היו על כל העם עד כי חרדו לגשת אליו".

אך הוא לא החשיב זאת כמעלה או שבח, והסתכל על עצמו כעל "נבזה וחדל אנשים". אין לזה שום הסבר טבעי. זוהי תכונה שמגיעה מחלק אלוהי מן העל שהיתה החלק המרכזי באישיותו של רבי נחום. למותר לציין כי במקרה זה תחזיתו של רבי נחומקה לא התגשמו.

המשך מעמוד 20 | הגאון הרב מאיר צימרוט שליט"א

מדוע הניח הרב את ידו על הגמרא

סיפר רבי פנחס הירשפרונג:

"למדתי אצל רבי מאיר שפירא זצ"ל בישיבת 'חכמי לובלין'. בסוף הזמן, כשהייתי צריך לשוב הביתה, אמר לי רבי מאיר לעבור דרך וילנא ולהיכנס לרבי חיים עוזר: 'תוכל לראות שם מה נקרא אדם שלם', הוסיף ואמר.

"עשיתי כמצוות רבי, נכנסתי לרבי חיים עוזר והתחלתי לדבר איתו בדברי תורה. בתוך הדברים צטטתי גמרא במסכת 'במות דף נ"ז, ורבי חיים עוזר תיקן אותי: נ"ח. העזתי ואמרתי: רבי! זה עתה למדתי את הגמרא הזאת, והיא נמצאת בדף נ"ז. ורבי חיים עוזר אמר: נ"ח.

"הלכתי לארון הספרים, הוצאתי מסכת 'במות והבאתי אותה לשולחן. רבי חיים עוזר הניח את ידו על הגמרא ולא הניח לי לפתוח אותה.

"היה נראה לכאורה שרבי חיים חשש שאולי באמת הבחור - שלמד זה עתה את הגמרא - צודק, ויגרם בזיון בכבוד התורה.

"כשסיימתי לדבר עם רבי חיים עוזר מיהרתי לבית המדרש הסמוך, פתחתי את הגמרא ונכחתי לראות שרבי חיים עוזר צדק. הגמרא שציטטתי אכן היתה בדף נ"ח כפי שאמר. התברר שהסיבה שרבי חיים עוזר הניח את ידו על הגמרא, ולא הניח לי לפתוח אותה, היתה כדי שאני לא אתבייש!"

(מתוך 'דורש טוב' - בהר)

בפניו, אלא אפילו כשהוא לא רואה, לא שומע, לא יודע - צריך לכבד אותו!

למנוע בושה מהאיש המגמגם

רבי בן ציון ברוק זצ"ל, ראש ישיבת נובהרדוק, סיפר שפעם אחת הלך ברחוב בוילנא עם גדול הדור, רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, מחבר ספר ה"אחיעזר", והם שוחחו בדברי תורה.

פתאום ניגש אליו בן אדם, ושאל אותו: "כבוד הרב! אולי תוכל להגיד לי היכן גר איש פלוני?"

רבי חיים עוזר הסביר לו בדיוק: "תעלה כאן במדרגות לרחוב למעלה, תפנה ימינה, ומיד אחר כך שמאלה, ושוב ימינה, בבנין השני". כשסיים להסביר, פנה אלי ואמר לי: "לך איתו. תלוה אותו עד המקום..."

"האמת", מספר רבי בן ציון, "לא הבנתי לשם מה ציוה אותי הרב ללוות אותו, הרי הוא הסביר לו בצורה הכי ברורה שיכולה להיות. אבל אם הרב אמר - מובן שעשיתי את מה שאמר.

"כשחזרתי, פניתי לרבי חיים ושאלתי לפשר הבקשה, והוא השיב לי: 'לא שמת לב שהאדם הזה היה מגמגם? עד שהעז לפנות אלי ולשאול אותי - זה לקח לו הרבה אנרגיה. לא נעים לו שידעו שהוא מגמגם. בסופו של דבר התגבר על עצמו ושאל. תאר לך שהוא יסתבך בדרך, ויאלץ לשאול שוב, ושוב להתבייש. רציתי למנוע אפשרות כזאת ולכן צויתך ללוות אותו..."

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אמר: "יש לי שריפה במוח! אני מרגיש חובה לחטוף ולהציל כמה שאפשר מתוך השריפה".

כשפורצת שריפה, האדם פורץ לביתו כרוח סערה ומוציא מתוכו חפצים כבדים. הוא גורר במהירות את המקרר, את מכונת הכביסה ואת הספה שבסלון. מהיכן שאב את האומץ להיכנס לבית הבוער, הרי בחיי היום יום הוא פחדן גדול? ... ומהיכן שאב את הכח לשאת את החפצים הכבדים, הרי ביום יום הוא לא מסוגל להרים כסא? ... התשובה היא: בכל אדם אצורים כוחות עצומים - בגוף וברוח. אלא שבחיי היום יום הכוחות הללו מודחקים וחבויים, ואינם באים לידי ביטוי. אך כשמגיע רגע האמת וצריך להשתמש בכוחות הללו, או אז הם מתגלים במלוא עוזם.

ראיתי שמביאים מרבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, שהיה אומר לתלמידיו: 'אל תסתפקו להיות חיילים, תמיד תשאפו להיות מפקדים, גנרלים. בכל דבר - במחשבה, בלימוד, בהנהגה - תלכו על גדול. תחשבו בגדול ותפעלו בגדול!'

כשאדם מחשיב את עצמו כחייל זוטר, מראש הוא מצמצם ומגביל את עצמו. הוא לא מאמין בעצמו. הוא חושב לעצמו: מה אני כבר שווה? ...

ואכן, מה כבר אפשר לצפות מאדם שזה הלך המחשבה שלו? אבל אם אדם חושב בגדול והולך על גדול - הוא יוכל לפעול גדולות ונצורות, עם כל הכוחות הטמונים בו. הגישה הזו מרוממת אותו ומעצימה את מעשיו ופעולותיו למען ה' ותורתו. כל דבר רוחני צריך לעשות בגדול. אם לימוד התורה בקנה מדה גדול ואם הקהלת הקהילות וזיכוי הרבים בקנה מדה גדול - גם השכר והגמול יהיה גדול, אין לתאר ואין לשער.

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

מעשרים וחמישה אנשים! וזה לא נגמר בזה. כדי לרתק את הציבור צריך לעשות להם 'עונג שבת', להגיש כיבוד, עוגות, שתיה... זה פותח את הלב. "גדולה לגימה, שמקרבת את הרחוקים" (סנהדרין קג ע"ב).

האברך אינו משופע בממון, מאין יהיה לו תקציב לכיבוד? אמרתי לו: "זה דבר חשוב, תיקח מהמעשר, ה' לא יעזוב אותך, תראה שפע". האברך הלך למכולת וקנה כיבוד לשבת. פגש אותו אדם אחד שהסתקרן לשם מה הוא קונה את הכיבוד. הוא סיפר לו שהוא מוסר שיעור קבוע בבית הכנסת פלוני בשבת, והוא קונה את הכיבוד עבור משתתפי השיעור.

אותו אדם התלהב מהעניין, הוא פנה לבעל המכולת ואמר לו: "כל הקניה שלו עבור בית הכנסת - עלי!" ...

פעם דרשתי באיזה מקום. ניגש אלי אדם ואמר לי: "כבוד הרב, אני שייך לבית הכנסת פלוני. איזה מגיד שיעור נפלא שלחת לנו! אנחנו מוכנים לתת לו כל מה שיבקש!"

ואיך הכל התחיל? בקושי הוא הסכים, ניסה להתחמק... הוא לא האמין בעצמו: מי אני ומה אני, מי יבוא וכמה יבואו...

היה צריך להכריח אותו להתחיל. וההתחלה לא היתה מרשימה. הכל התחיל משני אנשים... וראו להיכן הגיע!

הכוחות האדירים שבאדם - מן הכח אל הפועל

בכל אדם טמון פוטנציאל עצום, כוחות אדירים! עליו להאמין בכוחות הטמונים בו. אם רק יאמין - ייווכח!

היה גאון אחד שהיה לומד בעוצמות אדירות, בהתמדה נוראה, עם כוחות נפש עצומים, כמעט בלתי אנושיים. שאלו אותו: "מאין אתה שואב את הכוחות הללו?"

גדולה ליידע עוד חברים ועוד מכרים על הלימוד הכל כך שווה לכל נפש ולא פחות מכך, נחוץ עד למאוד לכל יהודי.

אכן, מציין הוא בנעימות של בעל-ניסיון, לא תמיד זוכרים או יודעים בדיוק את ההלכה במצב בו נתקלנו, אך בזכות הלימוד הסדיר, יודעים לפחות היכן לחפש את ההלכה.

כיום, חותם הוא בחיך, אני רואה שאחרי לימוד ושינון במבחנים חוזרים במחזור השני והשלישי, הרבה יותר זוכרים ושולטים בהלכה למעשה, אך זה ברור שבלי לימוד ראשוני, אף פעם לא נזכה להגיע ללימוד שני ושלישי, כך שקודם כל צריך להתחיל ובסייעתא דשמיא בעקביות ובעקשנות יהודית בקובץ על יד ירבה' עוד עמוד ועוד עמוד יצטרף, עד שתזכו לסיים ואף להתחיל ולסיים פעם שנייה ושלישית ועוד.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

לפני חתונתי הרהרתי לעצמי, מה יהיה בימים לפני החתונה או בימי השבע ברכות, אולי לא אצליח לעמוד בהספק הלימוד היומי והחודשי, וכה ברוך השם, הקדמתי ולמדתי את החומר מראש, כך הצלחתי להישאר במסגרת.

כן, נזכר הוא בסיפור עוד משנותיו בישיבה. היה זה תקופה מסוימת שהייתי ב'חיזוק' בישיבה בצרפת, כשהתברר לי שאין כל כך מוקדי מבחני דרשו מצויים בכל מקום ועיר בצרפת {כך היה אז, כיום המצב שם עלה ונתעלה לטובה ולתעודה...} אך החלטתי שאין מצב לוותר או להיפלט מהמסגרת המיוחדת. וכה אחרי מאמצים מרובים טרחת והצלחתי להגיע ולהשתתף במבחן החודשי במוקד המרוחק.

מה תרצה להעביר לחברים או למכרים שלך?

בראש, הפשוט והאמיתי ביותר, הוא, שעצם מסגרת ה'דף היומי בהלכה' מהווה הזדמנות ייחודית לכל יהודי ולומד לפגוש את ההלכות הנצרכות לידיעה לצורך חיי היום-יום כהלכה וזה מצווה

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ חתן בשבת 'שבע ברכות' נחשב ל'חיוב'? תלוי באיזה יום היתה החתונה!

◆ באילו ימים קוראים בתורה פעמיים את אותם פסוקים?

◆ ומה הדין כשדילגו חלק מהפסוקים בקריאת התורה?

ה'חיובים' לעלייה לתורה

- אלו הם ה'חיובים' לעליה לתורה, לפי סדר חשיבותם: 1. חתן ביום חופתו. 2. חתן בשבת שלפני החתונה, כשמזמרים לכבודו. 3. נער בשבת שלאחר יום ה'בר מצוה'; ושווה בדרגתו לחתן בשבת שלפני החתונה. 4. בעל יולדת מהיום הארבעים ואחד ללידת בן, והיום השמונים ואחד ללידת בת. 5. חתן בשבת 'שבע ברכות', כשהחתונה התקיימה מזום רביעי ואילך. 6. בעל יארצייט. 7. אבי הבן בשבת שלפני הברית.
- כאמור, יש שאינם 'חיוב', אך נוהגים להעלותם לתורה, ומקדימים אותם לאחרים, כגון בעל יארצייט בשבת שלפני היארצייט.
- הגבאי המחלק את העליות לתורה צריך להקפיד שלא להעלות אדם לקריאה העשויה לביישו, כגון להעלות בעל מום לקריאה בה נזכר המום הקיים אצלו.

מספר הפסוקים בכל עלייה וקריאת חזרת של פסוקים

- בקריאת התורה במנחה של שבת, בשני ובחמישי, חובה לקרוא לפחות עשרה פסוקים, בשלוש עליות. ובדיעבד, אם קראו תשעה פסוקים - יצאו ידי חובה; ויש חולקים.
- חלוקת הקריאה בתורה במנחה של שבת, בשני ובחמישי, לשלוש העליות - קבועה, כמסומן בסידורים; ואם שינו חלוקה זו - יצאו ידי חובה, ובלבד שקראו לפחות שלושה פסוקים בכל עלייה.
- בכל עלייה לתורה חובה לקרוא לפחות שלושה פסוקים, ואם קראו פסוק אחד או שני פסוקים בלבד, וכבר בִּרְךְּ העולה את הברכה האחרונה - נחשב הדבר כאילו לא קראו פסוקים אלו, ויש לקוראם בעלייה הבאה. ובשני ובחמישי, או בשבת בעליית כהן - לכתחילה ישוב העולה בעלייה זו ויעלה לתורה; ובעליות

האחרות בשבת - נחלקו הפוסקים אם יעלה הוא, או שיקראו לאחר.

• בעליית 'מפטיר' בשבת, ובחלק מהעליות בחול המועד סוכות, חנוכה וראש חודש, קוראים פסוקים שכבר נקראו בעלייה הקודמת. מלבד בעליות אלו - אין לקרוא פסוקים שנקראו בעלייה קודמת, אף בתוספת שלושה פסוקים שטרם נקראו. ברם, אם קראו בשבת בעלייה השישית עד סוף הפרשה, יש לקרוא בעלייה השביעית חלק מהפסוקים שנקראו, כיון שלא ניתן להמשיך לפרשה הבאה.

המקום הנכון לתחילת הקריאה ולסיומה

- חכמינו ז"ל תיקנו שלא יסיימו את הקריאה בעלייה לתורה במקום בו נותרו פחות משלושה פסוקים עד לסיום 'פרשה פתוחה' או 'סתומה'.
- עוד תיקנו חכמינו ז"ל, שלא להתחיל קריאה בעלייה לתורה בפסוק השני או השלישי לאחר תחילת 'פרשה פתוחה' או 'סתומה'.

דילוג בקריאת התורה

- אם דילגו פסוק, חלק מפסוק, או אף מילה אחת, בקריאת פרשת השבוע בשבת, חובה לשוב ולהשלימו. ואף אם כבר התפללו מוסף - יש לקרוא את הפסוק המדולג יחד עם שני פסוקים נוספים, בברכה. ואם דילגו אות אחת - יש אומרים שצריך לשוב ולהשלים את הפסוק בו היא מופיעה, ויש אומרים שאם לא השתנתה משמעות הענין בהעדר האות, אין צורך להשלים.
- בקריאות התורה במועדים, אם דילגו את הפסוקים הקשורים למועד, חובה לשוב ולקוראם בברכה, ויש אומרים שצריך לקוראם ללא ברכה.

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

1 בערב שבת אחת, כשהחלו להתפלל מנחה, שמעו לפתע צעקות נוראיות מאחד הצריפים הסמוכים

"בְּהֵעֶלְתְּךָ אֶת הַיָּרֵחַ" (במדבר ח, ב')

מעשה שהיה: כשהוקמה עיר התורה והחסידות בני ברק, עלו ראשוני התושבים על הקרקע עוד לפני שהספיקו להשלים את בניית הבתים הראשוניים. התפילות היו נערכות בצריף ארעי שהוקם בשטח שעליו שוכן כיום בית הכנסת הגדול, ובערב שבת אחת, כשהחלו להתפלל מנחה, שמעו לפתע צעקות נוראיות מאחד הצריפים הסמוכים. המתפללים חשבו שאולי הגיעו חלילה וחס מחבלים ערביים, לפגוע בתושבי המושבה הטרחה, מיהרו לקחת מקלות מכל הבא ליד ויצאו אל הצריף כדי להציל את התושבים המתמודדים עם הסכנה הגדולה. כשהגיעו המתפללים לצריף ממנו בקעו הזעקות, הבחינו בבעלת הבית שבוכה בכי תמרורים, משום שהרוח עומדת לכבות את נרות השבת שהדליקה. התברר שבאותו צריף לא הספיקו להתקין חלונות, והנרות היו בסכנת כיבוי מיידית. מיהרו המתפללים שבאו לעזרתה לסגור את החלונות עם לוחות עץ ופתרונות מאולתרים אחרים, עד שחזרה שלהבת הנרות לרצד בבטחה בלי חשש כיבוי, או אז נרגעה האשה, והם חזרו להתפלל בשובה ובנחת.

הסיפור הזה ממחיש את סיבת ההצלחה של בני ברק, כשהתושבים הראשוניים שייסדו אותה, ראו בנרות השבת מצווה חשובה כל כך, שאי אפשר לוותר עליה בשום אופן, ושהחשש מפני ביטולה חלילה, גרם להם לצעוק כאילו היו במצב של סכנת נפשות מיידית. מעשה נוסף אירע בבני ברק, שם הוקמה לפני שנים רבות חבורת 'משמרת השבת', שהמתנדבים בה היו יוצאים בימי שישי, במיוחד בחורף, לסיור ברחובות, והיו מזרזים את בעלי החנויות להקדים ולסגור את החנויות שלהם לפני שתיכנס השבת. לאחר מכן, פנו השומרים לעמוד בכניסות של העיר כדי למנוע מנהגים המחללים את השבת רח"ל, להיכנס אל העיר ולהפר את מנוחת השבת של תושביה. החבורה הוקמה על בסיס דברים שכתב ואמר מרנא החפץ חיים, שציווה להקים חבורות כאלו בעיירות השונות, ואף הבטיח שמי שייקח חלק בחבורות הללו יזכה לבנים תלמידי חכמים. אחד מתושבי בני ברק שהיה חבר באותה חבורת קודש, עמד פעם

בכניסה לעיר מכיוון רח' ירושלים, והנה הגיע אוטובוס שהיה מלא בקיבוצניקים צעירים שבאו במיוחד כדי לבצע פרובוקציה נגד שמירת השבת בבני ברק.

הוא עמד איתן ולא נבהל מהמראה החסון של הקיבוצניקים, אבל הם מצדם לא חסו עליו, ירדו מהאוטובוס והפליאו בו את מכותיהם. לאחר מכן הם עזבו את המקום, והוא נשאר פצוע וחבול, והרגיש שהוא חייב להתפנות לבית החולים כדי לקבל עזרה.

הנסיעה לבית החולים היתה כרוכה כמובן בחילול שבת, ולכן החליט היהודי לצעוד בשארית כוחותיו לבית מרן החזון איש זצ"ל, ולשאול אותו אם מותר לו לחלל את השבת ולהתפנות לבית החולים.

כשראה החזון איש את היהודי החבול והפצוע התרגש מאוד ואמר לו: "אני רוצה לעשות איתך עסקה, אני מוכן לתת לך את כל העולם הבא שלי, את כל העמל והיגיעה שהתייגעת בתורה במשך כל שנותי, ואתה תיתן לי את הזכות של המכות שקיבלת עכשיו למען שמירת השבת!"

היהודי סירב בתוקף לעסקה, ומיהר לחזור אל משמרתו: "אם החזון איש אומר שזה שווה יותר מכל העולם הבא שלו... אני חוזר לעמוד בכניסה לעיר, ולא מוכן לוותר על זה", אמר. רק במוצאי השבת פנה לבית החולים וקיבל את הסיוע הרפואי לו נזקק.

2 שאלתי את רבי רפאל רוטשילד:

"למה תשהה פה בצריף לבד, בוא והצטרף אלי, אני נוסע לארוזה ואני בטוח שהיהודי שהזמין אותי ישמח מאוד אם גם אתה תצטרף..."

"בְּהֵעֶלְתְּךָ אֶת הַיָּרֵחַ" (במדבר ח, ב')

בדידי הווה עובדא, שפעם הוזמנתי על ידי יהודי עשיר, בעל צדקה גדול מאוד שתורם רבות למפעלות הקודש, שביקש ממני לבוא ולהתארח בבית מלון יוקרתי בארוזה שבשווייץ. הוא עצמו עומד להתארח שם עם משפחתו, והוא מאוד מאוד רוצה שאצטרף אליו לשבת שלמה בבית המלון ואסעיד על שולחנו, ובתמורה הוא מוכן לתרום סכום משמעותי למימון הפעילות של ארגון 'אנחנו וצאצאינו',

3 החזון איש שמע את השאלה, הרהר ממושכות, ולבסוף תלה עיניו בסבי ואמר לו: "זאת שאלה מורכבת מאוד, אני לא יכול לפסוק כיצד לנהוג"

"וְהַבְדִּילָה אֶת הַלְוִיִּם" (במדבר ח', י"ד)

מעשה: סבי הגאון רבי ישראל יוטקובסקי זצוק"ל, התגורר בימי הראשונים בארץ הקודש, ביישוב פרדס חנה, ושלח את ילדיו ללמוד במקום שבו למדו כל ילדי היישוב.

מאחר וביישוב היו משפחות חרדיות ומשפחות שלמרבה הצער לא שמרו תורה ומצוות, ומאחר וכל הילדים למדו באותו בית ספר, עשה המנהל, שלא היה דתי, פשרה, והשתדל להנהיג את בית הספר באופן שיתאים לכולם.

הם היו פותחים את יום הלימודים בתפילה כמו בתלמודי התורה החרדיים, היו לומדים לימודי חול, ומקצים זמן גם ללימודי קודש למי שרצו בכך, אחרי הארוחה היו מברכים כולם יחד ברכת המזון, הילדים החרדיים והילדים החילוניים כאחד, ובית הספר התנהל על מי מנוחות. אבל מובן מאליו שהיהודים החרדיים לא הסתפקו ביצור הכלאיים הזה, ורצו להקים תלמוד תורה שבו ילמדו חומש וגמרא, במקום להשקיע באלגברה ובגאומטריה.

אחרי תקופה של התארגנות, הודיעו על הקמתו של תלמוד תורה, וכל ההורים החרדיים רצו להוציא את ילדיהם מבית הספר, ולהעביר אותם לתלמוד התורה החרדי.

או אז קם מנהל בית הספר ויצא בטענה ניצחת: "אם אתם תוציאו את הילדים שלכם מכאן, לא תהיה לנו סיבה להתחיל את היום בתפילה. כל הילדים הלא חרדיים, יפסיקו לומר 'קריאת שמע' כל בוקר. הם יפסיקו לברך ברכת המזון. זה יהיה על הכתפיים שלכם!!!"

היהודים החרדים לדבר ה' נשאר עם פה פעור. על כזאת התפתחות הם לא חשבו, והשאלה אכן היתה נוקבת, האם אנחנו צריכים לדאוג רק לילדים שלנו ולא להתחשב בהשלכות שיהיו לכך על הילדים האחרים, או שאולי צריכים לשמר את המצב הקיים?

מאחר והם הבינו שמדובר בשאלה סבוכה ומורכבת מאוד, נתנו עיניהם בסבי רבי ישראל יוטקובסקי, ומינו אותו שליח לפנות למרן החזון איש שהתגורר בבני ברק, ולבקש שיכריע בעניין.

סבא יצא למסע לא פשוט מפרדס חנה לבני ברק, ולאחר שעות של טלטולי דרך התייצב בביתו של החזון איש, ושאל אותו כדת מה לעשות. החזון איש שמע את השאלה, הרהר ממושכות, ולבסוף תלה עיניו בסבי ואמר לו: "זאת שאלה מורכבת מאוד, אני לא יכול לפסוק כיצד לנהוג. את ההכרעה יש להשאיר בידי של המרא דאתרא דפרדס חנה, הגאון רבי צבי יהודה מלצר זצ"ל!" - בנו של הגרא"ז מלצר.

כשהגיע לפרדס חנה, אמר סבי שאם החזון איש אינו יכול להכריע בשאלה הסבוכה הזאת, נראה שאין פה צד שהוא נכון וראוי, ומה שלא יעשו עדיין יהיה בעייתי, בשל כך אסף את משפחתו ומעט המטלטלים שלו, ועבר לגור בפתח תקווה כדי לצאת מידי הספק...

אותו זכיתי להקים ולנהל בסייעתא דשמיא.

ביום חמישי הגעתי לציריך שבשווייץ, והתכנית שלי היתה לנסוע בבוקרו של יום שישי ברכבת לארוזה, והנה בציריך פגשתי את רבי רפאל רוטשילד שליט"א, אחיו של ד"ר רוטשילד הידוע, שייסד את 'מעניני הישועה'.

שאלתי את רבי רפאל היכן הוא עומד להיות בשבת, והבנתי שהוא יהיה בציריך. אמרתי לו: "למה תשהה פה בציריך לבד, בוא והצטרף אלי, אני נוסע לארוזה, ואני בטוח שהיהודי שהזמין אותי ישמח מאוד אם גם אתה תצטרף..."

עשיתי בדיקה קצרה והתברר שרבי רפאל רוטשילד מוזמן כמוזמן גם הוא בשמחה רבה, וכך סיכמנו לצאת בבוקרו של יום שישי ברכבת לארוזה.

ביום שישי הקדמנו מעט לבוא לתחנת הרכבת, עמדנו בתור לקנות כרטיסי נסיעה, עלותו של כל כרטיס כמאה דולרים כי זאת נסיעה ארוכה ברכבת איכותית ונוחה מאוד. פתאום אני רואה שרבי רפאל נשמט מהתור והולך לו.

רצתי אחריו ושאלתי אותו: "רבי רפאל? להיכן אתה הולך, הרי עוד מעט מגיע התור שלנו..."

אבל הוא הצביע על לוח הנסיעות והסביר לי: "לפי החשבון שלי, כשהרכבת תגיע לארוזה, יהיה זה עשר דקות אחרי חצות היום. יש לי כלל, אני לא נוסע בשום אופן אחרי חצות היום של יום שישי... לכן אני לא יכול להצטרף אליך לנסיעה".

אמרתי לו שאין שום היגיון, הרי כל הסיבה שנמנעים מנסיעה ביום שישי אחרי חצות זה בגלל החשש שמא תימשך הנסיעה מעבר למתוכנן. כאן מדובר על נסיעה ברכבת שווייצרית, ומי שמכיר יודע שבשווייץ הרכבות מדויקות יותר מהשעונים השווייצריים המפורסמים...

ההסברים שלי נפלו על אוזניים אטומות: "עשר דקות אחרי חצות", הוא אמר לי, "זה בלתי אפשרי. אני לא עולה על הרכבת הזאת בשום פנים ואופן".

אגב אורחא אציין שרבי רפאל, גם הוא, חבר במשמרת השבת כבר עשרות שנים, ואכן נתקיימה בו ברכתו של מרנא החפץ חיים, וזכה לבנים וחתנים תלמידי חכמים מופלגים, אחד מהם הוא בנו הגאון רבי נתן רוטשילד, רבה של 'גבעת המורה' בעפולה.

שאלה: האם מצוות הדלקת נרות שייכת באופן בלעדי לאשה, ולבעלה אין בכלל עניין להשתתף, מעבר להכנת הנרות עבורה, או שיש עניין שגם הבעל ידליק נר או שניים, כדי לקיים את המצווה בגופו?

תשובה: ה'שולחן ערוך' הרב כותב בסימן רסג סעיף ה', שאם הבעל רוצה יכול לנהוג מנהג טוב ולהדליק נרות בחדרים האחרים של הבית, ולא בחדר שבו אוכלים, ששם מדליקה האשה. מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, הוסיף שכיום אפשר לקיים זאת על ידי הדלקת החשמל בחדרי הבית האחרים, מיד אחרי שהאשה מדליקה.

וראיתי לאנשי מעשה שנוהגים לעמוד ליד נשותיהם בשעת הדלקת נרות, ולהתפלל יחד עם האשה על חינוך הילדים והדורות הבאים.

משעה שאני טובל במקווה לכבוד שבת, נכנסת בי רוח טהרה מיוחדת, ומתבררים לי דברים הדורשים עיון גדול במיוחד, ומתגלות לי לפתע ראיות חדשות, דברים שלא הצלחתי לגלות באמצע השבוע

בצאת השבת, קרא המהרש"ם לאדמו"ר משאץ, ואמר לו: "בוא ואסביר לך מדוע לא השבתי לשאלותיך ביום ששי אחר הצהריים"

עיון גדול במיוחד, ומתגלות לי לפתע ראיות חדשות מפה ומשם, דברים שלא הצלחתי לגלות באמצע השבוע. "זו השעה אפוא, שבה אני כותב את התשובות לשאלות הקשות ביותר שנשלחו אליי, ולכן אני חס על כל שניה מהשעות הללו, ומכאן תבין מדוע לא הגבתי לשאלותיך". "מהשעה ששמעתי את הדברים מהגר"ש קלוגר, גם אני נוהג כך", אמר המהרש"ם לרבי שלום מוסקוביץ, "והנני מנצל את השעות הללו לכתיבת תשובות הדורשות מאמץ עיוני מיוחד, ולכן גם אני לא השבתי לשאלות שהצגת בפניי".

נתחכם גם אנחנו

גם אם אנחנו לא מגיעים לקרסולי-מדרגתם של גאונים אלה, נוכל ללמוד מכאן על חיוניותן של שעות אלו ביום ששי אחר הצהריים. וכיון שכך, חובה עלינו לנצל את השעות הללו ביתר-שאת. חיוניותן, זה, חשוב הוא עד מאוד, מפני ששעות אחר-צ"ש של ימי ששי ידועות כשעות שאינן מנוצלות כדבעי. בהיכלי בתי המדרשות אין אז 'סדרים' קבועים, וטרדות ההכנה לשבת מונעות רבים מהלומדים להמשיך ולשקוד על תלמודם.

ואולי זה לעומת זה עשה האלוקים, ודוקא בגלל שוויין העצום של השעות הללו, מנסה היצר הרע 'להבריח' אותן מאתנו, ולגרום לנו שלא לנצלן.

נתחכם גם אנחנו נגדו, ונעשה את כל המאמצים על מנת להפיק משעות אלו את התועלת המלאה, ולמצות מהן את מירב התכלית. כי בידענו את ערכן הרם, נבין שחבל לאבדן בידים.

גם העזרה בבית בשעות אלו, בנחת ובשמחה, וללא התרגזויות, כמוה כעיסוק של מצוה וניצול מיטבי של הזמנים החשובים הללו.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה')

הרה"ג רבי אליעזר רוט, סיפר מעשה מופלא שסיפר לו הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל, בשם סבו, האדמו"ר משאץ, הגה"צ רבי שלום מוסקוביץ זצוק"ל

רבי שלום היה מורה הוראה חשוב באירופה, מתלמידי המהרש"ם מברזאן. הוא נפטר אחרי מלחמת העולם, ובני הקהילות היהודיות הסמוכות למקום-קבורתו יודעים לספר על סגולות נפלאות בעליה לקברו.

רבי שלום היה אחד ממקורביו המובהקים של המהרש"ם, ודלתו של הגאון היתה פתוחה אליו תמיד. אפילו כשבני המשפחה לא הורשו להיכנס לחדרו, וגם כאשר היה עסוק בכתיבת תשובות בהלכה, היה רבי שלום נכנס לפני-ולפנים, ויושב במחיצת רבו.

פעם, והיה זה בשעות אחר הצהריים של יום ששי, היה המהרש"ם עסוק בכתיבת תשובה הלכתית. רבי שלום נכנס לחדר כהרגלו, ושאל את רבו כמה שאלות, אבל המהרש"ם התעלם ולא השיב, והמשיך בכתיבת התשובה, ואפילו לא רמז לו מדוע הוא אינו יכול להשיב.

בצאת השבת, קרא המהרש"ם לרבי שלום מוסקוביץ, ואמר לו: "בוא ואסביר לך מדוע לא השבתי לשאלותיך ביום ששי אחר הצהריים. אני הייתי מקורב לרבי שלמה קלוגר, וכמו שהינך נכנס אליי בעת שאני כותב תשובות, גם אני הייתי נכנס אליו כשהיה מעלה על הכתב את תשובותיו בהלכה.

"ביום ששי אחד, בשעות אחר הצהריים נכנסתי לחדרו, וביקשתי לשאול דבר-מה, ומורי-ורבי לא השיב לי במילה וחצי-מילה. גם אני, כמוך, הייתי נפעם, ולא ידעתי על מה ולמה מתעלם הגר"ש ממני.

"אחרי השבת, קרא לי הגאון, והסביר את הימנעותו מדיבור בשעות אחר הצהריים של יום ששי. 'משעה שאני טובל במקווה לכבוד שבת', אמר, 'נכנסת בי רוח טהרה מיוחדת, ומתבררים לי דברים הדורשים

גליון 577
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

יורד למסעדות קייטין על האישור לפרויקט המבית

סיפורי חז"ל

באתי לראות כיצד אתם דנים את דיניכם. אלכסנדר מוקדון הלך לממלכת קציא שהייתה מעבר להרי החושך. כשהגיע, יצאו לקראתו אנשי הממלכה והביאו לו לחם של זהב במגש שהיה עשוי זהב אף הוא. אמר להם אלכסנדר: "האם אני צריך את כספכם וזהבכם?" השיבו לו: "והאם לא היה לך מה לאכול בארץ שלשם כך באת אלינו?" אמר להם: "באתי לראות כיצד אתם דנים את דיניכם." ישב אלכסנדר בבית המשפט. בא אדם אחד להתלונן על חברו. "איש זה מכר לי חורבה, ומצאתי בה אוצר. החורבה שייכת לי, אך את האוצר לא קניתי. ברצוני להשיב אותו אל המוכר." אך המוכר הגיב: "כאשר מכרתי את הקרקע, מכרתי את הקרקע כולה ואת כל מה שבתוכה." השופט האזין לטענותיהם ולבסוף שאל את הראשון: "האם יש לך בן?" - "כן" הייתה התשובה. "ולך יש בת?" הוא פנה אל השני. "כן" הייתה גם הפעם התשובה. "אם כן, לכו ותשתדכו ביניכם ותעניקו את האוצר לחתן ולכלה המאושרים." ראה השופט את אלכסנדר מוקדון היושב מופתע. "האם לא פסקתי כהלכה?" שאל אותו השופט. "בהחלט שלא" קרא אלכסנדר. "כיצד היו פוסקים אזלכם?" ביקש השופט לדעת. "היו הורגים את שניהם, והכסף היה הולך אל המלך" אמר אלכסנדר. נענע השופט בראשו. "יורד אזלכם גשם?" "כן" אמר אלכסנדר. "זה שמש זורחת?" "כן." "עדרים של כבשים ועיזים, יש בארצכם?" "כן." "דע לך, כי לא בזכותם יורד הגשם, ולא בזכותם זורחת השמש, אין אתם ראויים לכל זה, אלא בזכות הבהמה" אמר השופט. שכן כך נכתב בפסוק: "אדם ובהמה תושיע ה'", האדם נושע אף הוא בזכות הבהמה.

(על-פי בראשית רבה לג)

פרשת השבוע

השר שלא להביא שום? ענה רבי משולם ואמר, ישמעו אזניך מה שפיך מדבר, שהרי פעם אחת לא הביאו לך שום ומיד כעסת, ואילו בני ישראל היו רגילים לאכול במצרים מאכלים אלו זמן מרובה כל כך, והיו במדבר ארבעים שנה ואכלו רק מן, בלי לטעום שום קטן ולכן התלוננו. אמר לו המלך יפה דברת, דברך אמת ותורתכם אמת.

והאיש משה ענו מאד (י"ב - ג)

מסופר על הרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א, שאחרי פטירת אביו כשמילא את מקום אביו, בא אצלו עשיר אחד ונתן לו פדיון גדול, אמר לו הרבי מה ראית על כך? ענה החסיד, אבי ע"ה היה רגיל לתת פדיון כזה לאביו, ואף אני רוצה לנהוג כן. אמר רבי דוד, מה ההשוואה? אבי זכותו תגן עלינו היה קדוש עליון והיה ראוי לכך, אבל אני אינני ראוי. כיון ששמע העשיר כך, נטל את הפדיון בחזרה. אמר רבי דוד: מאז למדתי שאסור לשחק בענווה.

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם וגו' ואת השומים (י"א - ח) מעשה היה ברבנו משולם שהיה רופאו של המלך. שאלו המלך לאמר נראה שאבותיך היו כפויי טובה ולא מצא חן בעיניהם הטוב שנתן להם הקדוש ברוך הוא, שהרי היה להם מן שהוריד להם הקדוש ברוך הוא מן השמים שהיה בו טעם מעדני מלכים כפי שידוע לכל העולם, אם כן למה התלוננו וביקשו קישואים ושומים שהם מאכלי הפחותים? ענה רבי משולם ואמר למלך, אדוני המלך, למחר אשיב לך תשובה. הלך רבי משולם אצל השר שהיה ממונה על מאכלי המלך ואמר לו, יודע אני שהמלך רגיל לאכול אחרי סעודתו שום קטן, מעכשיו אל תוסיף לתת לו עוד שום, כי אני רופאו ויודע שהדבר מזיק לו, וכן עשה אותו שר כפי שצוהו הרופא, ולמחרת לא הביא לשולחן שומים. כשראה המלך שאין מביאים לו שום כפי הרגלו, כעס מאד ואמר, למה לא הבאתם לי שום? השיב לו השר ואמר, בפקודת רופאך. אמר המלך לרופאו למה פקדת על

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:23 ת"א: 8:25 ר"ת: 8:56

בהעלותך

זמני כניסת החג
ירושלים: 7:05 ת"א: 7:20

מומחה, לבוא אל ביתי לקיים מצות התורה, ביום השמיני ימול בשר ערלתו, השר רבי יצחק הרהר קימעא, וחשב בדעתו, הנה מצד אחד עלי למלא פקודת המלך בדחיפות, ומצד שני יש חשש לביטול מצות עשה של המילה ביום השמיני, ואיך אפשר להתחמק מקיום מצות הבורא מפני פקודתו של מלך בשר ודם, מה עשה, קרא את המשרת הנכרי שלו וביקש ממנו שיסע במרכבה וימסור את האיגרת לידי בעל המפעל, וימתין לו שם עד שיבוא השר לשם ויקחנו חזרה הביתה.

הסכים המשרת לכך, לקח את האיגרת בידו והמשיך נסיעתו במרכבה, והשר הלך רגלי לבית אבי הבן היהודי למול את בנו, ואחר שמל את הבן, הפצירו הקהל בשר המוהל לשבת ולסעוד עמהם סעודת מצוה של המילה, ולא היה יכול לסרב להם, וישב לאכול אתם ובהיותו חכם גדול בתורה, נשא דברי תורה מחוכמים, כיד ה' הטובה עליו. באופן שעבר כמעט כל היום במילה ובסעודה, ורק לעת ערב לקח לו מרכבה ונסע אל מקום המפעל של הלבנים, ומה השתומם לשמוע מפי בעל המפעל, כי לפי פקודת המלך באגרת הסודית, הוצא להורג המשרת שלו. והוסיף בעל המפעל, שקודם שהשליכו את המשרת, התודה על עונו והצדיק עליו את הדין שמגיע לו משפט מות, מפני שבגד באדונו השר, וגנב מסמכים סודיים של שר האוצר ומסרם לידי שר החוץ.

שר האוצר השתומם על כל מה ששמע ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, שהבין מה היה צפוי לו, אילו היה מוסר בעצמו את האיגרת הסודית לבעל המפעל, אלא שנתקיים בו שומר מצוה לא ידע דבר רע, צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו, ואתן אדם תחתיו. וכל הסיפור על גניבת המסמכים הסודיים היה חידוש בעיניו. והתחיל לשבח ולפאר ולהודות להשם יתברך שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילים. למחרת חזר אל המלך, בראות המלך את שר האוצר שלו נדם ונבהל עד מאד, ושאל אותו האם היית במפעל הלבנים? אמר לו, אדוני המלך כך וכך היה המעשה, וגם סיפר למלך על הוידוי של המשרת שלו. אמר לו המלך, עתה ידעתי כי איש צדיק אתה, שהשם שמר אותך ונשאת בחיים, ושר החוץ פשע בגניבת המסמכים הסודיים על ידי המשרת שלך. ותיכף ציוה המלך לתלות את שר החוץ הפושע.

נשאר לי טענה עליך, שהגשת לי חשבון על רכושך, ואך שחוק והיתול הוא להאמין בחשבון שהגשת, בשעה שרכושך עולה עשרת מונים על אשר הצהרת בחשבון שהגשת לפני, ויענהו ר' יצחק, אדוני המלך, אמנם יש ברשותי הון רב כהנה וכהנה, אך אינני רואה שהוא שלי, כי בפקודת המלך יוכל להחרים הכל לאוצרו, ומי יאמר לו מה תעשה. אולם אני מסרתי את החשבון הכספים שנתתי לצדקה, וכסף זה הוא שלי, ולא יוכל איש ליטלו ממני, שהוא נגנוז למעלה במרומים, וזאת היתה כוונתי. הודה המלך ואמר, אכן צדקת, ובדין הוא שניצלת ממות בטוח, ושונאיך נפלו תחתיו. ויכחשו אויביו לך ואתה על במותימו תדרוך.

מעשה שהיה אצל השר הגדול רבינו דון יצחק אברבנאל זיע"א, (יומא דהילולא י"ט סיון) אשר היה שר האוצר של מלך ספרד, ולא זו מחבבו, ויקנאו בו השרים, וישטמוהו. ויאמר למלך, אתה נותן אימון מלא בשר היהודי נא העמידהו בנסיון ותראה האם באמת הוא ישר ונאמן למלך, הסכים המלך לדבריהם, הציעו השרים למלך שיצוה על השר היהודי לפרט בכתב את כל רכושו, קרא המלך את השר אברבנאל, וביקשו לפרט בכתב את כל רכושו, בתוך שלושה ימים. חזר השר אברבנאל והגיש את החשבון של רכושו, הגיע בסך הכל שבע מאות אלף שקל. כשראו השרים את החשבון, צחקו ואמרו, הרי ארמונו של השר היהודי בלבד שוה כפלים מן הסכום הזה, והשדות והכרמים אשר לו שוים סכום עצום. והביאו שמאי להעריך את נכסי שר האוצר, והוא אישר שהחשבון שהגיש שר האוצר לא הגיע למחצה לשליש ולרביע מנכסיו, ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו והנה קרה עוד מקרה שהרגיו את המלך, והוא, כי היה בבית שר האוצר, משרת נכרי, שהיה השר מאמין בו, ותמורת שוחד שקיבל המשרת משר החוץ, גנב מסמכים סודיים, שלא היו ידועים רק למלך ולשר האוצר, וכשנועד שר החוץ עם המלך, גילה לו שהוא יודע מן הדברים שהיו במסמכים ההם, וכששאל אותו המלך מנין הוא יודע כל זה, ענה לו בכחש שהשר היהודי גילה לו את הכל, והמלך חרה אפו עד מאד על שר האוצר שלא שמר על סוד המלך, וגמר אומר בלבו להוציא להורג את שר האוצר, אך ביודעו שבצבור הרחב יש אהדה גדולה לשר האוצר, ובפרט אצל הסוחרים, שהוריד להם מסים, ויחלו מעט ממשא מלך ושרים, ובכדי שלא תרעש המדינה על הריגת שר האוצר, החליט להורגו בסתר, מחוץ לעיר הבירה במרחק ארבע פרסאות, יש מפעל לייצור לבנים, ובו דולק כבשן האש יומם ולילה, יש להוציאו להורג על ידי השלכתו לכבשן האש.

ואז קרא המלך את שר האוצר ומסר בידו אגרת מלכותית חתומה בחותם המלך, וציוה עליו שילך באופן דחוף אל מפעל הלבנים, וימסור את האיגרת לידיו של בעל המפעל, באגרת היה כתוב "פקודה סודית לבעל המפעל, שבעת קבלת האיגרת, מיד באין אומר ודברים, יקחו את מוסר האיגרת, וישליכוהו אל כבשן האש, וישרף" רח"ל, וכך יעלם שר האוצר היהודי מן האופק, מבלי שיודע הדבר לקהל הרחב. שר האוצר מיהר לקיים את פקודת המלך, ויאסור את מרכבתו, ויעלה עליה לנסוע אל המפעל, ואת משרתו הנכרי לקח עמו. הם יצאו את העיר לא הרחק, והנה הבחינו שאיש יהודי עומד על פרשת דרכים ומאותת לעגלון של המרכבה לעצור, השר הורה לעצור, לשמוע את מבוקשו של היהודי ויאמר אל השר, אדוני השר, לפני שמונה ימים נולד לי בן זכר, והזמנתי מוהל לבוא היום אל ביתי, למול את בני, אך לצערי חלה המוהל, ולא יוכל לבוא למול את בני, לכן נפשי בבקשתי שיואל כבוד השר, ביודעי ומכירי שהוא מוהל

משל ונמשל

איך מגיעים לידי יראת הרוממות של שמו יתברך

אי אפשר שיבוא אדם לידי יראת הרוממות של שמו יתברך, אלא אם כן הגיע למדרגה של שלילת ערכו מעיקרו, היינו שיהא בטל ומבוטל אצל עצמו ולא נחשב בעיניו כלום, כי אז יוכל לבוא לפני המלך, כי מי שמרגיש בעצמו איזו מעלה אינו יכול לעמוד לפני המלך, וכל האהבה ויראת ד' אשר ידמה האדם בנפשו כי יש לו וכל הקנינים המדומים, רק בדמיונו הם קיימים מהתעוררות מידותיו הגשמיות ורחוק הוא מהשי"ת, וכל המצוות שהוא מקיים הכל הוא פרי הגדלות להיות לו שם ולקבל פרס.

ועל דרך משל אפשר להסביר זאת, כי מי שחשב בקרבו שיש לו מעלה, ודאי רחוק הוא מהמלך, כי מי ששרוי יחד עם המלך כלום יכול הוא להרגיש במעלתו? הרי אין בית המלך חסר דבר, וכלום יש מקום לדבר על מעלת החכמה שבך, בשעה שעומד לפני המלך, אם שם בבית המלך מקור החכמה, או על עשירות אם כל הכסף וכל הזהב של המלך הם, ואם הוא חושב שיש לו איזו מעלה היינו שיש לו חכמה או עשירות, ודאי שהוא רחוק מהמלך ואינו משיג כלום, כי בהתקרבו אל המלך ידע שלא חסר לו כלום ואינו זקוק לשום דבר, כי הכל נמצא בבית המלך שבצלו הוא מסתופף, ולא זו בלבד אלא שסכנה גדולה כרוכה בדבר אם לא יבטל רצונו וימהר לעשות רצון המלך אף יתחייב בנפשו, וצריך הוא לדעת בעצמו בעומק לבבו שהוא שלם ברצון גמור ומסירת נפש ממש לעשות רצון המלך, ואז יוכל להיות תמיד מצוי אצל המלך והמלך יגלה לו סודותיו ומתרי לבו

(בשם הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק זיע"א)

יומא דהילולא של הרה"ק ה"בית אהרן" מקארלין זיע"א

פעם אחת אחר קידוש לבנה, ישב הרה"ק ה"בית אהרן" מקארלין זיע"א (יומא דהילולא י"ז סיון) עם אנ"ש ושוחח מענין השפעות בגשמיות. וסיפר גדולים שאלוהו (כוונתו היתה על דודו הרה"ק מוהר"מ מטשערנאביל זי"ע ומחותנו הק' מרוזין זי"ע) למה אינו משפיע על אנשי שלומו הרחבה בהצטרפויות גשמיות? והשיבם הרבי, כי אם ימשיך עליהם השפעות, אזי מי יצק עמו בתפילתו בעזרת אבותינו ובנשמת וכו'. אך כהיום שבין כך כבר אין מתפללים באופן זה, א"כ מוטב שימצא להם ההשפעה והפרנסה בהרחבה. (כמובן כוונתו היתה לפום דרגת העבר).

כשמוע זאת אחד הנוכחים, נסע לביתו, סיפר הכל לאביו והתבטא אליו בלשון "הרבי פתח את כל השערים". אביו בשמעו כך, למרות שהיה עני וחסר אמצעים, שאפילו את הוצאות הנסיעה עד לרבינו לא היה לו, התחזק ולווה משכנו סכום כסף להוצאותיו הנחוצות, והגיע לרבינו ואמר ששמע שהרבי פתח את דלתות שערי ההשפעה לפני אנ"ש. השיבו הרבי שיסע לקיוב. ואכן נסע לשם בחוסר כל, ולא היה בידו אפי' מטבע קטנה לקנות כמות מועטת של סחורה למו"מ, ולא ידע לשית עצות בנפשו לאן לפנות במצבו הנוכחי, וכך סיבב והגיע עד למקום הנחר שהיה שם, והתיישב כך לצד הנחר תפוס שרעפים. לאחר זמן קצר ראה לפניו אניית מסע עם כמות ניכרת של חיטה למכירה, שמתקרבת ובאה, ואח"כ נעמדה וירד ממנה איש כפרי ששאלו, האם חפץ הוא לקנות ממנו את כמות החיטים? והשיבו בצר לו שאין אתו אפי' פרוטה לפרוטה, הכפרי הנ"ל היה איש פשוט מאד שלא ידע אפי' לערוך שום חשבון וכדו', והציע לפני מיודעינו למכור לו סחורתו בעיר, ולקבל אח"כ עבור טירחתם שכר באחוזים.

הלה נתרצה להצעה זו, ותיכף העביר את הסחורה לעיר ומכרה לטוחן חיטים מסוים שבעיר, לאחר שנשקלה הכמות כולה ע"י הממונה על טחנת הרחיים דשם, העיר החסיד לממונה על טעותו ברשימה בפנקסו, בסכום יותר ממה שהיה ראוי באמת לקבל עבור כמות זו, נכנס תיכף האיש הממונה לבעה"ב שלו, והביע את גודל התפעלותו מנאמנותו ויושרו של החסיד, ונענה לפניו שבחיי עדיין לא ראה התנהגות כשרה כזאת ע"י אנשים. ובכל פעם חושש הוא מהמוכרים, אולי מכניסים בתוך החיטים אבנים וכדו' בכדי להכביד את המקח ולקבל תשלום הוגן תמורתו. או לכשרואים איזה טעות מצידו לטובתם שותקים ואינם מעירים ע"ז. אולם עתה בא לפניו איש ישר מאד שהעירו על טעותו, והעמידו על נכון לטובת בעה"ב. בשמעו זאת, פקד על הממונה שמעכשיו יקנה החיטים רק ממנו, בכל עת שתגיע אוניה עם חיטים. וישלם לחסיד הנו' כפי הנצרך, עד שנשאר לו אח"כ קצת מעות בכיסו, ועמם נסע חזרה לביתו להביא את משפחתו לקיוב להתיישב שם, ואכן הדבר עלה בידו, והמשיך לעסוק במסחר הנ"ל והצלח מאד למעלה מהמשוער, ונהפך לאיש אמיד ונגיד, והברכה נמשכה אף לבניו אחריו.

צ'ין אדם לחברו

אהבת ישראל קודמת!

סיפר אליהו הנביא: פעם הייתי עובר ממקום למקום. בא לפני אדם אחד ושאל אותי בדברי תורה, ואמר לי: רבי, שני דברים יש לי בלבבי, ואני אוהבם אהבה גדולה: תורה וישראל, אבל איני יודע איזה מהם קודם. ועניתי: דרכם של בני אדם שאומרים: תורה קודמת לכל, אבל אני הייתי אומר: ישראל קדושים קודמים.

(תנא דבי אליהו)

עמם אנוכי בצרה

כמה חודשים לאחר שחרורו של הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זיע"א ממאסרו ברוסיה, נאלץ לעזוב את המדינה ועבר ללטווייה. כאשר הגיע יום השנה הראשון לשחרורו, ביי"ב בתמוז תרפ"ח, שהה באתר מרפא ליד ריגה, והחסידיים התאספו לחוגג את חג-הגאולה. במהלך ההתוועדות החלו החסידיים לשיר את הניגון "פדה בשלום נפשי". הרבי הורה לחדול משירת הניגון ואמר: "כל זמן שליהודי רוסיה לא-טוב - עדיין לא הייתה הפדייה השלמה. עמם אנוכי בצרה.

ואהבת לרעך כמוך

מסופר על הרה"ק רבי איתמר מנדבורנה זיע"א (יומא דהילולא כ"ב סיון) שהיה אומר תדיר: אף כי אמת נכון הדבר שיש בכל אדם חסרונות ואין לך אדם ללא חסרון ומגרעת, אך האדם צריך להביט

על חברו כמו על עצמו, כשם שהוא יכול לסבול את עצמו על אף כל החסרונות והמגרעות שיש בו, שהרי גם הוא ככל האדם, אינו האדם השלם, אלא שהוא מעלים עין מן החסרונות של עצמו ורואה רק את המעלות, כך הוא מחויב לסבול את חברו ולראות רק את מעלותיו. וזה שאומר הכתוב "ואהבת לרעך" והעצה לזה היא "כמוך" שתסתכל עליו כמו על עצמך.

לא לפגוע בכבודו של אדם

מסופר: על אחד מתלמידי הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א שהזמין אותו לסידור חופה וקידושין. כשהגיע זמן החופה נודע לרבי שלמה זלמן מי יהיו עדי הקידושין, ונסתפק לגבי כשרותו של אחד העדים. התלבט רבי שלמה זלמן מה לעשות, מצד אחד הרי חייבים העדים להיות כשרים על פי גדרי ההלכה, ומאידך כבר הזמינו את אותו אדם להיות עד, ואם יטלו ממנו כיבוד זה עלול הדבר לפגוע בכבודו. בשעה זו בא לידי ביטוי ענוותנותו ופקחותו של רבי שלמה זלמן, הוא ניגש אל העד ואמר לו בחיובו הידוע: אני מבקש מכבודו שיהיה מסדר קידושין במקומי, ואילו אני אהיה עד. הלה ניסה לסרב ואמר כי אינו ראוי לאיצטלא זו, אך רש"ז עמד על כך והפציר בו עד שנתרצה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ד סיון הרה"ק רבי שלום ב"ר יחיאל מיכל מסטראוניץ תשי"י

יום ראשון ט"ו סיון יהודה בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"ד)

יום שני ט"ז סיון

הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מווארקי ב"ר

ישראל יצחק (תרכ"ט)

הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד ב"ר חיים מצאנו (תשי"ד)

יום שלישי י"ז סיון

הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר אשר (בית אהרן - תרל"ב)

יום רביעי י"ח סיון

הרה"ק רבי ישכר דוב מראדושיץ ב"ר יצחק (תר"ג)

יום חמישי י"ט סיון

רבי דון יצחק אברבנאל ב"ר יהודה

יום שישי כ"א סיון

הרה"ק רבי שלמה שפירא ממונקאטש ב"ר אליעזר מלאנצהוט (תרנ"ג)

יום שישי כ"ב סיון

רבי יחיאל מיכל אבי"ד נעמרוב הי"ד ב"ר אליעזר (ת"ח)

הרה"ק רבי איתמר מנדבורנה ב"ר מאיר מקרעטשניף (תשל"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אורך" רמזים וסימנים על המעשים.

המפטיק ממשנתו (ו')

(א) אם הוא צמא, מותר לו להפטיק מלימודו בשביל לשתות. (שו"ת לב חיים, ח"ג, סימן כ"ג)

(ב) שמע קול רעמים באמצע לימודו, פוסק ומברך. (כבוד התורה, עמוד מ', סעיף ל')

(ג) היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה, אם אפשר למצוה להיעשות על ידי אחרים, לא יפטיק תלמודו, ואם לאו, יעשה המצוה ויחזור לתורתו. (רמב"ם פ"ג מהלכות תלמוד תורה, הלכה ד')

(ד) ואם יכול לחדות עשיית המצוה עד סוף זמן הלימוד, לא יפטיק לעשותה בתוך זמן הלימוד. (כבוד התורה, עמודים מ'-מ"א, סעיף ל')

לע"נ

הרה"ק רבי איתמר מנדבורנה זיע"א
ב"ר מאיר מקרעטשניף זיע"א
נלב"ע כ"ב סיון תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת בְּהֵעֲלוֹתְךָ - רְדִיפָה אַחַר הַמָּצוֹת

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן וְאֶמְרָת אֵלָיו בְּהֵעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּזֶר אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה יְאִירוּ שְׂבַעַת הַנֵּרוֹת" (במדבר ח, א-ב)

מה הרשע בוכה? על שחסר לו עוד בטן ויכול לאכול עוד סטייק.
הוא פונה לבורא עולם בטענה: "למה עשית לי בטן קטנה? היית נותן לי בטן כמו של פרה שיש לה קיבת טורבו וכך הייתי יכול לאכול עוד ועוד". מסכן מי שהולך אחר תאוותו.

זה מה שכתוב בפרשה: "וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם" (במדבר ט, ו). מאחר והם היו טמאים, הם לא יכלו להקריב את קרבן פסח.

הם לא יכלו להשלים עם העובדה שהם הפסידו את קורבן פסח. בצר להם הם באו ואמרו למשה רבינו: "לָמָּה נִגְרַעְתָּ?" (במדבר ט, ז). למה שנפסיד את קורבן פסח? לכאורה, מה טענתם? הרי הם עסקו במצוות! יש אומרים (סוכה כה) שנשאו ארונו של יוסף הצדיק ונטמאו.

יש אומרים שעסקו בקבורתם של נדב ואביהוא או במת מצווה. בכל זאת כאשר הם ראו שהגיע פסח והם טמאים, הם פנו למשה רבינו ואמרו: "למה נגרעת?". זה מבט של אדם גדול שרוצה תמיד להרבות תורה ומצוות.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
יו"ר עמותת כשרות בישראל

זמני לכת

ע"פ	כניסת לכת	צאת לכת	יבוי תנ"ך
י"ג	19:05	20:18	21:13
ת"א	19:23	20:16	21:10
מ"ב	19:26	20:19	21:14
כ"ד	19:23	20:15	21:09

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוך בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן יהודית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזירי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזירי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי
סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קנסט בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

רש"י הקדוש אומר: למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים? לפי שראה אהרן את חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עימם בחנוכת המזבח לא הוא ולא שבטו.

הקדוש ברוך הוא אמר לאהרן: 'חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות בוקר וערב'.

צריך להבין מה פירושו: "חלשה דעתו"? אלא לכל השבטים נשיא השבט הקריב את קורבנו ביום מסוים, אבל שבט לוי לא היה בתמונה. אהרן הרגיש הפסד והחמצה של זכויות לדורות.

הרמב"ן שואל: "וכי לאהרן הכהן חסרות מצוות? הרי הוא היה כהן גדול. לבוש בשמונה בגדים. נכנס לפני ולפנים. כל הקרבנות עוברים על ידו".

מדוע הקדוש ברוך הוא צריך לנחם ולעודד אותו: 'אהרן הכהן, אל תדאג ואל תצטער. בהעלותך את הנרות אתה תדליק את הנרות בוקר וערב'.

הרמב"ן מתרץ: "מכאן אנחנו למדים שאדם שאוהב מצוות- לא שבע ממצוות. הוא רודף אחרי מצוות כדי לקיימן".

"להבדיל, אדם שאוהב אוכל- רוצה עוד אוכל. אדם שאוהב כסף- לא ישבע כסף. השאלה היא מה האדם אוהב?".

חז"ל מבארים את הפסוק: "צדיק אכל לְשֶׁבַע נֶפְשׁוֹ וּבֶטֶן רָשָׁעִים תִּתְחַסֵּר" (משלי יג, כה). על

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזירי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – רכיבים על מוצרים - חלק ב'

כיום על מוצרים רבים מופיעים רשימת רכיבים, מה משמעותם?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

צבעי מאכל - ברוב המקרים צבעי מאכל הם סינתטיים או טבעיים מצמחים וירקות וכדומה. כולם בהכשר, מלבד מאכל הנקרא חומצה כרמינית וסימונו E120 - שאינו כשר. בדרך כלל צבעי המאכל וחומרי עזר מצוינים באות E עם מספרים יחודיים.

דקסטרזזה (סורביטול) - לפני כעשרים שנה התגלו שני חומרי גלם אלו. הם חשובים ביותר שנמצאו בשימוש נרחב בתעשיות המזון. הם מיוצרים מחמץ ודאי.

ג'לטין - חומר מקריש ומייצב. מיוצר מעצמות ומעורות של נבילות וטריפות. שכיח מאוד בהרבה ממתקים ובמצרכים שונים, כגון: מיץ תפוחים, שוקולד למריחה, חלבה, סוכריות טופי ועוד. יש לציין כי כיום יש ג'לטין מהדרין בהשגחת בד"ץ העדה החרדית מקשקשי דגים במפעל של דגים טהורים בלבד.

חומצה סטיארית - בתעשיית המזון והתרופות משתמשים רבות בחומצה סטיארית כמרכיב בתוספי מזון שונים, חומרי סיכה, מונע קצף, ציפוי גולות מרות וכדומה. חלק ניכר של חומצה זו מופק משומן של בעלי חיים. במהלך הייצור היא נהפכת לאבקה שאינה ראויה לאכילה. השימוש בתעשיית המזון אינה לשם נתינת טעם ואין היא מזינה. מעיקר הדין - הואיל והיא שונה מבחינה מהותית מן השומן שממנו מפיקים אותה, יש להתיר את השימוש במוצרים אלו המכילים חומצה זו. לכתחילה יש לרכוש עם כשרות מוסמכת. עיין בשו"ת מעשה חושב ח"ה (סימן א) שהעלה להקל לכתחילה.

לנולין - בתעשיית המזון, הויטמינים והתרופות משתמשים בחומר גלם בשם לנולין. חומר זה מופק מהזיעה והשומן המופרשים מצמר כבשים, חומרים הפסולים לאכילה בזמן ובמצב שבו הם נוצרים. צריך לשאול - האם יש לחשוש משום איסור 'אבר מן החי'? להלכה, מי שמקל להשתמש בתכשירים ומוצרים שונים שמעורב בהם חומר זה, יש לו על מה שיסמוך.

מעשה חסד ושכר

כאשר אדם עושה מעשה חסד, עליו לדעת כי כל מה שהוא עושה - לעצמו הוא עושה. פעמים רבות יגלה בדיעבד כי אותו מעשה בהמשך חייו הועיל מאוד עבורו, כפי שמובא בסיפור המופלא הבא: הגאון רבי זאב איידלמן זצ"ל סיפר על אביו, רבי אברהם זצ"ל: "חוק היה בעיר בה גרנו, שבימות החורף המושלגים על כל בעל בית לנקות את הרחוב הסמוך לדירתו. פקחים היו מסתובבים ומפקחים שאכן בעלי הבתים ממלאים את חובתם".

"היה לנו פועל ערל שזה היה אחד מתפקידיו, אלא שבאחת הפעמים כאשר ירדו גשמים אחר השלג והרחוב התלכלך מאוד בבוצ - אותו ערל היה שיכור ולא ניקה את הרחוב. בדיוק אז ביקרו הפקחים ומצאו את הרחוב ליד ביתנו מלוכלך. הם הטילו על אבי עונש חמור - כמה ימי מאסר".

"בני המשפחה ניסו בכל דרך לבטל את עונש המאסר המביש, אך כל ניסיונותיהם עלו בתוהו. בערב שבת שוטרים באו להוציא את העונש לפועל ולקחת את אבי לבית הסוהר. אימי ניסתה לשכנע אותם ואפילו הציעה שהיא תיאסר במקומו, אך הם סירבו בטענה כי עליהם להביא למאסר את מי שהוטל עליו העונש ואין להם כל אפשרות להחליפו באחר. בלית ברירה אימי אירגנה לאבי חבילה עם מאכלים לשבת ולימים הבאים כדי שיהיה לו מה לאכול בבית הסוהר".

"אבי הוכנס לבית הסוהר. הוא ישב שם בחברת גזלנים, גנבים ופושעים. כאשר הפושעים ראו את החבילה שבידי אבי, הם רצו להתנפל עליו ולקחת אותה ממנו, אלא שאז באורח פלא קם בריון אחד וצעק: 'מי שיגע באיש הקדוש הזה, רע ומר יהיה גורלו!...' האסירים פחדו ממנו פחד מוות ומיד הניחו לאבי, שלא הבין מיהו הבריון שמגן עליו".

"לאחר שנרגעו הרוחות, הבריון ניגש לאבי ושאל אותו: 'הרב זוכר אותי?' - 'לא, אני לא זוכר אותך!' - אבי ענה. 'אתה זוכר שפעם הגיע לעיר שלכם קבצן מצורע? בני העיר החליטו שאף אחד לא יארח אותו בביתו כיוון שרצו להיפטר ממנו. אתם חיכיתם אחרי התפילה שכולם ילכו ואז כשאיש לא ראה, הזמנתם אותו לביתכם, טיפלתם בו והאכלתם אותו עד שהבריא?'.

"כן, אני זוכר את הסיפור! אבי ענה, 'ואיך זה קשור אליך?' - 'אני הוא הקבצן הזה!', הבריון ענה. 'מה מעשיך כיום?', אבי שאל. 'כיום אני 'מתפרנס' מגניבת סוסים. בגניבה האחרונה תפסו אותי ולכן אני כאן'. כשאבי חזר לביתו, הוא סיפר את הסיפור בהתרגשות ואמר שהתקיים בו הכתוב: 'שֶׁלַח לְחֶמֶךָ עַל פְּנֵי הַיָּמִים כִּי בָרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ' (קהלת יא, א). (מעובד מתוך דברי הרב ישראל ליוש)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב גדליה נדל זצ"ל

הגאון הרב גדליה נדל זצ"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ג (1923) בשאוולי ליטא. בשנת ה'תרצ"ז (1937) הרב ראובן טרופ הציע לאביו של רבינו שהתיישב בבלפוריה לשלוח את בנו לישיבה התיכונית-חרדית הישוב החדש בתל-אביב ואכן רבינו כשהיה בן 14 עלה לארץ ולמד שם. בהמשך למד בישיבת לומז'ה שבפתח תקווה. לאחר נישואיו מרן החזון אי"ש מינה אותו כרב של שכונת 'זכרון מאיר' בבני ברק. בהתחלה התגורר בירושלים סמוך לחותנו, בהמשך עבר לגור בבני ברק. למד בבית מדרש ביהוד ונהג לחזור לביתו פעם בכמה ימים. לאחר פטירת מרן החזון אי"ש היה מהבולטים בין רבני חוג חזון אי"ש.

לאחר מכן מונה לר"מ בישיבת 'בית ישראל' ו'דמשק אליעזר' של חסידות ויז'ניץ למשך תקופה קצרה. בהמשך מונה להיות אחד מראשי כולל חזון אי"ש, תפקיד שבו החזיק עד שנותיו האחרונות. רבינו לא רצה להתפרנס מלימוד תורה ולכן עבד בעצמו בייצור דבש, שיווק ביצים, רקיחת חומרי ניקוי ואף שימש כפועל בניין וקבלן. במיוחד נודע בייצור יין שהיה ידוע בכינוי 'יין נדל'. פרנסתו הייתה בדוחק ושנים רבות משפחתו חיה בעוני חריף. לאחר פטירת רעייתו נותר לגדל את תשעת ילדיו שכולם היו אז רווקים.

גאון ובקיא מדהים בכל חדרי התורה. לא הייתה סוגיה בש"ס שלא עבר עליה בעיון עמוק. הגאון ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטייפלר זיע"א) העריך את רבינו מאוד ואמר עליו: **"בכל דור יש תלמיד חכם כדוגמת האבן-עזרא, ובדורנו הוא הרב נדל"**. כאשר הרב ניסים קרליץ הספיד את רבינו הוא אמר: **"אומנם היום אין דין של תלמיד חכם, אך לרבי גדליה היה דין של תלמיד חכם"**. כך גם ה'חיי אדם' כותב: **"אין תלמידי חכמים בדורנו, אבל יש יוצאים מן הכלל. גם בדורנו ראינו את היוצא מן הכלל, הגאון הרב גדליה נדל"**. נפטר ב-ט"ז סיוון ה'תשס"ד (2004). חי כ-81 שנים.

אביו: ר' ראובן השיל. **אימו:** מרת הניה. **אשתו:** מרת שרה רחל (בת ר' אליהו יהושע ויינר, תלמיד ה'חפץ חיים'). **מילדיו:** תשעה ילדים - הבכור, ר' יוסף שמואל (ראש כולל 'אוהל יעקב' וחתן ר' יצחק וסרמן). **מרבתינו:** הגאונים ר' אברהם ישעיהו קרליץ (ה'חזון אי"ש'), ר' יואל קלופט, ר' אלעזר מנחם מן שך, ר' שמשון אהרן פולנסקי. **חברותא:** מרן שר התורה, הגאון ר' חיים קניבסקי (במשך שנתיים למד בחברותא את כל הש"ס). **מתלמידיו:** ר' ליפא דב וינטרוב, ר' דוד שמידל, ר' יהודה בויער, ר' אברהם גנחובסקי, ר' אברהם שלזינגר, ר' דוד פרנקל (משמשו של החזון אי"ש, שהיה גם משמשו של הרב נדל), ר' יוסף רוט, ר' חזקיהו יוסף שרייבר, ר' חזקיהו אברהם ישעיהו טורצ'ין, ר' יצחק שילת. **מספריו:** יחידושי ר' גדליה ישיעורי ר' גדליה בתורתו של ר' גדליה.

בצעירותו רבינו למד אצל הגאון ר' יואל קלופט זיע"א, אשר שם לב למקוריות ועצמאיות הרבה של רבינו וחשש ממנה. לפיכך הוא החליט לקחת את הבחור הצעיר אל מרן החזון אי"ש כדי שישוחח איתו ויורה לו דרך ישרה. מרן החזון אי"ש שוחח עם רבינו אבל לא אמר לו דבר בהקשר לעניין שבגיננו הובא אלא האזין לדבריו ונשא ונתן איתו בדברי תורה.

כאשר ר' יואל היה עם החזון אי"ש ביחידות, הוא שאל אותו מדוע הוא לא אמר לו דבר. מרן החזון אי"ש השיב לו: **"אינכם רואים?"**. כשראה כי ר' יואל לא יורד לסוף דעתו ואמר: **"רבי יואל, מה קרה לך, יש עליו קדושה!"**. כך מרן החזון אי"ש התבטא על רבינו ואמר: **"הבחור גדליה הוא כאחד מן רבתינו האחרונים"**.

גם גדולי ישראל אחרים התבטאו ואמרו, כי הוא שייך לדור של לפני מאתיים שנה. כאשר הגאון ר' נחום הלפרין זצ"ל שאל את מרן החזון אי"ש, לפני מי יבואו לאחר אריכות ימים ושנים, מרן החזון אי"ש הראה על ר' גדליה. ר' נחום שאל: **"כשמדברים על גדלותו בלימוד - הרי שהוא באמת גדול. אבל בצדקות, מהו?"**. הצדיק ענה ללא היסוס: **"הוא גם גדול בצדקות!"**.

בחייו האישיים היה סגפן קיצוני. חי בדירה קטנה ודלה והטיף לריחוק ממותרות. בשל הקפדתו בענייני כשרות נמנע מאכילת מוצרים תעשייתיים. אכל בשר משחיטה פרטית והסתפק במוצרים מתוצרת בית. **מעולם לא אכל גלידה, שכן מאכל זה גילם בעיניו את האכילה לצורך תענוג בלבד**. כאשר שמע שאברך התקין בביתו מזגן (כשלא היה הדבר נפוץ) הפסיק את המלגה לאותו אברך ואמר שאין זה מתאים לאברך לחיות במותרות.

תקופה קצרה שימש כראש ישיבת ויז'ניץ. כששאלו את האדמו"ר מויז'ניץ איך הוא לקח לישיבתו החסידית ראש ישיבה ליטאי ענה להם - הוא קוצקר (עיירה חסידית בפולין שנודעה בחריפותה). תלמידיו החסידיים רצו להתגרות בראש הישיבה הליטאי ואמרו לו: **"נראה את כוחר בספרי החסידות"**. רבינו אמר להם שהם יכולים להביא איזה ספר חסידי שהם רוצים. הם הביאו לו את ספר התניא שנחשב כקשה מאוד. להפתעתם של תלמידיו לא היה גבול כשנוכחו לדעת שהרב הליטאי מפגין שליטה ובקיאות מדהימה בספר.

מידת האמת שלו הייתה מופלאה. פעם אחת עסק בסוגיה במשך חודש שלם ולא השאיר 'אבן על אבן'. לאחר מכן גילה שהדרך בה למד את הסוגיה לא הייתה נכונה. הצדיק אמר ללא היסוס ללוקחי שמעו: **"טעיתי, כל מה שלמדנו בסוגיה - בטעות יסודו"**. לתדהמת כל השומעים רבינו חזר לתחילת הסוגיה.

כשראה פעם את ידידו בשבת אחרי הסעודה הולך עם הידיים מאחורי הגב, אמר לו כשהסלידה נראית על פניו: **"איך אתה הולך עם גאוה כזאת?"**. רבינו לא סבל שום תואר. המקסימום שמוכן היה לקבל היה ר'. כשיצא מביתו פעמים רבות יצא לרחוב בלי בגד עליון. רבים הכירו אותו מהיינות המפורסמים אשר סחט וייצר בעצמו וממכירת הביצים והדבש אשר מכר בביתו בפשטות מדהימה שהסתירה את גדלותו. לאחר פטירתו רבים הוכו בתדהמה ממש!

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בהעלותך

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בהעלותך

- התייצבו וראו את ישועת ה' - האמונה מהפכת הדין לרחמים ב
- ואנכי לא ידעתי - שלוות הנפש מתוך אמונה בה' מבלי דעת כל תכנית ו'פלאן' ד
- שטו העם - שטות היא לשוטט סביבות הפרנסה כי הכל ממילא קצוב מן השמים ח
- מקשה תיעשה - עיקר חשיבות ה'עבודה' כשהיא באה מתוך קושי ושבירת היצר י
- אותי יום יום ידרושון - לעסוק בדברי תורה דבר יום ביומו יג
- והטבנו לך - להיות טוב ומיטיב ולא להיפך ח"ו טז

פרשת בהעלותך

הולך לו לאדם כפי הסדר שהוא חישוב לעצמו (כגון שלא הרוויח את אשר חשב להרוויח, או שלא נגמר עסק פלוני, ולא נעשה שידוך פלוני, בהגיעו לחנות או לבנק אחרי טלמולי הדרכים סגר הפקיד את שערי החנות והבנק למול פניו... וכו' וכו'), שהמקבל באהבה את ה'שלא כסדר' גדלה חשיבותו עד מאד - כספר בפני עצמו, ולא עוד אלא שהיא נאמרה 'להפסיק בין פורענות לפורענות'. פירוש, שכשיקבל על עצמו כל זאת בשמחה ובטוב לבב, בזאת גופא הריהו מפסיק ועוצר את הפורעניות*.

ביו"ב איתא באור החיים הק' (שמות יד טו) דבשעה שעמדו בני ישראל על הים ומצרים נוסע מאחריהם, 'ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי', 'וקשה, ולמול מי יצעק אם לא אל ה' אלוקיו, ובפרט בעת צרה כדכתיב (יונה ב ג) קראתי מצרה לי, ומבאר האוה"ח

התייצבו וראו את ישועת ה' - האמונה מהפכת הדין לרחמים בפרשתן (י לה), ויהי בנסוע הארון... וינסו משנאיך מפניך, וברש"י 'עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו (היינו נ' הפוכה מב' צדדיו), לומר שאין זה מקומו, ולמה נכתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות. ולחד מאן דאמר בגמרא (שבת קמז.) הסימניות באות לגלות לנו שזויה בנסוע' הוא ספר בפני עצמו. ומבאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע כי כל זה יתבאר ביסוד אחד, וכך פירושו, כי הנה 'ויהי בנסוע' מדבר ממסעם הראשון של בני ישראל, שעבר עליהם באותו מסע מעט ייסורים וקושי, ואילו היו מקבלים עליהם באהבה היו מתבטלים מהם כל הייסורים.

וזהו אומרם, שפרשה זו נאמרה שלא על הסדר, בשעה שנדרמה שאין העולם מתנהג כסדר הרגיל או כשאיין

א. וכבר המשיל הבעש"ט הק' זי"ע את ענין הגלות, למלכה שעברה על אחד מחוקי המלכות אשר עונש קצוב בצידו - להגלות ב'גלות' את העובר עליו, ומאחר ש'מלך במשפט יעמיד ארץ' והינו 'שומר חק' על כן לא היה בידו ברירה אלא לשלחה לארץ אחרת אשר מעבר לים, והנה באותם הימים היו הספנים כאומה בפני עצמה, שלא היו כפופים למרות המלך ולחוקיו, אלא יכלו לעשות כטוב בעיניהם הרעות... וכל מי שנזקק להפליג בספינה היה מפחד שמא יתנכלו אליו הספנים שהיו אנשים מושחתים ורעי מעללים. ותיכף משעלתה המלכה לספינה פחד לבה וחשכו עיניה, כי ראתה מי הוא ה'מושל' עליה, ונפל עליה פחד נורא כי מי יודע מה יעלה בגורלה, כשאיין מידם מציל. אך דבר אחד לא ידעה המלכה, כי הספן הראשי הנקרא רב החובל היה המלך בכבודו ובעצמו שהתחפש בדמות ספן, ואילו היתה יודעת מכך אזי לא היתה נתונה בהרגשת צר ומצוק, כי המלך נמצא איתה עימה בכל עת ובכל שעה ומה לה לפחד... ועל דרך זה ממש הוא ענין הגלות, כי הגם שהגלה אותנו הקב"ה מ"מ ה'ממונה' עלינו הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, והוא שוכן איתנו ממש, ואדרבה גדולה השגחתו ית' עלינו במצב זה, ואילו היינו יודעים ומאמינים שאין אחד בעולם שיכול להרע לנו, והקב"ה נמצא עמנו, וכמו שנאמר 'עמו אנכי בצרה' שוב לא היה זה 'גלות'. וזהו הביאור בדברי הגמ' (ברכות לג.) 'כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, מי שיש בו דעה ושכל יודע שהקב"ה עמו ואין זה גלות כלל, אלא כאילו הוא יושב תחת גפנו ותחת תאנתו בהשקט ושלווה וכמו שיהיה לאחר שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.

כה כתב הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (ויקהל ג) לבאר הטעם שבאמצע פסוקי 'שירת הים' נאמר 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל' וגו', שלכאורה תמוה מה עניינו לשירה ולהודאה על נס קריעת ים סוף, וביותר קשה, שאף אם רוצים להזכיר גם את הצרה שהיו שרויים בה מפחד אויב - הרי אין כאן המקום לציין זאת אלא היה צריך לאמרו בתחילת השירה ולא באמצע תיאור הניסים.

ומבאר על פי משל למלך גדול אשר מלך על כמה וכמה מדינות, וביום מן הימים התעורר בליבו לבחון את בני מלכותו האם הם נאמנים לו ועובדים אותו באמת, על כן שלח אחד משרי המלוכה כשהוא מצווה עליו לשנות בגדיו ולשונו ולהגיע לאחת מהמדינות בדמות מלך שרוצה לכבוש את המדינה מידי המלך ששולט בה עד עתה,

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ג

בכל לבם, ויסעו אל הים קודם שיחלק - על סמך הבטחון שייעשה להם נס, ובאמצעות זה תתגבר עליהם מידת הרחמים וכו' כי גדול הבטחון והאמונה הלו להכריעם לטובה.

נפלאות מצינו בגדול שכרם של המצדיקים דין שמים עליהם², דכתיב בסוף פרשתן שמרים נהייתה מצורעת כשלג 'ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא

שהרי באותה שעה היו ישראל נתונים בדין 'מה אלו אף אלו' (שמו"ר פכ"א), והוצרכו ל'רחמים' מרובים. ואף שרצה הקב"ה לזכות את ישראל בדינם, להתנהג עמהם במידת הרחמים ולעשות להם נס ופלא, אבל, לא הייתה להם כל זכות ומצוה לעורר עי"ז רחמים על עצמם. ע"כ אמר למשה מה תצעק אלי, אין הדבר תלוי בידי, כיון שמידת הדין מונעת אחרי שאינם ראויים לנס. ומה תעשה - דבר אל בני ישראל - שיתעצמו באמונה

והיו כאלו שנכנעו לו, היו כאלו שעמדו מן הצד באמרם מה לנו וצרה הזאת... יריבו המלכים ויעשו סדר ביניהם... אך היו חכמים שהתבוננו בעומק העניין, עד שהגיעו למסקנא מכמה טעמים שאין זה אלא שליח המלך שרוצה לנסות אותם אם ימרדו בו, ויצאו ואמרו 'למלך' כדברים האלו, והוטב בעיניו ומיד נסתלק משם... כי מאחר שהמה 'גילו את הסוד' והבינו את כוונת המלך, ממילא אין כל צורך יש עוד להעמידם בנסיון... וכך הוא ה'נמשל' לכל נסיונות העולם הזה ברוחניות ובגשמיות, שבאמת הכל הוא מאת ה' ב'תחפושת' ודמויות שונות, ותיכף כאשר האדם שם אל ליבו שהקב"ה הוא 'העומד מאחורי הדבר' מיד מתבטל כל הנסיון וההסתר, וכפי ששמע ממרנא הבעש"ט הק' זי"ע בזה"ל שבכל צער האדם, בגשמי וברוחני, אם נותן לב שגם בזה הצער הוא השי"ת בעצמו אלא שהוא דרך לבוש, כאשר נודע לו זה, הוסר הלבוש ונתבטל הצער וכל גזירות רעות, עכל"ק.

ובדרך זה ביאר עוד מרן הבעש"ט הק' זי"ע בלשון הפסוק אמר אויב ארדוף אשיג אחלק וגו', שנזכר כאן ה' אלפי"ן הרומזים לאלופו של עולם, שלא היה כאן אויב שאמר ארדוף אשיג אלא הקב"ה הכניס בלב פרעה לרודפם, והיינו שאלופו של עולם עשה זאת בהסתר. ובזה מבאר ה'תולדות יעקב יוסף' הטעם שנכתב פסוק זה באמצע ה'שירה', כי 'אכן זהו עיקר השבח והשירה שהיו סוברים בגלות מצרים שהוא אויב ועכשיו שהרגישו שהוא עצם ית' נעשה מן אויב אוהב, וזהו עצמות הגאולה, והוא בכל אדם ובכל זמן, מן המיצר קראתי קה - בצר הרחבת לי שזהו הגאולה עצמה (ר"ל, שבתחילה נראה הדבר כ'צר' וכ'מיצר', אך באמת אותו 'צר' הוא הגאולה והוא מביא את ההרחבה, אם יאמין האדם שה'צר' הוא השי"ת בעצמו אלא שהוא דרך לבוש וכנ"ל).

נוסיף על הדברים מה שכתב הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע ב'אגרת הקודש' (נדפס ב'פרי הארץ' אגרת י'), וזה תוכן דבריו, שהנה כלל גדול הוא ב'לשון הקודש' כי תוספת אותיות 'ון' על התיבה הינם להורות על הקטנת הדבר (וכמו 'אישון' שבעין שמשמעותה על שם שנראה בגלגל העין דמות איש קטן, וכמו שכתבו הרד"ק מלכים ב' יח ד, ורבינו בחיי דברים לב יא) והנה תיבת 'נסיון' מורכבת היא מתיבת 'נס' בצירוף אותיות 'יון' הבאים להקטין את הדבר, והכוונה היא, כי באמת בכל 'נסיון' גנוז 'נס' אלא שהוא בקטנות ובהסתר, וכאשר האדם יודע שאין זה אלא נסיון ומאת ה' היתה זאת מיד מתבטל ונעלם כל ההסתר ומתגלה ה'נס'...

ב. סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע בבואו לנחם איש יהודי שישב שבעה על בנו שנלב"ע בשנות הבחרות, פעם נתבקשתי מאחד מפליטי המלחמה שריד חרב שאלך אל אבי הרה"ק ה'אמרי האמת' זי"ע, ואבקש ממנו איזה דבר חיזוק להחיות את נפשו השבורה ורצוצה על אבדון כל יוצ"ח בעלותם על מוקדה הי"ד, אמר לי אבי הק', כתוב לו כדברים הללו, שכאשר לקחו מדוד המלך ע"ה במלחמת ציקלג את הכל אזי ויתחזק דוד בה' אלוקיו (שמואל א' ל ו), ואח"כ החזירו לו את הכל. הוסיף הפני מנחם לספר 'עזות היתה בי', ושאלתי את אבא זצ"ל, מה ענין זה לזה, הרי אצל דוד היה 'שביה' - שהעמלקים שבו את כל אשר לו, והתחזק בה' שיושיע אותו ויחזירם לו, אבל בנידון זה הרי כולם נהרגו ונשרפו, ובמה יתחזק עתה האב השכול, השיב אבי בקצרה, כך תכתוב לו, ולא הוסיף לפרש כוונתו (אמנם אותו יהודי העיד על עצמו תמיד כי דברי הרבי חיזקו אותו ללא גבול).

וסיים ה'פני מנחם' ואמר, 'באמת עוד נקבל הכל בחזרה, וגם אם אין נראה לנו בעיני בשר היאך יתכן כדבר הזה, גם אליהו הנביא נמצא בכל ברית מילה ואין עינינו רואות'. ובפעם אחרת ביאר עוד על פי מה שאמר ה'אמרי אמת' שלעתיד לבוא יתברר כי כל עניין המיתה אינו אלא דמיון, וביאור הדברים, כי הנשמה ממשיכה לחיות, ובתחיית המתים נזכה לראות ולהשיג העניין לאשורו.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ומבאר הגאון רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל, שהנה בוודאי בני ישראל היו רוצים לנסוע תיכף ומיד לארץ ישראל בלא להתעכב זמן רב במדבר 'בארץ לא זרועה' (שהרי באותה שעה עדיין לא נגזר עליהם לשבת במדבר ארבעים שנה), וכל 'חנייה' ועצירה עיכבה אותם מלהגיע למקום חפצם לארץ נושבת, ואעפ"כ עשו כדבר ה' וחנו ולא נסעו, ולא עוד אלא שבכל עת שחנו הוצרכו לפרוק כל משאם ולהעמיד את המשכן כמו שהם עומדים 'להשתקע' במקום זה לאורך ימים ושנים, וטרחו הרבה בתיקון וסידור כל ג' המחנות על תילם - בלא שמין ידיעה אימתי יצאו שוב לדרך, ומי יודע, אולי כל טורח זה לא יהיה אלא רק ללילה אחד...

וכל סדר החיים במדבר היה בלא שום 'תוכנית' (פלאן) וידיעה... ועל כך העיד הכתוב בשבחם של ישראל ואמר 'ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו' - במה שמרו על משמרת ה', בכך שלא נסעו. אמור מעתה, כי לנו נראה שה'יסעו' הוא נסיון גדול יותר מה'זיחנו', והתורה מעידה שה'זיחנו' ברצון הבורא עדיפא מפי במעלת האמונה והבטחון.

ומסיים הרש"ר הירש, שכל זאת עשה הקב"ה להרגילם במידת הסבלנות וההכנעה וההתבטלות לרצונו ית' מתוך האמונה הטהורה שאנו וגורלנו מופקדים ביד אבינו שבשמים, האלוקים הרועה אותנו עד היום הזה,

נא לה' (יב יג), ומבאר בספה"ק 'מגלה עמוקות' (פר' שמיני) בזה"ל, (שאהרן) קיבל שבר על השתיקה (ששתק כשמתו שני בניו נדב ואביהוא) וזכה להיות במדריתגת בו א-ל שנשתנה שמו למעליותא, נתנו לו מפתחות רפואה (וכמו שנאמר בויקרא יג ט) 'נגע צרעת והובא אל הכהן' (ובזה מבאר מה שנאמר) א-ל רפא נא רוא דמלה נוטריקון נדב א'ביהוא, באותו יום שנשרפו נדב ואביהוא זכה אהרן למדריתגת א-ל, לכן כשנצטרעה מרים ביקש משה שיתן רפואה לה, כי כבר ניתן לאהרן וזכה שתהיה הרפואה בידו, לכן עתה רפא נא לה למרים.

ואנכי לא ידעתי - שלוות הנפש מתוך אמונה בה' מבלי דעת כל תכנית ו'פלאן'

בפרשתן (ט יט-כב), 'ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו, ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן וגו', ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו, או יומיים או חדש או ימים בהאריך הענן על המשכן לשכון עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו, וקצת צ"ב מדוע האריכה התורה לתאר את סדר ה'חנייה', ולאידך לא מצינו שום רמז בפסוקים כמה זמן היה נמשך ה'מסע' ממקום למקום, ומה 'מעלה' יש ב'זיחנו' יותר מב'ויסעו'.

עוד סיפר ה'פני מנחם', מה שאמר אביו ה'אמרי אמת' לאחד מפליטי המלחמה, שהנה נאמר בתורה (בראשית מב כד) שכאשר באו האחים לקנות אוכל במצרים אצל יוסף 'ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם, ופירש רש"י 'לא אסרו אלא לעיניהם, וכיון שיצאו הוציאו והאכילו והשקוהו', ומעתה על דרך זה יש לפרש גם במה שנאמר (דברים ט יז) וְאֶתְּפֹשׂ בְּשֵׁנֵי הַלּוּחוֹת וְאֶשְׁלִיכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדַי וְאֶשְׁבַּרְכֶם לְעֵינֵיכֶם' - שרק 'לעיניהם' היה נראה כמי שנשברו הלוחות, אבל באמת לא היה כאן 'שבירה' כלל... וללמד על כל 'שבירה' ובכל צרה שלא תבוא שאין זה אלא 'לעיניכם', אך באמת אין כאן שבירה, אין כאן צרה, אין כאן רעה, והכל הוא לטובה...

ג. וכבר פירש הרמב"ן הטעם שנאמר 'ובהאריך הענן' בזה"ל, לומר, כי אם יאריך הענן על המשכן ימים רבים, והמקום ההוא איננו טוב בעיניהם, והיו חפצים ומתאווים מאד לנסוע מן המקום, אעפ"כ לא יעברו על רצון השם, וזה טעם ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו כי מיראת השם ומשמרם משמרת מצותו לא יסעו.

ד. ונביא מקצת מלשונו העריבה של הרש"ר הירש, 'וזהו הלקח של המסע במדבר, שממנו למדנו לכל הדורות ללכת אחרי הנהגת ה' במסירות ובנאמנות אף אם אולי נראה לנו שהדברים בלתי מובנים. לעתים הוא מורה לנו לעזוב את מה שהתחלנו לאהוב, ולעתים הוא דורש מאתנו לעמוד איתן במצב בלתי רצוי, ואף על פי כן אנחנו מקבלים ומקיימים בשמחה את כל מה שהוא מצווה עלינו, שכן תחת שבט הרועה של הנהגתו תמיד נהיה מאושרים, ונאמנותנו לה' ושמיעתנו בקולו הן המביאות לנו את האושר. תמיד נהיה מוכנים לשים את כל מבטחנו בה' וללכת אחריו ליעדים בלתי יעודים בדרכים נסתרות, לחכות ולייחל לו באורך רוח, או ללכת אחריו בעוז נפש - הכל לפי הכוונת הנהגתו.

ידע כל פעול בכל עת שתעלה על לבו איזו דאגה קטנה או גדולה, בענייני רוח וכ"ש בענייני גשם, להתיישר בדאגותיו - מה יעלה בגורל פרנסתי הבאה לידי 'למחצה לשליש ולרביע לא שמענו'... מה יהא בגורל ה'שידוכים', רפואות וישועות, כיצד אפטר מאותו פלוני המקפח פרנסתי ומאלמוני המדבר עלי סרה בכל עת מצוא. כי כך עלה ברצונו הפשוט של בורא עולם שיאמינו בו בניו ויבטחו עליו, ומתוך הכרתם שאין ביכולתם לעשות דבר קטן כגדול מבלעדי עוזו ועזרתו תוסר מהם כל

ואין לנו אלא לילך אחריו בצאן אחר הרועה". וזה היה כהכנה לקראת שהותינו בגלות הארוכה ונדודינו ב'מדבר העמים' (יחזקאל כ לה, ובמצו"ד ומלבי"ם), ועל מידה טובה זו נאמר (חבקוק ב ג) 'אם יתמהמה חכה לו'.

'זה' רועי לא אחסר', וכמו שאמר הקב"ה בפרשתן (יא כג), 'ויאמר ה' אל משה היריד ה' תקצר...' והרי הוא כאומר לבני ישראל - הסירו דאגה מלבכם, אב גדול לכם בשמים והוא דואג לכל מחסורכם... ועתה

ה. וכך כתב בעל 'נפש החיים' זי"ע (דרשות מהר"ח שה"ש א ז) בפסוק (תהלים כג א-ב) 'ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני, על מי מנוחות ינהלני', כי פעמים שהשה רוצה להמשיך בדרכו מאחר שנראה לו שבמקום פלוני יש 'מרעה שמן וטוב' ושם ימצא מרגוע לנפשו ושובע לרעבונו, והנה בא בעה"ב ומושיבו דייקא במקום הזה אשר הוא עומד (ירביצני מלשון 'הרביץ בהמתו' - הושיב אותה), והשה איננו מבין על מה ולמה יענהו בעה"ב... והאמת, כי רק במקום ההוא יש 'נאות דשא', ע"כ ירביץ את צאנו, שישארו במקום זה למלאות שובע וחסרון רעבונם. וכן להיפך, פעמים שהשה רוצה להישאר על עמדו במקום מסוים, ובא בעה"ב ומכה בו ודוחקו להמשיך בדרכו ואף אז לא יבין השה מדוע נגזר עליו להתיישר תחת שבטו של בעה"ב, ובאמת, מטרתו של בעה"ב להוליכו ולנהלו עד ל'מי מנוחות' שם ירווה צימאונו במים זכים וחיים... ולדידן, פעמים מעביר הבורא את האדם ממקומו למקום אחר והוא מצטער ע"ז באמרו הלא טוב לי שבת פינת ביתי, ולא ידע כי בחמלת ה' עליו נהיתה זאת כי שם טובתו באמת. לאידך, פעמים שהאדם חושב, או לי, כי 'נתקעתי ב'כולל' פלוני, ב'עסק' פלוני, וכל נסיונותי למצוא מקום חדש עולים בתוהו, וכיו"ב לענין מקום עבודת הפרנסה, שמחמת סיבות שונות עושה 'השתדלויות' למצוא מקום חדש - 'בוס' חדש וכיו"ב, והכל מתנהל לו להיפך... אז ידע כי הקב"ה 'מרבצו ומושיבו' באותו המקום כי דייקא שם הוא מקום הצלחתו וכו' וברבות הימים ימצאנו.

ומדרך העולם נלמד, כהיום שהמציאו את המכשירים המורים דרך (וויז וכיו"ב) שפעמים האדם נוסע ובדרכו הוא נתקל בפקק (טרעפיק) והלה מורה לו להישאר באותו מקום ולא לעשות כמעשה חברו שסטה מדרכו ימין או שמאל לרחוב הנראה כפתוח וריקן, ולא עוד אלא פעמים שהוא מכניסו במכוון ל'פקק', אמנם בהגיעו למחוז חפצו הינו מגלה לבסוף שהקדים את רעהו שנכנס לרחוב הפתוח במחצית השעה, וביאור הדבר, כי ה'וויז' רואה הכל מלמעלה ובזה הוא רואה להדיא כי דרך זו הסתומה אינה סתומה אלא לזמן קצר אבל מיד בהמשך הדרך הכל יפתח, ואילו זה שאין ראייתו אלא מלמטה נדמה לו כי רק הנראה כפתוח הוא באמת פתוח ובזה הנו טועה בדרכיו ל"ע... והנמשל פשוט... פעמים נראה לאדם שה'דרך' לישועתו חסומה וסתומה, והוא מהלך סחור סחור מבלי דעת מאין יבוא עזרו, ידע, שאדרבה, דייקא בזו הדרך הוא מתקרב בכל עוז לישועתו הקרובה במהרה בב"א.

ו. ולדידן ייאמר, כי בוודאי כל אותם המצפים לישועת ה', כל אחד בעניינו, שיותר היה נקל עליהם אילו היו יודעים אימתי תבוא הישועה, פלוני המצפה לזיווג היה 'מסכים' להמתין עוד זמן מה אם היה יודע בבירור שבזמן פלוני ימצא את זיווגו... כמו כן מי שאין לו בנים 'מוכן' לסבול עוד אם יזכה להבטחה גמורה שבעוד כך וכך זמן יושע... גם האיש הדחוק לפרנסתו היה רגוע יותר אם היה מתבשר ש'כעת חיה' יזרח מזלו (ועד אז כבר יסחוב את ה'עגלה')... וכולם זועקים פה אחד, כי ארכה לנו השעה ואין קץ לימי הרעה... אך הא גופא רצון השי"ת, שלא נדע מתי 'נזוד' ממקומנו, אלא נקבל את כל העובר עלינו בסבלנות ובאהבה ובצפייה לישועת ה' מבלי לדעת את העתידות...

ז. כעין זה כתב השל"ה הק' (בהעלותך דרך חיים תוכחת מוסר יב) וז"ל. 'על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו' (ט יח). ואחר כך כתיב (שם כ) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו'. יש רמז מוסר בכאן, על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה, יאמר 'אם ירצה השם' או 'בעזרת השם'. למשל, בלכתו בדרך יאמר, 'הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה'. וכשבא למקום החניה אז יחזור ויתן שבח, ויאמר 'הנה בעזרת השם יתברך באתי הנה, ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה'. נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ככה בכל פעולותיו. עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

פי ה' והיו סמוכים ובטוחים עליו בביטחון גמור - שישמרם מכל נחש שרף ועקרב באותו מדבר גדול ונורא, ממילא נחשב להם כמי שהם נתונים בידי הבורא יתב"ש הן בנסיעתם הן בחנייתם, ולא נחשב להם כמי שהם נוסעים מרעמסס לסוכות או מסוכות לאיתם, כי אינם נוסעים ממקום למקום... רק 'באותו מקום' הם שוהים מתחילה ועד סוף, והוא בצל הבורא יתב"ש. אין כאן לא סוכות ולא רעמסס, לא איתם ולא רפידים, אבל יש כאן מסע אחד ארוך כשהם חוסים 'בצל כנפי השי"ת'. נמצא, שאין ה'סתירה' וה'בנין' אלא באותו מקום, ושפיר הוא סותר על מנת לבנות במקומו - כי חנייתם הקודמת הייתה בצל כנפי השכינה וגם חנייתם הבאה תהיה שם".

ודברי התורה הק' הם נצחיים ונאמרו לדורות עולם, לכל 'מסע' ותהלוכות החיים, הן בכלל והן בפרט, בכל עת ידע האדם שהוא נמצא 'במקום אחד', והיינו בידי הקב"ה. והן הן דברי הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע בשם אביו הרה"ק רבי אשר מסטאלין

דאגה יגון ואנחה", ויהיו חייהם בשלוות הנפש ומנוחת הדעת, כי לא תועיל דאגתם במאומה^ט, מה גם שאין 'כח' אפילו בידי בריה אחת בעולם להועיל לו או להזיקו להרוויחו או להפסידו לקרבו או לרחקו - אם לא הכריז כן ה' בורא שמים וארץ.

בפרשתן (ט ב), 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו'. הנה, הלכה פסוקה היא שאין ה'סותר' בשבת חייב אלא א"כ הוא 'סותר על מנת לבנות במקומו', והקשו בגמ' (שבת לא:), שהרי כל איסורי שבת ממלאכת המשכן נלמדו, ואת המשכן היו 'סותרים' על מנת לבנות שלא במקומו, שהרי היו מפרקים את המשכן על קרשיו בריחו ואדניו על מנת להעמידו במקום אחר - בהגיעם למקום חנייתם החדש. ומתרצים בגמרא 'שאני התם, כיוון דכתיב על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו - כעל מנת לבנות במקומו דמי'.

את עומק התירוץ ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"ג כב) דמכיוון שנסעו רק על

ח. הרי לפניכם 'שיר' (בחרוזים - גראמען) שחברו בצעירותו הגה"ק הסטייפלער זי"ע, וז"ל. בשעה שהעולם, רובם ככולם, יתנו עמילם, וכל שכלם, לעבוד ולטרוח, לעשות להרוויח, רגע לא ינוח, לכל צד פוסח, ודעתו תזוח, לנגוח ולנדוח, ויש גם לרצח, בשביל דמיון פורח, וסופו מוכיח, כי לא יצליח, וכל פגע וחוח, את רוחו ירתיח, יריע אף יצריח, ולא ימצא מנוח, עד שהיום יפוח, ותשב הרוח.

בה בשעה, נפשו הנשאה, של הבוטח, תדיר שמח - בטחוני בצורי, הוא אוצרי, את האחר שוכח, ומהשתדלות בורח, ולא יעמול לרוח, להיות לוקח, מה שכבר נשלוח, מהבורא המשגיח. והוא הבטוח, מעודו, לא מטה ידו, ולא נפגע כבודו, כי הבורא בחסדו, מגן בעדו, ולבו (זומנו) עמדו, לירא מבוראו ולעבדו, בכל נפשו ומאודו.

ט. גם הם יודעים כי אף הנראה כרעה אין בה אלא טובה מסותרת, שבעזהשי"ת בקרוב תתגלה הטובה שבה, בדרך רמז פירשו מה דאיתא (סנהדרין כב.) ש'אין משתמשים בשרביטו של מלך', כי הנה 'שרביטו' אותיות 'ישר טוב', כי כל מעשי הקב"ה הם בתכלית הישר והטוב, ואף כשאין זה נראה לעיניים אלא להיפך עדיין אנו מאמינים שהכל 'ישר וטוב'. אמנם כל זה אינו אלא בינו לבין המקום, אבל חלילה לו לאדם להרע לרעהו מתוך 'טענה' שהטובה טמונה ברעה שהוא גומל אותו ובקרוב תצא הטובה לאור, וע"ז אמרו שאסור להשתמש ב'שרביטו' של הקב"ה ולעשות מעשים שאינם ישרים וטובים, אלא חובתו בעולמו היא כמאמר הכתוב (דברים ו יח) 'ועשית הישר והטוב'.

י. וזהו מיסודי הדת, לדעת שהכל מתנהג ברצון הבורא ית"ש והוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים וכך ביאר בספר 'באר שמואל' (להרה"ק ר' שמואל ראזענבערג זצוק"ל אבד"ק אונסדארף) במה שאמרו חז"ל (מגילה י:): 'אין ויהי אלא לשון צער', דפירוש המילה של 'ויהי' מורה על מה שנעשה 'במקרה' ולא ב'השגחה ובכוונה מיוחדת' אלא כאילו נעשה מעצמו, ובכל פעם שקורה איזה דבר בין לטובה או להיפך אומרים ויהי - ס'איז געוועהן, ס'איז געשעהן (קרה המקרה), מקרה הוא ונעשה מעצמו 'אין זה אלא צער' דהאמת הוא דאין שום טבע ואין שום מקרה בעולם אלא הכל בכל מכל נעשה בכוונה ובהשגחה פרטית מיוחדת מאת אבינו אב הרחמן.

יא. וביאר בדרך משל לאדם הנוסע בדרך ארוכה, ועל אם הדרך שואלים אותו מפעם לפעם 'איה מע"כ שוהה בזו העת' הרי הוא עונה במקום פלוני אני עומד, לאחמ"כ יענה ויאמר במקום פלוני... עתה הנני לצד עיר פלונית, ועתה אני בפרשת דרכים זאת וזאת. משא"כ אם ישאלו על ה'תינוק' הצריך לאמו ויושב בחיקה, הרי בכל עת תבוא

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ז

ביאורו של 'רבי אברהם אבן עזרא' שהוא מלשון 'אוון' - שבני ישראל דיברו דברי אוון, אך הרמב"ן דחה ביאור זה, כי אם לזה הייתה כוונת הקרא, היה לו לפרש להדיא מה היה החטא, וכמו שפירש בשאר חטאים. אלא כוונת הקרא לבכיה וזענות, ומתאוננים הוא מלשון 'מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו' (איכה ג לט), שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו. שמאחר שנתרחקו ישראל ממדבר סיני שהיה קרוב למקום ישוב, ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא - במסע הראשון, היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, איך נחיה במדבר הזה, מה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והעינוי, מתי נצא ממנו... ונמצא שסיפרה תורה מה

זי"ע על הפסוק (ישעיה כח טז) 'המאמין לא יחיש' - פירוש, לא ידאג (בית אהרן קמנ), כי המאמין בבורא ית"ש שהוא מנהיג כל הברואים, הרי סמוך ליבו ובטוח בה' ולעולם אין לו סיבה לדאגה, שהרי יודע שאחוז הוא ב'ידיים טובות', הקב"ה נושא אותו בכל עת ובכל שעה'ג, וממילא בוטח בו שידאג עבורו וימלא כל מחסוריו'ג, וכדוגמת התינוק שאינו דואג מאין יבוא עזרי כי שם מבטחו באביו ובאמו שהם יספקו לו כל צרכיו.

והא גופא היה חטאם של ה'מתאוננים' בפרשתן (פרק יא) שעליהם נאמר 'רע באזני ה'...' כדאיתא ברמב"ן בבארו תיבת 'מתאוננים'. שבתחילה מביא את

התשובה 'התינוק נמצא כעת בחיק אמו' מבלי נפק"מ היכן מרכבתם נמצאת. כיו"ב, המאמין בה' ושם כל מבטחו ומשענתו בה' הרי הוא כמי שנמצא תמיד בחיק אביו שבשמים. בזה יובן שפיר שאף במדבר נחשבו בני"י בכל עת כשרויים בידי הקב"ה, וסתירת המשכן וגם בניינו באותו מקום, והם סותרים על מנת לבנות במקומו - על פי ה' יחנו על פי ה' יסעו.

יב. משל למה הדבר דומה, איש אחד מ'בני העולם הגדול' - אשר לצורך עסקיו ומסחרו הוא נודד בארבע כנפות הארץ עמד וסיפר לרעהו מהמאורעות שעברו עליו בנסיעתו האחרונה, ובתוך הדברים סיפר שהיה במדינת סין (China) הרחוקה, וראה שם פארק שעשועים ענק ורחב ידיים, ובתוכו ניצב 'גלגל ענק' (Ferris wheel) אשר מחוברים אליו כסאות לישיבה, ובאים אנשים ומתיישבים שם, ומתחיל הגלגל לעלות 'עד לשמים' ומיד 'משפיל גאים עדי ארץ'... אך התיירא לנפשו להיכנס לשם שמא יארע דבר תקלה ויפול הגלגל עם יושביו הקשורים בו, או שמא בהיותו 'במרומים' יעוף ממושבו ו... בהמשך הימים נסע מסין ויחנה בענגלאנד (אנגליה), והנה גם שם יש 'גלגל ענק' רם ונישא פי כמה וכמה מרעהו שבסין, נכנס האיש בשלווה 'לגלגל' והתיישב על הכסא, לקיים בנפשו מה שנאמר 'יעלו שמים ירדו תהומות'... וכך הרבה לתאר כי ה' הטובה עליו, עד שעצרו חברו, ואמר לו תמיהני עליך, מה ראית לעלות באותו גלגל בענגלאנד מה שלא עשית ב'סין', והלא דברים קל וחומר, שאם לא נכנסת לגלגל נמוך בסין קל וחומר שלא תיכנס לגלגל גבוה יותר.

השיב לו הלה, אין כאן תימה כלל, בהיותי בסין לא סמכתי כלל על הפועלים שבנו את הגלגל שאכן עשו מלאכתם נאמנה בבניית הגלגל, ואף לא סמכתי על המפעילים ב'פארק' שהם שומרים על הכללים (כללי בטיחות), שכן הסינים ידועים כמי שמקילים ראש בכדי לחסוך כמה פרוטות, ומי יודע אם לא חסר איזה בורג (Screw) וכדומה... ובקושי סמכתי עליהם כשהלכתי על קרקע מוצקה... לעומת זאת האנגלים ידועים כאנשים המקפידים על קלה כבחמורה לקיים את ההוראות ככתבם וכלשונם, על כן לא פחדתי כלל להיכנס אל ה'גלגל', כי ידעתי היטב שהכל בנוי היטב, מסודר ושמור כהוגן.

ולדין ייאמר, אף אם נראה לאדם שתהלוכות חייו הינם כ'גלגל ענק המתהפך', אך אם הוא מכיר ויודע שהקב"ה בכבודו ובעצמו הוא מסובב את הגלגל... תשלוו נפשו, שכן אין מקום לדאגה שמא יקרה תקלה...

יג. וכך דייקו ממאמר הכתוב (תהילים כז א) 'לדוד ה' אורי וישעי ממני אירא ה' מעוז חיי ממני אפחד', 'שלא נאמר ה' אורי וישעי ולא אירא, ה' מעוז חיי ולא אפחד', אלא ממני אירא וממני אפחד שהוא לשון 'תמיה', והיינו שכל כך בטח בהקב"ה עד שהיה מתמה ושואל 'ממי יש לפחד'... וכמעשה שהיה, פעם נכנס לבית חתנות איש מלובש בעור הדוב (תחפושת) כדי לקיים מצות רקידה ולשמח את החתן, עמד שם ילד קטן שהחל לבכות מרוב רעדה ופחד מהדוב שנכנס הנה חפשי לנפשו, מה יעשה אביו - מראה לילד שאין כאן 'לא דובים ולא יער', רק איש פשוט המסתתר תחת עור הדוב... כיו"ב אמר דוד, ממני אירא, אחר שרואה אני בבירור שהנני ביד ה', וכל המאורעות המפחידים אינם אלא הסתרה שמחביא הקב"ה עצמו תחתם...

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ו"ל. מאי שמו, שמוותא הוו נסבי לגרמייהו בגין דלא הוו בני מהימנותא, ותרנומו, היו מבני ישראל שבאותו הדור שאחוזו ובחרו ללכת בדרכי שטות, ומהי שמוותם, 'לקטו, טחנו, דכו ובשלו'. וכל זה היה להם כי לא הייתה תוקף אמונתם כראוי. כלומר, שאילו היו מ'בני האמונה' היו מאמינים שמאכלם יגיע לפיהם כשהוא מתוקן וראוי למאכל אף אם לא יתייגעו על המן, לטוחנו בריחיים ולדוך במדוכה^{טז}. עוד נתבאר שם, כי המן היה מעלה ריח גן עדן, כי מקום ירידתו מן השמים

היה חמאם^{יז}, וזה גופא היה רע בעיני ה', שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה אשר נתן להם^{טו}.

שמו העם - שטות היא לשוטט סביבות הפרנסה כי הכל ממילא קצוב מן השמים

בפרשתן (יא ח) שמו העם ולקטו וטחנו ברחיים או דכו במדוכה ובשלו בפרור... והיה טעמו בטעם לשר השמן. בווה"ק (שמות סב:) ביארו בפסוק זה,

יד. וכבר אמרו לבאר מה הייתה טענתם של בני ישראל בפרשתן, בענין ה'מתאוננים' - 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקישואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים, ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו' (יא ה-ו), ולכאורה אין כל שחר לטענתם, שהרי כל טעם שעלה בדעת אוכלי ה'מן' היה נרגש טעם זה בפיהם, ומדוע לא חשבו להרגיש במן טעם דגה או קישואים ואבטיחים... (ובאמת, המן לא השתנה לטעמים אלו, כמבואר בגמ' יומא עה, וברש"י על אתר בפ' בהעלותך, ולא באנו אלא כ'דרוש') ומכאן ראינו, שקל יותר להתלונן ולבכות מאשר להפעיל את הראש אפילו במחשבה קטנה כטעם דגה וכו'.

טו. הוסיף הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לבאר, שחטא זה שורש החטאים כולם, כי כן מצינו בבני ישראל שהתחילו בחטא זה של עצבות מחוסר אמונה ושמחה, ומשם הגיעו לשאר עבירות ותאוות רעות כ'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים' וכו'.

טז. כתב רבינו ידעיה הפניני (מבחר הפנינים שער האמונה אות ד) אילו היה אחד בורח מטרפו כאשר הוא בורח מן המוות, היה טרפו רודף אחריו יותר ממנו וממהר להשיגו.

כתב בספר המאורות הגדולים (עמו' קסד אות קטו) שהסבא מנובהרדוק זצוק"ל היה אומר העולם הזה דומה לאכסניה נאה, היושב בשלווה בחדרו, ומצפה לסעודתו, שמשי האכסניא יביאו לפניו כדי צרכו. אבל הממהר לבית המבשלים כדי לקבל מנתו, הרי ענשו בצידו - שמוכרח הוא להשתדל ולטפל בעצמו במאכלו ומשקהו תחת אשר שמשי האכסניא היו עושים זאת עבורו, כן גם לדידן, 'בעל הבטחון' שסמוך לבו ובטוח בה' מושיטין לו מן השמים הכל מוכן ומזומן לפניו, אבל הרודף והמפריז בהשתדלותו הרי ענשו - שמוכרח להשתדל...

עוד שם (עמוד קעו אות קמ"ח), משל לנוסע ברכבת (באן) שמתוך מהירותו להגיע במהרה למחוז חפצו החל לדחוף את כותל הרכבת, כי נדמה לו שבכך הוא מזרז וממהר את הליכת הרכבת, והלא ברור הוא שדחיפה זו ללא הועיל ושטות היא... כי מה תוכל נקיפת אצבע בקרון לזרז במסעה של הרכבת... כיוצא בו הינם כל קטני האמונה, אשר מרוב להיטותם אחר הפרנסה יתאמצו למעלה מבינת אנוש, ואינם יודעים שממילא כל מזונותיהם כבר קצובין להם מראש השנה... וכבר קצוב הוא ומדוד ושקול ממש במציאות, ומה לו להתאמץ ולהשתדל ולייגע עד כדי גיחון, הלא מה שלא קצוב לו לא יגיענו. ואף אם ידחוף ויהפוך את כל ירכתי העולם לא יגיעו כחרדל מיותר.

הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פרשת בא בד"ה ונראה לי) מביא ששמע מהגה"ק רבי אפרים המגיד מבראד זי"ע שביאר על דברי הש"ס (ברכות סא.) 'מנוח עם הארץ היה שהלך אחר אשתו' - (שהלך אחריה, והיא הראתה לו את המלאך אשר ראתה), ומקשה ה'תולדות' על פי משל, יהודי אחד מן העיר קראקא נתעשר ונעשה אחד מטובי העיר, פעם אחת ישב ב'אסיפה' עד אישון ליל, ובחזרו לביתו הלך משרתו לפניו ונר בידו להאיר לו את דרכו. קצף הגביר על משרתו וגער בו מי אתה שתלך לפני. ובאמת עשיר זה שלא בדעת דיבר, כי כל הליכתו לפניו לא הייתה כי אם להאיר לו. ומכח זה המשל קשה על דברי הגמרא, דמה שהלך מנוח אחריה היה רק עבור שהיא ידעה איה מקומו של המלאך ולא הוא, ולא מחמת ש'עם הארץ' היה.

ומתריך על פי עוד משל, מעשה בחייט שהיה עסקו עם ערלים הידועים וניכרים לו, ומשם הייתה פרנסתו, וכך הייתה דרכו - היה מהלך בשוק עם סחורתו, שם היו פוגעים בו הערלים וקונים את סחורתו, פעם אחת למד בספרי מוסר במעלת הבטחון - שאין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו וכיוצא בזה, אמר החייט לעצמו, אם כן מה לי לטרוח

היה דרך הגן עדן, גם היו בני ישראל מרגישים בו כל טעם טוב שבעולם, וכל זה לא היה אלא למי שלא היה טורח בו טרחה יתירה, אבל אלו שטחנו בריחים וטרחו למעלה מהנצרך לא היו טועמים בו אלא הטעם שנאמר כאן בפסוק 'והיה טעמו כטעם לשד השמן' ותו לא

מיד. נמצא כי ב'דאגתו' של אדם מתוך חסרון אמונה אינו מרוויח מאומה (ולא עוד, כי אפשר שמפסיד לעצמו)".

וז"ל הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (פר' בשלח בר"ה והנה ידוע) אם אדם בטוח בה' שהשי"ת יעשה לו כל צרכיו, גם למעלה ממלאין לו כל משאלותיו". אבל אם אדם

ולחזור בדרכים ובשווקים, אשב בביתי, ופרנסתי מוכרחת לבוא לביתי, ואכן הלה לא זו מפתח ביתו, וביום השוק באו הערלים אל השוק ולא מצאו אותו שם, לאידך בבית החייט דיברו עמו בני ביתו בנחת ובקטטה שילך לשוק, אך הוא בשלו.

מה עשה הקב"ה, ערלים הללו החלו לחשוש מלסמוך על אחרים ולא אבו לסמוך רק עליו, על כן באו עד סמוך לביתו שיצא לקראתם, אך גם לזה לא אבה, באמרו פרנסתי המזומנת לי תבוא אלי גם בהיותי בתוככי ביתי, עד שנכנסו הערלים לביתו ועשו עמו משא ומתן כמו בשוק, או אז נענה החייט ואמר, ראיתם, נתקיים בי כמו שאמרתי, שפרנסת האדם מוכרחת לבוא אליו. ועל פי זה המשל מתורץ הקושיא דלעיל, שאם המלאך בא בשליחות השי"ת להודיע להם מה יהי' משפט הנער הילוד ואיך יתנהגו עמו, אם כן, הרי אף אם לא ילכו אצל המלאך, יהא המלאך מוכרח לעשות שליחותו ולבוא אצלם, ואם כן למה הלך מנוח אחרי אשתו, אלא שמע מינה כדרשת חז"ל שהיה עם הארץ.

מספרים על יהודי אחד שלפרנסתו עסק כ'מנקה' ברחובה של עיר, ובקושי הרוויח פחות מכדי לחמו הדל. יומא חד בקומו משנתו, סיפר בשמחה וצהלה לבני ביתו, חלום חלמתי כי ישועתנו קרובה לבוא, כי ראיתי בחלום שבקרוב אהפוך להיות גביר אדיר כראטשילד. שמחו בני הבית ואמרו, בחסדי שמים יהא בידינו לשלם כעת את כל חובותינו. גער בהם בעל הבית ואמר, לא היו דברי על מעט מעות, אלא שאהפוך להיות גביר אדיר יותר מראטשילד, כי בנוסף לעשירות כראטשילד עוד יהיה לי בכל חודש את סכום המעות שהנני מרוויח מעבודתי כמנקה הרחובות. ולדידן, המדמה בנפשו כי על ידי עבודתו והשתדלותו הוא מסייע לחי העולמים, הריהו דומה לאותו שוטה שדימה בנפשו שפרוטותיו הזעומות מוסיפים איזה דבר להון התועפות של ראטשילד.

יז. וכך פירש ג"כ ב'אלשיך' שטו העם ולקטו - ששטות זו האמורה היא גם על מה ש'לקטו', והיינו, שלא הבינו בנפשם כי בין כך ובין כך יקבלו את הנגזר להם יקבלו, ומדוע יכוף קומתו עד לארץ לריק ידועים דבריו של הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, יהודי שיש לו חנות לפרנסתו, והוא פותח בצידה פתח (נוסף) לחנותו לצד הרחוב הגדול, שעיי"ז יכירו עוברי דרכים בחנותו ויכנסו אליו לקוחות הרבה, הרי הוא פגום באמונה. כי מי פתני ויחשוב שפעולותיו יביאו לו ממון ודמים, ולא יבין שמחירתו וכלכלתו אך מאת ה' היתה זאת. מאמר זה הביא הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע (שיעור חורש"י ראה תשמ"ב). ומציין שם לדברי ה'ספר חסידים' ולחיבת הקודש נעתיק את לשונו (סימן שט) '...יושב ועוסק בתורה, 'כאניות סוחר' כך הקב"ה מזמין לעוסקים יומם ולילה בתורה כל צרכיהם, כשם שהסוחר שהשעה משחקת לו מזמין לו הקב"ה מלאכים הממונים עליו (הם) נכנסים בלב אחרים להביא (סחורה) לאותו מקום שזה הסוחר (נמצא) שם, ומכוון לב הסוחר לקנות. ואח"כ מזמין לב אחרים לבוא שם אצל הסוחר, או הסוחר אצלם לקנות. וכל העוסק בתורה תדיר הקב"ה שולח לו מלאכים מרחוק להביא לו כל צרכיו, לכך נקראת התורה לחם, עכ"ל.

מעשה נפלא שמעתי על הגה"ח רבי יוסף אשכנזי זצ"ל, בשנים קדמוניות כשהוצרכו למעות בחצר בקודש של הרה"ק מסאטמאר (לפני הדפסת ה'דברי יואל') עלה רבי יוסל לבית אחד הנגידים, כידוע היה רבי יוסל חכם מחוכם וגם קיים בעצמו 'סיג לחכמה שתיקה', ולא היה מרבה לדבר, ובפרט כשאינו לצורך, על כן, משנשאל ע"י הנגיד כמה מעות חשבתם לקבל ממני, פשט רבי יוסל את ידו האחת והראה לו אותה כסימן - חמש אצבעות, כשכוונתו הייתה שהוא רוצה לקבל ממנו סך חמש מאות דאללער, הגניד שראה את חמש אצבעותיו, נענה וכי חמשת אלפי דאללער תבקשו ממנו, ולא תסתפקו בשלשת אלפים... ענה רבי יוסל, נו, שיהיה שלשת אלפים... ללמדך כמה הרוויח משתיקתו, וביותר ממיעוט השתדלותו, כי כפי מיעוט ההשתדלות כך גדל הסכום שקיבל (ששה ידות ממה שביקש)...

יח. וכך אמר הרה"ק משינאווא זי"ע בשם הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע, שסגולה לפרנסה ללמוד שער הבטחון מחובות הלבבות (הובא ב'ילקוט אוהב ישראל' ערך פרנסה) [ואולי כוונתו כנ"ל, שכשאדם בטוח שהשי"ת יעשה לו כל צרכיו, ימלא לו הבורא כל משאלותיו].

וזממשיך ה' לשם, וז"ל, כאשר באו בני למקומות הללו היה קשה להם מאד, והיו מרגישים תיכף חושך וצלמוות וכל מיני צער ומצוקה מצרת היצר, והיו נופלים ממדרגתם הרבה. וכוונתי שהיו רוצים לברוח משם כברוח מהאש. לאידך, כאשר נתעכבו שם ושיהרו את המקום היו רוצים להשאר שם. לזה אמר הכתוב 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו' שלא הסתכלו על עצמם מאומה - אלא שהיו עושים רצון ה' הן בחנייתם והן בנסיעתם. וזהו אומרו 'ובהאריך הענן כלומר שמקום כזה (שהוצרכו להאריך שהותם בו) הייתה טומאתו נוראה, והיה קשה להם ביותר להתגבר שם על יצרם, ע"כ היו רוצים לברוח משם, עכ"ז - 'ושמרו בני ישראל משמרת ה' ולא יסעו'. וכן 'ויש אשר יהיה הענן (רק) מערב עד בוקר' - משום שלא היה שם מקום מזוהם כ"כ, והיו רוצים להתעכב שם, עכ"ז - ונעלה הענן בבוקר ונסעו. ומדבר הכתוב בשבחן של ישראל שהעמיסו על עצמן כל הטורח והעמל הזה, כדי לבנוף את יצרם ולכובשו בכל האפשר. והגם שהיה קשה להם מאד עכ"ז את משמרת ה' שמרו. וזה לימוד גדול לאדם, לקבל עליו דין שמים, כמה שנסכב עליו סיבות שונות כמה פעמים אשר עי"ז נופל ממדרגתו בהכרח, ויש לו נסיונות גדולים מכפיית היצר^ט, כי כל זה הוא מהעבודה המוטלת על האדם - פעמים באופן זה ופעמים באופן זה. פעמים בצער ופעמים ברווח^י. ועל זה נאמר בקהלת (ו' יד) 'ביום טובה היה בטוב'. ור"ל לשמור את אותה העת כבבת עיניך, וביום רעה ראה - להתחזק עצמו בכל האפשרי.

דואג תמיד על פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו אזי גם למעלה יחסר פרנסתו. ולכן אשרי איש שלא ישכח ושם במחוננו בה', כי אז ה' צילך - כמו שהוא בומח בה' שיעשה לו כל צרכיו בן יתן לו ה' כל צרכיו.

מקשה תיעשה - עיקר חשיבות ה'עבודה' כשהיא באה מתוך קושי ושבירת היצר

בפרשתן (ט יט-כג) על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו... ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן, על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו. ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו. או ימים או חדש או ימים... על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה. נפלאים המה דברי ה' לשם שבו ואחלמה' (ספר הדעה ח"ב, דרוש ד' ענף כ סימן ה, ד"ה וכן שמעתי) שמעתי להקשות בשם מהרי"צ במהר"ח ז"ל מוולאזין שלכאורה נראה כמו שיש כאן אריכות דברים ללא צורך, כי לא ידענו מה רצתה התורה להשמיענו בזה. ומבאר המהרי"צ כי ה'מדבר' הנו מקום משכן היצר והטומאה (עי"ש באריכות גדולה) וכל מטרת הליכת בני ישראל שם הייתה כדי שיטהרו את העולם, ובהתגברותם על היצר יבטלו את הטומאה והשמן זה היצר הרע. והנה, לא כל המקומות שווין כי יש מקומות במדבר שמאים יותר, ויש שמאים פחות. ולפי גודל הטומאה כן האריך להם הקב"ה שהותם באותו מקום - כי כאותו שיעור טומאה כן ארכה להם יותר הטהרה, תיקון ושבירת היצר של אותו מקום...

יט. איתא ברש"י (שמות יט ב) על הפסוק 'ויחן שם ישראל כנגד ההר' - כל מקום שאתה מוצא נגד פנים למזרח. מתאמרא בשם הרה"ק מקאצק זי"ע 'כל מקום שאתה מוצא נגד' - שעומדים לנגדך מפריעים המונעים אותך מעבודת ה', הרי"ז סימן מובהק ש'פנים למזרח', כלומר שהינך הולך בדרך הישר והטוב. שמעתי בשם צדיקים, לחקור, מדוע חוגגים את זמן מתן תורתנו בחג השבועות, והרי הלוחות שניתנו אז נשברו לבסוף, וטפי היה לנו לחוג ביום הכיפורים שאז ניתנו לוחות שניות שנשארו בשלמותם לדורות עולם, גם צ"ב מדוע הוכנסו שברי לוחות הללו לארון הקודש בקודש הקדשים (כמובא ברמב"ן דברים י, בשם הירושלמי על הפסוק ועשית ארון עץ) ולא עוד אלא שאותם הוציאו בעת עריכת המלחמה, וכי לא היה עדיף טפי להחשיב את הלוחות השניות השלמות לצורך כל זה, אלא כי דייקא בא לרמז לנו, כוחם של בני ישראל - בני אנוש אשר להם יצר המשבר אותם ודייקא ע"י ההתגברות עליו הם נחשבים עד מאד, לכן נתנו מקום של חשיבות לשברי לוחות יותר ממה שנתנו ללוחות השלמות. כ. כה ביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע את דברי הכתוב בפרשת נשא (ד כו) 'זאת כל אשר יעשה להם ועבדו' - כל אשר יעשה לאדם מן השמים ממעל - באיזה מקום ומצב שהקב"ה מעמיד בו את האדם, ידע ששם ועבדו - שם בידו לעבוד את ה' בשלימות הגמור...

כא. ד' קושיות הקשה כ"ק אאמור"ר זי"ע בעניין המתאוננים שבפרשתן, דכתיב (יא ד) 'והאספסוף אשר בקרבנו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר'. א. מהו כפל הלשון 'התאוו תאוה'. ב. מהו שנאמר

ואדרבה ה'עבודה' שבזמן ההסתרה חשבה לאין ערוך, כמרומו בפרשתן (ה ד) 'וזה מעשה המנורה מקשה תעשה אותה', ולכאורה קשה, הרי פרשתן מדברת מהדלקת המנורה - בהעלותך את הנרות, ומה ענין פסוק זה המדבר מ'עשיית המנורה' לפרשת הדלקת הנרות (ועשיית המנורה כבר נאמר בפר' תרומה - ויקהל). ומבאר

הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי אדרבה, כאן גילתה תורה אופן נעלה ביותר של 'הארת המנורה', כי דיקא מזה ש'נתקשה משה במעשה המנורה' (במד"ר טו י), מזה עצמו נעשה אורה היותר גדול של המנורה. וכן בכל ענין שהאדם מייגע עצמו - לפי היגיעה יתרבה האור^{כב} כמו שאמרו רז"ל (מגילה ו:): 'יגעת ומצאת -

וישובו ויבכו גם בני ישראל', שנראה ממשמעות לשון 'גם' שהיו שבכו מלבד בני ישראל, והוא תמוה, והיה לו לומר וישבו ויבכו בני ישראל. ג. הנה ידוע כי במקום שנכתב בתורה 'בני ישראל' הרי זה מורה שהיו באותה שעה ברום המדרגות וכשהם עושים רצונו של מקום, וכשאינם בדרגה כזו נקראים הם בשם 'יעקב' (ומקור הדברים בזה"ק ח"ג ר"י: וע' באוה"ח הק' בראשית מז כח), ואם כן היאך שייך לומר ש'בני ישראל' בכו על רצונם לאכול בשר. ד. ועל כולנה יש לתמוה, שהלא ידוע מה שכתבו הקדמונים כי כל תאוות האדם נובעות מאכילה שאינה בקדושה, ומאחר שכל מאכלם לא היה אלא ה'מן' שהוא לחם רוחני וטהור בתכלית, הוא הלחם שמלאכי השרת אוכלים אותו וכדאיתא בגמ' (יומא עה:): ונדרש זאת מהא דכתיב (תהלים עה כה) 'לחם אבירים אכל איש', אם כן מאין הגיעה להם תאוה זו.

וביאר שאכן היו ב' מיני 'בכיה', אספסוף לחוד ובני ישראל לחוד, 'האספסוף אשר בקרבו התאוה תאוה' כפשוטו, והביאור בזה על פי מה דאיתא בגמ' (סוטה ג:): 'כל העובר עבירה אחת בעולם הזה מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין' ואף 'קשורה בו ככלב', וביארו בעלי המוסר, שלאחר פטירתו נשאר אותו 'בעל תאוהניק' עם כל נטיית נפשו לרע, אלא שאינו יכול להוציאם לפועל, והן הן ייסוריו שמתאוה לדבר עבירה ואינו יכול לעשותה, ואם יש לו כמה וכמה תאוות הרי הוא נמצא ב'כף הקלע'... וכאשר ידוע המעשה באותו 'דיבוק' אשר היה אצל ה'חפץ חיים', ששמעו אותו צועק נוראות מרוב פחדו מן הדין וממלאכי החבלה המקיפים וסובבים אותו ורוצים לפגוע בו, ובד בבד דיבר דיבורי נבלה שלא סבלתם אוזני הסובבים, ושאלוהו כיצד חוטא כ"כ בפיו אחר שרואה הוא לנגד עיניו כי אית דין ואית דיין, והשיב, שגם לאחר מותו נשאר עם כל אותם תאוות אסורות שהיו לו בעודו עלי אדמות, וכבר אין ביכולתו להתגבר עליהם. ועל דרך זה היו גם ה'אספסוף', שמצד אחד אכלו את המן וכבר לא היו מסוגלים למלא תאוותם, אך לאידך נשאר עם כל הרצונות השפלים שהיו להם מקודם, כי מי שאינו מזכך עצמו אזי אף אם יאכל את המאכל הקדוש ביותר כדוגמת המן עדיין ישאר בעל תאוה, וכמו זה המוטל בקבר, וזהו שכפל הכתוב בלשונו לומר 'התאוה תאוה', כלומר שבכו וחיפשו את הדרך שעל ידה יוכלו להגשים רצונם רח"ל, ובכו מי יאכילנו בשר, שעל ידי אכילה גשמית כזו כבר נוכל לעשות ככל העולה על רוחנו.

לעומתם 'בני ישראל' אלו הצדיקים בכו בכיה אחרת לגמרי, שעל כן נאמר 'וישובו ויבכו גם בני ישראל', ותוכן בכייתם הייתה, כי ידוע על צדיקי הדורות אשר אמרו שכל 'חיותם' הוא רק ממלחמת היצר, ועד שאמרו בשנות הזקנה ששוב אין להם טעם בחיים כי כבר אין 'עקשן'... ועל דרך זה בכו 'בני ישראל' שמאחר שאוכלים 'מן' שוב אין להם תאוות ובטלה מהם מלחמת היצר, ואם כן, למה להם חיים, על כן בכו מי יאכילנו בשר, וממילא יתעורר שוב היצר הרע ונלחם בו בעוז ותעצומות, והיתה זו בכיה לשם שמים. אך מכל מקום היה 'רע בעיני ה'" וחרה אפו בהם, כי היתה טענה עליהם על שחיפשו 'עבודה' אחרת ממה שהועיד להם הקב"ה, שאם הקב"ה מאכילם מן וביטל מהם את היצר הרע הרי כך רצונו ית' שיעבדו אותו במצב כזה, ואין צורך לחפש אחר עבודה אחרת... (פשיטא שאין לנו השגה באותם צדיקים, לא במה שביקשו יצר הרע, ולא במה שכעס הקב"ה, ואין הדברים שייכים כלל לאנשים כערכנו, אך ללמד בא על חובת האדם לעבוד את הבורא ית"ש כפי המקום והמצב בו העמיד אותו).

כב. הנה חג השבועות הוא יום טוב של 'קבלת התורה', מעתה יש לתמוה, מדוע אין רוקדין עם התורה כמו שעושים בשמחת תורה, ואמר האדמו"ר מסקולען זי"ע שקבלת התורה לבד אינה מספקת, ועדיין אין בזה סיבה מספקת לרקידה ושמחה, רק חייבים לעבור את 'ימי הקיץ' עם כל נסיונותיו ומאורעותיו לראות אם יקיים ויחזיק את התורה בפועל ג"כ, כי לא די במה שקיבל עליו התורה בחג השבועות בלי שימור התורה בפועל ממש, ואכן, אם רואים אחר הקיץ ששמר את התורה כראוי ועשה גדרים וסייגים לכל ישל בנדנדוד עבירה ח"ו ושמר על עיניו במשך הקיץ וכו' רק אז ראוי לו 'לרקוד' ולשמח בשמחת התורה (הובא בנועם שיח, סאנטוב).

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

עליו, ולא כשאור וחושך משמשים בערבוביא, וק"ו בעת שהפך כולו לחושך. לזה בא רבי חנינא ואמר אין אתה רואה אלא מתוך השחור - דייקא מתוך השחור תראה את ה' יתברך. ולא תאמר שחפיץ הקב"ה יותר בזמני אורה, כי 'הקב"ה שכולו אורה אינו נצרך לאורה שלכם'. אמנם לעבודתנו בזמני החושך הינו כביכול נצרך ונצרך^ג, כי עבודה כזו - מתוך חושך ענן וערפל אין לו להקב"ה מהמלאכים דרי מעלה, כי אם מאתנו דרי מטה.

בה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, וז"ל. 'החסידים המה מרוחקים בעצמם - שלפי דעתם רחוקים הם מהשי"ת, ותשוקתם להיות להם הרגש התעוררות והתלהבות לעבודה, וזהו שמות, כי שמא יש רצון מן השמים לעזור אותם בחשיבה' (ליקוטי הרי"ם תוריע).

ובך איתא במדרש בפרשתן (רבה טו ח) על ענין הדלקת נרות המנורה, וכי צריך הקב"ה לאורה שלנו, והרי כתיב (תהלים קל"ב) 'גם חושך לא יחשיך ממך, ולילה כיום יאיר כחשיבה כאורה' ומדוע ציוונו 'בהעלותך את

תאמין' (ויתפרש תיבת 'מקשה' תיעשה המנורה, מלשון 'קושי'. ליקוטי הרי"ם בפרשתן)^ג.

איתא במדרש (רבה טו ז) בפרשתן על הפסוק (ה א) 'בהעלותך את הנרות', אמר רבי חנינא, אמר הקב"ה, עיניים שיש בך יש בתוכן לבן ושחור ואין אתה רואה מתוך הלבן אלא מתוך השחור, ומה אם עיניך שיש בתוכן שחור ולבן אין אתה רואה אלא מתוך השחור, הקב"ה שכולו אורה הוא צריך לאורה שלכם'. מכאן למדו צדיקים (כע"ז ב'שפתי צדיק' בפרשתן) 'ארחות חיים', כי הנה לא כל העתים שווים, פעמים שמרגיש האדם אור בהיר בשחקים - כאותו לבן שבעיניים, כי אור ה' זרח עליו, ועל מי מנוחות ינהלהו הבורא הן ברוחניות והן בגשמיות, לאידך, פעמים שהוא מרגיש כי עולמו חשך בעדו כאותו שחור שבעיניים, ומכל צד באים עליו צר ומצוק לייסרו, מצד יצרו הרודף אחריו^ג, או מצד מצוקה גשמית, ויש הטועים ואומרים שעיקר עבודת וחשיבות האדם הוא בזמנים שאור ה' מאיר

כג. סיפר אחד מגדולי ראשי הישיבות שבדורנו, כי בשנות בחרותו למד בישיבת 'קול תורה' בעיה"ק ירושלים, באיזה תקופה חל בו רפיון בתורה ועבודה ובכל הענינים, ובא עד שערי משבר ל"ע. ולא ידע להשית עצות בנפשו, בצר לו פנה אל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך צוק"ל ששימש שם כראש ישיבה, ותינה צערו בפניו, נענה אליו הגרשז"א האם ראית פעם חייט בעבודתו, בגשתו לתפור בגד נאה ומהודר הרי הוא נוטל חתיכת בד היקרה עד מאד, יקח סכין ומספריים, ויחתוך את הבד לגזרי גזרים, לחתיכות קטנות עם גדולות, ישרות עם עקומות, והעומד מן הצד יחשוב כי לא חייט עומד לפניו אלא משחית בדים שאין לו שיג ושיח בתפירת בגדים, ויגער בחייט מה מעשיך, יענה לו החייט המתן נא מעט, ואכן כעבור זמן יראה כי לפתע צץ כנגדו בית יד, ולאחמ"כ בית הצוואר וכו', עד שיראה לנגד עיניו בגד שלם נאה ומהודר, אמר לו הגרשז"א אמור לי בחור, וכי היה בידי החייט לעשות בגד שלם מבלי שיחתוך מקודם את הבד לגזרי גזרים, פשיטא שלא, כך נמי בגד זה הנקרא 'אדם גדול' אינו נבנה אלא על ידי נפילות וחתיכתו לשברי שברים, ומשם דרכו סלולה לעלות ולהתעלות.

כד. העצה היעוצה לכל איש ישראל, לעמוד ולהתחנן לפני הבורא שיזכהו להתקרב אליו, וכה אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע (עי' לקט אמ"ק בהעלותך ד"ה וכי תבואו מלחמה, מהר"י תרמ"ו), שבקרבן מנחה נאמר (ויקרא ב ב) 'וקמץ... והקטיר הכהן את אזכרתה' והיינו שע"י 'קומץ' זה ייזכר המקריב לפני ה', וכמו כן בקרבנות מן הבהמה היה 'הדם' לאזכרה, אך כ"ז לא היה לנו אלא כל עוד שביהמ"ק היה קיים, אך כהיום שאין לנו לא עולה ולא מנחה במה יעלה זכרונינו לטובה לפני הקב"ה, אלא כדכתיב בפרשתן (י ט) 'כי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה'', ופירש המהר"י ש'הצר הצורר' הכוונה על 'יצרו של אדם' שהוא צר ומיצר לכל, מה יעשה האדם ויניצל מפתויי ואונסי היצר להדיחו מעל ה' - והרעותם, עליו לזעוק ולהריע להשי"ת, וישתפך לפניו בתחינה ובבקשה, ויזעק לפניו, אב הרחמן, עמוד על ימיני וסמכני, וכוף את יצרני להשתעבד לך, ואל תביאני לא לידי ולא לידי... ובזה ונזכרתם לפני ה', ויעלה זכרונו לפניו לטובה.

כה. היטב הגדיר זאת רבינו ירוחם ממיר זצ"ל, שיש בני אדם הסבורים שמטרת ביאתם לעולם היא לעסוק בתורה ומצוות, ואפילו כשהדבר עולה להם בקושי עדיין חובתם מוטלת עליהם, אך האמת היא להיפך, וכמו שנאמר (איוב ה ז) 'אדם לעמל יולד', דייקא לאותו עמל ויגיעה נולד האדם וירד לעולם הזה, ועיקר תכליתו לעסוק בתורה ועבודה מתוך יגיעה (דעת חכמה ומוסר, ח"ב עמו' קכב).

ימים לתור להם מנוחה, וידוע מה שכתבו רבותינו הראשונים (רמב"ן פסוק לה, ותוס' שבת קמז. ד"ה פורענות) בשם מדרשי חז"ל שהיה זה 'כתינוק הבורח מבית הספר', וכלומר שנסעו מהר סיני משום שחששו שמא יוסיף הקב"ה לתת להם תורה ומצוות.

עפ"י פירש ה'כלי יקר' את האמור כאן בזה"ל, לפי שכתוב במגילת סתרים 'אם תעזבני יום יומיים אעזבך' (ספרי עקב יא כב), משל לשנים שהולכין זה מזה, זה הולך מיל למזרח וזה למערב, נמצא שהם רחוקים זה מזה ב' מילין (אעפ"י שכ"א הלך רק מיל אחד), כך אמר הכתוב כי המה נסעו מאחרי ה' ונזורו אחר דרך ג' ימים מן השכינה, ולעומת זה גם ארון ברית ה' נוסע לפנייהם להתרחק מהם דרך ג' ימים, נמצא ריחוק דרך ו' ימים ביניהם כדי לתור להם מנוחה מן המצות אשר מאסו בהם, עכ"ל. והרבה יש להתעורר בהתחזקות ב'קביעות עיתים לתורה' כח, ללמוד חק תלמודו בכל יום ממש^{כח}, ושלא יעבור עליו אפילו יום אחד ח"ו לבטלה, בכדי שלא יהא בכלל 'אם תעזבני יום יומיים אעזבך'.

הנרות, ומבאר המדרש על פי משל (עיי' בהערה)^{כז}, שאכן הקב"ה הוא בעל הבירה והוא בעל האורה, אלא שנחת רוח תבוא לפניו כשקרוצי חומר יביאו משלהם כפי שידם - יד כהה משנת, כי זה יעלה לפניו לריח ניחוח^{כז}.

ומבאן, יענה כל חדר וחד ליצרו שבא לפתותו ולומר לו - אין זה מן הראוי כי שפל ונבזה כמוד יעבוד את ה' הגדול הגיבור והנורא, המתן נא, אולי עוד יחוס עליך הבורא ויביא עליך זמני אורה, אז תזכה להתעוררות והתלהבות לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש, ואז יהא יאה ונאה שתעבוד את אלוהיך, כי באמת אדרבה ואדרבה, אין לך שעת רצון יותר מזו, ויותר חפץ הקב"ה בעבודת האדם כשהוא מרוחק, ולא עוד, אלא שעליו להודות לו יתב"ש, כי כבר אמר הנביא (ירמיהו לא ב) 'מרחוק ה' נראה לי' - על ידי הריחוק מה' מתקרבים אליו מאד.

אותי יום יום ידושו - לעסוק בדברי תורה דבר יום ביומו בפרשתן (י לג), 'ויסעו מהר ה' דרך שלושת ימים וארון ברית ה' נוסע לפנייהם דרך שלושת

כו. וז"ל המדרש, למה הדבר דומה למלך שהיה לו אוהב (איש מפשוטי העם), אמר לו המלך, תדע שאצלך אני סועד, לך ותקן לי (סעודה). הלך אוהבו והתקין מטה של הדיוט, מנורה של הדיוט, ושולחן של הדיוט. כיוון שבא המלך באו עמו שמשין שסיבבו מכאן ומכאן מנורה של זהב (להאיר ולכבוד) לפניו. כיוון שראה אוהבו את כל הכבוד התבייש (להציע לפני המלך את כליו) והטמין את כל מה שהתקין לו שהיה הכל (כשל) הדיוטות. אמר לו המלך, וכי לא אמרתי לך שאצלך אני סועד, למה לא התקנת (הכנת) לי כלום. אמר לו אוהבו ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך, ונתביישתי והטמנתי כל מה שהתקנתי לך - שהיו כלי הדיוטות. אמר לו המלך, חייך שאני פוסל את כל כליי שהבאתי, ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך, עכ"ל. וכלומר, כי כלי זהב ומשכיות חמדה יש למלך די והותר בביתו. ואיננו נצרך ל'טובותיו' של רעהו הפשוט שיפאר שולחנו בכגון דא, ומה חסר בבית המלך - אותם כלים פשוטים שמציג האיש הפשוט אחר שנתייגע להשיגם לפי כוחותיו.

כיו"ב הוא לגבי כל ענייני עבודת האדם, אין הקב"ה דורש ומבקש מאדם מדרגות יראה ואהבה כשל המלאכים כי מזה יש לו די והותר למעלה למעלה... ובכלל אין הקב"ה נצרך ל'טובותינו' שנעבדו ונפארו בכלים מפוארים - במדרגות גבוהות באהבה ויראה יותר ממדרגתו - כראוי לבית המלכות, כי אין לו חפץ אלא ב'כלים' שלנו - התגברות על היצר על הקנאה ושנאה ושאר תאוות הלב הן וכיוצא בהם... ומזה בא תענוג ונחת רוח לפניו.

כז. יש להוסיף מה שאמרו להמליץ - מאי טעמא אמרה תורה להניח תפילין על הידיים, ומדוע דייקא על יד כהה השמאלית, אלא, שלא הרי הידיים כהרי העיניים ואוזניים וכו', כי אף שגם מהם יש לאדם שניים מכל אבר, מכל מקום בכוחם ובפעולתם שווים הם, כי שמוע ישמע הן באוזן ימין הן באוזן שמאל ללא כל חילוק. כמו כן ב' העיניים שווים הם. ובזה נשתנו הידיים, כי עיקר פעולותיו עושה האדם ביד ימין ואילו ידו השמאלית 'יד כהה' היא, חלשה ורפה יותר מן השנייה. לזה נצטוונו בבואנו להניח תפילין שהיא 'דביקות בבורא יתב"ש' להניחם דייקא על היד כהה, להורות כי דייקא מהחלשים, ומזמני הנסיון והחשכה, שם הוא עיקר דביקות הבורא, ושם יתגלה 'יחודו ואחדותו יתברך שמו בעולם'.

כח. הרה"ג רבי יהודה אריה דינר שליט"א מביא מעשה ממחותנו הרה"ג רבי שמואל בירנבוים ר"י מיר בארה"ב, שפעם נסע למקסיקו לצורך אסיפת כספים לשיבתו הקדושה, ובית האכסניא היה בבית אחד מתלמידיו (לשעבר),

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

במדרש רבה פר' ראה (פרשה ד) 'הסייף והספר ירדו כרוכים מן השמים, אמר להן אם תעשו מה שכתוב בספר הזה אתם ניצולים מן הסייף הזה, ואם לא תעשו, אתם נהרגים בסייף הזה', וכוונתם בזה כי אינו דומה פורק עול לימוד התורה לעובר שאר עבירות, כי בשאר עבירות העונש מעותד ליום מועד כי יבוקר פנקסו, אבל ביטול תורה אינו כן אלא עונשו כרוך בעקבו כשני דליים מים כשזה עולה זה יורד. ועל כן אמרו חז"ל (אבות ג ה) הפורק ממנו עול תורה נותנים עליו עול מלכות ועול דרך ארץ'. כי העוב את דרכי התורה נכנס מיד לעול מלכות ופורענות באה עליו, נמצא שעצם חטא עויבת התורה היא עצמה פורענות כי הם כרוכים זה בזה. לכן באותה שעה שעזבו וברחו ממתן התורה, מיד ראה משה רבינו כי שעבוד עול מלכויות

והנה אמרו חז"ל (שבת קטז. הובא ברש"י פסוק לה) כי פרשת ויהי בנסוע הארון הרי הוא ספר בפני עצמו, והוא נבדל בננין הפוכין בתחילתו ואחריתו - להבדיל בין פורענות לפורענות, ובתוס' (שם) ביארו שפורענות הב' הוא פרשת 'ויהי העם כמתאוננים', ונאמר מיד 'ותצא אש'. והפורענות הא' היא מה שנאמר 'ויסעו מהר ה'', וכמדרש חז"ל 'כתינוק הבורח מבית הספר'.

ולבאורה צ"ב, דבשלמא בפרשת המתאוננים אכן יש בה 'פורענות' - ותצא אש. אבל איזה 'פורענות' היא במה שהם ברחו מבית מקום לימודם, שאין זה אלא עוון אבל לא פורענות.

ומבאר ה'חתם סופר' זי"ע (ספר הויכוח מכת"ק בדרוש לו' אב עמ' נא) באופן נורא וז"ל. 'כי הנה איתא

בהיותו שם הבחין ר"ש שבעל האכסניא טרוד מאד מאד, דאגתו היתה פרושה על פניו, ניסה ר"ש לעודדו ולחזקו, על כן שאלו, תלמידי יקירי, האם אירע משהו לא טוב אצלכם בבית בשפחה בקהילה וכו', בעה"ב לא אבה לענות, אבל אחרי הפצרות רה"י ענהו, הנה עשיתי 'עסק' טוב בו חישבתי להרוויח הון רב עד מאד, אבל, העסק נעשה מתחת השולחן - כלומר, מבלי לדווח לרשויות המס, ועתה עלו אנשי המס על כך, והם מתעתדים לבוא אלי ולחקור אותי חקירות עמוקות, ויש בזה הן סכנת הפסד של אלפים ומיליונים, והן סכנת מאסר בבית האסורים לשנים רבות וארוכות.

שאל אותו רה"י, והיכן חשבת לשבת עמהם, ענה בעה"ב הנה בסלון שבביתי, אמר לו רה"י, הבא נא תשו' רעק"א, ונתיישבו שניהם לעסוק בתורת הרעק"א בעמקות ויגיעה עצומה באותו מקום שבעה"ב הראה עליו כ'מקום החקירות'. כעבור כמה ימים באו אנשי המס, ובס"ד ענה האיש תשובות על כל שאלותיהם, ויצא נקי לגמרי, חף מפשע ונפטור מהם לגמרי לגמרי. ברוב התרגשות הודיע לרה"י על ה'נס' הנגלה שאירע עמו, אמר לו רה"י, יש ב'קבלה' מקמאי, שכשלוּמדים תורה בהתמדה ובחשק יש בזה כח לבטל כל הגזירות...

הבט נא וראה דברות קדשו של הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (אביר הרועים אות קי"ג) בלשונו הטהור 'כל הדחקות והצרות שיש לישראל בכל העולם רח"ל, הוא הכל בשביל שלומדים הגמרא כאדם שרוצה לישן שלופעדיג, ואם היה העולם מציייתים לו, ולמדו הגמרא עם חיות, היה הוא ערב בדבר שלא יחסר לשום ישראל פרנסה'.

כט. ובעניין זה אמרו לרמזו בהא דאיתא בגמ' (שבת פו:) 'בשבת ניתנה תורה לישראל', שבא ללמד שכשם שיום השבת קבוע ועומד, ולא יוכל בר אנוש להקדימה ולאחרה לעולמים, אף אם מאד מאד נחוץ לו להזיז את השבת ליום אחר מחמת עסק ממון שנזדמן לו וכדו', ואפילו אם ירצה להשלימה בכפליים כגון לערוך במקומו ב' ימי שבתות גם כן לא יועיל לו במאומה. כיוצא בו, 'בשבת ניתנה תורה' - אין להזיז 'שיעור תורה' הקבוע, ולא יאמר למחרת היום אשלים את הלימוד היומי, אלא בכל יום ויום עליו להשלים את חוק לימודו.

ל. מיקירי קרתא דשופריא ומנקהי הדעת שבה היה הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, ביום מן הימים הוצרך ר' זלמן להיכנס אצל הרה"ק ה'אמרי חיים' מויוז'ניץ זי"ע ונקבע לו לשעת בוקר מוקדמת, ולכן הקדים ר' זלמן והגיע לבני ברק בלילה שלפני היום, והשתכן אצל בנו ר' נטע. והנה מנהגו של אותו חסיד היה לשכב במיטתו בין השעות 11 בלילה עד 2 לפנות בוקר, ותיכף היה מתעורר לעבודת הבורא. באותו לילה לא הספיק רבי זלמן להשלים כל שיעוריו בתורה, ועל כן נשאר ללמוד לגמור חוק לימודו, הפציר בו רבי נטע שילך לישון וכבר ישלים את לימודיו למחר... אך ר' זלמן לא זע כלל לשמע דבריו אלא המשיך בלימודו, אך בנו שדאג לו המשיך ואמר לו, אולי תמשיך מחר... אולי תשלים למחרת את חוק לימודך... הלא מאוחר כעת... משראה שאינו נענה לאחר כל ההפצרות המרובות, פנה ר' נטע אל מטבח ביתו וישב לסעוד את לבו בסעודת הערב. אדהכי והכי סיים ר' זלמן את לימודיו, ובעברו ליד המטבח הבחין בבנו האוכל לשובע, פנה אליו ואמר לו... די לך נטע בני, אולי תשלים למחרת...

מתוח כנגדם, פתח בתפילתו ואמר - 'קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך, ולא ישלטו בבניך'.
 והזמן גרמא להתחזקות בלימוד התורה לא שהלא עומדים אנו בשבעת ימי תשלומים לחג קבלת התורה לב, ונודע מה שכתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ספר הזכות פר' נשא) 'המדרש מאריך (בפרשת נשא) יותר מבכל מקום, וכן בזוה"ק האידרא. ולמה, נראה - לפי שבכל שנה הפרשה (חלה) בחג שבועות שניתנה לנו התורה' וכו', והרי שבימים אלו הקב"ה נותן 'שפע' של תורה,

לא. נוראות אמר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בנוסח התפילה (בברכות ק"ש שבתפילת הערב) כי הם חיינו ואורך ימינו - אם התורה הקדושה היא מקור חיותו ועוסק בה תמיד. אזי 'ובהם נהגה יומם ולילה' - על ידי לימוד התורה נעשה הוא מנהיג העולם, אם ירצה יהפוך לילה ליום, ואם ירצה יהפוך יום ללילה (מובא גם בקובץ באו"י עט עמוד קכ"ו בהערה ה).
 לב. ודע כי אין הקב"ה דורש ומבקש מאתנו אלא להתחיל מבראשית, יתחיל בעבודתו המוטלת עליו - לעסוק בתורה בהתמדה כל חד וחד בדרגא דלילה, ואז יגמור ה' בעדו, כדברי רש"י (שמות יט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, אם עתה תקבלו יערב לכם מכאן ואילך - שכל התחלות קשות'. אבל אם יתיימש מלהתחיל אף בעת ההתחלות הקשות, להיכן יגיע...

אמרו המושלים להמשיל מדרכו של עולם, פעם קנה הקונה מנעלים חדשים ושילם עליהם במיטב כספו, בעודו נהנה להלך במנעליו החדשים החלו המנעלים ללחוץ על רגליו עד כדי זוב דם בכמה מקומות בכף רגלו, מיד אץ הקונה אל ה'מוכר' וגער בו, איזה מנעלים נתת לי, וכי לזה כיליתי את כספי - שיזובו רגלי דם ויהיו נפוחים וכואבים בכל אבר ואצבע שברגלי... אמר לו המוכר, תנוח דעתך קונה יקר, אין ברירה אחרת - כך הוא דרכו של מנעל חדש, המתן בסבלנות כשבועיים ימים ותראה שכל הלחץ שהמנעל לוחץ פסק ותהנה עד מאד ממנעליך החדשים והטובים... וכן עשה האיש, חלץ מנעליו הניחם בארון שבביתו, לאחר שבועיים שב ללבשם, ואוי... שוב הם לוחצים את רגליו במידה מרובה. כאן כבר פקעה סבלנותו וברוב כעס נכנס לבית המוכר ושפך על ראשו קיתונות של זעם וחימה, למה רימיתני זה פעמיים, כבר עברו שבועיים ושום דבר לא זו ולא נפתחו הכאבים, חקר המוכר למעשיו של הקונה ה'חכם', ומשהבין את הנהגתו עם המנעלים פתח את פיו ב'מענה רך ישיב חימה', לא מחכמה שאלת על כך, כי לא הייתה כוונתי שתניח המנעלים בארון ומאליהם יפסיקו להכאיב וללחוץ אותך אחר שבועיים, 'אם כה תעשה' - שתמשיך לנעול אותם לרגליך על אף היותם כואבים ומכאיבים אז כעבור שבועיים ימים יקבלו המנעלים צורת רגליך והכל יבוא על מקומו בשלום... כיו"ב לענין עסק התורה, הגם שרק כל התחלות קשות, מ"מ על האדם להתחיל ללמוד, וא"א לו להניח את הגמרא בארון הספרים ולאחר שבועיים ימים להוציא משם את הגמרא ולהתאונן שלא זו מאומה ועדיין קשה עליו לעסוק בתורה, רק אם יעסוק בתורה ויקיים כל התחלות... אז לאחר זמן ינוח לו וירגיש טעם מתיקות התורה בעזהשי"ת.

עוד משלו, לאיש שלמד מחברו לנהוג ברכב (דרייווען א קאר), ה'מלמד' יצא עמו על הדרכים, והראהו כאן נוסעים ושם עומדים, כאן ממתינים ושם ממשיכים, בכפתור זה מדליקים ובזה נוסעים אחורנית וכו' וכו', על אם הדרכים הורה לו להיכנס לצידי דרכים, שם ראו מקום גדול מקורה ובצד חנות, תמה התלמיד מה יש כאן, וכי למיני מתיקה אני צריך כעת... הראה לו המלמד שיש שם עמודים עם צינורות, צינורות הללו מוליכים דלק ובנזין לקרבי הרכב, ורק כך אפשר להמשיך בנסיעה, כי ללא שיררו את צמאון הרכב לדלק (גז) לא יסכים להמשיך בנסיעה. משקרבת התלמיד ל'מקור' הדלק, זעק, אוי ריחו נורא, אינני מסוגל לעמוד כאן אפילו עוד רגע כמימריה, עצה טובה יש לי - תחת הבנזין יבוא הקולה - באחורי הרכב (טראנק) יש לי בקבוק חדש של 'קוקה קולה' - את תכולתו אשפוך בפי הרכב אשר שם הוא שותה לצמאו... וניסע לשלום, אמר המלמד, לא ולא, זה לא יעבוד, טען התלמיד בטפשותו, וכי למה תדבר כן, מי פיתה אותך לחשוב שטויות כגון דא, מה בין קולה לדלק, אדרבה הקולה הוא משקה חשוב פי כמה וכמה ועולה על שולחן מלכים... והרי אין צורך לבאר טפשותו של התלמיד, כי 'מאשין' (מכשיר) זה נוסע דייקא עם דלק ובנזין, ועם קולה אינו זו ממקומו.

ולדידן, הרוצה להתקדם, לעלות במעלות התורה, ידע, כי מאשין זה - עסק התורה, יוכל ליסע רק יחד עם ה'קושי', לא עם תענוג ובקלות - כאותו משקה המענג - קולה, יצליח להתעלות, רק דייקא עם 'כל התחלות קשות' אז אכן, סוף דבר, ש'יערב' לכם מכאן ואילך.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ועדיין השערים פתוחים לרווחה לכל הרוצה לבוא וליטול את ה'לג.

והטבנו לך - להיות טוב ומיטיב ולא להיפך ח"ו

בפרשתן (י"ד), 'ואם באחת יתקעו, ונועדו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל'. ולכאורה קשה, וכי לקרוא ל"ב אנשים מתוך בני ישראל (שהרי לא עלה מספר הנשיאים יותר מ"ב) הוצרכו ל'חצוצרות', מדוע לא נשלח 'שליח' שיקראם לאסיפה. ומבאר הרלב"ג, כי אם היו שולחים שליחים היה מקום לבעל דבר להרחיק ריב בין הנשיאים, בטענה מדוע לנשיא פלוני קרא משה ראשון - הרי לך שהוא מחשיבו יותר ממני. ומתוך זה תתלבה אש המחלוקת... ותוצאותיה מי ישורנה... על כן אמרה תורה 'ואם באחת יתקעו' ונמצא שכל הנשיאים הוזמנו יחדיו באותו רגע ובאותו כבוד, וייסתם פיהם של בעלי מחלוקת ל"ד.

ושמא תאמר, וכי נגזר עלי לסבול מחמת 'דמיונותיו' של פלוני, הרי אני מהלך בדרך ישרה, ואם

פלוני 'מסובב' בדמיונות שווא ומדוחים יאכל בעצמו את פרי מעלליו. תשובתו בדברי הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בפרשתן על הפסוק (יב ג) 'והאיש משה עניו מאד' וברש"י 'שפל וסבלן', וביאר, כי להיות שפל ועניו הוא באמת מעלה גדולה מאד. אך יש מעלה יותר מזה - שיוכל לסבול את שפלות חברו (ליקו' הרי"ם בפרשתן). ודבר שפתיים אך למותר.

וביותר יש להיזהר במשנה זהירות בשמירת הלשון - שלא לדבר סרה איש ברעהו ואדרבה לדבר טוב איש על רעהו. דכתיב בפרשתן (ט פ) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', וביארו צדיקים על פי - בשמירת פיו הוא גורם שה' יחנו - שה' יחנה וישרה שכינתו על האדם. ועל פי על ידי ה'פה' - ה' יסעו באם אינו שומר את פיו הרי הוא מגרש את השכינה הקדושה ממנו, ותסע השכינה להלאה (אילנא דחיי, פיעטרעקאו תרס"ח) לה'.

אדרבה, יהא כל אחד מבקש שלום, מרבה באהבת חברים לו ואהבת ישראל ומשתדל בטובתם. בא וראה עד כמה יקרה מידה זו בעיני ה', דהנה כתיב

לג. מעשה באב לבחור מהולל בתשבחות, שהבין את 'טיב הסחורה' שברשותו, ובבואו לעונת השידוכים כשהצעות החלו לזרום כגשם ביום החורף, ביקש האב (מלבד זאת שעמד האב להסכים רק לשידוך חשוב ומשובח) שיתנו לו 2 דירות עבור הבן, משעברו כמה חדשים ולא התקדם מאומה החלו השדכנים להסביר לו כי עליו לרדת מהעץ... וכי באמת כך תתגאה עם בנך וכיו"ב משאר טענות. אך הלה עמד על שלו.

ויהי היום, ותיהום כל העיר, השמעתם, אותו בחור בא בקשרי שידוכין, עם מי... עם בת פלוני, המה ראו כן תמהו, והלא ידוע אותו אבי הכלה דלפון בן דלפונים, וכי הוא הבטיח ל'חתן' 2 דירות, והרי אף את ההוצאות של הלבשה וכיו"ב יצטרכו לאסוף ב'שטיבלעך' עבורו...

משנתבקש אבי האב הסבר לכך, ענה, הנה כל השדכנים טרחו להסביר לי עד כמה בני החשוב אינו חשוב כל כך, בני הצדיק אינו צדיק כל כך - עד כדי 2 דירות, בני הת"ח אינו ת"ח, אבל זה האיש שזכיתי להיות מחותן, הוא 'מבין' כהוגן על בני, ובכל העת הכריז כי אכן חתן זה ראוי לקבל 2 דירות ואף יותר, אבל מה יעשה שאין בידו לשלם כל כך...

על דרך זה ייאמר לעניין לימוד התורה, שהיא מחזרת אחר מי שמבין 'בטיבה' ומכיר בגדולתה, ואף אם אין לו 'שלם', כל עוד שהוא מכיר בחשיבותה ורוצה לזכות בה מתוך הכרה בקדושת התורה... סוף דבר, אם לא יתייאש וינסה לקנותה אכן יזכה לתורה.

לד. ובדרך זה פירשו (עי' בני יששכר מאמרי תמוז אב ד א) הא דאיתא בגמ' (תענית לא.) 'עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן', כי 'מחול' הוא בצורת עיגול שאין לו ראש ולא סוף, ולא שייך בו 'מזרח'... על כן יעשה הקב"ה מחול דייקא להראות שכולם שווים לטובה, ולא יהיה האחד מכובד יותר מחברו. לה. וכבר אמרו בעלי המוסר ב'לשון נופל על לשון', כי הקב"ה ברא בעולמו 'דומם צומח חי מדבר', ובכל אחד מהם כשימות ויכלה הדבר נקרא בשם 'נבל', הצומח ייקרא 'עציץ נובל', הדומם 'נבלי חרס' והחי נבילה, על משקל זה נאמר שניבול פה הוא הוא סופו של ה'מדבר' - האדם. כי אם אינו שומר פיו הרי זה נחשב כ... ל"ע. לו. הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע היה חותנו של הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע, ומפעם לפעם היה מבקר אצל חתנו (כי ג' בתים היו לו, בקארלין, במעזיבו ובסאדיגורא), והנה בסאדיגורא היה המנהג שהאדמו"ר נותן מטבע,

עליו מן השמים, וזהו 'והמן' היינו הפרנסה והשפע הבאה לו מן השמים הוא 'כורע גד' ר"ת גומל דלים, היינו כפי מה שהוא גומל דלים ומרחם על הבריות כך מרחמים עליו מן השמים.

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שנזכה לעלות ולהתעלות בדרכי האמונה הטהורה, בשמחה ובטוב לבב לוי, ויקויים בנו הפסוק דפרשתן (י כט) 'כי ה' דיבר טוב על ישראל' לח, ואור חדש על ציון תאיר לט במהרה בימינו אמן.

בפרשתן (י לב) 'והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך', ומבאר הרה"ק 'חתם סופר' זי"ע (ד"ה לכה אתנו) כי 'אחד מהטובות שהקב"ה מתחסד עם עושי רצונו הוא שיוזכרו להטיב לאחריו'. וזהו הטוב אשר ייטיב ה' עמנו שנזכה לזהטבנו לך.

וגדול מתן שכרו של המיטיב לזולת, וכמו שביאר הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע (בפרשת בשלה) על הפסוק בפרשתן (יא ז) 'והמן כורע גד הוא', עפ"י דברי חז"ל (שבת קנא:): 'כל המרחם על הבריות מרחמים

והחסידים היו מוכרים את המטבע לכל המרבה במחיר, ובסכום המעות שנכנסו היו קונים 'לחיים' - משקה ליושבים בחצר הקודש, פעם אחת נמכר המטבע בסכום גדול אשר נותר ממנו לאחר קניית ה'תיקון' (כי היו שם באותו הזמן כמה גבירים ממשפחת הורנשטיין המפורסמת), והיו אז חילוקי דעות בין החסידים מה לעשות ב'נותר' - אם להוציאו על איזה דבר מצוה חשוב העומד על הפרק או שאין משנין בכגון דא, חסידי הרה"ק מסאדיגורא לא אבו לשאול את רבם, על כן ניצבו לפני הרה"ק ה'בית אהרן' ששהה באותה העת בסאדיגורא, ושאלוהו כדת מה לעשות בתמורת המטבע, ענה ה'בית אהרן' ואמר, אין לשער רוב הטובה הנפעלת משיבת חברים מקשיבים כאיש אחד בלב אחד - הן בהתעלות וזחנית, הן בהשפעות טובות, על כן אינו מן הראוי להוציא מעות שהוקדשו לקניית משקה לחברת אנ"ש לענין אחר. לז. הנה כתיב בפרשתן (ח יט) 'ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש', וברש"י, 'שלא יצטרכו לגשת אל הקודש'. דבר נחמד הביא הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (אות י) לפרש בדרך צחות, ע"פ המסופר על גביר אדיר אשר היה בריא ושלם בגופו ובממונו, ואף נתברך בבנים כשתילי זיתים, פעם אחת ניצב האיש לפני הרה"ק המגיד מקאז'ניץ זי"ע וביקש את ברכתו, שאלו 'המגיד' הרי לא חסרת מאומה ומדוע באת אלי, השיב הגביר, על הא גופא באתי לבקש את ברכת הרבי, שלעולם לא אצטרך לבוא אליו... עפ"י ביאר ה'אמרי נועם' בלישנא דקרא, כי 'הקודש' מרמז על הצדיק, והכי קאמר 'ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש', שלא יצטרכו לגשת אל הצדיק מחמת נגף ח"ו וכדומה ושאר חסרון, אלא רק לזאת ילכו אל הצדיק לבקש ממנו שיפעל בתפילותיו שלא יצטרכו לגשת אל הקודש... ולעולם לא יחסר להם מאומה, אכ"ר.

לח. ידוע שהרה"ק מלעכאוויטש זי"ע אמר פעם בחזרו מבית הטבילה בערב שבת קודש פרשת בהעלותך לעת כזאת היה עלינו לשורר ולזמר בתופים ומחולות, כי בפרשה זו כתיב 'כי ה' דיבר טוב על ישראל'.

לט. אגב אורחא, הנה איתא מהרה"ק רבי פינחס מקאריץ (אמרי פינחס השלם פ"ר בא), שהכל תלוי ב'אור הגנוז', ואיתא בזוהר הקדוש (ויקרא פח:): שבכל יום יש רגע אחד שאז מתגלה אור הגנוז, ובאותו הזמן מתקבלים כל התפילות, ולכך איתא במדרש (עיי' דב"ר ב יב) 'קוה אל ה' - אפילו מאה פעמים, כלומר, כשאדם מתפלל על איזה דבר הרבה פעמים ואינו נענה יתפלל עוד ולא יתייאש, וביאור הדבר, כיון שהכל תלוי באור הגנוז וכבר אמרנו שבכל יום הוא מתגלה בעולם, ואפשר שיזדמן לו לאדם אותו עת שיתגלה האור ומיד נעשה בקשתו, כי דבר הגנוז אין יכולים לידע אימתי מתגלה, ומוסיף שם מכל מקום משמע קצת שבבוקר קודם נץ החמה מתגלה ואז עת רצון לשאול כל אחד צרכיו (נ"ל בשם הבעש"ט ז"ל). עוד איתא באמרי פינחס (בפרשתן) שבפרשת בהעלותך מאיר ומתעורר ענין אור הגנוז, אמור מעתה כי 'עת רצון' נפלא הוא בכל השבוע לקבלת התפילות.

על פרשת השבוע

אגעד אנק

פרשת בהעלותך תשפ"ג

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

עוד יש להבין הסדר הפסוקים, שמתחיל עם "ימים מספר" ועובר אל "ערב עד בוקר" ושוב "ימים או חודש".

גם ההדגשה "על פי ה' יסעו וכו'" שחוזר פעמיים על זה הן בפסוק יח והן בפסוק כג ומוזכר בין הפסוקים שוב.

ונקדים את פירושו הנפלא של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל על דברי הגמ' שבת (לא, ב) "סותר על מנת לבנות במקומו - הוא סותר. על מנת לבנות שלא במקומו - לא הוא סותר. אמר ליה רבה: מכדי, כל מלאכות יליפין להו ממשכן, והתם סותר על מנת לבנות שלא במקומו הוא! אמר ליה: שאני התם כיון דכתיב "על פי ה' יחנו" כסותר על מנת לבנות במקומו דמי".

וביאר הגר"ח שמואלביץ את דברי הגמ', שהנה אדם הנוסע ממקום למקום באם נשאלהו היכן עבר ימנה אחת לאחת את כל דרכו ואת המקומות שבהם עבר. לא כן הוא אצל תינוק הנמצא בחיק אמו שכשאמו עוברת ממקום למקום הוא לא עובר במקום זה ובמקום זה אלא נמצא באותו מקום - בחיק אמו - מתחילת הנסיעה עד גמירא. כן היו אף בני"י באותה שעה באותו מקום של "עפ"י ה' יחנו". ע"כ. ובאמת שהוא פסוק מפורש: (דברים א, לא) "ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך כאשר ישא איש את בנו בכל הדרך אשר הלכתם עד באכם עד המקום הזה".

הנה, באם נתבונן במה שעברו בני ישראל במסגרת מ"ב המסעות יתגלה לנו דרגתם העצומה. ונצייר לעצמנו קורות מסעם, שהנה עלה הענן מעל המשכן וזהו אות וסימן לתחילת מסעם, והאב וכל בני המשפחה אורזים במהירות את כל כבודם ורכושם הרב (שהרי עלו עם רכוש רב ממצריים), ונסעו עד אשר הגיעו לחנייתם. הגיעו למקום החדש ו"התמקמו", ו"פרקו את חבילות", כל דבר על מקומו, דירת השינה, המגורים, ולהקצות ולהכין מקום לבהמות וכו' וכו'.

אחרי עבודה מרובה, הכל בא על מקומו בשלום, ואולי אפי' לא הספיקו ליתן תנומה לפעפיהם, "ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו" נוסעים! שוב, לארוז את החבילות הכל מחדש, ונוסעים עד לחניה הבאה.

בחניה זו, כבר היה אבי המשפחה חכם יותר. "לא מפרקים שום חבילה", "יושנים על הארזים", שכן חבל לעבוד פעמיים...

עובר לילה, עובר יום, ועוד לילה ושוב יום הוא מתחיל להישר... "לפרק רק מה שצריך דחוף" מכריז הוא לכל בני המשפחה לאחר כמה ימים. "או ימים או חדש או ימים בהאריך הענן על המשכן לשכן עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו ובהעלתו יסעו". פעם חודש ופעם יומיים, פעם יום ופעם לילה אחד.

עליהם התנבא הנביא ירמיה: "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

הא למה הדבר דומה? בהמה שהרועה מוליכה ממקום למקום, וכי יש בדעתה חשבונות להבין את מטרת הרועה? וכי היא חושבת אם הדבר לטובתה או לרעתה? הרי היא הולכת אחרי הרועה בלא שום מחשבה לכאן או לכאן. כן היו בני ישראל באותה שעה, כגמול עלי אמו, ששם את כל מבטחו באמו בלא ום נדנדו של מחשבה או טרוניא, וכמו שאמר נעים זמירות ישראל בתהילים (עח, נב) "ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר". בזה נבא לביאור הכתובים. האריך הכתוב לומר שהחניות היו לפעמים ארוכות ולפעמים קצרות, ובדייקא כתבם שלא כסדר להדיגש נקודה זו שהיה בזה טורח כנ"ל ומדיגש לנו ש"על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" שבני"י לא הרהרו לרגע אחר הבורא ית"ש ח"ו "ומשמרת ד' שמרו על פי ה' ביד משה".

(ציוני תורה)

ויהי העם כמותאננים רע באזני ה'. (יא, א).

הנה לא מפורש בזה על מה התלוננו. ודברי חז"ל בזה ידועים. והנראה בדרך צחות, שכל מהותם של ה'מתלוננים' הוא שמלאים הם בטענות, ואין כלל נפקא מינה על מה ולמה, ויהיו הדברים איך שיהיו תמיד ימצאו על מה להתלונן, וכן הוא בכל דור ודור אנשים מלאים טענות בכל מצב, אוי

ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה (ח, ב)

כתב רבי משה פינשטיין זצוק"ל בספרו דרש משה, תוכחת חיים למחנכים ומלמדים וראשי הישיבות והורי הילדים שיש לפעמים בעיה עם הילדים שיש בהם ג' דרגות בכלליות, עידית בינונית וזיבורית, המלמד אינו יודע למי לדבר, אם ידבר לעידית יחלשו הזיבורית, ואם ידבר עם הזיבורית ישתעממו העידית, והרי יש סדר קבוע בתלמוד תורה עם כל התלמידים ביחד, וכן אבא בשלחן שבת ויש שם כמה מדרגות של ילדים, האם יש כאן מטה של סדום שמי שהוא קצר ימשכו אותו כמדת המטה, ומי שהוא מדי הארוך קוצצים קצותיו? וב"ה בימינו אכשור דרא ויש סיוע פרטי למי שצריך, אך בדרך כלל צריכים ישועה ופתרון לבעיה הזאת. וכתב רבי משה שחינוך בני ישראל נמשל להדלקת המנורה בדברי חז"ל, ורש"י פי' שני פירושים על בהעלתך, א. עד שתהא הלהב עולה מאליה. ב. שהמדליק יעלה על המדרגות למעלה. וכתב השפתי חכמים איך לומדים שני לימודים מפסוק אחד. ותני המזרחי דשקולים הם ויבואו שניהם, כיון ששני הדרשות שווים דורשים שניהם. וביאר רבי משה, באמת היה הכהן יכול להדליק את המנורה מלמטה ולסמוך שמסתמא נדלק הנר, שהרי יש כאן שמן ופתילה, ועתה עומד מלמטה עם הנר כמה רגעים ונוגע בנר הדולק בפתילה, ע"פ כללי יו"ד סי' ק"י יכול להמשיך ולסמוך על החזקה שמסתמא נדלקו הנרות. אך דרשינן שאסור לו לסמוך על החזקה אלא לעלות על המדרגות ולהיות בטוח בעיניו שכל אחד מהנרות נדלק. זהו תוכחת חיים למחנכים, אתה יכול להדליק כשאתה עומד בארץ, ואו בכלליות הבינו הילדים את הגמרא שהרי הסברתי מאד יפה את הסוגיה, מה לי להתאמץ לראות על כל נר במיוחד לבדוק אם הוא הבין בפרטיות או לא, שמא אין זה מצד חיובי ומעמדי כאן כמחנך. לכן מלמדים אותנו שצריך לעלות על ג' מדרגות לבדוק בעיניו אם כל אחד מבין לפי כשרונותיו.

עוד צריך המחנך לבדוק שתהא שלהבת עולה מאליה, לא ברגע הראשון שנדלק לעזוב אותו, אלא לעמוד סמוך לכל תלמיד ותלמיד להעביר לו דעת תורה שיהיה עומד חזק, גם כשהרוחות ינשבו מכל צד, ישאר מאיר בתקיפות האורה. עוד הוסיף רבי משה 'מלמד שבחו של אהרן שלא שינה' אע"פ שהיה לו אומדנא חזקה שכבר הבינו התלמידים, לא עזב את הנר כל זמן שלא ראה ממש בחוש שכל תלמיד ותלמיד השיג את הלימוד בתכלית השלימות. וזהו ענין שצריך לתקן במערכת החינוך הכללי, שלא לאבד ההשגחה על הפרט. כי בימים הקדמונים היו ההורים לוקחים מלמדים לבניהם בפרטיות, המלמד לא היה לומד פעם אחת עם כל עשרת הילדים, אלא לומד עם כל אחד בפרטיות. אך בימינו זה חזר כבזמן הבית שיש עשרות ילדים בכיתה, יחד עם זאת צריך להזהר ולהשמר שלא יוזק הפרט מזה, אלא לעמוד מלמעלה ולשמור על כל נר שידלוק יפה. אם המלמד נכנס לכיתה ומדבר רק לבודדים המוכשרים, הרי לא עשה מלאכתו, כי אלו המוכשרים אין צריכים חיידר ושיבה, תקנת רבי יהושע בן גמלא היה בשביל הנכשלים ולא בשביל המוכשרים, כמ"ש בגמ' להדיא. ולכן עבודת המלמד שלא לסמוך על האומדנא, אלא לבדוק בפרטיות כל נפש ונפש אם הוא מאיר כראוי. ושיהיה הלהב עולה מאליה, שיהיה הפתילה מחובר מאד לאש שתדלוק בו יפה. כך יזכו התלמידים להתחנך כראוי כתקנת יהושע בן גמלא. שלא יצא אחד מן השורה. וכן המוכשרים לא ינזקו מזה, שאם יש לו זמן פנוי להוסיף לו לימודים נוספים, וב"ה אכשור דרא כל המוסדות מכניסים בזה כחות רבים שהפרט לא ינזקו מהכלל.

(הגרמ"י רייזמאן שליט"א)

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה: (ט, כג)

יש להבין את האריכות הגדולה באמרו שהיה לפעמים שהענן על המשכן "ימים רבים" ו"ימים מספר" ו"מערב עד בוקר" או "מיומם עד לילה", "ימים או חודש" וכו', וכי מה האריכות בזה הרי היה די באמרו שבכל עת שהענן על המשכן חנו, ובהעלותו נסעו.

להם אשר ימצאו על מה להתלונן בכל מצב ובכל זמן, ועל זה יצא הקצף מדוע אין אתם רואים הדברים בעין טובה, והסתיר הסיבה אשר התאוננו אז לאמור שאין הוא הטעם לתלונתם שהרי בכל מצב ימצאו על מה להתאונן. (טעם הצבי)

שטו העם ולקטו וטחנו בריחיים

יש פה קושיה גדולה, הרי במן היו יכולים לטעום כל טעם שבעולם, וקושיה דומה שואל רש"י למה הם התלוננו על המן הרי יכלו לטעום בזה כל מה שרצו, ורש"י כותב שהיו דברים שלא היו יכולים לטעום כי זה קשה למניקות, (ויש שאמרו בדרך צחות – שאמנם יכלו לטעום במן טעם של חציל, אבל חציל בטעם כבד הם לא יכלו לטעום...). ויש עוד קושיה – למה הם היו צריכים שליו? הרי במן הם היו יכולים לטעום טעם של שליו??

אומר הוזהר הקדוש שטו העם ולקטו עשו מעשה שטות, זאת אומרת שמי שהיה לו אמונה וביטחון לא היה צריך לעשות שום דבר, לא לטחון בריחיים ולא לבשל, היה לו את המן קרוב לבית והוא טעם בו את כל הטעמים, אבל מי שהיה חסר לו ביטחון היה צריך לטרוח על המן, וככה זה לדורות מי שעוסק בתורה באמונה וביטחון יש לו את כל מה שהוא צריך בלי לטרוח, ואנחנו רואים בעינינו שיש כאלו שעובדים מהבוקר עד הלילה והילדים שלהם לא מסודרים עם דירות, ואברכי כוללים שיושבים ולומדים כל היום הילדים שלהם מסודרים בדירות משלהם, וכשאדם בוחר דרך של השתדלות הצינור שלו זה השתדלות, וכשאדם בוטח בקב"ה הצינור של זה הקב"ה.

זה לשון הוזהר הקדוש [בשלח טב עמ"ב] 'ואינון שלא אישתכחון בני מהימנותא מה כתיב הו שטו העם ולקטו, מאי שטו שטותא הו נסבי לגרמייהו בגין דלא הו בני מהימנותא, מה כתיב בהו וטחנו בריחיים או דכו במדוכה, מאן אטרח לון כל האי אלא דאינון לא הו בני מהימנותא, כגוונא דא אינון דלא מהימני ביה בקודשא בריך הוא לא בעאן לאסתכלא בארחוי, ואינון בעאן לאטרחא גרמייהו כל יומא בתר מזונא ימנא וילי דילמא לא סליק בידייהו פתא דנהמא, מאן גרים לון האי בגין דלאו אינון בני מהימנותא, אוף הכא שטו העם ולקטו שטו בשטותא דגרמייהו ובעאן לאטרחא עליה, הדא הוא דכתיב וטחנו בריחיים בתר כל טרחא דא לא סליק בידייהו אלא דכתיב והיה טעמו כטעם לשד השמן, ולא יתיר מאן גרים לון האי בגין שלא הו בני מהימנותא.'

הסבא מנובהרדוק היה עמוד הביטחון – שאלו אותו תלמידיו: אנחנו רואים שאם משתדלים יותר לפרנסה מרויחים יותר, ואם משתדלים פחות מרויחים פחות, והוא ענה להם: משל למה הדבר דומה – היה זוג צעיר אחרי השבע ברכות שישבו והתלבטו ממה כדאי להם להתפרנס, הבעל חשקה נפשו להיות סנדלר והאשה טענה שזה לא כל כך מכובד והיא מעדיפה שהוא יהיה שען, והבעל שמע בקול אשתו ונעשה שען וכך התפרנסו בכבוד יותר מחמישים שנה, לעת זקנה הם ישבו יחד והאשה אומר לבעלה: יש לך אשה חכמה, כמה טוב ששמעת בקולי, אם היית הולך להיות סנדלר היינו גוועים ברעב, כל יום הגיעו לכאן עשרות אנשים עם שעונים וכך התפרנסנו, ומעולם לא נכנס לכאן אדם עם זוג נעלים לתיקון, אם היית בוחר להיות סנדלר היינו גוועים ברעב, אומר לה בעלה: את לא מבינה? יש פה חנות לשעונים אז באו לכאן אנשים עם שעונים, אם היתה כאן סנדלריה היו מגיעים לכאן אנשים עם נעלים, אמר האלטער מנובהרדוק: מי שמחליט שהצינור של הפרנסה שלו יבוא מנעליים זה יבוא מנעליים, מי שמחליט שזה יבוא משעונים זה יבוא משעונים, ומי שמחליט שהצינור שלו זה מידת הביטחון יש לו צינור של 'זוהיה ה' מבטחו' יש לו הנהגה מיוחדת.

מסופר על אדם שכמה שנים אחרי החתונה יצא לעבוד לפרנסתו והיה לו קביעות עיתים לתורה בבוקר ובערב, יום אחד הוא החליט שהוא רוצה ללכת לכולל לחצי יום והוא הגיע לשאול את הרב שך, הרב שך הכיר אותו וידע שאם הוא יעשה ככה הוא יבוא לידי דקדוקי עניות אז הוא אמר לו עדיין לא הגיע הזמן, אחרי כמה ימים הרב שך ראה אותו ואמר לו אני רואה שאתה ברוגז עלי, יש כאן כל כך הרבה אברכים שיושבים ולומדים ככולל מהבוקר עד הערב ואני מעודד אותם לזה, ואתה רוצה חצי יום ללמוד ואני לא מרשה לך, הסביר לו הרב שך: יש את הצינור של שבת לוי ויש את הצינור של אלו שעושים השתדלות, אתה יצאת מהצינור של שבת לוי וזה לא כל כך פשוט לחזור, אם אתה תחזור לחצי יום לא יהיה לך מספיק פרנסה, ואין למדים הלכה מפי מעשה, אבל למדנו מכאן שיש צינור מיוחד לשבת לוי שעמלים בתורה.

סיפור לי יהודי שיש לו חיידר בדרום, והיה נצרך בשביל טובת החיידר שאחד המלמדים שלימד גם אחרי צהרים יותר על זה וילמד רק בבוקר, והוא שאל את המלמד האם הוא מסכים לוותר. והמלמד אמר לו שזה תוספת של ארבעת אלפים שקל בחודש שאני צריך ללחם לילדים, איך אני יכול לוותר על זה? והמנהל הסכים לתת לו אלפיים שקל נוספים בחודש, וידר ה' בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם: (יב, ה)

ברש"י: "ויצאו שניהם - ומפני מה משכן והפרידן ממשה לפי שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו וכן מצינו בנח שלא בפניו נאמר (בראשית ז) איש צדיק תמים ובפניו נאמר (שם) כי אותך ראיתי צדיק לפני. דבר אחר, שלא ישמע בניזיפתו של אהרן." אפשר לבאר הטעם למה הביא רש"י פירוש נוסף, שהטעם שלא אומרים כל שבחו של אדם בפניו הוא שלא יתגאה. אבל אצל משה רבינו שהעידה עליו התורה "עניו מכל האדם שעל פני האדמה" וודאי לא יבא לידי גיאות

הגר"א דיסקין פ"ב

והאספסוף אשר בקרבו התאוות וישבו ויבנו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים (יא, ד ה)

"ל לבאר ע"ד שאמרו [חולין פד.] כי ירחיב ה' גבולך, למדך תורה דרך ארץ שלא יאכל בשר רק בהרחבת גבול, כי אין בו צורך כ"כ, ועל הלחם יחיה האדם וא"א בלעדו. ונ"ל לכן נתן ה' המן בשפע ותדיר, כי הוא הלחם אשר נתן ה' להם לאכלה. אבל בשר אין בו צורך כ"כ ולא בא אלא לזמנים. וי"ל דהזמנים אלו שבתות וי"ט, דמצוה לאכול בהם בשר, ובזמנים אלו נתן ה' בשר לעונג שבתות ולשמוח ביו"ט כראוי, וכולם שווים במצוה זו. אבל לחסידים שאוכלים לשם שמים להברות גופם לעבודת ה' מצוה להרבות במאכל להוסיף כח ואומץ לעבודת ה', ע"ד שאמרו [ביצה טז.] הלל שכל מעשיו לשם שמים וכו', ולכן נתן ה' להם שליו בכל יום ויום כנ"ל. ומעתה י"ל שזהו כונת הקרא, והאספסוף אשר בקרבו התאוות תאוה, וישבו ויבנו גם בני ישראל מי יאכילנו בשר, כי רצו לאכול בכל יום כמו אלו החסידים ואנשי מעשה שאכלו, אשר אכילתם היה לשם שמים. אבל הם בקשו אוכל למו כי התאוות לאכול ולמלאות בטנם. ואמרו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים, כי במצרים אכלנו כל יום חנם בלא מצות, שהיה לנו לאכול די סיפוקינו שלא במקום מצוה. ועכשיו אין לנו לאכול רק ביום שיש מצוה לאכול בשר, ואתי שפיר וק"ל.

(כתב סופר)

אומרת התורה: {יח} ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר כי בכיתם באזני ה' לאמור מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן ה' לכם בשר ואכלתם: {יט} לא יום אחד תאכלון ולא יומים ולא חמשה ימים ולא עשרה ימים ולא עשרים יום: {כ} עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא יען כי מאסתם את ה' אשר בקרבכם ותבכו לפניו לאמור למה זה יצאנו ממצרים.

כותב הרוקח – אם תחבר את כל המספרים שבפסוק, תקבל את כל הימים שחייבים לאכול בשר. דהיינו:

לא יום אחד - 1 תאכלון ולא יומים - 1+2=3 ולא חמשה ימים - 3+5=8 ולא עשרה ימים - 8+10=18 ולא עשרים יום - 18+20=38 {כ} עד חדש ימים - 38 = 30+8 ימים שחייבים לאכול בהם בשר.

דהיינו: 52 שבתות + 8 ימי סוכות + 7 ימי פסח + 2 ימי ר"ה + 1 יום שבועות = 70 תוריד מזה 1 יום מסוכות שיוצא בשבת, ועוד 1 יום מפסח שיוצא בשבת, ומכאן קיבלנו 68 ימים שבהם מחויבים לאכול בשר!

(ברוך שאמר)

האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו (יא, יב)

דיבר פעם הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל שלא להתפעל מבקורת של בני"א, ואמר: אבא זצ"ל אמר לי על הפסוק תהלים (ק"ז ט"ז) "ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'". משה היה מופרש ומובדל ועלה לשמים - טענו עליו שצריך להיות במחנה, ואילו אהרן שהיה רודף שלום וכו' והיה במחנה - טענו עליו כי קדוש ה' צריך להיות מובדל ומופרש!

ישנה מליצה, וכמדומה שכתובה בקדמונים, פעם אחת הלכו אב ובנו, האב רכב על החמור והבן הלך רגלי. פגש אדם אחד את האב ואמר לו: ואיך לא תרחם על בנך? ירד מהחמור והעלה עליו את בנו. פגשו אדם שני ואמר לבן: וכי זה כיבוד אב? ועלו שניהם על החמור. פגשו אדם שלישי ואמר: וכי איך לא תרחם על החמור וירדו שניהם. פגעו ברביעי ואמר לו: שלשה חמורים הולכים ואין אחד רוכב על חבירו, סוף דבר היה שלקחו החמור ושמוהו על שכמם. זה הסוף של מי שמתפעל ממה שאומרים לו...

(דרך שיחה)

וירד ה' בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם: (יב, ה)

ברש"י: "ויצאו שניהם - ומפני מה משכן והפרידן ממשה לפי שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו וכן מצינו בנח שלא בפניו נאמר (בראשית ז) איש צדיק תמים ובפניו נאמר (שם) כי אותך ראיתי צדיק לפני. דבר אחר, שלא ישמע בניזיפתו של אהרן."

אפשר לבאר הטעם למה הביא רש"י פירוש נוסף, שהטעם שלא אומרים כל שבחו של אדם בפניו הוא שלא יתגאה. אבל אצל משה רבינו שהעידה עליו התורה "עניו מכל האדם שעל פני האדמה" וודאי לא יבא לידי גיאות

מכך, ומדוע א"כ משכן והפרידן ממשוה, לזה הביא טעם נוסף "שלא ישמע בניזפתו של אהרן".

יוריץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה (יא, כז) (פני יצחק)

כתב רש"י "ד"א תנם אל בית הכלא לפי שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ".

פירש בזה הגאון ז"ל בדרך רמז את דברי הגמ' "מילה בסלע שתיקה בתרי", דהסיבה שלכן לא נכנס משה רבינו לארץ ישראל, היה מפני שלא דבר אל הסלע אלא הכהו, וזהו אמרו "מילה בסלע" שאם היה "מילה" בסלע דהיינו שמשוה היה מדבר אל הסלע ולא מכהו "שתיקה בתרי" היו אלדד ומידד שותקים מנבואתם שמשוה מת ויהושע מכניס.

(הגר"א)

מאוצרות המגידים

והעם לא נסע עד האסף מרים (יב, טו)

זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור, שנאמר 'ותתצב אחותו מרחוק' (רש"י)

שימת לב לכל פרט

כאן רואים עד כמה החשיבה התורה כל מעשה של יהודי, גם אם בעינינו הוא נראה קטן ולא כל כך חשוב.

ישנם דברים שאנו מסיחים את דעתנו מהם לא משום שהם מדי גדולים עבורנו, אלא עקב היותם קטנים מדי עבורנו. אנחנו אוהבים מצוות גדולות, רועשות. אך האמת היא שאין לשער ולתאר גם את ערכם של המעשים הקטנים ביותר!

כשם שאין דבר מדי גדול עבור השי"ת, באותה מידה גם אין דבר מדי קטן עבורו יתברך.

דוגמא מאוד פשוטה: הנה כאן, בבית המדרש בו אנו נמצאים, ניצב ארון הקודש, בצדו ישנו פס קטן קטן. וכי לא ניתן היה להסתדר בלעדיו? התשובה היא: פס זה מוסיף מעט כבוד לבית המדרש ומעט חן בתוך החיים שלנו, ולכן הקב"ה דאג שהוא יהיה כאן.

או דוגמא נוספת: ישנה עניבה עם פסים בצבע שחור ולבן. באמצעה ישנו פס אחד ירוק, מה הוא עושה שם? השי"ת הציבו שם. לשם מה? להוסיף חן. אין שום דבר שהוא מדי קטן עבור השי"ת. אם הפס הירוק יוסיף לנו חן - הקב"ה מטפל בו ודואג שייכלל בצבעי העניבה.

גם עלינו מוטל החיוב ללמוד מדרכי הנהגת הבורא, ולהבין עד כמה חשוב להתנייח לכל פרט, ונביא לכך כמה דוגמאות:

אמא נמצאת במטבח ומכינה את השבת. נכנס בנה הקטן ומבקש: "אמא, אני רוצה לשתות". אמא מכניסה מעט 'סירופ' לכוס ומוסיפה מים, אך אין לה כעת זמן לקחת כפית ולערבב.

נכון, הילד יסתדר גם אם כוס הפטל לא יהיה מעורבב כראוי. אמנם הוא לא יהיה כל כך מתוק, אבל לא נורא. האם זו מצוה לעשות את המשקה מעט יותר טעים? כן! ואם זו מצוה, יש לעשות זאת! זו לא מצוה מרעישת עולם, אבל זו מצוה!

בחורי ישיבה יושבים יחד בחדר האוכל, ועל השולחן מונח קנקן של תה. בחור אחד נוגע בקנקן, ואומר: "התה לא מספיק חם". חבירו היושב לידו הבין מתוך דבריו שהוא מעוניין בתה חם. הוא אמנם לא מת מצמא, כי אחרת היה שותה גם תה פושר, אבל בכל אופן הוא מעוניין כעת ליהנות מכוס תה חם.

אם כעת יקום החבור ויביא לו קנקן עם תה חם, וכי אחרי פטירתו ידברו על כך בלוויה שלו?! לא! זוהי מצוה גדולה? לא, זו מצוה קטנה. אבל - אין לזלזל גם במצוה קטנה כזו. כי כשם שאין קץ לפרטים הקטנים לכאורה שהקב"ה מטפל בהם למעננו, כך אין קץ לדברים שגם עלינו מוטל לעשותם. אם זו מצוה - עשה אותה. אם זהו חסד, גם אם זהו חסד קטן ביותר - אין להתחמק מעשייתו!

אין גבול למה שמחוייבים לעשות! תסלחו לי על המשל הבא: בעל ה'יסוד ושוורש העבודה' מספר על עצמו: כשהייתי הולך ברחוב ורואה מישוה יורק ברחוב - לא הייתי עובר הלאה, אלא קודם הייתי משפשף את היריקה ברגלי, כדי שאדם שיעבור אחרי לא ירגיש את אותה תחושת גועל שאני הרגשתי. זו אינה מצוה כ"כ גדולה, אבל זו מצוה!

רואים לפעמים אדם מר נפש. כל אחד מבין שבמצב כזה חיוך אחד מחבר עשוי לחולל אצלו מהפך בחיים, וזוהי מצוה גדולה לעשות זאת!

אך גם כאשר מדובר באדם בריא בנפשו, וחבירו מדבר אליו בצורה יפה - נכון, גם אם לא ידבר אליו יפה, הוא לא ישתגע ולא יזדקק לטיפול נפשי, אך זו מצוה! מצוה קטנה אמנם, אך אין לזלזל בערכה! לעולם לא ניתן לדעת מה כוחה של מילה טובה הנאמרת בשעה שיש לשומע צורך בה. אספר לכם מעשה ששמעתי על ראש ישיבה אחד.

יהיה הדבר לפלא בעיניו: הרי הוא בקושי הכיר אותו. נכון, הם למדו יחד בישיבה, אך עד כדי כך שישלח לו הזמנה עם כרטיס טיסה!?

הוא התקשר אליו ושאל אותו: מה פתאום החלטת להזמין אותי להשתתף בשמחתך, ועוד להעניק לי כרטיס טיסה, הרי לא היה לנו כמעט קשר? פתח אותו יהודי וסיפר: באותם ימים הוא הגיע לישיבת פוניבז' משוויץ כבחור צעיר, והיה לו קשה מאוד. הוא לא ראה הצלחה בלימודיו, וגם בחברה לא ראה את עצמו משתלב בצורה מניחה את הדעת. הוא היה ממש שבור, והחליט לחזור הביתה. אם היה חוזר הביתה, כנראה שהיה יוצא יהודי פשוט, יהודי כשר, אך ודאי לא תלמיד חכם.

יהיה זה באותו יום בו נתנו לו הוריו רשות לקנות לעצמו כרטיס טיסה ולשוב הביתה. הוא ישב בישיבה, והחליט שילך לקנות כרטיס.

והנה ניגש אליו אותו ראש ישיבה [שהיה אז בחור בגילון], וסידר לו את הצווארון. מעשה זה גרם לו לתחושה כה נפלאה: הנה למישהו איכפת ממני! ואם כך, החליט מיד, אינני חוזר הביתה!

ואכן הוא נשאר בישיבה, וברבות הימים נעשה ת"ח גדול. ושנים רבות אח"כ, כשחיתן את בתו, זכר עדיין את אותו בחור שסידר לו את הצווארון והזמינו ברוב כבוד להשתתף בשמחתו.

אי אפשר לדעת מה יכולה מילה טובה בזמן הנכון לעשות למישהו! גם המצוה הקטנה ביותר היא מצוה! חיוך, אמירת "בוקר טוב". גם אדם שלא צריך חיוך מעריך כשמחייכים אליו. וא"א לדעת מי צריך חיוך!

אם יש לך רגע פנוי, תאמר פרק תהלים!

אין דבר קטן מדי עבור ה', ולא צריך להיות דבר קטן מדי גם עבור כל אחד ואחד מאתנו.

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל: (י, לה-לו)

כתב רש"י: ויהי בנסע הארץ - עשה לו סמניות מלפניו ומלאחריו לומר שאין זה מקומו ולמה נכתב כאן כדי להפסיק בין פורעניות לפורעניות וכו' כדאייתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז):

ומה הם הפורענויות? הפורענות הראשונה, כתב הרמב"ן: "אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה וכו'".

הפורענות השנייה, זהו ה"מתאוננים", וכתב הרמב"ן "והנכון בעיני, כי כאשר נתרחקו מהר סיני שהיה קרוב לשוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, ואיך נחיה במדבר הזה, ומה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והעינוי ומתי נצא ממנו, מלשון מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו (איכה ג לט), שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו, וכו'".

יש להבין מדוע הפסיק הפורענויות דייקא עם פרשת ו'יהי בנסוע' ומה הם הנוני"ם ההפוכים מצידו הפרשה?

ונמשיל הדבר לראובן שניצרך להגיע למקום רחוק, אשר הדרך אליו מפותלת וסבוכה, והוא לא הכיר את הדרך כלל, המתין לעת מצא, וכאשר סיפר לו רעהו שמעון שנוסע הוא לאותו מקום ביקש ממנו ראובן הלז שרוצה ליסוע אחריו ברכבו, ונתן שמעון את הסכמתו לכך. במהלך הנסיעה הארוכה הבחין ראובן באחד שמצפה בתחנה והשיב על שאלתו שרוצה להגיע גם הוא לאותו ישוב המרוחק, ועלה על רכבו של ראובן. במהלך הנסיעה התחיל לרטון הנוסע "מדוע נוסע הנך אחר הרכב שלפנינו ואיך עובר אותו לנסוע לפנינו?" ראובן לא ענהו דבר, ואותו נוסע רטן וכבר ממש כעס ולא הבין "כבר יכלת לעבור אותו לפני שעה ושעתיים!?!".

כמוכן שלא ידע שדוקא הרכב שלפניו הוא המורה את דרכם ובזכותו אינם טועים בדרך המפותלת.

הנמשל לעניינינו: התורה הקדושה וכל תרי"ג המצוות הר הם כאבוקה המאירה את דרכינו, ומבלעדם לא ידע האדם את המעשה אשר יעשה אם ישר הוא ואם לאו, בזוהר הק' קורא לתרי"ג מצוות "תרי"ג עיטין" - עצות. כאשר בני ישראל שמחו על נסיעתם מסיני - כדברי הרמב"ן - שלא יתווספו להם עוד מצוות, באה התורה ומוכיחה אותם ראו נא "בנסוע הארון" - היא התורה הק' המונחת בארון - ראו נא שהיא המוליכה אותנו ומאירה לנו את הדרך בה נלך. ומה מקום יש לשמוח כביכול המצוות המה לטורח ולמשא? הרי הם ממש כאותו נוסע שרטן על ראובן הנ"ל ולא ידע שהיפך הגמור הוא האמת שרק בזכותו אינו טועה בדרכו.

בגמ' ברכות איתא שבי'אשרי לא מופיע האות נו"ן מפני שמרמז על נפילה. עיי"ש. והנה כאן שהתייחסותם למצוות היתה ממש להיפך מן האמת כנ"ל נרמז להם בזה הנו"ן – נפילה – ההפך. שהפכו את תכלית התורה והמצוות לגמרי.

ומדוע הביא הפסוק השני "ובנחה יאמר וגו'?"

שהנה חטאם היה – כדברי הרמב"ן הנ"ל – שדאגו ונתיראו מה יהא בדרכם ומהיכן יאכלו וכו'.

ובזה הוכיחם משה בב' דברים: א. "ובנחה יאמר שובה ה'" וכתב רש"י "שובה ה' - מנחם תרגמו לשון מרגוע וכן (ישעיה ל) בשובה ונחת תושעון". והנה בכך מה מקום יש לדאגה? כל הנהגתם היא בשובה ונחת.

וביותר, שהיה היו שם כל כלל ישראל, ובמצב כזה ישנה השראת השכינה בגילוי ממש, ההפך הגמור מ"הסתר פנים" וזה אומרו "רבבות אלפי ישראל" – וכתב רש"י - "מגיד שאין השכינה שורה בישראל פחותים משני אלפים ושתי רבבות". ומה מקום יש לדאגה מהמדבר ומכל עתידם?

(ציוני תורה)

"ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו אמר רבי אלעזר רבי שמעון מזון אלפים שנה היה מן יורד בכל יום דכתיב דבר יום ביומו ולהלן הוא אומר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול אם כן למה היה יורד בכל יום והמותר והם השמש ונמס מפני משאי הדרך. דבר אחר שהיו אוכלין אותו חם ולא צונן. דבר אחר שיהיו ישראל נושאים עיניהן בכל יום לאביהן שבשמים" (ילקוט שמעוני בשלח)

פעם נסעתי במונית עם רבי עזרא ברזל זצ"ל, וודאי שמעתם מי הוא היה רבי עזרא ברזל!

הרב ברזל זצ"ל פנה לנהג באומרו "אתם נהגי המוניות, צריכים להיות הגדולים ביותר בבטחון בה', כי אין לכם עבודה מסודרת. כל מי שרק מגביה את היד לסדר את מגבעתו אתם חושבים כי הגביה יד לעצור מונית, כל כך אתם מצפים ותלויים בחסדי אחרים, ממילא, קל לכם לתלות עיניים למרום ולזכות לבטחון בה'... ומי כמוכם, רואים בסופו של דבר כיצד מגיעה פרנסתכם..."

מעשה באדם שהלך ברחוב בוורשא והבחין ביהודי ישיש העומד ליד מכולת פרטית, וקורא בקול: "בייגלאך! בייגלאך!".

הוא היה סקרן לראות כיצד מתנהלת המכירה, כמה קונים ומה הם מספר הרוכשים, והוא ראה כי פעם ברבע שעה בערך, נעצר אדם להושיט יד ולקנות בייגלע (ארבע-בשעה, שמונה בשעתיים, לפעמים יותר או פחות) בשעת המכיר שקט המוכר לא קורא "בייגלאך!" וכאשר הקונה עוזב את המקום הרוכל ממשיך לקרוא בקול "בייגלאך!" ללא הפוגה. אותו יהודי ריחם עליו "כמה אפשר לצעוק, רחמנות" הרהר, עלה במוחו רעיון. ניגש למוכר הבייגלאך ושאל: "ר' יהודי, כמה כסף הנך מרויח ליום המקסימום שאתה יכול להרויח?"

"חמשה רובל".

"אתה יודע מה, בא נעשה עסק, אני אתן לך מידי ערב חמשה רובל ובאותן שעות שעמדת עד היום בשמש ברחובה של עיר, תשב בבית המדרש הגדול ותגיד מידי יום את כל ספר התהילים עם כוונה בכל שם ושם..." הישיש הסכים "בסדר, אני מסכים, תודה רבה".

הם התחילה במימוש העסקה. ועמדו בדיבורם. הזקן אמר תהלים וההוא שילם את הרובלים שהבטיח.

חלפו שבועיים והישיש ביקש כי מעוניין לחזור בו מהעסקה. "מה קרה, האם אתה רוצה לצעוק ברחוב, וכי לא יותר טוב לך לשבת בבית המדרש!?"

הזקן מייאן לנמק מדוע "בבית הרב אסביר, בוא ונשאל יחד את הרב".

הם התביישו ונכנסו לבית הרב בכובד ראש, שם הישיש נמק את החלטתו: כבוד רבנו, הנה היהודי היקר שעומד כאן לצדי, הבטיח לי חמישה רובל ליום, והוא ריחם עלי, יישר כח לו. אך כחלוף תקופה קצרה, התיישבתי בדעתי ונוכחתי כי הדבר מזיק לי. עד היום כאשר עמדתי ברחוב התפללתי בפה מלא להקב"ה "תשיג לי קונה", צעקתי בייגלאך, וכאשר ב"ה לאחר עשרים דקות הגיע קונה הייתי מודה להקב"ה ששלח לי קונה שהחליט משום מה לרכוש בייגלע, אם היו מגיעים שני קונים יחד הייתי מודה בכפליים. הם עזבו התפללתי שנית, והתחלתי בקריאות נוספות: בייגלאך. כך עשרות פעמים ביום: "ה' הושיעה" "הודו לה' כי טוב", "אלוקי תסייע בידי לסיים את הבייגלאך מוקדם כי הרגליים עייפות הזקנה אוכלת ביי", ובכך, כבוד הרב, בטחוני בה' היה מתרבה. עיני הזקנות היו נשואות תמיד לשמים (לא נשואות לאנשים אלא לשמים) אבל בשבועיים האחרונים, נכון שאני אומר תהילים אבל משום מה אני מרגיש כי עם התהילים הבטחון בה' נחלש, מאחר ואני מרגיש בטוח במשכורת הקבועה..."

כך היה נראה מוכר בייגלאך בוורשא.

הרב של וורשא הבין לליבו, שמעו את הרב "אשרי העם שככה לו" ומיהר לחדרו לבכות מתוך התרגשות. ובאו ונשאל, לשם מה היה צורך להוריד מידי יום ביומו מן ולמחרת שוב ירד מן, אדרבה, יירד מן פעם אחת בשנה או פעמים. כי חז"ל אומרים המן ירד לישראל בכמות שיכלה להספיק לאלפיים שנה. ומידי יום הוא היה נמס "וחם השמש ונמס" (זרימה אדירה של מים טובים היתה נשפכת לירדן כמבואר בדברי חז"ל) א"כ, שייירד חד פעמי וגמורנו.

התשובה ברורה (כפי שכתוב בגמרא), הקב"ה הנהיג את דור המדבר דוקא כך, הולכים במדבר מן שמים וארץ באמצע מדבר גדול ונורא, כאשר, אם יום אחד אין אוכל, אין שום אפשרות להגיע למקום יישוב ובמהרה הכל גוועים ברעב. וכיון שהקב"ה רצה שיהא להם בטחון בה', מידי יום נמס כל האוכל, אין לחם. אין. משום כך נשאו עיניהם לשמים ובטחו בהקב"ה - שביכולתו להביא גם מחר אוכל. חז"ל מביאים על כך משל לבן מלך שנסע למרחקים מצויד בממון רב שקיבל מאביו. לאחר כשנה כאשר הכסף אזל הוא יצא לדרך חזרה. ושלח מברק "אני בדרך", ערכו לו קבלת פנים מפוארת כראוי לבן מלך. הוא שב נכנס לביתו והשתעשע עם אביו. חלפו שבעה ימים, הבן הודיע כי בדעתו לשוב מחר למקומו. אבא הבין את המשמעות ושאל "האם אתה זקוק לכסף?"

"כן", השיב הבן.

המלך הוציא מהארון פנקס ש'קים וחתם על המחאה ומסרה לבן. בן המלך הביט בשיק, וכאילו חשכו עיניו, הוא הסתכל על אבא ובאדיבות הושיט בחזרה את השיק.

"מה קורה, האם החתימה לא נכונה, אולי התאריך לא טוב בעיניך?" שאל המלך (בתמימות).

"הכל טוב התאריך והחותמת"

אלא מה? -

הסכום... אבא רשם סכום פשוט מאד שיש בו רק לשבוע ימים, לכן אני מחזיר, אין לי מה לעשות שם במרחק בסכום כזה".

"כן, ילדי, השיב המלך" זה מה שאני רוצה, כי לא תפליג לך מרחקים, תישאר קרוב ותבוא לבקר מידי יום...". כך גם במן כפי שאמרנו - ישאו את עיניהם לשמים מידי יום ביומו.

במלחמת העולם, הרב מבריסק זצ"ל ברח לוורשא עם בנו. בוורשא כמו בכל האזור היה קשה להשיג כזית לחם וכאשר השיגו פרוסה או שתיים הרב ובנו אכלו את כולה ולא השאירו למחרת כלום, הבן אכל את הקשה שבלחם והרב אכל את הרך שבתוך הפרוסה. היה להם בבנין שכן שהכין לעצמו בית מלא אוכל, ואכל מהאוכל פירורים ממש, כי פחד כמו כולם, וחשש שמא מחר ומחרתיים גם זה לא ישאר לו, אך הרב מבריסק לא שמר מהיום למחר, ועשה כן עפ"י דברי הגמרא "האומר מה אוכל למחר הרי זה מקטני אמנה" הוא אכל כפי הצורך בלי לקמץ, והנה לא שמר מאומה. יום לפני ערב ים הכיפורים (תש"א) חשב הרב מבריסק כי היום בשונה מימים אחרים מוטל עליו להשתדל ליום המחר, כיון שמחר זו מצוה לאכול, הוא השיג לחם והטמינו למחר - לערב יום כיפור. במהלך הלילה נפל על הבית פגז ורסיס ממנו קלקל את הלחם. הרב ראה בכך אות משמים כי אפילו היום, היה עליו לסמוך על הקב"ה ולא לעשות השתדלות.

בטחון! בטחון! כל כך מורא'דיג, תשמעו שתי עובדות.

אני אוהב לספר מעשע'ס בתנאי שזה א'אמת'ע מעשה - מעשה אמיתי, אז אספר שני סיפורים אחד שמעתי מחסידים יראי ה' ולא ביררתי האם זה מעשה שהיה, איני יודע האם הסיפור נכון - אבל מוסר ההשכל הנובע ממנו הוא רב, והשני וודאי מעשה אמיתי.

החסידים נסעו לרבי'ה פעם בחודש מהכפר לעיירה, עגלון יהודי קבוע היה לוקח אותם מידי חודש, אך לא נכנס איתם יחד לרבי. העגלון התאכסן באכסנייה קטנה והתפלל בבית החסידים תחשוב לעצמך איך אנו משאירים את בני הבית, נוסעים מרחקים על מנת לשבות בצל האדמו"ר ולהכנס לחדרו. תיכנס גם אתה פעם אחת בשנה - כדאי לך, אם כבר הגעת עד הלום חבל שלא תזכה. הוא דחה אותם "מה הרבי כבר יעזור לחיי האומללים, לאשתי החולה וילדי הרעבים ללחם, הוא יניח את ידו על ראשי, וכי זה יושיע אותי בחיי הקשים!?" הוא לא נכנס.

פעם אחת, לאחר הפצרות הוא נאות להכנס. הוא שהה בחדר הרבי זמן רב. ויצא. בצאתו לא שאלו אותו דבר.

בשובם בעגלה הם שוחחו ביניהם, אחד אמר כי התעלה מאד בסעודה שלישיית, ואחר אמר שהיה לו תועלת מדברי התורה בטיש בליל שב"ק וכו', פתח העגלון את פיו ואמר אני התעליתי יותר מכולם. ואספר לכם כיצד ומה:

כאשר שהיתי בחדרו של הרבי, הוא שאל אותי מה סדר היום שלי, השבתי כי הדבר תלוי, אם יש באותו יום עבודה או לא: "ביום שאין עבודה אני קם בבוקר מתפלל במנין, אח"כ מצטרף לשיעור משניות, לאחר מכן אני יושב

בבית המדרש ואומר תהלים, בסיום אני שב לביתי טועם פת שחרית ונח קמעה, אחרי צהריים, אני מקדים לתפילת מנחה ושומע שיעור בענין יעקב אח"כ מנחה מעריב וכך עובר היום. וכיום שיש עבודה? אני קם השכם בבוקר משמן את הגלגלים כדי שחלילה לא יוצרו בעיות במהלך הנסיעה, וכבר בשש וחצי אני חונה ליד ביתו של הלכות. בדרך, אם ישנה אפשרות לחנות בצידו הדרך, אני מניח תפילין קורא קריאת שמע מקפל את התפילין וכו', ואם אין זמן, כאשר מגיעים לעיר אני מתפלל". הרבי שאל אותי "ומדוע שלא תקום להתפלל במנין ורק אח"כ תצא לשוק לחפש קליינטים למשל, בשבע וחצי אחרי תפילה, ואם בכל זאת מישוהו כבר הזמין בלילה תתנה עמו כי רצונך להתפלל בבית הכנסת לפני הנסיעה?".

"אבל אז הקליינטים יהיו מועטים" ענית באנחה. הגביה הרבי את עיניו ואמר, אספר לך סיפור קצר:

עגלון פלוני שעבד קשה לפרנסתו ונסע בדרכים, צבר בכיסו עשרות רובלים והיו עמו: שקית עם מטבעות זהב, ארנק עם מטבעות כסף ועוד ארנק ובו פרוטות נחושת רבות שנשאר עמו תמיד. הוא היה בדרכו, השבת התקרבה והבין כי לביתו כבר לא יגיע, נכנס לאחד הכפרים היהודיים בדרך. הוא שאל את הרב, אם יוכל לשבות בביתו? הרב ניאות בשמחה הכניסו לביתו, החלו בהכנות אחרונות לשבת והנה הוא נזכר שהכספים בכיסו מיהר לרוץ אחרי הרב שיצא כבר לבית הכנסת ושאל אם יש לו מקום להטמין את הכסף, הרב שב, נטל את כל המטבעות ספר אותם, הטמין היכן שהטמין. יצאו שניהם יחדיו לקבלת שבת.

באמצע קבלת שבת החלו להתעורר מחשבות בליבו של העגלון, מה עשיתי הפקדתי כסף בידי מי שאינני מכירו, הכסף הזה הינו כל פרנסתי ומי יודע, "כסף! כסף!" צעק לו הלב. אבל מה אפשר לעשות. תפילת מעריב עברה עליו כשהפחד מכרסם בלב פנימה. הוא התיישב לסעודת שבת בפנים חמוצות והתיאבון ממנו והלאה. הגישו דגים ודחה אותם "אני לא מסוגל" כך התנצל, כי אין לו תאבון. הציעו לו "אולי משהו חלבי?" "לא, איני חש בטוב ואין לי תאבון" (הוא היה בפחד - מה יהיה עם הכסף) כך חלפה השבת בחששות ודאגות.

בצאת השבת מיד רץ לבעל הבית וביקש: "הכסף שלי!". רגע, קודם מתפללים מעריב, אח"כ נדבר על הכסף". אחרי מעריב הוא אמר בקול נרגש אך בעדינות: "הכסף שלי".

"רקע, קודם נעשה הבדלה" השיב הרב... הנשמה שלו כמעט פרחו. לאחר הבדלה הרב הוציא את השקית עם מטבעות הזהב, ספרם לו על השולחן - הנה הסכום שהפקדת בידי. אח"כ הביא את הארנק עם מטבעות הכסף והושיט לו. העגלון שפכם על השולחן וספר (לראות שמא הרב לקח לעצמו איזה מטבע), סיים והתמלא שמחה "גם מהם לא חסר דבר".

אח"כ הוציא הרב את השקית עם מטבעות הנחושת. העגלון שפך את תכולתה וביקש לספור. אמר לו הרב: "די, עד כאן! וכי אין לך מח בקדקדך, אם היתה לי אפשרות לגנוב מטבעות זהב וכסף ולא נטלתי, האם אגנוב את מטבעות הנחושת הפשוטות...?".

פנה אלי האדמו"ר, אתה ר' יהודי, עגלון יקר, הקב"ה נטל את נשמתך בלילה ובבוקר השיב לך את הפקדון בשלימות. העיניים נפקחו - פוקח עיוורים, רגליים צועדות, ידיים מתנועעות, וכי את הדבר הקל - הפרנסה, לזה הקב"ה לא יכול לדאוג לך?... (הזוהר הקדוש אומר כי אם אדם היה פוקח את עיניו ורואה את המזיקים המסתובבים באורי הייתה יוצאת נפשו מפחד, אולי הוא מתכוון לחיידקים הממלאים את האוויר והקב"ה מצילנו מידם - "על ניסיך שבכל יום!").

שני פריצים ויהודי אחד
המעשה השני שסיפר הגאון מוילנא. שמעו נא.

מי שיודע, הגר"א ז"ע היה עורך גלות. כאשר שב מגלותו סיפר לבני ביתו את הסיפור דלהלן.

באחת העיירות הוא התאכסן בבית יהודי ירא ה'. באחד הלילות הוא שומע את בעלת הבית שואלת את בעל הבית בקול רם "האם אתה יודעי כי מחר ממש התאריך לשלם לפריץ, ואם לא, הוא זורק אותנו לבור חלילה" הפחד והחרדה נשמעו בקולה.

אמר לה בעל הבית בשלוה: "מה את דואגת, הקדוש ברוך ישלח את הכסף".

עם שחר לפני שבעל הבית יצא לבית הכנסת, קולה של בעלת הבית רעד: "תנסה בבית הכנסת להשיג כסף, אהה אלוקים אנו בסכנה, היום, היום אחרון".

"מה את דואגת, היד ה' תקצר?!"
כאשר שב מבית הכנסת: "נו, נו, הבאת משהו?"

"היד ה' תקצר, בינתיים תגישו ארוחת בוקר" אמר בשלוה. "מה, אתה מסוגל להכניס אוכל לפה?!" תמחה אשתו.

טוב, היא הגישה ארוחת בוקר. בסיום אכילתה חרית ונח קמעה, אחרי צהריים, אני מקדים לתפילת מנחה ושומע שיעור בענין יעקב אח"כ מנחה מעריב וכך עובר היום. וכיום שיש עבודה? אני קם השכם בבוקר משמן את הגלגלים כדי שחלילה לא יוצרו בעיות במהלך הנסיעה, וכבר בשש וחצי אני חונה ליד ביתו של הלכות. בדרך, אם ישנה אפשרות לחנות בצידו הדרך, אני מניח תפילין קורא קריאת שמע מקפל את התפילין וכו', ואם אין זמן, כאשר מגיעים לעיר אני מתפלל". הרבי שאל אותי "ומדוע שלא תקום להתפלל במנין ורק אח"כ תצא לשוק לחפש קליינטים למשל, בשבע וחצי אחרי תפילה, ואם בכל זאת מישוהו כבר הזמין בלילה תתנה עמו כי רצונך להתפלל בבית הכנסת לפני הנסיעה?".

"אבל אז הקליינטים יהיו מועטים" ענית באנחה. הגביה הרבי את עיניו ואמר, אספר לך סיפור קצר:

עגלון פלוני שעבד קשה לפרנסתו ונסע בדרכים, צבר בכיסו עשרות רובלים והיו עמו: שקית עם מטבעות זהב, ארנק עם מטבעות כסף ועוד ארנק ובו פרוטות נחושת רבות שנשאר עמו תמיד. הוא היה בדרכו, השבת התקרבה והבין כי לביתו כבר לא יגיע, נכנס לאחד הכפרים היהודיים בדרך. הוא שאל את הרב, אם יוכל לשבות בביתו? הרב ניאות בשמחה הכניסו לביתו, החלו בהכנות אחרונות לשבת והנה הוא נזכר שהכספים בכיסו מיהר לרוץ אחרי הרב שיצא כבר לבית הכנסת ושאל אם יש לו מקום להטמין את הכסף, הרב שב, נטל את כל המטבעות ספר אותם, הטמין היכן שהטמין. יצאו שניהם יחדיו לקבלת שבת.

באמצע קבלת שבת החלו להתעורר מחשבות בליבו של העגלון, מה עשיתי הפקדתי כסף בידי מי שאינני מכירו, הכסף הזה הינו כל פרנסתי ומי יודע, "כסף! כסף!" צעק לו הלב. אבל מה אפשר לעשות. תפילת מעריב עברה עליו כשהפחד מכרסם בלב פנימה. הוא התיישב לסעודת שבת בפנים חמוצות והתיאבון ממנו והלאה. הגישו דגים ודחה אותם "אני לא מסוגל" כך התנצל, כי אין לו תאבון. הציעו לו "אולי משהו חלבי?" "לא, איני חש בטוב ואין לי תאבון" (הוא היה בפחד - מה יהיה עם הכסף) כך חלפה השבת בחששות ודאגות.

בצאת השבת מיד רץ לבעל הבית וביקש: "הכסף שלי!". רגע, קודם מתפללים מעריב, אח"כ נדבר על הכסף". אחרי מעריב הוא אמר בקול נרגש אך בעדינות: "הכסף שלי".

"רקע, קודם נעשה הבדלה" השיב הרב... הנשמה שלו כמעט פרחו. לאחר הבדלה הרב הוציא את השקית עם מטבעות הזהב, ספרם לו על השולחן - הנה הסכום שהפקדת בידי. אח"כ הביא את הארנק עם מטבעות הכסף והושיט לו. העגלון שפכם על השולחן וספר (לראות שמא הרב לקח לעצמו איזה מטבע), סיים והתמלא שמחה "גם מהם לא חסר דבר".

אח"כ הוציא הרב את השקית עם מטבעות הנחושת. העגלון שפך את תכולתה וביקש לספור. אמר לו הרב: "די, עד כאן! וכי אין לך מח בקדקדך, אם היתה לי אפשרות לגנוב מטבעות זהב וכסף ולא נטלתי, האם אגנוב את מטבעות הנחושת הפשוטות...?".

פנה אלי האדמו"ר, אתה ר' יהודי, עגלון יקר, הקב"ה נטל את נשמתך בלילה ובבוקר השיב לך את הפקדון בשלימות. העיניים נפקחו - פוקח עיוורים, רגליים צועדות, ידיים מתנועעות, וכי את הדבר הקל - הפרנסה, לזה הקב"ה לא יכול לדאוג לך?... (הזוהר הקדוש אומר כי אם אדם היה פוקח את עיניו ורואה את המזיקים המסתובבים באורי הייתה יוצאת נפשו מפחד, אולי הוא מתכוון לחיידקים הממלאים את האוויר והקב"ה מצילנו מידם - "על ניסיך שבכל יום!").

"ומה אתה לומד? גמרא?!"

"לא". אינו מבין גמרא.

"משנה?!"

"לא", גם משנה אינו מבין.

והסטייפלר לא פוסק מלחייך בנועם: "אז מה אתה לומד?"

"הלכה". קצור שלחן ערוך, חיי אדם.

"ואת זה אתה מבין?"

"או, יס". לא הכל, אז הוא שואל. וחוזר הרבה, כדי לזכור. ומשרטט

טבלאות, חבל שלא הביא איתו.

חיוכו של הסטייפלר התרחב, והוא פנה אל הרב פרידמן: "אתם ראש

הישיבה?"

נענה בחיוב.

"נו, שתצליחו. כי אם אני הייתי ראש הישיבה, ואתם המגיד שיעור, הייתי

מפטר אתכם! –

איך מתייאשים מתלמיד שמתעלה בהתמדה מיום ליום, בכל יום לומד

הלכה חדשה, ממש: כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם

הבא, שנאמר הליכות עולם לו!

האם זה נקרא שאינו רואה סימן ברכה בלימודו?!"

ואין הדברים אמורים רק לגבי בחור מוגבל זה –

הדברים אמורים לגבי כל אחד ואחד!

פעם אמר לי: "רבי יעקב, הרי אתה מדבר בפני בני תורה. רבים מהם

סבורים שהצלחה בלימוד נמדדת לפי ההערכה שהם זוכים לה בישיבה,

ולפי הקירבה שמראה להם המגיד שיעור. לפי השאלות המבריקות או

התשובות החריפות. לפי העיון המעמיק או הבקיאיות הנרחבת –

אמור להם שטעות בידם! שכל דף גמרא שהם יודעים, כל רש"י שהם

מבינים וכל תוספות שהם משננים, זו הצלחה!"

אילו היו יודעים זאת, היו נחסכות מועקות כה רבות, ובני תורה כה רבים

היו ששים ומאשרים!

ולמעשה, השקפתו זו של הסטייפלר היא גמרא ערוכה!

הכל יודעים אותה, אלא שלא הכל מעיינים בה ומפיקים לקחה –

ששינו (עירובין נד, ב) שהיה לרבי פרידא תלמיד, שהיה מלמדו [כל דבר,

לפני שידעו (רש"י)] ארבע מאות פעמים, וידע. יום אחד נדרש רבי פרידא

לדבר מצוה. [הודיע לתלמיד שיתכן ויקראוהו באמצע הלימוד. ברם, לא

קראוהו.] לימדו [ארבע מאות פעם] ולא ידע. שאלו מה אירע, ואמר: מאז

שהוגעתני שיתכן ותיאלץ ללכת, הוסחה דעתי. חשבתי שהנה אתה קם

והולך ונוטשני באמצע. אמר לו: ניחא. עתה התרכז ואלמדך. לימדו ארבע

מאות פעמים נוספות. יצאה בת קול ואמרה לרבי פרידא: רצונך שיוסיפו

על ימין ארבע מאות שנה, או לזכות כל דורך לעולם הבא. העדיף לזכות

דורו לעולם הבא, ואמר הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו.

יודעים דברי הגאון רבי חיים שמואלביץ' זצ"ל, שהכל מתפעלים מרבי

פרידא, ואילו הוא מתפעל מהתלמיד: איזה כח רצון, איזה דביקות

במשימה, ללמוד כל דבר ודבר ארבע מאות פעם! כיון שכך, שאלו את מרן

הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל: מדוע לא זכה התלמיד לשכר זה? וענה,

שמצד התלמיד אין זו רבותא, שהלא חייב הוא ללמוד תורה. ואם אינו

מבין אלא בארבע מאות פעמים, מחובתו ללמוד כך. משל למה הדבר

דומה, לאדם שגורש שנינו. האם נתפעל ממנו שמרכז את הלחם וטוחן

את המצה ועמל בבישול דייסה, הלא אין לו ברירה! להתפעל, צריך מרבי

פרידא שהקדיש לו זמן רב כל כך –

והשאלה, מדוע קיבל רבי פרידא את שכרו רק אז? והתשובה, משום

שבאותו יום לימד שמונה מאות פעם. אם כן, ראוי שיעניקו לו שמונה

מאות שנות חיים! ומוכח, שעל ארבע מאות הפעמים הראשונות אין

מקבלים שכר, שכן חיוב הן: "ושננתם לבניך" אלו התלמידים (דברים ו,

וברש"י) ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל על מה שעושה יותר מחיובו

מקבל שכר גם בעולם הזה (בבא קמא ט, ב ויעיין ברכות כ, ב ומהרש"א

סוטה יד, א ושבט כג, ב עפ"ד האמונה והבטחון לרמב"ן פ"ז) וארבע מאות

הפעמים הנוספות עקב פיזור דעתו של התלמיד היו יותר מחיובו, וקיבל

עליהן שכר.

הכל יודע, אבל יש לי שאלה.

איך ידעו שהתלמיד זקוק לארבע מאות פעמים לשנן תלמודו?

אין ספק שכך זה היה:

יהודי התדפק על דלתו של רבי פרידא, בשאלה להלכה ולמעשה: יש לו בן

בתלמוד תורה, ואינו קולט כלום. כל הילדים לומדים משנה ועוד מעט

מתחילים גמרא, והוא עוד לא יודע חומש. החברים לועגים, המלמד לא

מתייחס אליו, הוא בשולי החברה, אין טעם להשאירו. הוא כבר שוחח

עם הסנדלר, שמוכן לקבלו כשוליה. אבל המנהל אמר שכדאי לקבל את

ברכתו של הרב, אז הוא בא להודיע.

תביא אותו מחר, אמר הרב.

הרב הביא את הבחור, ילד חמד עם מבט כבוי. תשאיר אותו פה, אמר

הרב, תבוא בצהריים לקחת אותו.

הרב הלך, והרב ליטף את לחיו של הילד. שאל: אתה יודע לקרוא?

כן. ברוך השם.

וכבר למדת חומש?

כן, בשעתו התחילו "ויקרא", אבל לא הבין. דימעה נשרה.

עוד לטיפה, הבה נראה. שב, ואפר לך. כשיהוד עובר עבירה חמורה בשוגג.

למשל, קם באמצע הלילה ושכח שזה ליל שבת. בטעות הדליק אור, נכון?

אז הוא צריך להביא קרבן חטאת. יופי. כעת, תחזור על מה שאמרתי –

אה, אני לא זוכר.

טוב, אז אני חוזר –

פעמיים, שלוש, ארבע, חמש, וכלום. אפשר להבין את המלמד, והמנהל,

והאב.

שש שבע ושמונה, והפסקה למשחק. תשע ועשר וסוכריה. אז תחזור, אני

לא זוכר. בוא, נתחיל מהתחלה.

בצהריים הגיע האב. הרב קידמו בחיוך רחב, והילד תלה עיניים שואלות.

איזה בן נפלא, כזו התמדה ושקידה, נפלא ללמד אותו. שיאכל וינוח מעט,

ויבא שוב.

בשלוש הגיע. שלושים וארבעים פעם, וכלום. חמישים ושישים, ואין

תזווה. שבעים שמונים, אולי זיהה זיק הבנה. מאה, עדיין לא. נערוך

הפסקה קצרה, וננסה שוב.

מאתיים ושלוש מאות, וקיר אטום. שלוש מאות וחמישים, ושבעים,

ותשעים. ארבע מאות, ותרועת נצחון. איזה יופי, אז אתה יכול, אתה

מסוגל! אתן לך פתק עבור האב, ותבוא מחר!

וכך, יום אחר יום, ידיעה אחר ידיעה, רסיס אחר רסיס.

ושוב, יש לי שאלה – אם גם לאחר ארבע מאות פעם לא היה יודע?

אין ספק, רבי פרידא היה ממשיך ומנסה. אולי בפעם החמש מאות, השש

מאות, השבע מאות ושמונה מאות –

ואז, לא היה מקבל שכר על לימוד של שמונה מאות פעמים!

וגם זה כתוב, למעשה, בפסוקינו –

מהיכן למידים כלל זה, שתלמיד שלא ראה סימן ברכה בתלמודו חמש

שנים שוב אינו רואה? מעבודת הלויים.

ומה היתה עבודת הלויים?

"תניא, מעשה ברבי יהושע בר חנניה שהלך לסייע בהגפת דלתות [בבית

המקדש] אצל רבי יוחנן בן גודגאדא. אמר לו: בני, חזור לאחוריק, שאתה מן

המשוררים ואני מן השוערים, ומשורר ששיער – במיתה" (ערכין יא, ב).

ואני שואל: מה יש ללמוד חמש שנים, כדי להגיף דלת?

מלמדים חודש וחודשיים, שנה ושנתיים –

ואין המדובר בילד, ולא בנער: מגיל עשרים וחמש עד שלושים!

ואם לא קלט איך מגיפים שער בגיל עשרים ושש ועשרים ושבע ועשרים

ושמונה, הלא תלמיד של רבי פרידא הוא עילוי לעומתו –

ואין מתיאשים, חמש שנים ללמד להגיף שער –

אז כמה יש להתאמץ כדי לפתוח בפניו שער – - -

(והגדת)

בא ר' יהונתן אייבשיץ, ואומר רעיון נפלא שדרכו הוא בונה את היסוד שלו,

לגבי כל חטאי דור המדבר;

כותב ר' יהונתן אייבשיץ – ולכן דעו, כי החטא בשני אופנים. החטא המורגל,

כוונתי לחמדה ולתאוה להבלי עולם וכדומה, שהוא הכל מיצר הרע. אמנם יש

אופנים אחר, והוא להיות כל חשקם ותכלית שלמותם, להשיג ולראות מראות

אלהים ומקום כבודו. ויש להם מדרגה מזמן לזמן ואם הם ממהירים לרוב עוצם

תשוקת העלול להעילה שלו, להביט ולעלות מהר יותר כפי המדרגה הראויה

להם בזמן ולאט לאט. זהו אצלם עון, ובזו מקבלים עונשם ...

נסביר:

אומר לנו ר' יהונתן אייבשיץ, שאין למלאך יצר הרע לתאוות, כפי שנמצא

אצל בני האדם. למלאך יש יצר הרע אחד – לטפס לגבהים שאסור לו לטפס!

– יש כרוב, יש אופן, יש חיות הקודש, יש שרף – לכל מלאך יש 'סיווג', עד

איפה הוא יכל להגיע. אבל בכל זאת, יש לו חשק להתקרב לדרגות רוחניות

גבוהות יותר שאסור לו להתקרב אליהם. ברגע שהוא מטפס גבוה יותר –

הוא מיד נענש!

אספר לכם מעשה:

לקחו אותי פעם אחת להרצות, במקום בטחוני. לאותו אדם שליווה אותי,

היו בכיס כל מיני כרטיסים בצבעים שונים, כאשר כל כרטיס פותח דלת

מסוימת בקומה מסוימת. שאלתי אותו לפרש הענין, אז הוא אמר לי,

שהצבעים הם רמת הסיווג של כל עובד ועובד בבנין;

יש עובד שרמת הסיווג שלו היא צבע ירוק – הנמוך ביותר. העובדים שיש

להם צבע ירוק, יכולים להיכנס רק לקומה הראשונה מבלי אפשרות לעלות

לקומות העליונות. לעומת זאת, עובדים עם רמת סיווג 'צהובה', יכולים לעלות עד לקומה השנייה - לעלות ולרדת. וככה זה ממשיך עד צבע זהב שזה הסיווג הגבוה ביותר שיכל להסתובב בכל הבנין - לאותו אחד שליווה אותי, היה את הסיווג הזה.

"מה זה הסיווג הזה?", שאלתי אותו.
"זה סיווג בטחוני. לדוגמא, בקומה העליונה יש אדם, שצופה על אישיות מסוימת בעולם הערבי באמצעות ה'לוויין עמוס'; הלוויין מתביית עליו ורואה כל תנועה שלו - בבחינת 'עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בבור נכתבים' © - הכל בהשגחה! - לא כל אחד יכל להיכנס לשם!"

אמרתי לו: "ומה קורה אם מישוהו נכנס בלי כוונה למקום שאסור לו?"
"תוך עשרים שניות הוא כבר לא שם! - היו הרבה מקרים כאלה. הרי כל אחד רוצה לדעת מה קורה בקומה שמעליו!"

להבדיל אלף אלפי הבדלות, אומר לנו ר' יהונתן אייבשיץ - כל מלאך, שואף להגיע לפסגות רוחניות מרוממות יותר! - הוא שואף להגיע לדרגה שמעליו - הוא רוצה להתעלות, אבל אסור לו!

ממשיך ר' יהונתן אייבשיץ - וזהו חטאם של נדב ואביהוא, שהרבו לעלות אל ה' יותר מהראוי. "ובקרבתם לפני ה' וימותו";

כותב האור החיים הקדוש - בקרבתם לפני ה'... רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב דביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם והבן ובחינה זו אין מכיר איכותה, והיא מושללת ההכרה, לא מפי מין האנושי, ולא מפי כתבו, ולא תושג בהשערות מושכל הגשם...

ידעו נדב ואביהוא, שברגע שהם ייכנסו למקום שאסור להם להיכנס, הם עלולים לשלם על כך בחייהם. אבל בכל זאת לא יכלו להתאפק - נשמתם נמשכה כמו מגנט לברזל; הגם שידעו שימותו, היה שווה להם להידיבק בשכינה ולהפסיד חיים!

כאן בא ר' יהונתן אייבשיץ, ואומר יסוד נפלא להבנת כמה וכמה דברי חז"ל, שפותחים לנו פתח חדש בהבנתם:

ישנו סוג של בן אדם, שחי חיים מאושרים והכל טוב לו - תמיד הוא מאושר; הוא בבחינה של - "מצוה גדולה להיות בשמחה" - ואם הוא נכנס למשבר, הוא מיד מוצא את הנקודת יציאה ממנו.

מצד שני, יש בן אדם שנמצא תמיד ב'ירידה' - מנסה ליצור לעצמו תמיד, כל מיני אפשרויות לשמחה, אבל הוא לא מצליח. אז יש כאלה שקונים GMC, שמים 'בוקסות' ומתחילים לקפוץ © - יוצרים שמחה מדומה. יש כאלה אנשים, שאין להם את היכולת הכספית לקנות GMC, אז הם קונים שיבס

ריגל - 36 דולר, ועוד בקבוק סודה - 4 שקל; שותים ארבע כוסות, לאחר מכן עוד חצי בקבוק סודה - אחרי ארבע דק', כל העולם מתחיל לנסוע איתם ביחד ©; תוך ארבע דק' הם כבר בלונדון... משם הם עוברים לפריז ... רומא ... פתאום, הם לא חייבים כסף לאף אחד - להיפך, כולם חייבים להם - ככה

זה נמשך עשר דקות עד שהם מתעלפים ומתעוררים חזרה לחובות © מי שעושה את זה, אין לו שמחה פנימית - זה לא מובנה בתוכו! לעומת זאת, ישנם אנשים, שיש להם שמחה פנימית! - הם מאושרים שהם לומדים תורה. החיוך לא נמחק מהפנים שלהם! הוא מחדש חידוש תורה, כולו קופץ משמחה!!! - טוב לו!!!

איך מכנים חז"ל, אדם שרצה לטפס גבוה מידי, למרות שעדיין הוא לא מוכן לזה מבחינה נפשית?
'שתויי יין'!

אומר ר' יהונתן אייבשיץ - וזהו שאמרנו שאכלו בוסר, כי לא המתינו לזמן מדרגתם ואכלו פרי קודם זמנם, וכן אמרו 'שתויי יין'. שהוא הדבר שהרבו להשיג ולחבוץ ולהבין ולהסתכל כפי חלקם המגיע, והרי זה כמו ששותה יין יותר מכפי המידה שלרוב החום ישכב וירדם ופוגם בעצמו, ואילו שתה לאט לאט היה לו לעזר וסעד בבריאות ובהשכל, וחמרא וריחנא פקחא {יומא עו}.

ולכך אמרו חז"ל כי אדם וחיה אכלו בוסר וסחטו ענבים, כי לא המתינו עד שיגמר היין בענביו, רק סחטו קודם עונתו לשתות וישכרו. הוא היין שגרים חטא אדם הראשון, היינו רוב השגתו והסתכלותו במקומות גבוהים ... ולעתיד לבוא, הבטיח ה' לבער רוח הטומאה מכל וכל, ואילילים כליל יחלפו, ולא יהא מקום לחטוא כמין ראשון, חטא תאוה. אבל מין שני לחטוא, יהיה לעתיד לבוא גם כן. כי בהשיגם חכמה ומלאה הארץ דעה, יוסיפו לעלות וימהרו ללכת לרב חשק ואש תורה ומדע, לחזות מחזה שדי וכדומה, ורבים אשר לא ישמרו גדרם שהוחק להם בנתיבות ומסילות לבבם כמו מלאכי מעלה הנ"ל, וזהו החטא שיהיה לעתיד לבוא וזהו אכילת בוסר שלא ימתינו

עד גמר פרי, אבל כיון שלא יוכלו לקרוע ע"י כן לצאת הטמאה מכח לפעל כמו אדם הראשון, כי כבר בטלו לעולם, לא יהיה זה עון לגרום רעה לבניו, כי הוא רק רוב חשק לחכמה, ושניו יהיו קהות כאוכל בוסר קודם זמנו, אבל לבניו לא יקרה דבר.

וזהו מאמר ירמיה שלא יאמרו עוד לעתיד לבוא אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה, כי כך היה באדם הראשון וחיה, המה אכלו בוסר וגרמו רעה לדורותם,

לכן באו עם ישראל למשה רבינו, וביקשו ממנו שיכניס בהם קצת תאוה, כדי לגרות להם את הטעם בעיניי העולם הזה!

עד כאן דברי רבותינו, בביאור חטאי דור המדבר; שנבין, שכל שאיפותם היו שאיפות רוחניות!

פרשת השבוע מתחילה בשאיפתו הרוחנית של אהרן – 'חלשה דעתו של אהרן' – 'למה לא זכיתי להיות בהקרבת קרבנות הנשיאים'; לא זכית, אז מה קרה???

משל למה הדבר דומה? לאדם שהתפלל בבית כנסת של הקהילה שלו – יש לו מנין אחד ביום!

נכנס אחד הרבנים לעשות שם מגבית; המרא דאתרא עולה לבמה, מדבר בשבח הענין ומחייב את כל אחד מהמתפללים לתרום מכיסם 500 ₪ בעשרה תשלומים; "אם המרא דאתרא אמר – עושים"; כל אחד נותן את מס' הויזה שלו ומשלם.

למחרת מגיע אחד שלא היה במגבית – אחותו התחתנה והוא ולא הגיע לתפילה; הוא מסתכל על פלאייר שמונח על השולחן ושואל את המתפללים: "מה זה???"

"אוו, היה כאן אתמול הרב הזה... והרב הזה... – הרב חייב כל אחד לתרום 500 ₪ למטרה הזאת!"

"אוו, ברוך ה' שלא הייתי!"

לעומת זאת, יש אנשים שהיו מצטערים על שלא היו ולא הצליחו לתרום – "איך לא הייתי!!!" – חלשה דעתו! – הוא מבקש את הכתובת לתרומה, את הטלפון של המתרים וכו' – כאן זו נקודת המבחן, איפה אתה נמצא מבחינה רוחנית!

אהרן הכהן לא היה בחנוכת הנשיאים – חלשה דעתו – "הביאו קרבנות לקב"ה – איך לא הייתי!!!"

פרשת השבוע שלנו עוסקת גם בענין {ט, ז} למה נגרע; באים אותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם, ואומרים: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל"

אמרו להם: "כן, אבל הייתם טמאים!"

"אז מה אם היינו טמאים, בגלל זה נבטל את המצוה???"

אם הבוס חילק מתנות לחג ואתה לא היית באותו זמן; אתה מגיע ביום שלמחרת ומבקש לקבל את המתנה: "שלום, אני לא הייתי אתמול... אפשר לקבל את המתנה לחג?"

"לא היית – אתה לא מקבל!"

"אז מה אם לא הייתי – אני רוצה את השי לחג!!!" – כאן האדם יילחם כדי לקבל את המתנה! – סרוויס מסין ב – 14 ₪ לא יילחם!! ☺

באים אותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם – "למה נגרע"

"לא הייתם טהורים בזמן הקרבנות הקרובין!"

"אז מה אם לא היינו טהורים – רוצים להקריב!"

ישנם אנשים שאכלו גבינה בחג השבועות – יצאו י"ח כל הדעות; אכלו גם בליניצ'ס, גם עוגת גבינה – גם חמוץ וגם מתוק – יצאו י"ח חג! ☺

אתה שואל אותם: "עם מה יצאת מהחג הזה?" – הוא עונה לך: "מה זאת אומרת עם מה – עם 7000 קלוריות!" ☺

בתוך הפרשה שלנו, מופיע ענין של 'נוניים הפוכים':

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

ואמור לאומן שעשני (תענית דף כ'), ולפי"ז יפה אמרו בגמ' דיש ללמוד גודל עון לה"ר ממרגלים, שלא הוציאו דבה רק על עצים ואבנים שאינם מרגישים כלל, ואין בזה רק חטא בין אדם למקום מה עלתה להם, ק"ו למי שמוציא דיבה על חברו, שיש בזה שתי עונות, בין אדם למקום וגם בין אדם לחברו, שהרי האדם הוא מרגיש ומצטער כשמדברים עליו לה"ר. ואמנם כל זאת הוא רק באנוש דעלמא שיש לו צער כשמדברים עליו לה"ר, ולכן הוי ג"כ חטא שבין אדם לחברו, אבל משה רבינו ע"ה שהי' עניו גדול ולא הרגיש ולא הצטער כלל ממה שדברו עליו לה"ר, ולא הי' בזה חטא בין אדם לחברו, רק כאילו דברו לה"ר על עצים ואבנים שאינם מרגישים, ולכן יפה אמרו דהיה להם להמרגלים לקחת מוסר ממרים עכדפח"ח:

ולפי"ז י"ל ההתורה הקדושה באה להורות גודל חטא לה"ר, ולכן כתבה באמצע הענין והאיש משה עניו מאוד וגוי, וא"כ לא הי' בזה חטא בין אדם לחברו כלל, וכך עלתה לה, ק"ו למי שמדבר לה"ר על אדם אחר שהוא מרגיש ומצטער. שוב ראיתי ונראה שזכיתי בעו"ה לכוון בזה לדעת רבינו הרמב"ם ז"ל מ"ש בזה בסוף הלי' טוכאות צרעת, ע"ש לשונו הנחמד.

(אפריון)

ותדבר מרים ואהרן כמשה על אדות האשה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח (יב, א)

עוד נ"ל בהקדם, דרש"י ז"ל כתב בר"פ שלח, למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקחה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. והקשה בספר אפיקי יהודה (עין רוגל) מזה דאמרינן בגמ' [ערכין ט"ו ע"א] בא וראה כמה גדול עון לשון הרע, ומה אלו המרגלים שלא הוציאו לעז רק על עצים ואבנים שאמרו ארץ אוכלת יושביה כך עלתה להם, המוציא דיבה על חברו על אחת כמה וכמה. ולפי"ז מאין היה להם למרגלים לקחת מוסר ממרים הרי יש חילוק גדול, היא הוציאה דיבה על משה מבחר המין האנושי ולכן (נלקח) [לקחת], אבל עדיין היאך יהיה להם ראי' ומוסר שלא להוציא דיבה על עצים ואבנים:

והי' אמ"ן הגאון מהרצ"ה העללער זצ"ל כי הנה יש עבירות שהן בין אדם למקום, ויש ג"כ עבירות שבין אדם לחבירו, ועון לשון הרע הוא עון שבין אדם לחבירו שגורם לו רעה והוא מצטער כאשר נודע לו שדברו עליו לשון הרע והטילו בו מום, ואמנם יש בעון זה גם חטא בין אדם למקום, שכשהאדם מספר לה"ר על חברו ומטיל בו מום הרי הוא מנגה בזה מעשי השית"ש, וכדרך שאמר אלי' לרשב"א לך

ויהי בנסע הארון. (י, לה) נו"ן הפוכה לפנינו ונו"ן הפוכה לאחרי אלפי ישראל, וכבר דברו מזה רבותינו וז"ל. והנראה לפע"ד, דאיתא במס' שבת (דף קט"ו סוף ע"ב) ת"ר ויהי בנסע הארון ויאמר משה, פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ומלמטה לומר שאין זה מקומה וכו', ותניא רשב"ג אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה, ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה וכו'. ופירש"י עתידה פרשה זו שתיעקר, לעתיד שיהיו כל הפורעניות בטלין ולא ידאגו לפורענות ויצר הרע בטל עכ"ל. והנה הקללות שבמשנה תורה הן צ"ח, וכתבי' [דברים כ"ח ס"א] גם כל חלי וכל מכה הרי ק', (וכתבו המפרשים דמשו"ה תקנו מזה ברכות בכל יום להגן ולהציל מהן), וי"ל שזהו הרמז שבאו שני נוני"ן בגימטריא ק', לומר כי מחמת שבזמן הזה שיש ק' קללות יש לדאוג מן הפורעניות, לכן נכתבה פרשה זו כאן שלא במקומה כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה. והן הפוכות לומר כי עתיד הקב"ה להפוך את הקללות לברכות, ואז תיעקר פרשה זו מכאן ותכתב במקומה כי לא ידאגו עוד מן הפורעניות, יצר הרע בטל מאתנו, לטוב לנו במהרה בימינו.. (אפריון)

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'
פרשת בהעלתך תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 486

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

השלמות תשעים אמונים בברכות השחר

רבים שואלים אותי מדוע אנו נותנים דגש כה רב על עניית אמן אחר ברכות השחר. האם אכן יש חשיבות מיוחדת דוקא לעניית אמן אחר ברכות אלו?

והו אמןם כל פעילות 'בני אמונים' נוסדה לזכרו ולעלוי נשמתו של אבי מורי רבי חיים בן ציון בן רבי אהרן צבי זצ"ל, שעד לאחרית ימיו היה מקפיד לענות אמן אחר ברכות השחר אחר אנשים רבים ככל שהיה לאל ידו, אף עדין יש המבקשים להבין: מה המקור להנהגה זו?

במאמר זה ובבאים אחריו נעמד על יסודו ופרשו של מנהג זה.

כידוע, מנהג זה נקבע על ידי מרן ה'בית יוסף' בשלחן ערוך (או"ח ו ד), ורמגן אברהם (שם ט, הביאו ה'משנה ברורה' שם יג) מבאר זאת במלים ספורות: "נראה לי שעושים כן כדי לענות תשעים אמונים, וכדאייתא ב'זהר חדש' (קלב א) ובתשובת מנחם עזריה (סי' קיט) עין שם".

והדברים צריכים באור: מדוע נצרך מאמץ מיוחד - עניית אמן אחר 'ברכות השחר' - כדי להגיע למקסת תשעים אמונים ביום; הלא חשבון פשוט יגלה לנו שבעניית אמן אחר ברכות התפלה והקדיש מגיעים אנו לקר?

אמנם למעין במקור הדברים, ב'תשובות מנחם עזריה' שהזכיר ה'מגן אברהם', המקרים כיום בשם 'שו"ת הרמ"ע מפאנו', יתבארו הדברים על ברי.

הקדמונים גרסו בדברי הזהר (שם) שמקסת הדברים שבקדשה שצריך אדם לענות בכל יום רמוזה במלה 'צדיק' - 'צ' אמונים, 'ד' קדשות, 'ו' קדישים, 'ק' ברכות. אם נדיק בדברים נבין, כי אם עניית אמן על קדיש נמינית במקסה נפרדת - 'י' קדישים, ואינה נספרת במנין הכללי של 'צ' אמונים, מלמד הדבר שאות מקסת 'תשעים אמונים' נתן לצבר דוקא מעניית אמן אחר ברכות. ובכן, כדי לצבר תשעים אמונים על ברכות, אף אם נחשב את כל האמונים שאנו עונים על הברכות, שעקרן תורת הש"י בשחרית ומנחה, עדין אין אנו מגיעים כי אם למחצית ממקסה זו, ובדייק לשם כך - מבארים ה'מגן אברהם' ות'משנה ברורה' - התיסד המנהג לענות אמן אחר ברכות השחר.

נמצא לאור זאת שרק אדם המקפיד לשמע לכל הפחות משלושה אנשים מדי יום את ברכות השחר, כמנהג המופיע בשלחן ערוך, זוכה לעמד במקסה המחיבת של תשעים אמונים על ברכות.

וכאן יש לשים לב לנקדה חשובה: בעוד את מקסת מאה ברכות, ארבע קדשות ועשרה קדישים משיג כל אדם המתפלל שלוש תפלות במנין, בתוך סדר יומו וזלא מאמץ מיוחד, לשם צבירת תשעים אמונים על ברכות יש לעשות מאמץ מיוחד - לענות אמן אחר ברכות השחר, ומי שלא יעשה זאת פשוט לא יגיע לקר.

שוו בנפשכם! כול אדם לחיות כל חייו עלי אדמות, להקפיד להתפלל שלוש תפלות ביום, ואולם אם לא יקפיד לענות אמן אחר ברכות השחר של חבירו, לא יגלה בידו גם לא יום אחד שבו זכה לעמד במקסה של עניית תשעים אמונים על ברכות, שאותה קבעו חכמינו זכרונם לברכה.

ענין זה אף מרמז בכתוב (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים', אם רצוננו להגיע למקסות המרמזות במלה 'צדיק', עלינו לתת דגש מיוחד לחלה החלשה מהמקסות הללו, הלא היא 'צ' אמונים' ולהיות 'שמר אמונים'.

בקריאת 'גוי צדיק שמר אמונים'

שבת שלום,

218 219 מכאולין

תפלת הדרך במסע לארץ ישראל

"ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך" (י לה)

כתבו בעלי התוספות, כי בקשתו של משה להצלה מפני אויבים ושונאים - "קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך", שנאמרה בתחלת כל מסע, ככתוב: "ויהי בנסע הארץ ויאמר משה", היתה "תפלת הדרך שלהם".

והנה ידוע שפסוק זה, וכן הפסוק שאחריו, שבו מזכרת תפלתו של משה בסיום כל מסע: "ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", מקפים בספר התורה באות נו"ן הפוכה. ובארו חכמים (שבת קטז א) שהסבה להפדתם של פסוקים אלו מהפסוקים שלפניהם ושלאחריהם, באה ללמד שיש להם חשיבות של ספר בפני עצמו.

בשעור חמש רש"י (ויצא תשד"ס) באר בעל השפיע חיים שבכך שיחזה התורה ספר שלם הכולל רק את תפלות ישראל ביציאתם לדרך ובהגיעם אל המנוחה, היא שללה את המחשבה שדי לו לאדם בלמוד התורה ובשמירת המצוות ואין מחובתו להשקיע בעבודת התפלה. התורה מורה בכך "שאין כות קיום בלי עבודת התפלה". וכבר רמזו על כך חז"ל באמרום (במות קט ב): "כל האומר אין לו אלא תורה - אפלו תורה אין לו".

בהזדמנות אחרת הוסיף ואמר השפיע חיים בענין זה (רענא דרעיון ח"א, פר' תולדות מאמר ב אות ה): "אם התפלה היא שלא פדת, ואפלו אם רק מחסרים לענות אמן אחת, כבר יש בכך מניעה לזכות ללמוד תורה".

'לאמר' לדורות

"ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה" (יב ג)

אחר שנאמר "ויצעק משה אל ה'", מפני מה מוסיף הכתוב "לאמר"?

רבנו בחי מפרש שבא הכתוב ללמדנו שצעקתו של משה לא היתה צעקת הלב בלבד, אלא "היתה באמירה מחלקטת", וכפי שאמרו חז"ל (ברכות לא א) שעל המתפלל לבטא את מלות התפלה בשפתיו.

עוד באר רבי מרדכי הכהן מצפת: על הפסוק (בראשית כח כ) "וידר יעקב נדר לאמר" דרשו חכמים (ב"ר ע א): "מהו לאמר? לאמר לדורות, כדי שיהיו נודרים בעת צרתם". אף פאן יש לדרוש: "ויצעק משה אל ה' לאמר" - לאמר לדורות שיתפללו על החולים (שפתי כהן).

רבי צבי הירש פרבר, מרגני לונדון, מוסיף שבהנהגת משה היתה אף אמירה לדורות, שיש להתפלל על החולה מיד ללא דחוי, וכפי שתרגם אונקלוס את תפלת משה: "בבעו אסי כען יתה" [בבקשה רפא כעת אותה] (פרס הגבי).

התכתב רשומה בסדור התפלה

מפיו על המצוקה שבה הוא שרוי ולנסות לסייע בעדו.

כמה דקות לאחר מכן סים מידענו את תפלתו הזכה ופסע שלוש פסיעות לאחור. הוא עזן לא הבחין ביהודי האמריקאי הממתין מאחוריו ומביט בו בהתענינות. ברגע שפנה לצאת מבית הכנסת, קם האמריקאי ממקומו, לחץ למידענו יד לברכת 'שלום עליכם' והתענן בשקט ובעדינות אם יוכל לעזר לו במשהו.

מידענו, שהיה מפתע ונדהם מהמלאך שגשלה אליו משמים, גולל בלב פתוח בפני האיש הזר את המצוקה הקשה שבה הוא שרוי. הוא ספר על ביתו הברוך וכיסו הדלים ועל חסר יכולתו לעמוד מול צערם ותביעתם של בני ביתו.

העשיר שמע והתרגש. הוא הוציא פסת נייר מכיסו ורשם עליה את שמו ואת התכתב שבה הוא מתאכסן בשהותו בירושלים. הושיטה לידיו של מידענו והזמינו לפגשו באותו ערב במעונו.

בשעת ערב מקדמת נקש האיש על דלת מעונו של העשיר. הלה קבלו במאור פנים, התענן מפיו על חייו ומשפחתו ואחר שאל: "כמה כסף חסר לך כדי שתוכל לכלכל את צרכי החג בהרחבה?" מידענו הרהר בדבר ואחר השיב: "כמדומה ששלשת אלפים דולר יספיקו".

ללא אמר ודברים שלף האיש את ארנקו, מנה מתוכו שלשת אלפי דולרים טבין ותקילין והושיטם לידיו של היהודי ההמום. אף בקשי הצליח למלמל מפיו כמה מלות ברכה, והוא יצא לביתו.

בהגיעו לביתו והמזמנים בידיו, שח לבני ביתו על הנס הגדול שנעשה לו, ופניהם הוארו. מלבד עצם ההטבה הפלכלית, היתה בכך אף מעין הארה שגשלה אליהם ממרום והוכיחה להם כי הקדוש ברוך הוא לא עזבם חלילה. בהגיע הרגע הנכון התהפך בבת אחת מצבם לטובה ולברכה.

כמה ימים לאחר מכן נשאל מידענו מפי אחד מאלו ששמעו את ספורו, אם שמר את שמו וכתבתו של אותו עשיר כדי שיוכל להעזר בו אף לעתיד. התשובה שקבל הפתיעה אותו: "כתבתו של אותו יהודי רשומה בסדור התפלה", אמר האיש בבטחון, "לא אני הוא זה שחפשתי אותו. משמים שלחו אותו אלי, ואם חלילה שוב אצדק, אשפך שוב תפלה לפניו יתברך, והוא כבר ידאג להפנות אלי את העזרה הנדרשת".

טיב ההתחזקות - תפלה, עמי תרנא

מטען שהצטבר במשך זמן רב. הוא התחיל להתפלל, וכאשר הרהר כהלכה בתחלת התפלה בעבדת היותו 'עומד לפני המלך', נפרץ סכר דמעותיו בבת אחת; "וכי מה היה לי לחפש עזרה פה ושם", חשב האיש לעצמו, "בטרם השחתי דאגתי פראוי וכנדרש לפני מלכו של עולם, הכל יכול, תסיף ובעל היכלת ובעל הכוחות כלם". הוא התפלל בלב עורג ומשתוקק, וכאשר הגיעה השעה לבקש, בקעו המלים מלבו כמאליהן: "בורא כל עולמים, ממלא כל עלמין, השיח האיש נפשו בבכיה, "איני יכול לעמוד מבלעדך! הו במשך כל ימות השנה נסיתי כל דרך אפטרית להשיג לבני ביתי לחם לפי הטרף, ואף בקשי עלתה ביד. והנה עתה, בהתקרב חג הפסח, כשההוצאות כבדות מנשא, עומד אני מביש ונכלם ואיני יודע להשית עצות בנפשי; בביתי אין לחם לאכל, ומי יכול לחשב על מצות ויין וכל הצרכים הרבים הנדרשים לקיום מצוותיך?!

אנא רבונו של עולם, הו לך הכת והממשלה בעליונים ובתחתונים ואין מעצור בידך מלהושיע, אם ברב ואם במעט. יודע ומכיר אני במעוט ערכי, ואיני מבקש על עצמי כי אם בעבור משפחתי וילדי הרפים השואלים צרכיהם ואני".

כך, משך שעה ארפה השיח האיש את לבו בבכיה. מנן המנחה שבו התחיל להתפלל הסתים כבר לפני זמן רב, מנגנים נוספים כבר התחילו אחריו והסתמו, והוא אינו שם לב כלל לכל הסובב אותו. כל מעניו ומגמתו נתונים לתפלה זכה וברה.

כמאמר הכתוב "קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע" (תהלים לד יט), עלתה תפלתו הזכה למרומים הישר אל פסא הכבוד והתקבלה ברחמים וברצון... הישועה לא אחרה להגיע.

בעודו עומד בתפלתו, נכנס לטטיבל שבו התפלל, יהודי אמריקאי עשיר שהגיע עם משפחתו לחג את הפסח בירושלים. אותו עשיר שזה עתה נחת בארץ, היה במצב רוח שמח ונרגש על גדל הזכות שגפלה בחלקו, לעשות את הפסח סמוך ונראה למקום הקדש והמקדש, ומראה היהודי הירושלמי נשוא הפנים הבוכה את נפשו בתפלה, שבר את לבו.

"בודאי זקוק איש לעזרה", הסיק העשיר את המסקנה המתבקשת והחליט להמתין עד שהלה יסים את תפלתו כדי להתענן

הספור שלפנינו שהתרחש לאחרונה, עוסק ביהודי יקר, אב למשפחה ברוכה, אשר לקראת חג הפסח נזלע לקשי כלכלי משמעותי ביותר. הגיעו הדברים לידיו כך, שעוד בטרם החל ברכישת צרכי הפסח, לא די שכבר נגמרו המזמנים בכיסו, אלא אף מסגרת האשראי נצלה עד תם.

בתחלה הוא עוד הצליח לגרר עם הלוואות והשגת כספים מפה ומשם, אף עד מהרה הגיע הרגע שממנו חשש: כמה ימים לפני

"בודאי זקוק איש לעזרה", הסיק העשיר את המסקנה המתבקשת והחליט להמתין עד שהלה יסים את תפלתו כדי להתענן מפיו על המצוקה שבה הוא שרוי ולנסות לסייע בעדו.

בית הכנסת זכרון משה בירושלים

פסח והבית היה ריק, פשוטו כמשמעו. לא היה לו מהיכן להשיג ולו פרוטה אחת נוספת.

מתוך שהתקשה לראות בצערם, כאבם ותביעתם של בני ביתו, יצא מידענו מן הבית כשהוא אובד עצות. הוא התהלך ברחובות ירושלים, ולפתע מצא עצמו בפתח בית הכנסת הנודע 'זכרון משה'. היה זה בדיק בשעת מנחה גדולה, והוא החליט להכנס לבית הכנסת ולהתפלל באחד מהמנגנים הראשונים שהתקיימו במקום.

עד שלא פתח בתפלה לא ידע עד כמה גדול מטען הכאב שהוא נשא על לבו,

דין 'אמן קטופה'

לשנים, שאמר 'א-מן' או 'א-מ-ו', והובא להלכה ברמ"א שם.

ענישו של העונה אמן קטופה או חטופה

ג. אמרו חכמים (ברכות שם): "כל העונה אמן 'חטופה' - יתחטפו ימיו; 'קטופה' - יתקטפו ימיו".

מקורות ובאורים:

בספר 'ברכת ראש' (ברכות שם) מבאר שהחלוק בין הענישים הוא כדלהלן: "יתקטפו ימיו" פרושו שימות קדם זמנו, והוא הקרוי בלשון חכמים (חגיגה כח א) "כרת דשגיי" [כרת של שנים]. ואלו "יתחטפו ימיו" פרושו שימות בזמנו אך במיתה פתאומית, והוא הקרוי בלשון חכמים (שם) "כרת דיומי" [כרת של ימים]. וצ"ל שכן משמע מדברי הרא"ש (ברכות ז יז) שג"רס: "חטופה - יתחטפו ימיו; קטופה - יתקטפו שנותיו". אמנם בירושלמי (ברכות ח ח) ג"רסו: "חטופה - יתחטפו שנותיו; קטופה - תקטף גשמתו", ומשמע שעל אמן קטופה נענישים בעולם הבא - עולם הנשמות. וראה בספר 'בכורי אריה' על אגדות הירושלמי שם.

בספר 'נוטרי אמן' (ח"ב עמ' שכ) מביא בשם ה'דרך אמונה' שהיה רגיל לומר על תקופה זו אשר בה רח"ל רבו הצרות, ואנשים צעירים נלקחים לבית עולמם, כי יש צורך להתחזק במיוחד על דברים שעליהם מובא במפרש בגמרא שהם גורמים לענישים כאלו, ובכללם עניית אמן כהלכתה.

חסור אחת מאותיותיה

א. יש להקפיד להגות את המילה אמן בשלמותה, מבלי להבליע את הנו"ן שבסוף המלה או כל אות אחרת. אמן הנאמרת תוך כדי הבלעת אחת מאותיותיה, נקראת 'אמן קטופה', ואסרו חכמים לענותה.

מקורות ובאורים:

רש"י (ברכות מז א ד"ה קטופה) מפרש שאמן קטופה פרושה: "שמתסר קריאת הנו"ן שאינו מוציאה בפה שתהא נכרת", ואף ה'שליחן ערוך' (או"ח קכד ח) נקט כדבריו. אמנם רבנו יונה (ברכות לד ב מדה"ר) פרש שאמן קטופה באורה: "שאינו מזכיר כל האותיות", וכתב הב"ח (או"ח שם) שאף רש"י סובר כן, ולא נקט רש"י "שמתסר קריאת הנו"ן", אלא לפי שרגילות היא להשמיט אות נו"ן בסוף תבה, והובאו דבריו ב'באור הלכה' (שם ד"ה קריאת).

חלקת המלה לשנים

ב. בהגדרת 'אמן קטופה' נכלל גם המפסיק באמצע עניית אמן באופן שנוראית המלה כחלוקה לשנים.

מקורות ובאורים:

בספר הערוך (ערך אמן) פרש שאמן קטופה היא "שפסק אמן לשנים", והינו שהפסיק העונה באמצע וחלק את המילה אמן

דועי אמונים

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

הגה"צ רבי יעקב סופר שליט"א
בן כ"ק האמרי סופר מערלוי צ"ל ורב קהלת ערלוי בביתר

כמו שאמרו חכמים (שבת קלט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", שנאמר (תהלים כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", אל תקרי שמר אמונים' אלא 'שאומונים' אמן". עוד היה אומר כי תבת אמן הנה ראשי תבות "אני מוסר נפשי".

כמו כן הקפיד מאד שתמיד יהיה מי שיענה אמן על ברכותיו. גם כשהשפים בעוד לילה לעסק בתורה, ואיש אין עמו, היה מתקשר לבנו שבארצות הברית, שיענה אמן אחר ברכותיו. ואמר בשם צדיקים שפרשו את הפסוק (איוב כג יג): "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש", כפ: "והוא באחד" - כאשר האדם מברך ביחידות, ומי ישיבנו" - ואין מי שיענה אחריו אמן, אזי אם "ונפשו אותה" אם הוא משתוקק שברכתו תשלם בעניית אמן, כי אז "ויעש" הקדוש ברוך הוא בורא מלאך שיענה אמן על ברכתו (ראה בגדי ישע' סי' קסז ס"ק לג שהביא כן בשם האר"י הק'). בענין מאה ברכות היה רגיל להזכיר דברי דודי המכתב סופר' (דרוש יב): במסכת מנחות (מג

הני להעלות על הכתב כמה מנהגים מכ"ק אמור' וצ"ל בענין אמירת ברכות ועניית אמן עליהן:

רבנו זצ"ל היה מזהיר הרבה על החובה שכל אחד יהיה בבית המדרש כבר בתחלת התפלה, לבל יפסיד עניית אמן. ושתי הנהגות מיוחדות הנהיג בבית מדרשו לכבוד עניית אמן: א. שיאמרו את 'ברכות השחר' לאחר סדר הקרבנות סמוך לתחלת התפלה עצמה, כדי שגם מי שאחר מעט והגיע רק בסוף אמירת הקרבנות לא יפסיד את עניית אמן על ברכות השחר. ב. שבכל יום בתפלת שחרית לפחות שני אנשים יאמרו בקול ברכות השחר, לבל תאבד זכות עניית אמן אחרי ברכות השחר, ממי שאמר את הברכות.

לפעמים היה רבנו מורה לאנשים נוספים לומר ברכות השחר בקול, כי בזהר הק' (תמוני זהר חדש פג א) איתא גדל הענין לענות צ' אמונים בכל יום, ועל ידי רבוי הברכות בקול יותר קל לבוא לחשבון זה. והיה מעורר ששכר עניית אמן הו רב עד למאד,

איצרות אמונים

חיוב ההשתדלות בעניית אמן

על הפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" שואל הזהר הק' (נילך רפה א): מה פרוש המלה "שמר" ומשיב: "נטיר ההיא ברכה דאמר ההוא דמברך, ומחכה לה לאתבא אמן כמה דאצטריך [ששומר אותה הברכה שאומר המברך ומחכה לו לענות אחריה אמן כמו שצריך]". בפרקים מעניני תפלה שבראש פרוש 'נהורא השלם' על סדור התפלה (פרק טו) אחרי שמביא המחבר את דברי הזהר הללו, פותב כך: "ממאמר זה יתלהב לב האדם להשתדל ולהתאמץ לשמע הברכה מפי המברך, כדי לענות אחריה אמן, לתת בזה נחת רוח לבורא יתברך שמו".

בפרק זה נביא אמרות ופנינים מספרי גדולי הדורות המדרבנים ומזרזים את האדם לחזר ולהתאמץ כדי לזכות במצוות עניית אמן:

לרוץ כדי לענות אמן

בספרו 'קסד לאלפים' (נו א) מעורר בעל הפלא יועץ' פי ראוי לו לאדם לעשות כל מאמץ כדי לזכות במצוות עניית אמן, ואלו דבריו: "ראוי לכל אדם להשתדל לרוץ ולהמתין על עניית אמונים, ומי יתן והיה שישתדלו על עניית אמונים כמו על רוח איזה פרוטות. על כגון זה נאמר (משלי ב ד-ה): 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יצאת ה'".

הבושה הגדולה פיוס בקרה

כתב רבי יעקב קטינא, הדין מחוסט, בספרו 'דחמי האב' (אות נו) פי לפי שעניית אמן היא מצוה קלה שאינה דורשת מהאדם מאמץ כלשהו, יש חיוב מיחד על האדם לקיימה. בעוד שעל מצוות שיש טרח או הוצאות כספיות בקיומן, יהיה עליו לעתיד לבוא למוד זכות על שלא קימן, לגבי מצוות אמן: "מה יענה ליום פקדה כשישאלוהו: 'למה לא ענית אמן - מה עבודה היא?' ומסיים: על גדל הבושה שתהיה לאותו אדם בעולם הבא, מרמז הפתוב ואומר (תהלים פג ז): "מלא פניהם קלון" - סופי תבות אמן".

רזי אמונים

רמזי אמן בפרשה

'האמן' נושא את 'היונק'

"האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאהו בחיקך כאשר ישא האמן את הינק על האדמה אשר נשבעת לאבתי" (יא יא)

דרש ה'תפארת שלמה': "האמן" בכתוב זה נכתב בכתב חסר, ללא ו', כך שנתן אף לקרא "כאשר ישא האמן את הינק", ללמדנו שכאשר עונים אמן בכונה ומיחדים את שמות הקדש הכלולים בה, "יונקים מלמעלה את כל ההשפעות טובות לבני ישראל" (תפארת שלמה: תרו).

רבי דוד צבאח, ראב"ד מקנס, דרש מפסוק זה רמז לדברי רבי מאיר (סנהדרין קי ב) שקטן מ'שאל זוכה לחיי העולם הבא' "משעה שיאמר אמן"; "כאשר ישא האמן את הינק" - זכות עניית אמן היא שנושאת את היונק לחיי העולם הבא ('משפיל לדוד' תהלים קיט אות ב).

חנוך לעניית אמן

"אלה שמות בני אהרן הכהנים המשחים אשר מלא ידם לכהן" (ג ג)

"מלא ידם לכהן" - סופי תבות 'אמן'. משמעות לשון 'מלא ידם' היא חנוך, כדברי רש"י (שמות כח מא): "כל מלוי ידים - לשון חנוך". רמז על חובת חנוך הבנים לעניית אמן על כל ברכה. כפי שפסק הרמב"א (או"ח קכד ז): "וילמד בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא" ('חלק יעקב', לר"י בענדזאמין).

שערי גן עדן

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלולא

האהל על קברו של בעל ה'בית אהרן'

ה'בית אהרן' י"ז בסיון תרל"ב

האדמו"ר רבי אהרן פרלוב מקרלין-סטולין נולד בשנת תקס"ב לאביו האדמו"ר רבי אשר מסטולין, בנו של רבי אהרן הגדול מקרלין. בשנת תקפ"ז, לאחר פטירת אביו, החל למלא את מקומו. בתחלה נהל את חצרו בעיר קרלין, ובשנים האחרונות לחייו עבר להתגורר בעירה סטולין הסמוכה.

האדמו"ר היה גדול בתורה ומנהיג נערץ לאלפי חסידים. מצדו היה פרוסה למרחקים ואלפים נהרו להסתופף בצלו ולחזות בתפלותיו הנלהבות. אחר חג השבועות תרל"ב יצא הרבי לדרך כדי להשתתף בחתנת נכדתו, ובמוצאי שבת פרשת בהעלתך, י"ז בסיון תרל"ב בעודו בדרך, נפטר והובא לקבורה בעירה מלינוב שבאוקראינה.

'בית אהרן' ברכו את ה'

בראש הספר 'בית אהרן' הדפסו כמה נסחים של 'סדר היום' שכתב ה'בית אהרן' בכתב ידו, ועורר בהם שלוש פעמים על חובת ההשתדלות לענות אמן:

א. "צריך לזהר בעניית כל האמונים, בשמיעת הדברים מהברכה כמאמר (ישעיה כו ב): 'שמר אמונים'. ולפי דעתי מהראוי לכל אדם לחזר אחר עניית כל האמונים, בשמיעת הדברים מהברכות המחייבות בכל יום, כי הם גבורים הנוצחים" [חז"ל (ברכות נג ב) דמו את הברכות לחילים פשוטים הנשלחים לפתח במלחמה, ואלו את עניית אמן - לגבורים המנצחים במלחמה].

ב. "אני מסכים שכל אחד ישמע מחברו כל ברכה שצריך לאמרה כדי שיענה אמן. כי איתא בכתבי האר"י ז"ל שהיה שומע ברכות השחר אפלו ממאה אנשים, אף על פי שהיה יכול ברגע אחד ליחד כל העולמות, אפלו הכי לא השגיח על זמנו ולא היה מתעצל לשמע אפלו מאה פעמים, הנותן לשכוי בינה' וכל הברכות".

ג. עוד נוסף שם מכתב ידו של ה'בית אהרן': "גם להתאמץ לענות אמן על כל הברכות, הן ברכות השחר, הן ברכות שמונה עשרה וכל הברכות".

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יד סיון תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 7:05 תל-אביב: 7:20 חיפה: 7:13 מוצאי שבת: ירושלים: 8:23 תל-אביב: 8:25 חיפה: 8:27 ר"ת: 8:57

פרשת בהעלותך

ענוה

לנהוג כלפי הזולת בשפלות רוח ובענוה!

נלמד מהפסוק: "והאיטש משה ענו מאד מכל האדם" (פרק יב-ג).

וכתב השל"ה הק': ראה עד כמה גדול מדת הענוה. הנה משה רבינו ע"ה מבחר הנבראים אדון הנביאים, ולא שבחו הכתוב רק במדת הענוה. וצריך ללכת במדת הענוה עד קצה האחרון, כהא דתנן "מאד מאד הוי שפל רוח". ואמר הכתוב "מכל האדם". והנה ג' ענוים היו: משה ואהרן אמרו "ונחנו מה". אברהם אבינו אמר: "ואנכי עפר ואפר", דוד המלך ע"ה אמר: "ואנכי תולעת". ומשה היה ענוי מכולם, כי אברהם המשיל עצמו לעפר ואפר ודוד לתולעת, אבל משה אמר אין אנחנו כלום. וזה ענוי מכל האדם ראשי תיבות "אברהם דוד משה". עכ"ל.

שינוי (במסכות אבות פ"א-א): "משה קיבל תורה מסיני". ויש לשאול: מדוע לא אמר התנא "משה קיבל תורה מהקב"ה" שהרי וודאי כך מדויק יותר שקיבל תורה מהקב"ה ולא מסיני?! ואף אם מתכוון להזכיר את המקום שבו ניתנה התורה, וכי לא היה יותר מדויק לומר "משה קיבל תורה בסיני"?!?

אלא בא התנא ללמדנו שהתנאי הבלעדי לקבלת התורה היא מדת הענוה וריחוק מוחלט מן הגאווה. ולכן זכה הר סיני למעלה זו שתינתן התורה עליו, כפי שאמרו חז"ל שלכן נבחר משאר ההרים הגדולים כמו תבור וכרמל, מפני הגאווה שהיתה בהם שנעקרו ממקומם ומיהרו למדבר בהיותם סבורים שעליהם תנתן התורה. וכנאמר (תהלים סח-יז) "ההר חמד אלוקים לשבתו" - למה חמד השי"ת את הר סיני? מפני "שבתו", שמחמת ענוותנותו ישב ולא רץ כדי שתנתן התורה עליו.

הוא שאמר התנא "משה קיבל תורה מסיני" ללמדנו שכל מה שזכה משה לקבל את התורה לעם לישראל היה "מסיני" - מאותה סיבה שזכה הר סיני שתתקבל עליו התורה, כך משה רבינו היתה בו מדת ענוה מופלגת. שהיה ענוי ושפל מכל האדם ולכן זכה שתנתן התורה על ידו, כאמור.

נוכל להוסיף ביתר ביאור עפ"י מה שייסדנו בספרנו "איטש לרעהו" - ח"ב, עמ' רכו) שכל מטרת פעולותיו של משה בעולם הזה היתה, לגלות, לפרסם ולהרבות כבוד שם השי"ת בעולם, תוך כדי ביטול מוחלט של כבוד עצמו.

זו הסיבה שמשה סירב בתחילה ללכת אל פרעה, כי רצה שהקב"ה בעצמו יגלה לעין כל כוחו וגבורתו במצרים, ולא בהסוואה ע"י שליח. ואז השיב לו השי"ת שגם אם זה ע"י משה, יראו ברור וידעו כולם שהכל מכוחו של הקב"ה. וההוכחה לכך היא בעצם העובדה שכשיגיעו להר סיני יעבדו את האלוקים [בקבלת תורתו ומצוותיו] ולא את משה [כי יכירו שמשה רק עבדו]. רק אז הסכים משה רבינו להשלח אל פרעה ולהוציא את ישראל ממצרים לקבלת התורה.

מענה מדויק לשון התנא "משה קיבל תורה מסיני" [היינו בגלל "סיני"] שהרי כל מה שהסכים משה רבינו להוציא בעצמו את ישראל ממצרים ושקבלת התורה תהיה על ידו, זה היה "מסיני" - בגלל ההבטחה שישראל יעבדו את הקב"ה בסיני, וזאת ע"י שיכירו שהקב"ה הוא זה שהוציא בכוחו הגדול את ישראל ממצרים.

רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל פירש (בספרו בן יהודיע) את אמרת דוד המלך ע"ה "אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי" בביאור הבא: אשא עיני אל ההרים הידועים, כמו הר תבור וכרמל, שהיו גבוהים ולא זכו להשראת השכינה עליהם בקבלת התורה. והטעם כפי שביארו חז"ל, כאמור. וממילא אדע ואבין כי "מאין" - היא מדת הענוה שהאדם חושב עצמו ל"אין" ומשים עצמו כמי שאינו, ממדה זו "תבוא עזרי" שעל ידי מדת ענוה אזכה לכל הטוב.

"צודק הילד"

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל היה מתפלל בית הכנסת שבבתי ראנד בירושלים. פעם לאחר תפלת שחרית השותבב שם ילד כבן חמש. הוא דילג על הספסלים, הרעיש והפריע. כאשר התנהגותו של הילד הפכה לבלתי נסבלת, פנה אליו רבי איסר זלמן בשקט ובחיבה ואמר: "ילד, למה אינך הולך לחיידר?" השיב לו הילד מינייה וביה: "לך אתה לחיידר..."

לשמע דברי הילד, הזדעזע רבי איסר זלמן ואמר בענוותנותו: "אכן צודק הילד צריך באמת ללכת לחיידר וללמוד..." והוסיף להסביר: "כאשר אדם מתבגר הריהו שוכח חלק ממה שלמד בימי ילדותו. לעתים שוכחים אנו אפילו את הפשט הפשוט בחומש שלמדנו בימי ילדותינו..."

בדרך עץ החיים

"אף שאיני ראוי והגון..."

מרב ענוה ושפלות רוח, לא ראה הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל את עצמו רשאי להתכנות אפילו בתואר "תלמיד חכם"... בכנות גמורה, חרד היה כל ימיו חרדה גדולה מאזהרת חז"ל (ב"ב צח). ש"כל המתגאה בטלית של ת"ח ואינו ת"ח אין מכניסים אותו במחיצתו של הקב"ה".

מאות מילדי ישראל הוכנסו בביתו של אברהם אבינו על ברכיו. ראו זכיה לעצמם אם יסכים לשמש סנדק אצל בניהם. אולם הוא בענוותנותו היה אומר במפורש לפני הברית לאביו של הרך בנוולד: "הריני יושב סנדק אפילו על מנת שהנך טועה בי, אעפ"י שאיני ראוי והגון..." וזאת ליהודה

"ישיבה בונים רק עם סייעתא דשמיא"...

בשנת תשי"ג, פתח הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל את הכולל "בית יהודה" בת"א. במצב הכלכלי של אותם ימים היה קשה מאוד להחזיק כולל, למשך תקופה החזיק עשיר פלוני מארה"ב את הכולל, ואולם לאחר שנפטר אותו עשיר, מצא רבי מיכל עצמו עם עשרות אברכים שעליו מוטל לשלם משכורתם ואינו יודע מהיכן ישיג את הכסף.

החליט רבי מיכל כי עליו לנסוע לחו"ל לגייס שם תרומות להחזקת האברכים. הוא פנה ליטול את ברכת הדרך מחותנו הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל.

כששמע הגרי"ז את תוכניתו של רבי מיכל לנסוע לאסוף תרומות בחו"ל, לא הסכים עמו. הוא סבר כי עליו לבטוח בהקב"ה להשאיר בארץ הקודש. וכך אמר לו הגרי"ז: "ישיבה לא בונים עם כסף אלא עם סייעתא דשמיא, ולכן עליו להשאיר בארץ, וה' יעזור. והנה לא עברו ימים ספורים, ואחד ממקורבי רבי מיכל הגיע אליו ומסר בידו סכום כסף גדול שסיפק את החזקת הכולל במשך תקופה ארוכה.

הלמות עמלים

"למעלה מדרך הטבע"...

מעשה ביהודי בעל משפחה גדולה שהתגורר בארץ ישראל והיו מזונותיו מצומצמין, ומכיוון שהיו לו קרובים וידידים בארה"ב, עלה בדעתו לעבור לשם כדי שיוכל להשתכר ולהרויח יותר. ואולם בטרם עשה מעשה, הלך להתייעץ עם רבו כ"ק האדמו"ר מסטמאר - **רבי יואל טייטלבוים** זצ"ל.

שאל אותו הרבי, האם יש לו לחם לכלכל את בני ביתו וכל מה שצריך דבר יום ביומו: השיב החסיד, כי לחם לפי הטף יש לו הגם שאף זה בדוחק, אולם הוא רואה איך שבניו גדלים ובקרוב יצטרך להשיאם ואין לו פרוטה לפרטה להוצאת הנישואין.

השיב לו האדמו"ר תשובה מאלפת: "יהודים מחתנים את צאצאיהם בין בארץ ישראל ובין בחו"ל מבלי שידוע מהיכן יגיעו המעות להוצאות החתונות, ואולם ההבדל בין יושבי ארץ ישראל לבני חו"ל הוא, שבארץ ישראל רואים בחוש איך זוכים לכך למעלה מדרך הטבע, ואילו בחו"ל מלובש השפע בדרך הטבע, וכי שוה לך לוותר על ההנהגה של למעלה מדרך הטבע עבור ההנהגה בדרך הטבע?!"

הלמות עמלים - ח"ב

"הקב"ה יודע איך לתת"...

אברך נכנס פעם למעונו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל וביקש ברכה לפרנסה. יהודי נוסף שנוכח בחדר שאל: מבקשים בברכת המזון "ואל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם כי אם לידך המלאה הפתוחה"... ואיני מבין: אם לא נקבל מתנה ולא הלואה מהגמ"ח הכיצד אפרנס את ילדי מידי חודש. מהיכן אקח להוצאות שוטפות?!"

הגיב הגראי"ל שטיינמן בכאב: "אתם יודעים מדוע בני אדם אינם זוכים לסייעתא דשמיא בממונם? מדוע התפלה על פרנסה אינה מתקבלת? כי אין מאמינים די הצורך בכך שהקב"ה יכול לתת: בן אדם מתפלל, ועם זאת הוא מוטרד בהרהורים: כיצד הקב"ה באמת יתן לו. אם לא מתנה ואפילו לא גמ"ח, מאין יבוא עזרי?!"

הגביה הרב שטיינמן את קולו והוסיף: "האם אתה דואג להקב"ה? וכי הוא יתברך זקוק לעיצות שלך? הוא לבדו יודע איך לתת לך! אם כן. לא במתנת בשר ודם ולא על ידי הלוואתם אלא "מידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"! וכאשר מאמינים בזה, אזי ה' שומע את התפלה."

עפ"י "מאחורי הפרגוד"

הבוטח בה' שיספק לו כל צרכו, הריהו שמח בחלקו ואינו דואג דאגת המחר!

נלמד, בדרך רמז, מהפסוק: "שטו העם ולקטו וטחנו ברחיים, או דכו במדוכה" (פרק יא-ח)

ומובא בזוהר הק': "שטו העם ולקטו" - "שטיא הוא דא כלומר: שוטים הם אלו שהשתטחו על הארץ ללקוט את המן, שכן מה ששיך ומיועד לאדם, יבוא לו בנקל עד שלא יצטרך אפילו להתכופף... (הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל - חכמת חיים).

"ענין הבטחון הוא" - כותב רבינו יונה ז"ל (בפירושו על משלי פ"ג-כו) - "שלא יבטח באדם וידע באמת כי אין ביד בשר ודם להטיב לו ולהצילו, זולתני אם יגזור השי"ת כענין שנאמר "ארור הגבר אשר יבטח באדם" (ירמיה יז-ה) ונאמר "חדלו לכם מן האדם" (ישעיה ב-כב). וכן ידע באמת כי לא ביד בשר ודם להרע לו כענין שנאמר "באלוקים בטחתי לא אירא מה יעשה לי אדם".

עוד כותב רבינו יונה: "דע כי הבטחון הוא שלא יתערב בו שם ספק, ועל דרך משל נבאר כי ענין הבטחון כשכיר הבוטח על המלך ועמל בכל כוחו לפניו בשמחה ובטוב לבב מרוב מבטחו על המלך ומדעתו כי יתן לו משכורתו שלימה. והנה הבוטח בהשי"ת, גם אם ימצאהו צרות רבות ורעות, יתאמץ בעבודת השי"ת ויבטח באמת כי שכרו כפול ומכופל וכי השי"ת יבחר לו הטוב. ואם יוכיחהו ה' בעולם הזה, כי זאת טוב לו להעביר את עוונו ולקרבו אל ה' ולהאדיר חלקו בעולם הגמול, כי שלות העולם הזה כהבל ואין... עכ"ד."

מביאורו של החתם סופר (עה"ת-שמות) עולה שגם ההגבלה ו"החסרון" כביכול, שנראה לנו שיש בטובה שמשפיע עלינו השי"ת, בזה עצמו יש טובה גדולה ומכופלת. וכך ביאר החת"ס את שאנו אומרים בתפלת נשמת: "ברעב זנתנו ובשבע כלכלתנו", אשר לכאורה צריך להבין, בשלמא "ברעב זנתנו" מובן השבח שיש בזה, אך מה פשר השבח של "בשבע כלכלתנו"?!

וביאר החת"ס עפ"י מה שאמרו חז"ל (וערכין טז): שכל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורים, יש לו לחשוש שמא קיבל עולמו בחייו. וכפי שמצינו בגמרא (סנהדרין קא). שכאשר חלה רבי אליעזר הגדול, אמר לו רבי עקיבא: כל זמן שראיתי את רבי שאין יינו מחמיץ ואין פשתנו לוקה ואין שמנו מבאיש ואין דבשו מדביש, אמרת: שמא ח"ו קיבל רבי עולמו בחייו. ואולם אחר שראה רבי עקיבא שרבו חלה, אזי נחה דעתו.

וכביאור הרמב"ן (בספרו תורת האדם) שזהו נגד טבעו של עולם, שתהיה מציאות כזו שהכל יוזמן לאדם כפי רצונו, אלא א"כ מתקיים בו, חלילה: "ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו".

מעתה יובן השבח של "בשבע כלכלתנו", שכן מצינו שתיבת "מכלכל" מובנו הוא "כדי צרכו", לא מעבר לכך, וכמו שנאמר "ויכלכל יוסף את אחיו לחם לפי הטף". [ופירש רש"י: לפי הצריך לכל בני ביתם] על כך מודים אנו להשי"ת ש"ברעב זנתנו" ו"בשבע כלכלתנו" ולא הענקת לנו יותר מדי בשפע, כדי שלא נקבל את עולמנו בחיינו, ואזי נזכה לחיי העולם הבא.

מובא בזוהר הק' על רב המנונא שהיה מתפלל על מזונו כאשר הוגש לפניו לאכול... וביאר **בעל הפלאה - הגאון רבי פנחס הלוי הורביץ** זצ"ל (בספרו לכתובות טז): כי אף שהכול היה מוכן לפניו, לא שם מבטחו עליו, אלא שם על לבו כי בעת אכילתו מקבל הוא מהשי"ת בלבד.

הוא שאמרו חז"ל "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן", והיינו שבשעת אכילה מקבל מאת השי"ת. הוא שנאמר "ואתה נותן להם את אכלם בעיתו". כלומר, בעת אוכלם ממש. וממילא כאשר הקב"ה נותן פרנסה לכל אחד ואחד, כל אחד בדרכו הוא, אין להחזיק טובה אלא להשי"ת בלבד.

מעלה נשגבה להיות מה"נעלבים ואינם עזלבים" שומעים חרפתם ואינם משיבים!

נלמד מהפסוק: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם" (פרק יב-ג)

וכתב רש"י: עניו - שפל וסבלן. והקשו המפרשים: מה טעם הוצרכה התורה להודיענו כאן גודל ענוותנותו של משה? אלא, מפרש הרמב"ן, להגיד כי הקב"ה קינא לו בעבור ענוותנותו, כי הוא [משה] לא יענה על ריב לעולם אף אם יודע. עוד הביא הרמב"ן מהספרי: רבי נתן אומר, אף בפניו של משה דיברו בו... אלא שכבש משה על הדבר, יזכיר ענוותנותו שסבל ולא ענס. וה' קינא לו.

נמצינו למדים עד היכן מגעת מעלתם הנשגבה של השומעים עלבונם וחרפתם ואינם משיבים, ועד כמה גדולה וחשובה היא לפני הקב"ה, ולא זו בלבד שהקב"ה מרומם קרנו של הבלום פיו, אלא אף מקנא לכבודו ורב את ריבו.

וכפי שמסופר בגמרא (גיטין ז). על מר עוקבא ששלח שאלה לרבי אלעזר: בני אדם שמחרפים, מגדפים ומצעררים אותי ובידי למוסרם למלכות, האם מותר לי למוסרם כדי שיחדלו לצערני? והשיב לו רבי אלעזר בלשון הפסוק (תהלים לט-ב) "אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי". כלומר: אף שהרשע כנגדי ומצער אותי, בכל זאת אחסום פיו!

עוד השיב לו רבי אלעזר בפסוק (תהלים לז-ז) "דום לה' והתחולל לו" - "דום לה' והוא יפילם לך חללים חללים". השכם והערב עליהן לבית המדרש [לתורה ולתפילה] והן כלים מאליהם". ואכן, מיד כשיצאו הדברים מפי רבי אלעזר תפסו את האדם שציער את מר עוקבא ואסרו אותו בקולר.

הגה"צ רבי זלמל'ה מוולוז'ין זצ"ל היה אומר, כי לפעמים קורה שאדם חושב על מאורע מסויים שאירע לו כי הוא לרעתו, חלילה, ובאמת הוא להיפך: הוא רק לטובתו! כפי שדרשו חז"ל על הפסוק (ישעיה ג-א) "אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני". מעשה באדם שהיה רוצה לפרוש בים, והנה עוד בטרם נכנס לספינה נתקע קוץ ברגלו ונתעכב. החל להצטער על רוע מזלו עד שנתברר לו שהספינה טבעה. או-אז הודה לה' על הקוץ שנתקע ברגלו שע"ז באה הצלתו.

זהו שאמר דוד המלך "ואני תפלתי לך ה' עת רצון, אלוקים ברוב חסדך ענני באמת ישעך". דוד המלך אומר, כשאני מתפלל לפניך על דבר שאני רוצה, אתה אלוקים ברוב חסדך אל תענה לי כפי רצוני אלא "ענני באמת ישעך" - כפי שאתה מבין את הישועה לאמיתותה ולא כפי רצוני.

"הבזיון היה מטהר נפשי..."

פעם אירע שאחד ממתנגדיו של הצדיק רבי שמואל שמעלקה מניקלשבורג זצ"ל החליט להתנקם בו ולגלות קלונו ברבים. מה עשה? הלך האיש בערב יום הכיפורים והכניס משקה חריף לתוך המים שאמור היה רבי שמואל שמעלקה לשתות והמתין לבאות.

ואולם רבי שמעלקה שתה ולא השתכר. הוא נשאר בחדרו. נכנס הלה לראות מה עושה רבי שמעלקה והנה שומע הוא אותו ממלמל את הפסוק: "בזאת ידעתי כי חפצת בי, כי לא יריע אויבי עלי" - לא יענשו אויבי בגללי...

נתמלא אותו האיש חרטה על מעשהו וניגש לבקש סליחה. אמר לו רבי שמואל שמעלקה: "למחול? אין לי על מה. נניח שהייתי משתכר ומתגלגל כשיכור בחוצות ונכלם ברבים, הרי אז טובה גדולה היית עושה עמי, שכן אני חוטא מלא עבירות, והבזיון היה רוחץ ומטהר את נפשי קצת, וגמול גדול הייתי חייב לך, אין לי איפוא על מה למחול לך..."

חס"מ - ח"ב

"אין במי לפגוע..."

פעם התלונן אחד מראשי הישיבות באזני הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ואמר לו: "אני מקנא בכס. אני חי ממש באווירה של גיהנם..."

המשיך ראש הישיבה ותיאר לרבי שלמה זלמן כיצד פוגעים בו בעלי המחלוקת בישיבתו ללא הרף. "ואילו אתם" - טען ראש הישיבה לרבי שלמה זלמן - "חיים באווירה של גן עדן. שלות הנפש שאתם מקרינים מעידה כאלף עדים שאין פוגעים בכס".

השיב לו רבי שלמה זלמן: "אמת, נכון הדבר. אני חי באווירה של גן עדן, וברצוני להסביר לך את הסיבה לכך. כאשר אני חש שמישהו מבקש לדחוף אותי מעט הצידה, אני נסוג מיד כמה מילין... עוד לפני שמישהו חושב לפגוע בי, כבר אין במי לפגוע, כי כבר מזמן עזבתי את מקומי ואת מעמדי..."

במחיצתם

הכרת הטוב

להכיר טובה למטיבו ולא להיות כפוי טובה!

נלמד מהפסוק: "והעם לא נסע עד האסף מרים" (פרק יב-טז)

וכתב רש"י: זה הכבוד חלק לה המקום. בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור שנאמר "ותתצב אחותו מרחוק". עכ"ל. בכך מלמדת אותנו התורה לזכור ולהכיר בכל טובה שמקבלים ולגמול על הטובה.

כתב הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל (בספרו עלי שור): המכיר טובה שחברו הטיב עמו, יודע שחברו אוהבו ואז "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם". לכן גם הוא אוהב את חברו. ועי"ז תרבה חיבה ורעות בישראל. נמצא שהכרת הטובה מעורר אהבה. זה יסוד גדול בחכמת היהדות שהכרת הטובה מביאה לידי אהבה ולכן זוהי מידה כל כך בסיסית.

ומכלל הן אתה שומע לאו: אהבה שאין עמה הכרת הטובה אין לה קיום. משל לבני זוג, עד כמה שגדלה האהבה ביניהם בתחילה, אם במשך השנים אין אחד מכיר בטובתו של השני, אין אהבתם מתקיימת ואף עולה להפך לשינאה ח"ו.

לא יתכן שברבות הימים שבני אדם חיים יחדיו, לא יתגלו ליקוי נפשם במדות רעות והרגלים רעים. אך כל עוד שמכירים גם הטוב שמקבלים כל אחד מזולתו, יוכלו לגור בכפיפה אחת. א"כ כמה גודל החיוב לעבוד על מדה זו של הכרת הטוב ולהתלמד בה עד שתהפך אצלו כטבע שני.

"כה רבה חובת הכרת הטוב..."

פעם ביקש רבינו הגרא"מ שך זצ"ל ללכת למצות "ניחום אבלים". חשב נכדו לקרוא לבעל רכב שיסיעו מפאת חולשתו הנוראה ותשות כוחו לעת זקנותו. אך הרב שך מנע זאת ממנו "נלך רגלי" - אמר. ביקש הנכד מבעל רכב שיחנה רכבו למרגלות הבית וכשיראה אותם יוצאים יציע להרב שך להצטרף כי נוסע ממילא... וכך הוה.

לאחר מכן שאל הרב שך את נכדו: "מדוע לדעתך לא רציתי שתקרא לבעל רכב?" השיב נכדו: משום שאין רצוני להטריח אנשים... "אמת" - חייך הרב שך - "אבל מדוע איני רוצה להטריח אנשים?" שתק הנכד.

אמר לו הרב שך: אסביר לך מדוע. משום שאז אהיה חייב להכיר לו טובה, ועליך לדעת שחובת הכרת הטובה כה רבה היא, עד שלעולם אין אדם יוצא בה ידי חובה! ואיני יודע אם אוכל במצבי להחזיר לו טובה אף מן המעט...

עפ"י קנין תורה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

האושר בהישג ידינו! / הרב נפתלי וינברג

הנה נפתחת עונת השמחות, ומאות רבות של בתים יהודיים חדשים מוקמים, לְשֵׁם לתהילה ולתפארת!

צעירים מתקשים להתלהב מכך, מי שקצת מבוגר - או מי שחי את ההיסטוריה היהודית - מבין עד כמה עלינו לשמוח במה שענינו ראות. חסדי השם!

יחד עם זאת - אם נבקש לא להסתפק ברגשות סתמיים, אלא נרצה גם להועיל, אזי נעלה את השאלה המתבקשת: האם די בכמות החתונות שנקבעו לתקופה הקרובה? ומה עם האלפים שעדיין ממתנינים? והכי צד יראו אותם מאות בתים חדשים? מה האווירה שתשרור בהם?

מוסד הנישואין הוא המוסד הבסיסי, שמבטיח את עצם הקיום של עם ישראל. אם יותר מידי צעירים מתמהמהים בהקמת בית, ואם יותר מידי בתים לא נשארים שלמים בהמשך הווה אומר שאנו זקוקים לבדק בית יסודי.

אז מה הפתרון?!

* * *

כבר הזכרנו מספר פעמים בעבר: חלילה לנו לשכוח את המסר והלקח שעלינו לקחת מאסון מירון. זה מזכיר לנו שוב ושוב את תפקידנו להתחזק בתחום בין אדם לחבירו. ולא בכדי הגימטרייה של מ"ה הקרבנות הוא 'אדם'. בוא נהיה בני אדם! נתנהג כבני אדם!

אך ככל שעובר וחולף הזמן, מתגנבת לה מחשבה ללב: שמא לא למדנו מספיק? שמא חזרנו למה שהיינו קודם לכן? האם אנחנו שוב מרוכזים רק בטובת עצמנו, ולא חושבים על הזולת?

הקב"ה ברא את העולם עם תוכנית מאוד ידועה, ברורה ומוגדרת: עולם חסד יבנה. אך לצערנו המנטליות של אומות עולם מקולקלות חדרה אלינו. מנטליות שגורסת "אני ואפסי עוד".

מה עושים למעשה?

* * *

עלינו להבין ולהפנים: כדי לתקן קלקול ארוך דרוש שינוי ארוך. מדובר בתהליך של תיקון ולא במשהו חד פעמי בבחינת "זַבַּנְג וּגְמִירוֹ".

אמנם, עוד לפני הפעילות ארוכת הטווח גופא, אנו זקוקים לכוון רצון על מנת להוביל את התהליך העמוק. כח רצון עז שיגבר על הזמן והמאמץ שיש להשקיע.

ומנין נשאב כח רצון? מהידיעה הברורה שלא מדובר כאן בשינוי ובהשפעה על אדם בודד - כי אם על הכלל! איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק, ויחד נוכל להוביל את השינוי!

עלינו לשים לב ולשנות את החשיבה שלנו ב-180 מעלות. לפתוח בקמפיין ארצי שהשלב הראשון שלו הוא החדרת הסלוגן "מה ששנא עליך אל תעשה לחברך". כשזה יופיע - באותיות גדולות ובולטות - בכל כיתה, עיתון, כניסה לבנין וכלי תקשורת, זה אט אט יחלחל פנימה. ברגע האמת האדם ייזכר כיצד עליו לנהוג.

ואז אז נזכה לראות את הפירות: אחוזי הגירושין ירדו, החיים יתחזקו לשמחים שקטים ונעימים. ובכלל: המון בעיות בכל התחומים, דיור, חינוך, פרנסה וכו' תיפתרנה כי שורש כולן נעוץ פעמים רבות בתחום בין אדם לחבירו!

סגולה למעוכבי שידוך מאחד הרבנים שליט"א

התבקשנו לפרסם את הסגולות הבאות, שהתקבלה אצלנו מאת מורה הוראה שליט"א אשר מתמחה בענייני בין אדם לחברו (מהכרות עם הדמות המדוברת אנו יכולים להעיד על רצונו הטהור להועיל ולהיטיב עם הכלל).

תהליך קיום הסגולה: כעשר דקות. יש לחזור על התהליך 22 יום ברציפות.

ראשית יש לערוך שני דברים (א) תשובה אמיתית בלב נשבר על העבר ומודה ועוזב ירוחם! (ב) חשבון נפש, האם פגעתי במישהו בעבר - ואפילו במשהו קטן?

(1) לשבת במקום שקט, עדיף ללא נוכחות אנשים אחרים, לעצום עיניים ולחשוב על השאלות הבאות:

(א) למה אני רוצה להתחתן? (ב) האם אני באמת רוצה להתחתן? (ג) האם הרצון שלי לשם-שמים?

2 לחקור את עצמו לעומק: מהו המעכב שלי? להשתדל לבטל את המעכב (3) לחשוב כאילו אני כבר נשוי ("דמיון-מודרך") עם כל הרגש שמלווה אדם מאושר שהקים בית נאמן

סגולה נוספת:

בכל יום, לאחר רחצה, ללבוש בגד לבן ולקרוא בקול, בריכוז רב ובהתלהבות את "שירת-הים" כאילו היום ממש עברתם את ים-סוף וניצלתם מטביעה!

להתעטף בשמחה ובאווירה אופטימית ולקרוא את מזמורי התהילים לב, לח, ע, עא, קכד. גם ראוי לומר כל יום פרשת קרבנות הנשיאים (מנשא) בסוף תפילת שמונה-עשרה, יש לומר מזמור קכא בדמעות - ושערי דמעה לא ננעלו!

ראוי גם לקבל על עצמך משהו נוסף בעבודת השם, משהו שירומם ויעלה אותך להיות "בן אדם אחר"...

הזוכה השני: משפחת שפיצר

הזוכה הוא הזוכה השני במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרתית על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

שמונה עשרה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!) הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

(1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).

(2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.

(3) למכון שמונה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.

(4) למכון אהבת אמת שמונה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.

(5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בע"ה בשבועות הקרובים נפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת בהעלותך תשפ"ג | לסדר: "שובה ד' רבבות אלפי ישראל" | גליון מספר: 605

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

רגעים ספורים לפני הורדת גיליון זה לדפוס...

שמועה כי באה ונמס כל לב

על נטירתו של לבם של ישראל רשכבה"ג

מרן ר' גרשון אדלשטיין זכר צדיק וקדוש לברכה.

בשעות קצרות אלו... שאין אנו רוצים להרגיש כהוא כובס שלא זכה לבא לאשכבתיה דרבי... לא נותר לנו אלא להעתיק כאן מילה במילה מספר "מנורת המאור" על הסתלקות הצדיקים... צריך לדעת שהסתלקותו של אדם גדול זה משהו גדול... הרבה הרבה יותר מההסתלקות הצרה שלנו... אנחנו אולי פוגשים את החלל הנקודתי שנפער לנו בהנהגה או באישיות... אבל בשמים יש לזה היבטים הרבה יותר רחבים... ולכן מי שיעיין בדברי חז"ל חזינן שעניין ההספד על סילוקו של חכם הוא מהחובות התובעניות ביותר... זה לשון מנורת המאור (נר ג' כלל ח' חלק ג):

"תנו רבנן: בשעת פטירת חכם, כל העם חִבְּבוּ בְּהִסְפָּדוֹ, שְׁנֵאֲמַר: "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקְבְּצוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְסַפְּדוּ־לוֹ", מְדַקְדָּמַר "כָּל־יִשְׂרָאֵל" לֹא שָׁמַע מִיָּמֶינָה שְׁנִקְבְּצוּ אֶלָּא שֶׁבָּוְהוּ בְּעִירוֹת... וְגַם מִיַּת הַצְּדִיקִים, מֵאַחַר שֶׁנִּתְפָּשִׁין בְּעוֹן הַדּוֹר וְהַחֲסָרוֹן הוּא לְדוֹר וְלֹא לָהֶם, כִּי טוֹבָה הוּא לָהֶם שְׁלֹא יֵרָאוּ בְּרַעַת הָעוֹלָם, עַל כֵּן מִיַּתָּם הִיא יְסוּרֵין לְדוֹרָם וְהוּא עֲנֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְכִפְרָתָם לְעוֹנָם עַל כֵּן כָּל בֶּן דַּעַת יִבְכֶּה מֵאֵד עַל פְּטִירַת הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם עֵינֵי הָעֵדָה, וְתִכְהֶינּוּ עֵינֵיהֶם מֵרֵאשִׁית בְּהִסְתַּלַּק הַצְּדִיקִים מִן הָעוֹלָם וַיְסַפְּדוּם כְּרֵאשִׁי לָהֶם. גַּם סִפְרוּ לָנוּ שֶׁם אִיךָ בְּפִטְרַת הַצְּדִיקִים הָיוּ נִרְאִין בְּעוֹלָם אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים כּוֹחֲדִשִׁין, לְפִי שֶׁיִּצְטַעְרוּ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם וַיְסַפְּדוּם מִסִּפְדוֹ גָּדוֹל וְכָבֵד, כְּדֹאמְרֵינָן הָתָם... וְהַתּוֹרָה שְׁלוֹמֵד וּמְלַמֵּד בְּעוֹלָם הָיָה מְבַכֶּה עָלָיו, וְאִי־עַל־פִּי שֶׁפְּטִירַת הַצְּדִיקִים הֵם עֲנֵשׁ גָּדוֹל לְיִשְׂרָאֵל וְלִוְקָח בְּיָדוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צָרוֹר הַכֶּסֶף, שֶׁהֵם מְכַנְּסִין שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שֶׁבְּשָׂמַיִם, אֵל יִתְאַשּׁוּ יִשְׂרָאֵל עַל זֶה מִן הַגְּאוּלָּה, כִּי אִי־עַל־פִּי שֶׁיְהִיָּה הַדּוֹר חִיָּב בְּחִסְדוֹ עֲתִיד לְשַׁלַּח הַגְּאוּלָּה... "דֹּאמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אִם רֵאִיתָ דוֹר שֶׁשָׂמַתְמַט וְהוֹלֵךְ - חִפָּה לוֹ, שְׁנֵאֲמַר: "כִּי־אַתָּה עִם עֲנֵי תוֹשִׁיעַ..." כְּדֹאמְרֵינָן (תְּלִמִּיד חָכָם שֶׁשָׂמַת בֵּית מִדְרָשׁוֹ בְּטָל, אֵב בֵּית דִּין שֶׁשָׂמַת בְּתֵי מִדְרָשׁוֹת שֶׁבְּעִירוֹ בְּטָלִין וּבְנֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמְשַׁנִּין מְקוֹמָן וְכוּ' וְכִשְׁהַצְּדִיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם מְלַאכֵי שְׁלוֹם יוֹצֵאִים לְקִרְאָתוֹ וּמְקַבְּלִין אוֹתוֹ בְּשְׁלוֹם הַלְעָלוֹתוֹ בְּשְׁלוֹם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁל מַעְלָה,

ניתן לקבל את הגיליון בפקס באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

הודעה: כמידי שנה ניתן לקנות את החוברת 'אלה מסעי' הממוקדת לבחורי שיעור ג' בשיבה קטנה העוסקים בימים אלו בבחינות והיערכות לקראת ישיבה גדולה.

ניתן להשיג (לעת עתה רק) בב"ב

רחוב קיבוץ גלויות 9

רחוב חזו"א 34 פינת דסלר (ודרייפוס)

ניתן לקבל גם במייל.

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדירים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

לפניך כמה שורות שנכתבו בשעה שעדיין שארלים עדיין לא נצחו את המצוקים... והיות ודברי חיזוק אלו אמיתיים ורלוונטיים גם לאחר שנגזרה גזירה... אז הרי הדברים ככתבם.

(השארתי אותם כמות שהם... בתקווה להבנה...)

כשאנחנו מתפללים על גדול בישראל שיבריא... פעם חשבתי שהזעקה הגדולה היא שה' ישאיר לנו אותו כי אנחנו זקוקים לו בתור עמוד הענן שיורה אותנו וידריכנו... אבל האמת היא שלא דווקא!! לא צריך להגיע לזה!! התפילה היא על דבר הרבה לפני... כלל ישראל זקוקים לעסק התורה שלו... לתפילה שלו... להנחת תפילין שלו... לקיום מצוות היומיומי שלו...

אה... אם ככה... אם זה הכל' אז כמה צריך להתפלל על גדול בישראל יותר מכל יהודי חולה אחר?? אז זהו!!! שמותר לנו לדעת שכן שכל יהודי הוא יחיד!! וכל מעשה מצוה יש לו חשיבות בפ"ע... אבל עדיין!! אדם גדול בתורה שעוסק בתורה לשמה ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים וכל הווייתו ומהותו קרבת ה'... זו אנטנה שמקרינה שפע עצום על כל העולם כולו... הדף גמי הפשוט שהוא לומד כמוני וכמוך פועל במקומות הרבה יותר גבוהים בשמים... הוא לא רק מבין יותר טוב את הגמי... אלא גם מושפעים דרכו שפע הרבה יותר נשגב בשמים... ואת זה בעיקר אנחנו לא רוצים להפסיד... את ה"מדור ושכינה בתחתונים" בכזו מדרגה...

כלומר: כשמתפללים על אדם גדול זו הזדמנות להתבונן אחת ולתמיד שתורה ומצוות לא כ"כ נמדדות לפי קילו... אלא בעיקר לפי ראש נפצי!! קילו זה בעיקר כמה... כמה שעות מרן ר' גרשון שליט"א הישישי יכול ללמוד ביום?? עשר שעות?? נו... את הק"ג שעות האלו יש מי שיכול ללמוד במקומו... אבל הראש נפצי?? באיזה קדושה וטהרה העשר השעות האלו נלמדות?? מי הוא האדם השלם שלומד אותם ובאיזה גובה הוא אוהז?? זה הסיפור!! ועל זה אנחנו מתפללים!! את הנשא את 'ראש' הזה אנחנו צריכים... עליו אנחנו מתפללים!!

נפלה עטרת ראשינו אוי לנו כי חטאנו... קרבנו לפני הר סיני ונטל ממנו את התורה!!! אילו זכינו, היה מתקיים בנו 'נשא את ראש בני מרן ר' גרשון... אבל כעת כשנעלה הענן ונגללה הפרוכת והורד המשכן... הרי ונסעו בני ר' גרשון אחר ארון ברית ה'... נשים לילות כימים על משים לילות כימים... ת.נ.צ.ב.ה.

אני ירא שמים ושמור... אבל אני מרגיש שאני מפסיד משהו...

יש לי חידוש מסוים שאני קבוע אומר... וכל פעם שאני אומר אותו יש לי עליו ויכוח קבוע עם אנשים... החידוש שלי הוא כך: שכשאומרים ששלמה המלך היה חכם מכל אדם... המשמעות היא שהיה לו את כל המידע שיש לנו היום... היה לו נורת חשמל... היה לו רכב... הוא ידע לייצר מטוס... הייתה לו תשתית לטלפון... הוא גם ידע לייצר פצצה גרעינית... הכל... את כל המיחשוב הרפואי והטכנולוגי... הכל היה גלוי ופרוש כשמלה לפני שלמה המלך...

והחידוש הזה הוא כמובן מאוד דרמטי!!! כי אז יוצא ששלמה המלך נצר בלבו סודות הכי איסטרטגיים... הוא יכל לייצר רכבים, ולעשות טלפונים... ולחסוך לכל הדורות המון עגמת נפש וכאב ראש בחיים ובכל זאת הוא החליט משום מה... (מסיבות יותר מידי מובנות ש-מי כמונו מבינים היום למה) להוריד את כל הסודות היוקרתיים האלו יחד איתו אלי קבר...

ופה אנשים מתווכחים איתי!!! אנשים מתקשים לעכל את זה... טוענים לי: לא!!! זה לא מחייב... זה ששלמה המלך היה חכם מכל אדם... אבל זה לא סתירה שלא בטוח שהוא ידע את מה שאנחנו יודעים כיום... כי סו"ס העובדה היא שהקב"ה גזר שעד שנת ת"ק עדיין לא התגלו כל מיני טכנולוגיות שקיימות... ממילא הגזירה הזו לא פסחה על שלמה המלך... כלומר: במילים אחרות זה לא קשור לחכמה של שלמה המלך... זה שהוא היה חכם מכל אדם... זה לא סתירה שהקב"ה גזר להעלים מהבריאה כל מיני טכנולוגיות ואפשרויות עד הדורות האחרונים... ככה אנשים ט כל הטכנולוגיות שיש לנו היום... זה פחות חכמה... זה יותר גילוי!!! בשנת ת"ק הקב"ה פקח לעולם את העיניים והתחיל לגלות לנו כל מיני סודות בבריאה... ועד אז הקב"ה גזר שאנחנו לא נדע... ממילא יכול להיות ששלמה המלך היה חכם מכל אדם... אבל הקב"ה גזר שהוא לא ידע... אז הוא לא ידע...

אבל אני מתנגד בכל תוקף לטענה הזו!!! ואתה יודע למה???

כי הטענה הזו מידי מוכרת לי... היא מצלצלת לי באוזן... היא מזכירה לי משהו מאוד מאוד מוכר מהעבר... אתה יודע מה זה מזכיר לי???

שכשהייתי בגיל הטיפש עשרה היו לי הרבה ויכוחים עם אבא שלי... אבא שלי אומר לי משהו אחד ו... ואני כמובן מבין יותר!! אני מסביר לאבא שלי שהדור של היום זה אחרת ממה שהוא מבין... ואבא שלי שוב מנסה להגיד לי משהו... ואני שוב מסביר לו ש... אבא... תבין... אני זכיתי להבין יותר טוב... ובדור שלנו זה אחרת... ואז בשלב מסוים אבא שלי עצר לרגע ושאל אותי: תגידי לי בכנות: **נראה לך שאתה יותר חכם ממני???** לרגע נאלמתי דום... חשבתי כמה רגעים... בררתי את המילים... ואז ענית לאבא שלי: לא!! חלילה!!! אני לא יותר חכם ממך... אבל... אבל... אבל עדיין... אחרי הכל הקב"ה עשה שהדור הצעיר מבין יותר... כלומר: זה לא שאתה ח"ו פחות חכם... זה גזירת רבי'ם כזה... הקב"ה גזר שיש מושגים חדשים שהדור הצעיר מבין והדור המבוגר לא... מה שנקרא 'הניח לנו מקום להתגדר בו'... אה... מה אתה אומר עליי? יצאתי יפה!! זה... פה הסתמים הויכוח! אבא שלי נכנע... לך תסביר לתכטיט ש-מילא אתה בגיל הטיפש עשרה... אבל לפחות אל תפיל את זה עוד על הרבש"ע.

ויום אחד גדלתי בשנה... והיום אני כבר מבין שאבא שלי כן היה יותר חכם ממני והרבה יותר חכם ממני!!! וסו"ס שכבר השכלתי להבין את זה... והנה היום אני מדבר על שלמה המלך שהיה החכם מכל אדם ואני טוען שאם הוא היה חכם מכל אדם זה אומר שהוא הבין גם את מה שאני ואתה מבינים... וכאן פתאום אנשים טוענים לי שלא!!! הוא היה חכם עד... עד גבול מסוים!!! עד מנהטן... עד דור 2023... עד הטכנולוגיה של היום... אוי אוי אבאלע... המשפטים האלו מחזירים אותי אחורה... הטענה הזו יותר מידי מוכרת לי... גם אני טענתי את אותה טענה לאבא שלי... כן... אתה יותר חכם... גם המשגיח בישיבה יותר חכם... אבל עד גבול מסוים ש... שם ה' גזר שאני זכיתי להבין יותר...

אז זהו שלא!!! זו בדיקת הנקודות!!! לא לחינם הקב"ה עשה ששלמה המלך יהיה החכם מכל האדם... ה' רצה שיהיה אדם אחד בעולם שיקיף את הכל... שיחצה את כל היבשות... שיבין הכל... היו לו את כל האיפלקציות וכל האפשרויות שאתה ואני חולמים עליהם... הוא הכיר מקרוב את כל הטכנולוגיות המתקדמות שאנחנו מכירים עד היום... ואת כל ההפתעות הנוספות שיש בבריאה שאנחנו עדיין לא יודעים... (בינינו... יש כזה דבר?? לא יכול להיות...) ואחרי כל זה הוא הגיע למסקנה שהבל הבלים אמר קוהלת... והנה הכל הבל ורעות רוח... שלמה המלך הוא היחיד שמתבטא בצורה הכי בוטה: ושנאתי את החיים!!! יש לי את ההכל ואני שונא את החיים... אין לי מזה כלום... ובסוף הוא מסכם ואומר: תשמע לי... כאחד שיודע הכל ומכיר הכל... אני אומר לך עם יד על הלב: סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם!!! איזה מסמך עוצמתי זה...

יש פה בן אדם שסיים להכיר את הכל... ואומר לך: חבל!!! חבל על הטרחה... אתה רוצה טעם בחיים?? את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם!!!

יש לך כזה מסמך... מה עוד צריך חוץ מזה?? אבל תסמוך עלינו... אנחנו לא פראיירים... כמו שאני הצלחתי למצא נוסחה דיפלומטית איך להסביר לאבא שלי שלמרות שהוא חכם יותר ממני... אבל עד גבול מסוים ששם אני מבין יותר... גם לנו יש נטיה לחשוב לעצמנו... כן... עם כל הכבוד לשלמה המלך שהיה לו הכל וראה הכל... אבל יש גבול!!! סמארטפון לא היה לו!! רכב טסלה לא היה לו... בינה מלאכותית עדיין לא היה לו... אז זהו שלא!!!

פרנציפ היה לו והיה לו!! תסמוך עליו שהיה לו... כי אם יש משהו שיש בדורנו ולא היה לשלמה המלך אז הוא לא היה חכם מכל אדם אלא אני ואתה יותר חכמים ומבינים ממנו... אז זהו!!! שבשביל זה הוא היה החכם מכל אדם... לדעת הכל... להבין את כל העוצמות הטכנולוגיות שהתגלו במאתיים שנה האחרונות... ולזהות שבשורה התחתונה רק נזק יצמח מזה... תחשוב איזה עוצמה של פקחות וחכמה צריך בן אדם שאגור בתוכו כזה מידע איסטרטגי... שהוא רואה מול עיניו אנשים שנשרכים שבוע ימים ברגלים כושלות ויש לו מידע שיכול לספק להם רכב שיעשה להם את זה בשעתיים... לראות אלף פועלים סוחבים בלוקים ויש לו מידע איך להמציא מנוף שיכול לחסוך כ"כ הרבה עמל ויגיעה... והוא מבין שזה לא כדאי!!! הוא מבין שהתוצאה המקסימה של כל הטכנולוגיה המתקדמת מסתכמת בשלוש מילים: ושנאתי את החיים!!! לדעת ששלמה המלך דיבר על הדור שלנו... ידע הכל... הבין הכל... ואומר לך: תשמע לי... סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם!!! המסר הזה פונה אליך... אתה בדור 2023 עם הטכנולוגיה הכי משוכללת... אני מכין אותך מראש: אם אתה לא רוצה לשנא את החיים ולהרגיש הבל הבלים... פתרון אחד יש לי: את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם...

מי שאין לו כח לשינויים בחיים... מה יעשה?

מי שחושב שלדור המדבר היה חיים קלים יש לו טעות...

לא היה קל להיות בדור המדבר!!! הקב"ה תבע מהדור הזה טירונות ותובענות ובלתי מתפשרת בקבלת עול מלכות שמים... **רוצה דוגמא במה זה הגיע לידי ביטוי???**

הנה דוגמא: בפרשה שלנו התורה מתארת איך היו נראים המסעות... ביום בהיר הענן נעלה מעל המשכן ויוצאים לדרך... לאן?? לא יודעים!! כמה זמן נסיעה? אי אפשר לדעת... על פי ה' יסעו... אין שום צפי... אין לך קצה חוט לאיפה... חכה... פתאום הענן נעצר וכעת חונים... נו... לכמה זמן חונים???

ליום? יומיים?? שבוע? שבועיים? שנה?? חמש שנים?? עשרים שנה? אי אפשר לדעת!!! אין לך שום קצה חוט... אפילו לא בערך... שתבין: היו מסעות שעם ישראל היו שם לילה אחד... היו מסעות שעם ישראל שאלו שם חודש... והיה קדש ברנע שעם ישראל היו שם תשע עשרה שנים!!! תחשוב שכעת מגיעים לאיזשהו מקום ואין לך מושג האם אנחנו הולכים להישאר פה י"ט שנה או יומיים או חודש... אתה מבין לבד שזה מאוד מאוד מושגה!!! כי יש לי פה מריבה עם השכן על נוקי שכנים... (האם הוא יזין את הפתח או אני... כי הרי אין פתחים מכוונים...) אם אנחנו זזים מכאן בעוד יומיים או אפילו בעוד חודשיים... יאלה... נסתדר... לא נעשה עסק... אבל אם אני הולך להישאר פה שנתים... אז ההלו... אני רוצה להזמין פרגולה... אני רוצה לפתוח מרפסת... לעשות אספלט... ואתה לא יודע... אין לך שום כיוון...

אבל יש דבר מאוד מעניין!!! יש מסע אחד ויחיד שעם ישראל לשם שינוי קיבלו מידע מושוער... **היה זה בהר סיני!!!** כשעם ישראל הגיעו להר סיני... כתוב "ויחן שם ישראל... דורשים חז"ל במכילתא. מה זה ויחן שם? "אמר להם משה: **ומן הרבה אתם עושים שם?** וכן מצינו שהיו שם "ב חודש פחות י' ימים" מה יש?? למה דווקא בהר סיני כן ניתן לקבל מידע והשערה כמה זמן?? **מוכרחים לומר שכשנבאים לקבל עול תורה... כאן צריך להתמקם!!!** בן אדם לא יכול לקבל תורה כשהוא עומד מתנדנד באוטובוס עירוני... אי אפשר להיכנס לסוגיה בלימוד בכבוד ראש כשאתה חי על גלגלים ואתה כל הזמן בהיכון שעוד רגע נעלה הענן... ככה אי אפשר לקבל תורה!! בשביל תורה צריך מה שנקרא **ישיבה!!!** למה צריך ללמוד **בישיבה??** מה זה וכן ויושב **בישיבה???** כי ישיבה זה משהו שמתיישבים בו... מתמקמים!!! צריך להתיישב בדבר... **אחרי!!!** אחרי שעם ישראל זכו ללמוד הרבה תורה בהר סיני... כעת הגיע הזמן להיכנס למירוץ של עול מלכות שמים... קדימה... פתאום כל יום הקב"ה מזמין סיטואציה אחרת... פה כל פעם יש מסע אחר... פעם מסע ארוך ופעם קצר... זה נכון בהמשך החיים!!! אבל בשביל לעמוד בתורה... בשביל זה חייבים ישוב הדעת!!!

רגע... ומה יעשה מי שאין לו כח לזה... מה אעשה... אני לא בנוי לדרמות יומיומיות... אין לי כח שכל כמה זמן פתאום יש איזה מסע חדש... אה... מה יעשה מי שמשווע לשלוות נפש וליציבות בחיים ואין לו כוחות נפש לחיות על גלגלים???

אז הנה! כפרשת השבוע שלנו התשובה כתובה בפירושי: ויסעו מהר ה'!! עם ישראל ברחו מהר ה'... די... כמה אפשר ללמוד... אה... אין לכם כח ללמוד... רוצים טיולים...?? רוצים לגוון?? קדימה... מתחיל המירוץ... כל יום משהו אחר... אה... לא מתאים לך?? תברח בחזרה להר סיני!! תסכים לברוח למקום שממנו ברחת... תקבל על עצמך עול של עסק התורה... לקבוע עיתים לתורה... כל המקבל על עצמו עול תורה מעבירים ממנו עול יסורים ועול דרך ארץ... מי שמוכן לבא להר סיני... משה רבינו מרגיע אותו... זה בסדר... אתה יכול להתמקם!! פה הולכים להיות הרבה זמן... אבל בשביל זה צריך להסכים לויחן שם נגד ההר... קבלת עול תורה!!!

העיניים האלו... בחרת בהם...) לעומת זאת דוד המלך גם הוא עושה אירוע מפואר ויחצני. ואצלו משום מה... זה לא עושה רק לעניים... אדרבה... בה' תתהלל נפשי ישמעו ענווים וישמחו!!! איך יכול להיות?? פשוט מאוד: דוד המלך מייחצן את התפילה... התפללתי לה' והוא עזר לי... כל מה שיש לי זה רק מתפילה... ברגע שבה' תתהלל נפשי... פה גם הענווים שמחים לראות את ישועתו של דוד... כי אם זה בה'... אז גם אנחנו בתמונה...

ההבטחתי לפרסם היחיד שהוא נקי לגמרי ואין בו עין הרע... זה בה' תתהלל נפשי!! לפרסם בשער בת רבים שהתפללתי לה' והנה הוא עזר לי!!! צאו בפרסומת... התפללתי לה' ויצאתי מהחובות... התפללתי לה' ויש לי ילדים טובים... התפללתי לה' והוא פתח את הלב שלי והנה אז נדברו על שלל מאמרי... פה מותר להתהלל כי אתה לא מחזיק אצלך שום קלף שאין לשני... מישהו מפריע לך להתפלל לה'... קום ותתפלל...

הגיע הזמן שגם אנחנו נצא בפרסומת!!! גם אנחנו נבטיח לפרסם!!! וזו סגולה אמיתית!!! רבש"ע: אם אוושה אני אפרסם... אודך בקהל רב... ותן לרבש"ע את הקרדיט **ורק לזו!!!** אגב: לכל אלו שמשחקים אותה ראש קטן ושואלים אותי: מה זה סתירה. אני מודה לה' וגם מפרסם את הסגולה? הוי שתהיה בריא... תאר לעצמך שאני אשלח מייל לאחד מהמוסדות ואני אכתוב שם שתרמתי גם להם וגם לארגון השני ומשניהם ביחד ראיתי ישועות... נראה להם שהם יפרסמו את זה בעיתון?? תשכח מזה!!! למה? מאוד מעניין למה?? כי... כי בפרסומת יש כלל: לא נותנים קרדיט לשנים!!! אין כזה דבר לעשות קמפיין גם לג' וגם לש"ס... זה לא עובד... כל טיפוש מבין את זה... אבל משום מה כשזה מגיע לשבח והודאה לה'... פתאום כולם נהיים תמימים... הוא נותן שבח והודאה לה' וחצי מהדרשה הוא מסביר איזה סגולה הוא עשה ואיך שמיד אח"כ זה עבד... וכמובן שהכל ממנו יתברך... בטח... איך לא... תכל"ס... בשורה התחתונה למי נתת את הקרדיט?? מי שממנף סגולה... אוטומטית הוא שם את הרבש"ע בפינה... אתה מבין מצוין על מה אני מדבר... (גם אם אליבא דאמת זה לא סתירה... סו"ס הנפש שלנו בסוף לא מסוגלת להכיל קרדיט משותף) קדימה... צאו מהמחבואים... התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי ה'... יוצאים בקמפיין הבטחתי לפרסם... מה שבטוח: אני לא מבטיח לך שום דבר אם תפרסם את ה'... יש לי רק הבטחה אחת: אני מבטיח לך אמת!!! תן ניוחש איזה מחיר יש ל-אמת?? לא יודע איזה מחיר... מה שבטוח... המחיר שלה בריצפה... על זה נאמר: ותשלך אמת ארצה!!!

אדוני... זה עובד... עשיתי את הסגולה הזו ו... ו... וזה עבד מהרה!!!!

התפללתי זה לא עבד (מהר) זה כן עובד מהרה!! יש קבלות!!!

כשאומרים לי כזה משפט... כאן אני מוריד כפפות: רבותי: גם עבודה זה עובדת **יותר מהרה!!!** (כן... היו נשים שהגיעו לירמיהו הנביא עם קבלות... שם זה עובד יותר מהרה!! ולכן מה?? לכן תעבוד ע"ז?? אז מה והסגולה עובדת יותר מהר... לכן אחר מהרה?? לכן תתן קרדיט לזרים?? מה... אבא שבשמים עד כדי כך זול בשבילך שאם אתה לא רואה אותו על הצג על החיוג הראשון... אז זה? אתה כבר מתקשר לרווחה ומודיע שאתה ילד עזוב... שאבא שלו עזב אותו ואתה רוצה ללכת למשפחת אומנה??

מותר לנו להשקיע בתקשורת עם בורא עולם... אבא שבשמים זה **משהו שעובד!!!** אבל גם אני **צריך לעבוד** בשביל זה... מותר לי להשקיע בתקשורת איתו... אני כבר לא ילד קטן... כשילד קטן בוכה צריך מיד מיד להגיע לעריסה שלו... כולם עובדים אצלו... אבל אתה בן אדם מבוגר... בנית כבר בית ואתה יודע איך עובדת מערכת יחסים... מערכת יחסים בנויה על מינימום של השקעה!!! אני לא צריך להגיד לך איך נראה בית שהתקשורת בין הבני זוג מתחילה ונגמרת בכספומט... וחסססר לך אם לא תתן באותו רגע... אחרת הבן זוג יסתובב ברחובות ויבקש מזרים... **הגיע הזמן שנבין את הדברים הפשוטים האלו!!!** הלוואי ואתבדה... הלוואי ויתברר שסתם הגזמתי ועשיתי מהנושא הזה יותר נורא ממה שהוא... אבל למיחש מיבעיני!!! צריך לקחת בחשבון שהעליהם החובבני הזה של תעשיית הסגולות והישועות... יתכן שזה עבר את גבול הטעם הטוב זה כבר לא מביא ישועות אלא... לא רוצה להגיד מה... ומי יסלק את החרון אף הזה?? אני ואתה... לפחות אני ואתה נפנה לה' ונגיד לו: אנחנו איתך... אנחנו מדברים איתך... אנחנו שייכים למפלגה הקטנה של דוד המלך... שאזכיר צדקתך **לבדך!!!!** אני מודה לה' **בלבד!** ואני לא מחפש בכל מחיר להכניס לתמונה עוד 20 דמויות נוספות שיחלקו עם הקב"ה את הקרדיט... **לא!!! אני נותן לה' ורק לה' את הקרדיט!!!** אני לא יודע כמה אנשים יקנו את האמת שכתובה במאמר הזה... אבל יתכן שמספיק כנישתא חזא... מספיק כמה יהודים שנותנים אימון בה'... מוכנים להשקיע בתקשורת איתו ולא אחר מהרה... והשאר ימשיכו לקבל ישועות מדרכים עוקפות... העיקר שיהיה להם טוב...

רגע... אבל מה עם ההבטחתי לפרסם???

אני פונה כעת לכל מי שדרש את ה' וענה אותה... **קום ותפרסם!!!**

המקום היחיד שמותר להתגאות זה בישועת ה'!!! איך כתוב בתהילים?? בה' תתהלל נפשי ישמעו **ענווים** וישמחו!!! שמת לב מה כתוב כאן???

כשביר עושה חתונה מפוארת ומנקרת ומוציא לכולם את העיניים... זה אולי עושה טוב לעשירים... אבל לעניים זה רק עושה רע... זה מנקר להם את העיניים... (ואח"כ הוא לא מבין מאיפה נפל עליו עין הרע... אדוני... שילמת טבין ותקלין כדי להוציא לאנשים את העיניים... קח קרדיט על

לחזור בתשובה!!! דוד המלך מפרסם שם שגם הוא יודע לחזור בתשובה... ולא סתם... אלא הוא הבטיח לפרסם שזה עובד!! (יש פרק תהילים שדוד מקדיש לניסי יציאת מצרים שגם זה אנחנו מחויבים לפרסם... יש גם פרק תהילים שמוקדש לכל החטאים שעם ישראל חטאו במדבר... שגם זה אנחנו מחויבים ב'זכור אשר הקצפת' וכן הלאה וכן הלאה... כל ספר התהילים על ק"נ פרקים... יש פה ק"נ נושאים ותחומים שדוד המלך הבטיח לפרסם!!) **עכ"פ ספר תהילים הוא לא ספר תפילה...** הוא גם ספר לימוד!!! דוד המלך מלמד אותנו מה צריך לפרסם!! מה חשוב לפרסם... וגם... גם מה לא חשוב לפרסם...

(איך מישהו אמר לי... חבל... למה דוד המלך נפטר בחג השבועות?? אם הוא היה נפטר ככה באמצע הקיץ... בכ"ב סיוון... היינו עושים לו כזו הילולא... היינו מביאים כנורות ונבלים... היה מצצב... אבל ככה דוד המלך נפטר בחג השבועות... מי מתפנה בחג השבועות לחשוב על דוד? אבל מה התשובה?? הנה!!! זה בדיוק הנקודה!! דוד המלך אומר: הילולא שלי בחג השבועות!!! אתם רוצים לעשות משהו לעילוי נשמת??

תקבלו את התורה!!! תלמדו מאלטע באבא רות מה זה צניעות... מה זה גמילות חסדים, זה... זה מה שהבטחתי לפרסם וזה הדבר היחיד שיש לי להציע בייאצייט שלי... אין מה לעשות ביאצייט של דוד המלך מעבר לזה! דוד לא מפרסם קברים ולא נרות. דוד מפרסם את ישועת ה' ואת ואת פרק קי"ט בתהילים... זה ההבטחתי לפרסם נוסח דוד המלך!!!)

יהודים יקרים: איבדנו את הצפון מ מ ז מ נ !! אני לא נביא... אנחנו לא יכולים להעריך עד כמה הדברים האלו חמורים... אבל צריך לחוש שיתכן וזה חמור מאוד... **מה אני מתכוון??** מילא יש סגולות ועניינים והבטחות שיעתירו עליך ולכל מוסדות יש היום את הישועות שרק אצלם אפשר לקבל... וביננו... כל מי שקצת מבין עניין יודע שזה בסה"כ עניין של איזה 'חברת פרסום' הם לקחו... זה חצי משעשע... חצי מעניין... חצי גם משכנע... נו... בסדר... עוברים הלאה... לעמוד הבא בעיתון... ולפרסומת הבאה של מילקי ושל קידישיק... **אז זהו!!! שיתכן שזה לא צחוק!!!** יתכן שיש פה תביעה גדולה בשמים!!! כי תחשוב שבזאת עולם בכבודו ובעצמו מרפרף בלוחות המודעות שלנו או בדפי העיתון שלנו ואז לפתע הוא שואל: רגע... ואם אב אני איה כבודי?? איפה אני פה?? שכחת ממני לגמרי!!! אתם נעזרים בכל המי ומי... נותנים קרדיט לכל המי ומי... ורק אותי שכחתם!! רק אני לא נמצא פה בתמונה!!!

הלוואי והמשפטים האלו לא נכונים... הלוואי ובשמים לא רואים את זה כ"כ חמור... אבל צריך לקחת בחשבון... ש... שיש פה משהו הרבה יותר חמור ממה שאנחנו חושבים... ויתכן שחובתנו לקום על הרגלים ולצעוק גיוואלד!!! דיי!!! די לשכחת ה'!!! די די ל-אחר מהרה!!! די להשליך את ה' מאחורי גווננו... די לנסות בכל מחיר לעקוף את הרבש"ע... די לתת קרדיט לכל הקברים ולכל המוסדות ורק את הרבש"ע להותיר מאחור... לא יודע... האם אני היחיד שזה כ"כ צורם ליי?? אולי חסר לי פרטים... למה לאף אחד זה לא מפריע?? **ומה הכי מטרף את דעת???** כשאני אומר כזה משפט לאנשים... אתה יודע מה התדובה?? **אבל זה עובד!!!!**

נקודה למחשבה מול גלי הים בחוף

הרחצה...

מנהג ישראל בשבוע שאחרי חג השבועות לפקוד את חופי ים התיכון... לצאת לחופי הרחצה... לשחות ואולי גם לטבול...

אם כבר הולכים לים זו הזדמנות להסתכל על הגלים!!!

הגלים מעבירים מסר מאוד עוצמתי... כל גל שמגיע לחוף... הוא מגיע עם כל המוטיבציה... הוא מגיע חזרזר מטרות לפרוץ ולבקוע את הגבול ואת החול שה' שם גבול לים... ואכן הגל מתקרב בשיא העוצמה!! בשיא הבטחון העצמי... והופ... מתנפץ ביבשה בקול רעש גדול... או רעש קטן... כל מקרה לגופו... תלוי בדגל... ואחרי כמה שניות מגיע הגל הבא!!!! הוא לא מוותר... וגם הוא מתנפץ... אחרי עשרים שנים מגיע שוב גל... ואף גל לא לומד לקח מהגל הקודם... כל אחד מגיע עם כל המוטיבציה ועם כל העוצמה וכבר אלפי שנים זה ככה... וככה זה גם יהיה...

אז זהו!!! שהז'ל מלמדים אותנו שככה זה הרשעים... והרשעים כים נגרש!!! כי השקט לא יוכל ויגרשו ממיו רפש וטיט...

חז"ל אומרים שככה זה הרשעים... כל רשע בתורה הוא מחליט להתנפל על לומדי התורה... ויגרשו ממיו רפש וטיט... הוא שופך עליהם את כל הרפש והטיט שיש לו... ואז הוא מתנפץ בקול דממה דקה... וקדימה... לגל הבא... וככה זה לדורי דורות... כל פעם מגיע רשע אחר שהוא פוער פיו ברפש וטיט נגד התורה ולומדיה... וברגע ראשון זה די מבהיל... אתה רואה אותו דוהר... צועק... משתולל... עוד שניה יהיה פה מלחמת אחים... הסתה... אבל מי שקצת הספיק לעמוד על שפת הים כבר קלט את הסיפור... ההלו... תרגע... הגלים האלו כבר שלושת אלפים שנה מתקרבים מהר מהר... מתנפצים... והלאה... מי הבא בתור...

יש כאלו שמאוד נבהלים מההסתה נגד החרדים... לוקחים את זה ללב... תסלחו לי: מי שלוקח את זה ללב... זה רק מראה שהוא חדש כאן!!! אתה כנראה לא ותיק פה... תגיד לי: נולדת היום? אתה זוכר תקופה שלא הסיתו נגד החרדים?? נו... ומה קרה?? הגל התנפץ בחוף... ואנחנו המשכנו הלאה לשחות... מישהו שאל אותי: למה אתה לא כותב על ההסתה?? אמרתי לו: קח את המאמר שכתבתי שנה שעברה... בעצם המאמר שכתבתי שנה שעברה על ההסתה... הוא היה משוחזר מלפני שנתיים... אתה חושב שעל כל גל של רפש וטיט אני אמור לכתוב מאמר?? מה... אני שובר גלים?? תן לגל להתנפץ בשלווה על החוף ותמשיך הלאה בדרךך... מה אתה לוקח ללב...

רק מה?? הסיבה שאנחנו עושים עסק מזה!!! כי אנחנו בעצמנו כנראה לא מספיק עומדים יציב על החוף... אם יש בעיה... זו הבעיה האמתית!!! לא הגל הוא הבעיה... הבעיה היא מי שעומד מול הגל... האם אתה שהגל מתקרב אליך... האם אתה לפחות עומד יציב על הקרקע המבוססת שלך?? אם לא... אז תודרו מהר להבין עניין... תודרו מהר לנמק לעצמך במה זכית לא להיות אומלל כמו כל אחינו התועים שלאחרונה נפל להם האסימון והם קלטו עד כמה הם באמת מסכנים...

תודרו מהר להבין את זה... כי אחרת... אתה עלול להיות מסכן כמותם... אני כבר לא צריך להסביר לך כמה הם מסכנים... זה לא כמו פעם שהיה צריך להסביר במה הם מסכנים... היום הם כבר אומרים את זה מצעמם... אז אתה רוצה להיות כמוהם?? אם לא אז רוצו מהר לחדרי בית המדרש... ותבין עד כמה כי הם חיינו ואורך ימינו... וחוצו לבית המדרש אין כלום... נאחל לכולנו ים רגוע ושקט... שיהיה אפשרות לשחות בשלווה... אבל גם אם יגרשו מימיו רפש וטיט אל תסיק מסקנות... מקסימום שבוע הבא יהיה רגוע... אל תתרגש מהרשעים כים נגרש... הם נעלמים...

המונית עם המונה שקופץ והעשרות אגו' שדופקות... (ד"ש קטן מדף היומי)

ר' שרביה הלוי כמידי יום יצא מבית המקדש בדרכו חזרה לביתו במגדל עדר סמוך ונראה לצלצח... והנה ביציאה משער האשפות... לפתע עוצרת לידו מונית!!! (סליחה על המעבר החד במנהרת הזמן... למושגים טכנולוגיים של ימינו... זה באופן חד פעמי...) כן... לאיפה אתה צריך?? לצלצח!!! כמה זה?? שמונים שקל... מצוין...

ר' שרביה מתיישב ליד המונה... ואז לפתע המונה פונה אליו... תקשיב: יש לי בקשה בשבילך!! סיכמנו על 80 שקל?? נכון?? זה המחיר!! אני מוכן להוריד לך לחצי מחיר!!! ל-40 שקל!!! אבל בשביל זה אני מבקש ממך בקשה מאוד מוזרה... אני נותן לך כעת שקית מלאה באגורות!!! אתה רואה?? יש פה בשקית הזו 400 מטבעות של עשר אגורות!!! זה יוצא בדיוק ארבעים שקל... (סיכמנו שאתה משלם לי על הנסיעה 40 שקל... אז תן לי כעת 40 שקל 'נורמליים'... ואני נכנע זה אתן לך את השקית עם כל המטבעות האלו...) ובכן: אני כעת הולך להפעיל מונה... וכידוע... ברגע שנהג מונית מפעיל מונה יוצא לדרך... כל כמה שניות זה קופץ בעשרים אגורות... **עכשיו: שים לב:** הבקשה שלי היא כזאת!!! כל פעם שהמונה קופץ בעשרים אגו' אתה מיד נותן לי עשר אגו' באותו רגע... (במקום שתתן לי עשרים אגו', עשר אגו', זה כבר ההנחה שסיכמנו עליה מקודם) זאת אומרת: נסעו 50 מטר והמונה קפץ... אתה מיד מוציא עשר אגו' ודוחף לי לתוך הכוס הזו... התקדמנו עוד איזה 30 מטר ושוב המונה קופץ... אתה מיד שוב מוציא מיד עוד עשר אגו'... וככה כל הדרך!! אתה כל הזמן צריך להיות מרוכז כי כל איזה 15 שניות המונה קופץ... (זה כבר תלוי במהירות ובפקקים... פרטים נוספים אצל המנהל מונית) וככה לאורך כל הדרך... בסדר?? ר' שרביה הסתכל על המונה מונית... והתחיל לבדוק אותו מלמעלה למטה... מלמטה למעלה... מה הסיפור שלו?? מה השגעון? מה העניין לשלם לו באגו' כל כמה שניות?? אולי זה משהו כפייט...?? אולי הוא מפחד להירדם...?? ר' שרביה החליט לזרום... לך תדע... כל אחד והמשיגטען שלו... אה... כלל ישראל אף פעם לא היו משעממים... גם הפעם לא...

אבל המונה מונית לא סיים... הוא ממשיך!! תקשיב ר' שרביה: אם חס ושלום קורה שפעם אחת פספסת!!! כלומר: המונה קפץ ואתה בדיוק חלמת ולא שמת לי עשר אגו'... ולבנתיים המונה הספיק עוד פעם לקפוץ ואז אתה צריך לתת עשרים אגו' ביחד... אתה לא נותן!!! בחיים לא!! אל תתן לי בשום פנים ואופן שתי מטבעות ביחד!! זה עקרונות אצלי!!! תתן לי רק עשר אגו' ואז עוד עשר אגו'... אם זה הצטבר לעשרים אגו' ביחד אז אתה לא!! לא נותן לי... תעצור אותי ונראה מה לעשות... אבל לא לתת לי... ברור או לא ברור???

ר' שרביה כבר לא ידע האם לצחוק או לבכות... בסייד... אני אשתדל... אני מקווה שאני אעמוד בזה... טוב!! מכרזו המונה מונית... אפשר לצאת לדרך??... אתה כבר מוכן עם המטבעות?? נו... תחזיק כבר מטבע אחת... תהיה מוכן... **שלוש ארבע ו... יאנו... ר' שרביה הלוי יושב במונית עם המטבעות**... והופה... עשר אגו'... ו... והופ... עוד עשר אגו'... הם לא הספיקו להגיע לתחנה השניה של שער ציון... ר' שרביה כבר הספיק לשים חמש מטבעות... ר' שרביה התאפק כל הזמן שלא לצחוק... לרגע הוא צבט את עצמו!!! רגע... זה נכון מה שקורה איתי פה...?? אני יושב פה עם עשרות מטבעות ו... ו... ושוב המונה קופץ... ושוב ר' שרביה דוחף עשר אגו'... ותשמע... זה מלחיץ!!! (ר' שרביה כבר כמעט הרגיש שהוא נמצא בבדיקת טובה... למי שיועד מה זה אבחון של ריטלין) ר' שרביה מאוד השתדל לעמוד בכללים!!! אבל תשמע... אנחנו כבר עשר דקות נוסעים... וכל 15 שניות זה שוב... צריך המון ריכוז בשביל זה!!! בשלב מסוים ר' שרביה קצת התעייף... הוא ריחף רק לכמה שניות... הסתכל לרגע בחלון... והופ... הוא לפתע נזכר... ההלו... פפפפפוס!!!! בטעות ריחפתי חצי דקה... ופספסתי לתת לך כמה עשרות אגו'... מה... מה אני עושה עכשיו???

הנהג עצר בחריקה בצידי כביש דרך חברון ואמר לו: אין בעיה!!! אז תשים את זה בשקית השניה... אם ריחפת ובגלל זה הצטברו לך עשרים אגו'... אז אתה נותן אותם בשקית השניה... כי בשקית הזו אתה נותן רק עשר עשר... פעימה ועוד פעימה... בקיצור: סו"ס הסתיימה הנסיעה... ר' שרביה היה כבר ממש מותש... אבל הוא לא יכל להתאפק... **תשמע נהג מונית... אתה מוכרח לספר לי מה... מה הסיפור שלך??** מה הסיפור עם המטבעות האלו?? אתה דווקא נראה לי בן אדם נורמלי... אז מה זה האובססיה הזו?? **זיגור חיך ואמר לר' שרביה:** כל הכבוד לך שאתה לא מזלזל בי... אני אספר לך מה הרקע שלי... קוראים לי זיגור!! אני העבד כנעני של ר' שמירמות הכהן... יום אחד היה לו נס והוא ניצל מאסון והאדון שלי החליט בתור שבח והודאה להקדיש את מעשי ידי לגבוה!!! כלומר: את כל הרווחים שאני מכניס לו בעבודה שלי... את כל זה הוא מקדיש לגבוה... מאותו יום כל הסכום הזה עובר היישר להקדש!! בקיצור: אם אני לוקח אותך במונית הזו... ואתה משלם לי 50 שקל... בשניה שה-50 שקל האלו הגיעו לידיים שלי זה הקדש!!! זה אומר שאם אני לוקח מזה בסה"כ חצי שקל וקונה מסטיק... זה מעילה בהקדש!!! (בקיצור: אני כמו בהמת הקדש שאסורה בגיזה ועבודה... אתה נהנה ממני???) אתה חייב לשלם להקדש!! וכאן מתחיל הסיפור שלי...

כמו שכל בוס שמבין עניין יודע שאם הוא רוצה שהפועל שלו יעבוד טוב... צריך לפנק אותו מהצד עם רוג'לך ועם בונוסים וטיפים פה ושם... וזה ריווחי!!! ואפילו שבשביל הבוס זה הוצאות... אבל ההוצאה הזו ריווחית לבוס!! זה בסוף זה מחזיר את עצמו בגדול... **אז גם להקדש יש את השיקול הזה!!** גם הגזברים שמופקדים על האינטרסים של ההקדש עושים את השיקול הפיננסי הענייני הזה... ולכן גם הבוס החדש שלי שקוראים לו הקדש... גם הוא מצידו מפרגן לי טיפ ודמי כיס לבזבזים פה ושם... בשביל הסיגריות והנגרילות והפיצויות... **אבל!! יש פה בעיה... סאיפה אני אמשיך את הכסף הזה??** הרי אם אני עכשיו לוקח אותך במונית... ואתה משלם לי 50 שקל ככה בשטר... אוטומטית זה נכנס למגירה של הקדש ואז אסור לי לנגוע בזה! לכן!!! הכרטיס אשראי היחיד שדרוך יש לי אופציה להוציא כסף של **חולין** מההקדש! זה רק בסיטואציה שאני ארויח **פחות פחות** משווה פרוטה... (כי הקדש 'תופס' רק משווה פרוטה ומעלה...) ולכן כל יום אני לווח ממישהו ארבעים שקל וקונה בזה מה שאני רוצה... ואז כשאני צריך להחזיר את ההלוואה הזו... פה כל יום מחדש אני מחפש מישהו שצריך להיות נחמד כמותך... שיהיה לו את הסבלנות לפרנס אותי בשווי של ארבעים שקל... אבל בארבע מאות פעימות!!! כלומר: שישכור אותי ארבע מאות שכירות... כל עשר אגו' שאני עושה שישלם לי במקום... עכ"פ נכון להיום שווי של פרוטה זה יוצא בדיוק **11 אגו'...** ואם ככה עשר אגורות זה טיפה פחות משווה פרוטה!! וברגע שאתה משלם לי כל פעם עשר אגו' זה עדיין לא נכנס להקדש ואני יכול ליהנות מזה... ורק ככה זה יכול לעבוד!! אז תודה לך מעומק לב ר' שרביה... בזכותך יש לי כעת ארבעים שקל חדשים שאני יכול לקחת אותם לעצמי... לבזבזים... אל תדאג... זה ארבעים שקל שההקדש מפרגן לי... אבל רק כל זמן שזה בשחור!! כל זמן שזה לא נכנס ל'קופה', ר' שרביה היה המום!!! הוא לא חלם לרגע שזה מה שמסתתרת מאחורי המונה המוזר הזה... זיגור חיך לר' שרביה ואמר לו... מצטער... אתה יכול קצת להזדרז... אני פשוט ממהר... עוד רגע נסגרת לי החנות במזרח ירושלים... ששם אני קונה את האבקה של הנרגילה בטעם פסיפלורה... ר' שרביה יצא מהמונית מבולבל... ברוך אתה ה' שלא עשני עבד!! גם עבד כזה שמעשי ידיו הקדש... גם על זה אנחנו מודים שלא עשני עבד!! ורצית בנו!! ה' רוצה **אונתו**!!! ולא רק את המעשי ידיים שלנו!! ה' לא מחפש תוצרת... ה' לא רוצה אותי חמור עבודה... ה' רוצה אותי... ליבא בעי... שלא עשני עבד!!

האם יש כזה מושג 'התבטלות לצדיק'...?

למי שזוכר... מידי פעם אני מקדיש כאן בגיליון מאמר על אחד מהי"ב שבטים... בפרט בפרשיות אלו (במדבר נשא בהעלות) שהי"ב שבטים זה עיקר הגופי תורה בפרשות אלו... בפרט ה-89 פסוקים של קרבנות הנשיאים שהתורה חוזרת 12 פעמים על אותו דבר שבביל לשון לכל אחד מאיתנו 11 פעמים... שההלו... יש עוד 11 שבטים חוץ ממך... יש משהו שקיבל חינוך שונה ממך והוא עדיין תחת המטריה של ישראל סבא ולא מספיק שתכיר בקיומו, אלא אתה בעצמך צריך אותו!!! הוא חלק מהתיקון השלם...

אז השבוע אני רוצה להתמקד בשבט גד!!! והעילה הרשמית היא הפסוק בפרשתנו "והמן כזרע גד הוא" שיש לזרע גד שייכות מיוחדת למן... (ולאחר מעשה המאמר הזה טוב ולו בשביל לאזן מאמר אחר בגיליון זה הו"ל) אבל לפני כן: תרשה לי להגיד משהו בנימה אישית: מה שבטות... אני!!! אני לא שייך לשבט גד... אני ממש בקצה השני... בשבילי שבט גד הוא אחד השבטים היותר מאתגרים!!! הוא בשבילי אחת ההזדמנויות להתחכך בהכרה בקיומו של שבט אחר... להכיר בזה שנכון שהדרך שלי היא משהו אחד... אבל יש! יש שבט גד!!! והוא קיים למרות שאני חי בתפיסה אחרת וגם אם לא ראיתי את זה בבית מדרש הישן שלי... ובכן: שבט גד!!! כל עניינו ועבודתו היא התבטלות ל... ל... למי?? **לצדיק!!!**

שבט גד מוכן לוותר מרצונו על ארץ ישראל... יש להם כל מיני תירוצים שונים... אבל תכל'ס... ביום האחרון משה רבינו חושף את הסוד: "וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון..." שבט גד דבוקים בצדיק... ואם משה רבינו נשאר בעבר הירדן... אז שבט גד מעדיפים להישאר קרוב לחלקת מחוקק ספון... גם כשיש בפרשה שלנו כאלו שמתלוננים על המן... זכרנו את הקישואים והאבטיחים... יש שבט אחד שאף פעם לא יתלוננו!!! שבט גד הם חסידים של המן... למה?? כי היות והמן הוא בזכות משה רבינו... אז המן זה שיריים של הליגנר משה... ראית חסיד שמתלונן למה הרבי לא מחלק בשיריים מילק שייק?? מה הקשר?? קבלת שיריים... רון על זה. עד כדי שהמן נהיה משהו שמייצג את שבט גד. והמן כזרע "גד" הוא

עכשיו!!! מול גד יש לך את שבט יהודה ישכר חבולן... שאם אתה משבט גד ונכנסת לבית מדרש המרכזי של דגל מחנה יהודה... אל תהיה בהלם אם תגלה שאין שם שום זכר ולא איזכור למושג של התבטלות לצדיק... זה בכלל לא נושא אצלם... כי כאן ההתבטלות היא **לתורה! לרצון ה'!!!**

(אגב: בשורה התחתונה אין באמת הבדל בין התבטלות לצדיק לבין התבטלות לצדיק... כי שאלתנו מדברים פה על צדיק, אנתנו מדברים על משה רבינו או אתפשוטא דליה שהוא 'במקרה' מוסר התורה, השאלה היא: האם מאז שמשה רבינו מסר את התורה... אז מהיום יש על עסק עם התורה... או שאני ממשיך כל הזמן לקבל את זה מחדש משה...??

מי הדמות שהכי מסמלת של שבט גד?? אלישע הנביא משבט גד!!!!
הסיפור בקצרה הוא כך: יום סתוי שגרתי... אלישע ניצב לו בשדה וחורש את האדמה עם י"ב צמדי בקר... והנה... ללא הודעה מוקדמת מופיע מולו אליהו הנביא... אליהו לא מדבר!!! לא אומר כלום! אבל אלישע מבין... אלישע מזהה שהצדיק קורא לי... בבית אחת אלישע מקבל החלטה נחושה!!! אני עוזב הכל והולך אחרי הצדיק... הוא זורע את השדה מלח (כדי לשלול כל הרי"א של חרטה) והוא מותיר הכל מאחוריו והולך אחרי אליהו... ומכאן מגיע הדגש המוכר בנביא: פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו, **למד לא נאמר** אלא יצק, מכאן שגדולה שימושה של תורה יותר מלימודה... כלומר: אלישע הלך אחרי אליהו לא כ"כ ממקום של תלמיד... אלא יותר ממקום של **התבטלות!!!** הוא משמש את הצדיק... הוא נטפל לצדיק... הוא נושא כליו של הצדיק...

ואז מתרחשים דברים מאוד מאוד מוזרים: (שאני לעולם לא אבין אותם)

אליהו עומד לעלות בסערה השמימיה והוא שואל את אלישע מה אתה מבקש?? ואלישע לא מתבלבל: אני רוצה **פי שנים** ברוחך!!! להיות פי שנים ממך!! רבונו של עולם: ראית פעם משב"ק שמעיז לחלום להיות פי שנים מהרבי?? מילא ליטוואק עצמאי... קורה שלפעמים הוא חולם לעקוף אפילו את הרב שלו... אבל פה מדובר באלישע שכל עניינו התבטלות!!! מדובר באדם שביטל את כל ישותו לאליהו... ופתאום הוא מבקש מאליהו תן לי פי שנים... לא פחות ולא יותר?? איך אתה מבין שיהי דבר? מה עם הכלל ברזל: ש-דיו לבא מן הדין להיות כנידון?? הרי מבחינה מדעית לגיטימי לא שיהי במציאות שאדם שפיע על השני יותר ממה שיש לו בעצמו... אז איך אלישע מבקש כזו בקשה מוזרה ופרכת??

ואתה יודע מה... אם כבר סיבכתי אותך... אז יאלה... אין לך כבר מה להפסיד... בא נסבך אותך עד הסוף... כתוב שם במלכים שאליהו בדורו לא היה הנביא הכי גדול! היו יחד איתו עוד הרבה נביאים שהיו שקולים אליו במדרגה!! (ורשי"י מדייק את זה מה ששני הנביאים אומרים לאלישע: הידעת כי היום ה' לוקח את **אחוניך** מעל ראשיך?? **אחוניך** ולא אדונו!!! מכאן שהם היו שקולים לאליהו בנביאות)- רק אלישע היה נחשב תלמיד כנוע של אליהו!!! ואילו כל שאר הנביאים היו במדרגה שווה לאליהו... **והנה!!! לא חולף יום אחד!!!** ומאותו רגע שאליהו עלה בסערה השמימיה... פתאום הנביאים פוגשים את אלישע ושואלים אותו איפה אליהו?? לאיפה הוא נעלם?? שואל רש"י במקום: "אפשר אמר אלוהים הידעת כי היום ה' לוקח את אחוניך, ועכשיו נעלם מהם היכן הוא?? מלמד מים שנגד אליהו, נסתלק רוח הקודש מן הנביאים, ושוב לא יתהו רוח הקודש מרובה בישראל" בקיצור: הפסקת חשמל טוטאלית!!! האנטנה של הקליטה הראשית עזבה את השטח... ומאותו רגע על האורות נכבדו... אין קליטה... אין רוח הקודש... ואז! בני הנביאים ניגשים לאלישע בחסות העלטה ושואלים: מה... מ... מה קורה פה?? ואלישע בהתחלה מתחמק בענווה... אבל מהר מאוד הם רואים שאלישע עושה מופתים והוצה את הירדן לשינה והם מבחינים ש'נהיה רוח אליהו על אלישע...' ואז בזכות האלישע כל האורות והשפע חוזרים בייתר שאת ובפי שנים...

אתה קולט את הבלגן שקורה פה?? עד אתמול אליהו הנביא לא היה הנביא הכי גדול... יש עוד נביאים שיש להם מעלה בפ"ע ומסתדרים בלעדיו... רק אליהו הנביא מסתלק... ובום!!! כל הנבואה מסתלקת יחד איתו... רגע... אז מה קרה פה?? לכאורה כעת מתברר שעד היום טעינו... כנראה שאליהו כן היה הכי גדול מכולם... הנה... תראה... ברגע שאליהו הסתלק הכל נגמר... זה אומר שעד עכשיו הכל הגיע ממנו?? ומה הכי מוזר: שאם יש פה משהו שאף אחד לא חלק שהוא נמצא מתחת לכולם זה אלישע... (שכולם ידעו בבירור שהוא בסה"כ **תלמיד** של אליהו בו בזמן ששאר הנביאים הם **חברים**

של אליהו...) ותכל'ס... ברגע שאליהו עולה בסערה השמימיה... פתאום כל הנביאים מאבדים בבת אחת את הנבואה ומי מחזיר להם את זה?? **התלמיד** של **חבנו** שלהם?
תגיד לי: איך בולעים כזה דבר?? איך אתה מסביר את זה??
אז לא יודע!!! אין לי הסברים... זה מידי גדול עלי!! אבל דבר אחד בוודאי ברור לי כשמש בצהלים... כתוב פה משהו שהיצה"ר שלי היה אולי מעדיף לא לדעת על קיומו... כי זה לא מסתדר לי עם המהלך חיים שלי... מה שברור זה שכתוב כאן שיש השפעות מסוימות שפועלות בצורה שונה ממה שאני רגיל בבית המדרש הישן שלי! כתוב כאן שיכול להיות לך נביא אחד!! שהוא צינור השפע שדרוכו הקב"ה משפיע שפע של נבואה. והוא לא צריך להיות בהכרח ראש הנביאים... אבל הוא כן הנביא שדרוכו ה' משפיע!!! וברגע שהנביא הזה מסתלק... אז בום!! בבית אחת הפסקת חשמל! ואז מי מציל את המצב?? מי מקבל את הכח להחזיר את האור והשפע?? שוב אותו סוג הפתעה... מי שמחזיר זה לא הנביא הכי גדול... אלא הנביא שהכי זכה להתבטל לנביא שהוא זה שה' חקק שדרוכו יגיע השפע... **תאמין לי שאני לא מבין מה אמרת!!! אבל זה כתוב!!! וזה קיים!!!** (והדברים ממש מפורשים בפרשה שלנו... כל העניין של "ונתן מהרוך עליך" שזה נעשה בצורה של נר שמדליק נר... וזה עם שמואל הנביא שעד דורו 'אין חזון נפרץ', וברגע שנהא עלי רוח ה'... פתאום רוח ה' נשפכת ברחובות קריה... ויש עוד הרבה מקורות מפורשים לזה... בקיצור: יש משהו כזה!!! עם כל הרצון הטוב אי אפשר להתעלם מזה)

עכשיו: למה כ"כ קשה לי עם זה?? כי התפיסה הזו מאוד סותרת את צורת החיים שלי... לדוגמא: היה עכשיו חג השבועות... מי שחי במהלך של שבט גד... מה הוא עשה בחג השבועות?? נסע לרבי שלו לקבל תורה!! הוא הלך לקבל את התורה בצורה של התבטלות... אבל אני?? ממש לא!! אני לא מסוגל לזה!! כי אני בייחם לנקודה הזו, בזה אני שייך לשבט יהודה... אצל יהודה אתה כמעט ולא רואה התבטלות לצדיק... אדרבה... ליהודה יש ערוץ ישיר עם הרבש"ע... יהודה לא מסכים להשתחוות ליוסף שאז יוסף יעלה לו את התפילות וזה הוא יהיה המשביר שדרוכו יגיע השפע ליהודה... לא!! שמע ה' קול יהודה- ישרי!!

ואחת הדוגמאות הבולטות: אם אצל אלישע הנביא אנתנו רואים שמלך ישראל מגיע אליו על הברכיים ומנשק כפות רגליו ומתבטל אליו כעפר... הרי אצל חזקיהו מלך יהודה... **זה הפוך לגמרי!!!** חזקיהו אף פעם לא יגיע לישיעיהו הנביא... חזקיהו בקנאות לא זקוק שהנביא יספור לו ד"ש שלמעלה... ולמה לא?? כי לחזקיהו יש ספר תורה בחיקו! ומשם הוא מתעדכן מן לייני מה הרבש"ע רוצה... יש לחזקיהו גם חרב שהוא נועץ בבית המדרש... ויש לו תורה שמדריכה אותו מה בדיוק ה' רוצה וחושב בכל רגע נתון... אם ככה: אז מה הוא צריך שישעיהו יגיד לו מה קורה בשמים? אני יודע יותר טוב מישעיהו... וגם כשסו"ס ישעיהו מגיע אליו ואומר לו בנבואה מת אתה ולא תחיה... חזקיהו ממש לא נבהל... הוא אומר לישיעיהו: כלה נבואתך וצא... עוד רגע אני מסתובב לקיר ומתפלל ואני כבר אסדיר את העניינים לבד מול הרבש"ע... וחזקיהו עושה את זה וזה עובד!!! חכם עדיף מנביא... הוא לא צריך תיווך... כי הוא יודע מה קורה בשמים בהתאם לרצון התורה... אם אני עושה מה שה' רוצה אז אני יודע בדיוק מה ה' חושב עלי... תסלח לי על הנימה אישית... אני הרבה יותר מתחבר למהלך חיים של חזקיהו המלך!! מה פירוש מתחבר... אני לא מסוגל אחרת... בינינו... למה אני לא חסיד?? כי אני **לא יכול** להיות חסיד!! אני לא מסוגל לוותר על הנימה האישית שלי... חסיד שואל אותי: למה אתה לא הולך לרבי ברה"ק?? הרי הרבי מעלה את התפילות?? אני עונה לו בתום לב: מה... שהרבי יעלה לי את התפילות. ומה יהיה איתי?? אני אשאר מחוץ לחדר... תן לי גם לדבר עם הרבש"ע!!! אני **לא מסוגל** לצאת מהתמונה... **אבל ההלו... גם אם אני כזה... לפחות שאני אדע שיש דרך אחרת!!!** לדעת שאם יש כאלו שהולכים לרבי בראש השנה... זה לא כי כתוב להם על הגב של חסידים... אלא כי יש דרך כזו בעבודת ה'... ללכת ברה"ק למשכן שילה... לא בשביל ביהמ"ק אלא כי הנה רוצה לעמוד הכי קרוב לעלי הכהן... בתוך ד' אמות של תפילה... וככה התפילה עולה יותר גבוה... (אני האיתה הניצבת עמ'כ'ה בתוך ד' אמות של תפילה, כך מפורש בברכות לא): ושוב: האם אני מתחבר לזה?? לא!! האם דוד המלך הלך לרבי ברה"ק?? אני בטוח שלא!!! (דוד מסתמא אפילו לא התפלל במנין... כי היה לו יותר מידי הרבה מה לספר לרבש"ע... היה לו עסקים פרטיים עם הרבש"ע.)

זה שתי תפיסות!!!
שתי גישות מאוד שונות! אבל זה לא סתירה ששתיהם מעוגנות... שתיהם קיימות ביהדות... אז להגיד לך שהצלחתי להסביר איך בדיוק עובד העניין של התבטלות לצדיק?? לא! אם הייתי הולך לרבי ברה"ק... מסתמא הייתי יודע להסביר את זה קצת יותר טוב... **אבל לפחות דבר אחד אני כן יודע...** שזה קיים!!! וזה גם הישג!!!
וההלו... גם אתה החסיד... גם אתה תדע שאני קיים... יש כזו דרך להישאר ברה"ק בביהמ"ד של חזקיהו עם החרב של מי חייה ומי ימות...

ונחזור לשבט גד! סיקמנו שבט גד מתייחד בהתבטלות לצדיקים!! כאן חשוב להדגיש ולשלוט טעות מוכרת בדורנו... התבטלות לצדיק זה לא משהו חובבני... יש כאלו שחושבים שהתבטלות לצדיק זה לרפוק נשיקה על הקבר... ולאהוב את הצדיק ולדבר עליו ולשיר לו... זה לא נקרא התבטלות לצדיק... זה במקרה הטוב התבטלות לריגושים או יותר מדויק: התבטלות לחיים קלים!!! את זה גם אני יודע לעשות...

אז זהו! שהתבטלות לצדיק מתבטאת בכניעה וקבלת מרות לצדיק שאתה מוכן להיכנע לקבלת עול מלכות שמים שהוא תובע ממך!!
ובזה שבט גד מבטא בעיקר **בגדודיות שלוו!** (גד גדוד יגודנו) שבט גד מתייחדים בלהיות חיילים ממושמיים!! חייל בכל מהותו זה משמעת!!! כשאתה רואה גדוד של חיילים שכולם עושים את אותה פעולה בחד... איך זה יכול להיות?? הרי לזה מגרד הרגל וזה צמא וזה עייף וזה במשבר... אז איך כולם פתאום עושים את אותו דבר?? אלא כנראה שאם הם חיילים... מוכרח להיות שהם כאלו שמשוגלים להתעלות מעל הרצונות שלהם ולהיות ממושמיים להוראה מגבוה!! בזה מתבטא ההתבטלות לצדיק של שבט גד!! הכניעה והמשמעת לצדיק... שאם הרבי אמר הורה שאסור אינרטנט אז אסור... כמו חיילים!! בזה מתבטא ההתבטלות... לא בקשקושים ושידים... בקיצור: התבטלות לצדיק זה לא כ"כ משהו מרגש!! זה בעיקר משהו רציני ותובעני... זה משהו שבדרך כלל פחות רואים אותו כלפי חוץ... לא כל אחד מסוגל להתבטלות שכזו...

גיליון מס' 519 פרשת בהעלותך
תשפ"ג שנה אחת עשרה

לעילוי נשמת
רבי מנחם ישראל בן משה דב ז"ל אונגער
נלב"ע י"ב סיון תשפ"ב
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרו רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות

אסופה מדברי רבינו זצ"ל בעניני ברכות התורה

אם יוצא ברכה"ת בברהמ"ז ובשים שלום

שאלתי מרבינו זצ"ל אם יוצא ידי ברכה"ת מה"ת, במה שמזכיר בברכת המזון ועל תורתך שלמדתנו, או במה שאומר בברכות השחר שתרגילנו בתורתך וכן אם יוצא בברכת שים שלום באמירת 'כי באור פניך נתת לנו תורת חיים', ובכל זה השיב רבינו זצ"ל דאינו יוצא, דאף שמזכיר הודאה או בקשה על תורה בתוך הברכה, מ"מ אי"ז מטבע של ברכה"ת ונזכר רק אגב אורחא, ולא דמי לברכת אהבה רבה ואהבת עולם שקי"ל (סי' מ"ז ס"ז) דיוצא בהם בדיעבד ברכה"ת, דשם הם ברכות התורה רק שנתקנו על ק"ש, וכן נראה במשנ"ב (סי' מ"ז סק"א) דאינו יוצא בדיעבד רק באה"ר, (תורת אמן ח"ג עמוד כ"ב).

לצאת יד"ח ברכה"ת בשמיעת אהבה רבה מחבירו

נשאל רבינו זצ"ל אם יוצא יד"ח ברכות התורה ע"י ששומע כעונה מחבירו ברכת אהבה רבה או אהבת עולם, והשיב, דדוקא בברכת עצמו יוצא אגב ברכות ק"ש ידי ברכות התורה, אבל א"א שיצא מחבירו אחר שכבר בירך בעצמו ברכות אלו, (תשובת רבינו בסו"ס אשי ישראל עמוד תשד"מ ובפ"ו הערה ל"ג ובס' שאלת רב ח"ב פ"ג ס"ט), ויתכן דכוונת רבינו דלא יצא כתיקון חכמים אבל יצא מה"ת (הגר"א גנחובסקי זצ"ל בבר אלמוגים סי' י"א ס"ו).

והביאו ראייה לדברי רבינו זצ"ל, מלשון המשנ"ב (סי' מ"ז סק"א) שבספק יבקש מחבירו שיוציאו בברכות התורה, או שיכוין לכתחילה באהבה רבה, הרי שבברכה"ת כתב שיוצא מחבירו ובאה"ר כתב שיכוין בעצמו (משנה אחרונה שם) ואינו מוכרח ד"ל דכוונתו בעומד לפני שחרית ובזה כתב שיצא מחבירו או יכוין באה"ר בעצמו.

לצאת באהבה רבה מחבירו כשלא אמר בעצמו ברכה זו

כתב רבינו זצ"ל בתשובה (שאלת רב ח"ב פ"ג ס"ח) דהמכוין באהבה רבה יד"ח ברכת התורה ובא אחר ומבקש ממנו שיוציאו אין צריך להודיעו שהוא מכוין בברכה זו גם לשם ברכה"ת דלא גרע מהמברך גופא שכתב הביאור"ל (ד"ה פוסרת) שגם בלי כוונה מפורשת יוצא יד"ח ברכה"ת בזה, וכן ע"י שם (פ"י ס"ח) שנשאל על היוצא באהבה רבה מחבירו הקורא לשם ברכת ק"ש והשומע צריך לקיים בזה ברכת התורה האם צריך להודיעו משום מצות צריכות כונה שיכוין לכך והשיב בזה אולי צריך, ותמהו בזה, הרי לדעת רבינו א"א להוציא חבירו ידי ברכה"ת באה"ר כנ"ל, אמנם פשוט דכל הנידון אם יוצא הוא רק באופן שכבר ברך בעצמו אהבה רבה, וכעת רוצה לצאת מחבירו רק חובת ברכה"ת שבזה הברכה, דבזה אמרין דכל שלא ברך ברכה"ת אינו יוצא אגב אורחיה בברכה זו רק בעיקר ברכות שתקנו לברכה"ת, ואין חבירו ערב בדבר לברכה זו, [וע"י שו"ת מנח"ש קמא סי' ג' והליכו"ש מועדים פ"ב ס"ב שאין ערבות לבדיעבד]. אבל ביוצא בעצמו בעיקר ברכה זו, שפיר אמר' גם לענין ברכה"ת מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לאחרני, ובוה מיירי בס' שאילת רב ביוצא ממנו גם עיקר הברכה.

וכ"כ בשו"ת שביבי אש (ח"א סי' כ"ז) מס' שיח תפילה בשם רבינו זצ"ל דאין יכול לבקש מחבירו שיוציאו בברכת אהבה רבה ידי ברכת התורה כל היכא דחבירו כבר בירך ברכת התורה בפני עצמו, וכתב דטעמו הוא משום דכיון שכבר בירך ברכות בפני עצמן תו אין ברכות אלו כלפי ידיה ברכות התורה, והיינו דבאמת אי"ז ברכות התורה רק מיגו דזכי לנפשיה לצאת ידי ברכות ק"ש מהניא ליה נמי גם לגבי עיקר מצות ת"ת, אבל

לאחרני לא מצי מפיק אגב גררא, אבל אם מוציאו גם ידי ברכות ק"ש יועיל גם לזה.

וכתב שם דכל זה לדברי הפמ"ג (אור"ח סי' ס"ב) שנקט בפשיטות דאם לא בירך ברכת התורה ונזכר לפני אהבה רבה יתכוון שלא לצאת בברכה זו ואחר התפילה יברך ברכת התורה, דלדבריו אי"ז ממש כברכות התורה, וע"י כע"ז במשנ"ב (סי' נ"ב סק"ט) לענין ברכת אלוקי נשמה דאינו יוצא במחיה המתים רק אם מכוין לצאת בה אבל הביאור הלכה (שם ס"א ד"ה ומ"מ) נחלק על הפמ"ג, ודעתו היא דאדרבה כיון דברכה זו היא אף ברכת התורה ראוי שיכוון בה לצאת וילמד אחר כך, ולדבריו הכא נמי שיוכל להוציא חבירו בזה.

וע"י בס' הזכרון ויטע אהל (עמוד תקע"ו) מה שמעיד חתן הח"ח הגרמ"מ זקס בשם חמיו דאינו נפטר בברכת אה"ר רק ברכת אשר בחר, וסתמת הגמ' ברכות (י"א ב') משקרא קריאת שמע אינו צריך לברך, שכבר נפטר באהבה רבה לא משמע כן, וכן במשנ"ב (סי' קל"ט סק"א) מבואר להדיא דפוסט לגמרי וע"י בס' תורתך שעשועי (עמוד ל"ב).

טעם רבינו שא"א להוציא בברכת אה"ר רק ברכה"ת

בקובץ שערי הוראה (ח"ד עמוד י"ח אות ב) שאל הגרש"א שטרן שליט"א מרבנו זצ"ל, וז"ל בשיח תפילה הובא משמיה דרבינו דאין המתפלל יכול להוציא באהבה רבה ידי ברכת התורה מי שלא בירך ברכת התורה כיון שהוא בעצמו כבר בירך והטעם לכאורה משום דלדידיה אין זה ברכת התורה ולכאורה לדעת הביאור"ל (סי' ס"ב) דפליג עם הפרמ"ג שם ואית ליה דברכה זו היא בעצם ברכת התורה אמאי לא יוכל להוציאו ידי חובתו, והשיבו רבנו, צ"ע כיון שאינה כתקנת חכמים וכבר יצא, עכ"ל, והיינו דאף שהוא ברכה"ת למי שלא בירך מ"מ אינו כתקנ"ח ואינו יוצא בזה רק אגב גררא, ומבואר בדבריו דכ"ז אם כבר יצא, אבל אם אכתי לא יצא באהבה רבה שפיר מוציאו גם ידי ברכה"ת.

אם חזר בו רבינו זצ"ל מהוראה זו

בס' משברי ים (תפילה וברכות סי' פ"ח אות ט"ז) כתב דמנהג רבים כשיש להם ספק בחיוב ברכת התורה דמבקשים למי שמברך ברכת אהבה רבה או אהבת עולם להוציאם בברכת התורה, ואע"פ שבס' אשי ישראל מובא בשם רבנו מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל דלא מהני כבר נשאל הגר"ח זצ"ל בזה שוב ע"י שליח, ולא זכר כלל שאמר כן, ונקט בפשיטות דמהני, עכ"ד, והדברים תמוהים מאד לומר שלא זכר ד"ז המובא בשמו, אחר שרבנו זצ"ל כפל ושנה ושילש משנתו, וביאר הדברים בברור אחר בירור בטעמא דמילתא, ונראה שזה השואל שאל רק לעצם הדבר האם אפשר להוציא באהבה רבה, או באהבת עולם, ועל זה ענה רבנו זצ"ל שברור שאפשר, דכל הנידון רק כשרוצה להוציא בחלק של ברכה"ת, וע"ז אמר שלא זכור לו שכתב אחרת, אבל אם רוצה לצאת רק ברכה"ת לא יוצא בהכי ומשנה ראשונה לא וזה ממקומה, כעת ראיתי שכתב זה המחבר בס' אגן הסהר (ח"ד אות י"ד ואות קמ"ג) שכן העיד הגר"א גנחובסקי זצ"ל שרבנו חזר בו וס"ל דיכול לצאת רק יד"ח ברכה"ת ע"ש, אמנם בס' בר אלמוגים הביא דברי רבינו רק דן שם דמה"ת יוצא בכל גווני, [ויל"ע ביוצא רק אהבה רבה הרי ליוצא אין פתיחת בשם ומלכות, ורק למוציא מהני משום ברכה הסמוכה לחברתה, וע"י בא"א לבעל הדע"ק סי' מ"ז ס"א דמה"ת יוצא בפתיחה ללא חתימה או בחתם בא"י למדיני חוקיך].

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבֻעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה"י

פרשת שלח - רבינו חיים מוואלוין מייסד ישיבת וואלוין ובעל 'נפש החיים' (י"ד סיון תקפ"א) | פרשת קרח - רבינו שלמה קלוגר בעל הכמת שלמה ועוד (ל' סיון תרכ"ט)
פרשת חוקת - רבינו אלהן בונם וסרמן הי"ד בעל 'קובץ שיעורים' (י"א תמוז תש"א) | פרשת בלק - רבינו ישראל איסרלין ה' פתחי תשובה' (ט"ו תמוז תרמ"ט)
נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל מח"ס 'לפלגות ראובן' (ז' סיון תשי"ג)

שהכוונה שאם תתקבץ כל הענוה של כל יושבי העולם הזה "מכל האדם אשר על פני האדמה" עדיין לא תגיע לשיעור ענוותנותו של משה רבינו. והעיר רבינו, כי ב'ספרי' כאן, יש מאן דאמר מכל האדם וגו' מלבד מהאבות, דעל פני האדמה היינו בדורו, ולהך מ"ד הכוונה צירוף הענוה של כל בני דורו.

זהירות בצוואת ר"י החסיד

סיפר רבנו: זכורני שפעם בחג הסוכות, נכנס אחד אל מרן החזון איש וסיפר, שהוא נשא את בת אחותו ואחרי הנישואין נולדו להם ילדים, והנה בת אחת שלו נפלה מהגג ונהרגה ה' ירחם, ובת שניה שלו נפלה לבור ונהרגה, וסיפר לחזון איש שקודם שנשאה היה אצל גדולי ירושלים וביניהם הרב בענגיס, ואמרו לו שהוא עושה מצוה כי הרי בגמ' (יבמות ס"ב) אמרו שמצוה לישא בת אחותו, ואיך יתכן מה שר"י החסיד אמר (בצוואתו) שזה סכנה.

ואמר לו החזון איש שמדברי הגמרא אין קושיא, כי רבי יהודה החסיד לא אומר שאסור, אלא כיון שראה ברוה"ק שזה סכנה לכן כותב לא לעשות כן.

ואמר החזון איש, שמעולם לא ראה שמי שלא נזהר בצואת ר"י החסיד והצליח.

במחיצתו של החזון איש

סיפר רבינו כי אמנם הוא עצמו לא נפגש עם הרב בנגיס, אבל הוא זוכר את הפעם שהוא הגיע אל מרן החזון איש לשוחח איתו.

והוסיף, שהחזון איש פעם התבטא ש "כאשר אדם עומד מאחורי הדלת אני כבר מכיר" וכמדומה שאמר זאת על הרב בנגיס (כל משאלותיך עמוד תרפ"ח).

הגאון רבי זליג ראובן בענגיס זצ"ל

הגרי"ש אלישיב ב'שימוש'

אחרי הסתלקותו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, סיפר רבינו למקורבו הג"ר אלי' מן שליט"א, שהשווער מרן הרב אלישיב, סיפר לו כי שימש רבות בצעירותו אצל הדיין הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל, שהיה דיין בביד"צ של ירושלים.

מי העניו הכי גדול

מובא בספר דרך שיחה פרשת בהעלותך: אמרתי לרבינו מה שמובא בספר לפלגות ראובן, שהקשו לרבי זליג ראובן בנגיס זצ"ל, מה שאמרו במשנה (אבות פ"ד מ"ד) "מאוד מאוד" הוי שפל רוח, ומדוע אצל משה רבינו נאמר רק פעם אחת עניו "מאוד", והשיב,

הגאון הגדול רבי גדליה גדל (ט"ז סיון)

במעמד ההוא התפילות' (רד"ש שמידל, ופרטים אודות הנסיעה א"ה יובאו במקומו).

לשכנע חולה

תלמיד חכם ממתפללי בית הכנסת 'לדרמן' הוזקק לטיפול רפואי אך סירב, בני המשפחה ביקשו מרבינו שיבוא להשפיע עליו, והסכים, אך ביקש שגם רבי גדלי' יצטרף, ואכן נסעו והשפיעו עליו והטיפול הצליח (מתלמידו הקרוב רבי אהרן גרטנר).

עדיין יודע יותר

על הערצתו המופלגת של רבינו כלפי רבי גדלי', ניתן ללמוד מהעובדא הבאה:

היה זה בערוב ימיו של רבי גדלי', הוא כבר היה חלוש ותשוש. לבני משפחתו התעוררה שאלה בענין הפרשת המעשרות מהיין שביקב, והם באו לרבינו שיכריע. רבינו רק שמע את השאלה ומיד נזעק 'הרי יש את רבי גדלי', ומה צריך אותי'.

וניסו לענות שהוא כבר חלש וחולה וכו' אבל הוא לא הסכים, ואמר 'גם רבי גדליה החולה והזקן, עדיין יודע טוב יותר מאחרים! (מבעל המעשה רבי אריה לייב ב"ר גדלי' לרפואה שלימה בתושחי).

נהנה בשנה שעברה פירסמנו יריעה קצרה אודות הקשר העמוק שהיה לרבינו עם שכינו הגאון רבי גדלי' זצוק"ל, ואמנם זה היה מעט מזעיר אך קיבלנו תגובות רבות והוספות חשובות, וכעת נביא עוד קצת בס"ד כפי אשר יכיל הגליון

למי מיועדת ישיבה

פעם הגיע אל רבינו ראש ישיבה, ואמר שכעת הוא זמן הרישום לישיבה, ומבקש ברכה שיהיה לו רישום מוצלח ובחורים טובים. נענה לו רבינו באומרו, 'רבי גדלי' זצ"ל אמר שיש ישיבה מיועדת לבחורים לא טובים ולהפכם לטובים'...

נסיעה לשונם

בנסיעה הראשונה של רבינו לשונם, אל המקום שנעשה בו נס לאשה השונמית, הצטרף רבי גדלי' ועוד תלמידי חכמים, והרבה אנשים שהיו צריכים ישועה, והתפילות שם היו מלב נשבר ובהתרגשות גדולה. ואכן לימים התברר שכל הנוסעים שם נושעו בפקידת זרע של קיימא. וכששמע מכך רבי גדליה, התבטא כי 'רק בשביל שהתפללו שם בכזו התרגשות הלב, זו לבד סיבה שיתקבלו